

T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22
SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İNCELEME-METİN VE
MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Özkan CİĞA

ADYAMAN-2021

**ADİYAMAN UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF TURKİSH LANGUGE AND LİTERATURE
OLD TURKİSH LİTERATURE PROGRAM
MASTER'S THESIS**

**EDİRNE SELİMİYE LIBRARY WRITING WORKS CATALOG REVIEW OF
CONK REGISTERED AT NO. 22 SEL 7168 CLASSIFICATION ACCORDING
TO MESTAP**

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

**SUPERVISOR
Özkan CİĞA
(Dr.)**

ADİYAMAN-2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Özkan CİĞA danışmanlığında, Kiyasettin DEĞİRMENCİ tarafından hazırlanan “Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap’a Göre Tasnifi” başlıklı çalışma 29/ 06/ 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : ..... İmza: .....
Danışman : ..... İmza: .....
Jüri Üyesi : ..... İmza: .....
Jüri Üyesi : ..... İmza: .....
Jüri Üyesi : ..... İmza: .....

.. / .. / .....

Prof. Dr. Tayfun SERVİ

Enstitü Müdürü

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap’a Göre Tasnifi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29.06.2021

Kiyasettin DEĞİRMENCİ

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168
Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi**

Kiyasettin Değirmenci

Adıyaman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Programı

Haziran 2021, xviii + 275 sayfa

Cönk kelime anlamı olarak gemi, sefine gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Edebiyat terimi olarak ise şiir sever kişilerin kendi zevklerine göre seçtikleri şiirleri kaleme aldıkları, aşağıdan yukarıya doğru açılan şiir defteri anlamına gelmektedir. Cönkler mecmû'aların bir çeşididir. Bir mecmû'a çeşidi olan cönkler edebiyatın kaynakları arasında yer almaktadır. Cönkler, ismi duyulmamış şairleri ya da ismi bilinen şairlerin bilinmeyen şiirlerini tespit etmede önemli bir yere sahiptir. Cönkler aynı zamanda yazıldığı dönemin kültürünü yansıtması açısından da değerli kaynaklardır. Zira mecmû'alar gibi cönkler de bünyesinde sadece şiirler değil derlendiği dönemdeki önemli olaylar, doğumlar, ölümler, fetvalar gibi notları da barındırabilmektedir.

İncelediğimiz cönk 19. yy'da yazılmış, farklı şairlere ait, farklı türlerde şiirlerin kaleme alındığı bir cönkür. Cönkte toplam 90 adet şiir yer almaktadır. Bu şiirler çoğunlukla gazel, koşma, dîvân gibi nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerdir. Eserde bulunan şiirlerin 86 tanesini yazan şairin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Şairleri tespit edilen şiirlerden, divanlarda bulunanlar varsa tespit edilerek karşılaştırılmıştır. Cönkte bulunan şairlerin yaşadıkları yüzyıllar, şiirlerinin nazım şekilleri, sayıları, numaraları tablo halinde gösterilmiştir. Cönkün iki sayfasında kısa nesir bölümler yer almaktadır. Bu nesir bölümlerde not edilen tarihler ışığında cönkün ne zaman yazıldığı tahmin edilmektedir. Bu çalışmada Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi yapılmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde cönk ve mecmû'alar hakkında genel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde cönk incelenmiş ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Son bölümde ise MESTAP tablosu ve transkripsiyonlu metin yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Cönk, Mecmû'a, 19. yy, MESTAP

ABSTRACT

Master's Thesis

Edirne Selimiye Library Writing Works Catalog Review of Conk Registered at

No. 22 SEL 7168 Classification According to MESTAP

Kiyasettin DEĞİRMENCI

Adıyaman University

Graduate School of Social Sciences

Department of Old Turkish Literature

Turkish Language and Literature Program

June 2021, xviii + 275 page

Conk is used in meanings such as ship, chieftain and big sailboat as the literal meaning of it. And it means poetry book that is opened from bottom to top and the poems chosen by people according to their tastes as the terms of literature. Conks are a kind of magazine and usually differ from magazines in terms of shape. As one of the important sources, Conks have an important place in determining the unknown poems of unheard poets among the sources or poets whose names are heard. Also conks provide dates, notes, historical and cultural informations at the time they were made between the pages of it by compiler.

The conk we are examining is a 19th century conk in which different types of poems belonging to different poets were written. The conk contains 90 poems in total. There are mostly poems written in conk such as ode, kosma and divan forms. While the poets of 86 of poems located in the conk were determined, the pseudonyms of the poets who wrote 4 of them could not be determined. Among the poems found in the conk, those in the poets' divans were determined and compared. The centuries which poets lived, the verse forms of the poems and their numbers are shown in tables. There are short prose chapters on two pages of conk. It is estimated when the conk was written in the light of the dates noted in these prose chapters. Edirne Selimiye Library Manuscripts Catalogue number 22 SEL 7168 was classified according to the analysis-text and MESTAP. In the second part, the conk was given about its content. In the last part, there is MESTAP table and a text with transcription.

Keywords: Classical Turkish Literature, Conk, Magazine, 19th Century, MESTAP

ÖN SÖZ

Kültür ve edebiyat kaynakları arasında yer alan yazılı kaynaklardan bir tanesi de mecmû'alardır. Şiir sever bazı kişilerin gerek kendi şiirlerini gerekse farklı şairlerin şiirlerini yazdığı mecmû'alar, muhteviyatı, içinde bulunan şiirlerin türleri, işlenen konular vb. yönlerine bakılarak farklı isimler almaktadır. Cönkler de mecmû'aların bir çeşidi olarak günümüze ulaşmıştır. Cönkler daha çok okuma yazmayı yeni öğrenmiş kişilerce tutulan, aşağıdan yukarı doğru açılan, içinde saz şairlerinin yanı sıra dîvân şairlerinin şiirleri de bulunan şiir defterleridir.

Klasik Türk edebiyatında başta dîvânlar olmak üzere mesneviler, biyografik kaynaklar, mensur hikâyeler gibi daha pek çok esere önem verilmiş bu türde tespit edilen eserler üzerinde ciddi çalışmalar yapılmıştır. Bazıları üzerinde birden fazla çalışma yapılmış, farklı yönlerden tekrar tekrar incelenmiştir. Klasik Türk Edebiyatı'nın muhtelif kaynakları arasında yer alan mecmua ve cönklerin ancak son dönemde değerinin anlaşıldığı görülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarla mecmû'a ve cönklerin öneminin farkına varılmış, çalışmalar yapılmaya başlanmış ve bunların birer gizli hazine oldukları anlaşılmıştır. Bu çalışmadaki amaç gizli kalan hazinelerden olan Edirne Selimiye Kütüphanesi 22 SEL 7168 numarada kayıtlı cönkü gün yüzüne çıkarmak, MESTAP'a göre tasnifini yapmak, içindeki şairleri ve şiirleri tespit ederek dîvânlarla karşılaştırmaktır. Karşılaştırma yapılırken cönkte bulunup kaynaklarda ismi geçmeyen şair varsa veya ismi bilinen şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirleri cönkte geçiyorsa bunları edebiyat dünyasına kazandırmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde cönk kavramı, cönklerin özellikleri, kültürümüzde cönk ve mecmû'aların önemi açıklandı ve MESTAP hakkında bilgi verildi. İkinci bölüm olan inceleme kısmında cönkte bulunan şairlerin biyografileri verildi, cönkün şekil ve muhteva özelliklerine değinildi, şiirlerin nazım şekilleri, kullanılan vezin ve hece ölçüleri açıklandı. Yine bu bölümde tablolar verildi şairlerin şiirleri, nazım şekilleri, sayısı, sayfa numarası, aruz vezni ve hece ölçüsüne göre dağılımı gösterildi.

Son bölümde cönkün tavsifi yapıldı, derleyicinin kimliği ve derlenme tarihi hakkında bilgi verildi, metin kurulurken izlenen yöntem açıklandı ve MESTAP tablosu

verildi. Daha sonra alışmaya konu edilen metnin transkripsiyonu yapıldı. alışmanın sonuna ek olarak metnin tıpkıbasımı verildi.

Yüksek Lisans derslerimde bana rehberlik eden, ilgi ve ilmini esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr. İbrahim Halil Tuğluk'a, her konuda bana yardımcı olan, değerli ilmini paylaşan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Özkan Ciğa'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca değerli dostlarım Tahir Ünal ile Mikail Koştan'a ve bu zorlu dönemde desteklerini eksik etmeyen aileme teşekkürü borç bilirim.

Adıyaman, 2021

Kiyasettin DEĞİRMENCI

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Cönkler Halk edebiyatı hem de Dîvân edebiyatı açısından önemli kaynaklardır. İncelediğimiz cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Toplam 50 şair tespit edilmiştir. Bu şairlerin 21 tanesi hakkında kaynaklardan yararlanılarak bilgilere ulaşılmıştır. Ancak 29 tanesi hakkında bilgi bulunamamıştır. Kimisinin ismi kaynaklarda hiç geçmezken kimisinin ise aynı mahlası kullanan şairlerden hangisi olduğu tespit edilememiştir. İsmi kaynaklarda geçmeyen Saydî, Firûzî, Cârî vb. mahlasları kullanan şairler ve yazdıkları şiirlere tezkire ve biyografi kaynaklarında, yazma eser kataloglarında veya internet veri tabanlı kütüphanelerde de rastlanılmamıştır. İsmi bilinen şairlerden olan Pertevî'nin Destân-ı Hazret-i İbrahim başlıklı 35 beyitten oluşan bir destanı, Ârif'in bir gazel ve bir müseddesi gibi şiirlere de şairlerin dîvânlarında ya da başka kaynaklarda ulaşamamıştır. Bu çalışma kaynaklarda ismine rastlanılmayan şairlerin ve ismi bilindiği halde dîvânında var olmayan şiirlerin edebiyata kazandırılması açısından oldukça önemlidir. Çalışmada MESTAP tablosu başta olmak üzere, eserin içeriğiyle ilgili farklı tablolar oluşturulmuş ve bilgilere ulaşılması kolaylaştırılmıştır.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	viii
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI.....	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xv
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM CÖNK VE MECMÛ'ALAR

1.1. CÖNK.....	3
1.1.2. Cönklerin Özellikleri	4
1.2. MECMÛ'A.....	6
1.3. MECMÛ'ALARIN SİSTEMATİK TASNİF PROJESİ (MESTAP)	8

İKİNCİ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İÇERİĞİ

2.1. CÖNKTEKİ ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİ VE ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ	11
2.1.1. Cönte Yer Alan Şairlerin Kısa Biyografileri	11
2.1.1.1. Âhû/ Âhû Baba (d. ??-ö. ??)	11
2.1.1.2. 'Affi (d. ??-ö. ??)	12
2.1.1.3. 'Ârif/ Kethüda-zâde 'Ârif (d.1768-ö. 1849).....	12

2.1.1.4. Âşık Hamdî (d. ??-ö. ??)	12
2.1.1.5. ‘Azbi/ ‘Azbi Baba (d. ??-ö. 1747/1160)	13
2.1.1.6. ‘Azmi (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.7. Cârî (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.8. Cemâlî (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.9. Cesârî (d. ??-ö. 1829)	16
2.1.1.10. Cevâbî/ Âşık Cevâbî (d. ??-ö. ??)	14
2.1.1.11. Cezbî (d. ??-ö. ??)	15
2.1.1.12. Dertlî/ Âşık Dertlî/ İbrahim (d. 1772/1186 - ö. 1845/1261)	16
2.1.1.13. Ecrî (d. ??-ö. ??)	17
2.1.1.14. Emrâh/ Erzurumlu Emrâh (d. ??-ö. 1860-1861/1277)	18
2.1.1.15. Fahrî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.16. Ferâğî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.17. Firûzî (d. ??-ö. ??)	19
2.1.1.18. Fuzûlî (d. 1483/888 - ö. 1556/963)	19
2.1.1.19. Gâlib (d. ??-ö. ??)	20
2.1.1.20. Gencî (d. ??-ö. ??)	20
2.1.1.21. Hâlî (d. ??-ö. ??)	21
2.1.1.22. Handî (d. ??-ö. ??)	21
2.1.1.23. Hengâmî (d. ??-ö. 1873/1290)	21
2.1.1.24. Hüznî (d. ??-ö. ??)	22
2.1.1.25. İrşâdî (d. ??-ö. ??)	22
2.1.1.26. Kelâmî (d. ??-ö. ??)	22
2.1.1.27. Kul Nesîmî (d. ??-ö. ??)	23
2.1.1.28. Mevzûnî (d. ??-ö. ??)	23
2.1.1.29. Meylî (d. ??-ö. ??)	23

2.1.1.30. Mir'âtî/ Kalecikli Mir'âtî (d. ?/?-ö. ?/?)	24
2.1.1.31. Nâdî (d. ?/?-ö. ?/?)	24
2.1.1.32. Necmî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.33. Nehrî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.34. Nûrî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.35. Perişânî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.36. Pertevî (d. ?/?-ö. ?/?)	25
2.1.1.37. Rahmî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.38. Râzî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.39. Saydî (d. ?/?-ö. ?/?)	26
2.1.1.40. Seyrânî (d. 1800-ö. 1866)	26
2.1.1.41. Sıdkî (d. ?/?-ö. ?/?)	27
2.1.1.42. Şem'î (d.1772-73/1186-87-ö.1839-41/1255-57)	27
2.1.1.43. Şîrî (d. ?/?-ö.1761/1175)	29
2.1.1.44. Tûrâbî (d. 1786/1201-ö.1868/1285)	29
2.1.1.45. Vâsîf/ Enderunlu Vâsîf (d. ?/?-ö.1824-25/1240)	30
2.1.1.46. Vâsîfî (d. ?/?-ö. ?/?)	30
2.1.1.47. Vechî (d. ?/?-ö. ?/?)	31
2.1.1.48. Vehbî/ Sünbülzâde Vehbî (d. 1720-21/1133-ö. 1809/1224)	31
2.1.1.49. Virânî (d. ?/?-ö. ?/?)	32
2.1.1.50. Yesârî (d. ?/?-ö. ?/?)	33
2.1.2. Cönkün Şekil ve Muhteva Özellikleri	33
2.1.2.1. Dil ve Üslup	38
2.1.3. Cönkteki Şairler ve Şiirleri	41
2.1.3.Cönkteki Şiirlerin Nazım Şekli	44
2.1.3.1. Destan	45

2.1.3.2. Dîvân	46
2.1.3.3. Gazel.....	47
2.1.3.4. Koşma.....	48
2.1.3.5. Muhammes	49
2.1.3.7. Müseddes.....	51
2.1.3.7.Semaî.....	52
2.1.4. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri ve Hece Ölçüleri	53
2.1.4.1. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri.....	54
2.1.4.2. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Hece Ölçüleri.....	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. CÖNKÜN TAVSİFİ.....	55
3.2. DERLEYİCİNİN KİMLİĞİ VE CÖNKÜN DERLENME TARİHİ	57
3.3. METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM.....	57
3.4. EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU ...	60
3.5. METİN	70
SONUÇ	177
KAYNAKÇA	180
ÖZGEÇMİŞ	190
EK LİSTESİ.....	191

KISALTMALAR

AB	: IV. Murat ve IV. Mehmet Hânendeleri Arasında Diyarbakırlı Bir Alevî-Bektaşî Âşık: Âhû Baba (Karaoğlu)
AD	: Azbî Dîvânı
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Cesârî Dîvânı
d.	: Doğum Tarihi
DD	: Dertli Dîvânı Karşılaştırmalı Metin
DİA	: Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
ED	: Ecrî Dîvânı
EED	: Erzurumlu Emrah Dîvânı
EVD	: Enderunlu Vâsıf Dîvânı
H.z.	: Hazreti
KN	: On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî
KM	: Kur'an-ı Kerim Meâli
LM	: Leylâ vü Mecnûn
OM	: Osmanlı Müellifleri
ö.	: Ölüm Tarihi
s.	: Sayfa
S	: Sayı
S.B.E	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SO	: Seyrânî Olgusu: Develili Seyrânî ve Eserleri
SŞH	: XIX. Asır Saz Şairlerinden Hengâmî
SVD	: Sünbülzâde Vehbî Dîvânı
ŞŞ	: Âşık Şem'î Hayatı ve Şiirleri
TD	: Tûrâbî Dîvânı
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
VD	: Virânî Dîvânı
Yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Cönkteki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Şiirlerinin Nazım Şekli, Sayısı ve Sayfa Numaraları.....	42
Tablo 2: Cönkte Bulunan Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Sayıları.....	44
Tablo 3: Cönkte Bulunan Şiirlerin Aruz Kalıpları ve Sayıları.....	54
Tablo 4: Cönkte Bulunan Hece Ölçüleri ve Sayıları.....	54
Tablo 5: Transkripsiyon İşaretleri.....	59
Tablo 6: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün MESTAP'a Göre Tablosu.....	60

GİRİŞ

Zengin bir birikime sahip olan Türk edebiyatının sözlü ve yazılı olmak üzere iki ana kaynağı bulunmaktadır. Sözlü kaynaklarda dilden dile dolaşan ve bir sonraki kuşağa aktarılan şiirler, destanlar, hikâyeler yüzyıllarca aktarılmaya devam eder. Edebiyatın yazılı kaynağı denildiğinde dîvânlar, mesneviler, hikâyeler, menakıbnâmeler, tezkireler gibi manzum ve mensur pek çok eser yer alır. Cönk ve mecmû'alar ise hem sözlü hem de yazılı kaynaklardan yararlanılarak oluşturulmuş eserlerdir. Zira derleyiciler kendi zevklerine göre tuttıkları şiir defterlerine sevdikleri bir şairin divanından seçtikleri bir şiiri yazabildikleri gibi bir aşığın dilden dile dolaşan şiirlerini de yazabilmektedirler. Cönklerde şiirlerin yanı sıra o dönemde olan önemli olaylar, doğum-ölüm tarihleri, afetler, padişahların cülus tarihleri, fetvalar, fal örnekleri gibi birçok nota rastlanılabilmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olmayan bu derleyicilerin tuttıkları şiir defterleri, araştırmacılar nezdinde çok önemli kaynaklardır. Önemli olmasının sebeplerinden biri cönkte geçen, yukarıda belirtilen nesir bölümler, cönkün yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel durumu hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Başka bir sebebi ise eğitim seviyesi yüksek olmayan kişiler şiirleri yazarken ağız ve şive özelliklerini şiirlere yansıtabilmektedirler. Bundan yola çıkarak o dönemin dil özellikleri hakkında da bilgi sahibi olunabilir. Yine edebiyat araştırmacıları için en önemli yönü ise *“nice şairlerin ilk defa tanınabileceği gibi, bilinen pek çok şairin de yeni yeni şiirleri gün ışığına çıkarılmış olacaktır. Bu yolla, ayrıca eksik şiirlerin tamamlanması, son haneleri bulunamadığı için kime ait olduğu bilinmeyen şiirlerin gerçek sahiplerinin ortaya konulması gibi problemler de çözülmüş olacaktır.”* (Sakaoğlu, 1989: 105).

19. yüzyılda cönk ve mecmû'aların kaleme alınması, derlenmesi oldukça yaygınlaşmıştır. Bunun da farklı sebepleri vardır. Okuma yazmanın daha çok yaygınlaşması, şair sayılarının artması, özellikle saz şairlerinin diyar diyar gezmeleri ve meydanlarda şiir okumaları, kâğıt bulmanın daha kolay olması gibi etkenler bu sebepler arasındadır. Bu dönemde derlenen cönklerin içeriğine bakıldığında çoğunun Alevî-Bektaşî görüşünü benimseyen şairlerin yazdığı şiirlerden oluştuğu görülmektedir. 19. yüzyılda derlenen cönklerde bu yüzyılda yaşayan şairlerden Ârif, Dertlî, Mirâtî gibi Alevî-Bektaşîliği benimsemiş şairlerin şiirlerine sıkça yer verilmektedir. Genel olarak

bu yüzyılda yazılan cönlere bakıldığında içeriklerin, şairlerin, şiirlerin, nazım şekillerinin birbirine çok benzediği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmamızda yukarıda önemine değindiğimiz cönlere biri olan Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönlün İnceleme-Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

CÖNK VE MECMÛ‘ALAR

1.1. CÖNK

Cönk kelimesinin kökeni hakkında farklı görüşler vardır. En yaygın görüşler arasında bulunan Orhan Şaik Gökyay’ın görüşüne göre “Cava ve Malaya dillerindeki djong (conk) kelimesinden gelen cönk İspanyol ve Portekizceye junco, İtalyancaya giunco, Fransızcaya jonque ve İngilizceye junk olarak geçmiş; Çin denizlerinde kullanılan dibi düz ve dört köşeli, puruvası, çıkıntılı baş bodoslaması ve kış pupası, dümeni muallakta olan yelkenli gemiler için de genel bir ad olmuştur”(Gökyay, 1993: 73). Cönkün farklı kaynaklarda birçok anlamı bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını sıralayacak olursak: “Gemi, sefine, mecmû‘a” (Süleyman Efendi, 2003: 142). “Eskiden, saz ozanlarının şiirlerini topladığı, kimi zaman başka saz ozanlarının şiirlerine de yer verdiği, eni boyuna göre uzun olan ve uzunlamasına açılan, deri kaplı şiir defteri” (Püsküllüoğlu, 1996: 34). “İçinde halk şairlerine ait eserlerin, türkü, mani, destan, fıkra, hikâye, dua, hutbe gibi yazanı belli olmayan anonim manzum ve mensur ürünlerin yer aldığı, aşağıdan yukarı doğru açılan, çoğu meşin kaplı/ ciltli el yazması defter/mecmû‘a” (Karataş, 2007: 87). “Manzum, mensur şiir, masal, hikâye ve benzeri faydalı metinler içeren mecmû‘a” (Parlatır, 2006: 261). “Başta halk şairlerinin şiirleri olmak üzere, çeşitli folklorik bilgilerin kaydedildiği ve uzunlamasına açılan, sırtı dar ensiz, deri kaplı defterler” (Kaya, 2007: 188). “Büyük yelkenli gemi. Halk şairlerinin şiirlerinin toplandığı, uzunlamasına açılan el yazması, dana derisi kaplı şiir defteri; dana dili; sığır dili; köşe; şakacı, gülen yüzlü” (Çağbayır, 2007: 833). “Saz şairlerinin en beğenilen şiirlerinin toplandığı defter” (Karaalioğlu, 1983: 151). “Boyu eninden uzun olup uzunlamasına açılan yazma halk şiiri mecmû‘ası” (Bayar, 2005: 501). “Halk şairlerinin şiirlerini muhtevî mecmû‘a ve kitap” (Kadri, 1927: 347). “Uzunluğuna açılır yazma şiir mecmû‘ası” (Türk Dil Kurumu, 1965: 777) vb.

Cönkün yukarıda sıraladığımız anlamlarından yola çıkarak kelime olarak cönkün; gemi, sefine, yelkenli gemi, defter, sığırdili, danadili, mecmû‘a vb. anlamlara geldiğini söyleyebiliriz. Edebiyat terimi olarak ise cönk, genellikle çoğunluğu saz

şairlerinin şiirlerinin yanı sıra dîvân şairlerinin şiirlerinin de içinde bulunduğu şiir defterleridir. Bazen not defteri görevi gören cönklerin içerisinde şiirlerin yanı sıra önemli bilgilere, tarihlere, tariflere, hatırlatmaya vb. rastlamak mümkündür. Şekil olarak farklı türleri bulunsa da çoğunlukla aşağıdan yukarıya doğru açılan defterlerdir. Bazı cönkler bir şairin kendi yazdığı şiirleri içine not etmesiyle oluşurken, bazıları ise şiir sever bir kişinin farklı şairlerin beğendiği şiirlerini içine not etmesiyle meydana gelmektedirler.

Cönk ve mecmû'alar birbirlerine birçok yönden benzerlik göstermektedir. Ancak bazı farkları da bulunmaktadır. "Cönkler içerik açısından mecmû'alar ile kesin bir ayrıma tâbi tutulmasalar da, cönkleri şeklen mecmû'alardan ayırmak mümkündür. Şöyle ki mecmû'a tabiri yana doğru açılan edebi derlemeler hakkında kullanılırken cönk ise, yukarı doğru açılan defterler için sarf edilir." (Şenödeyici ve Akdağ, 2015: 378) Ayrıca cönk ve cönke benzeyen defter ve kitap şeklindeki yazmaların genel adının mecmû'a olduğu söylenmektedir. "Esasen, cönklerin ve muhteva yönünden bunlarla benzeşen fakat biçim yönünden bilinen kitaplar gibi olan yazmaların genel adı mecmû'adır. Mecmû'a tabiri, belli konularda seçilmiş örnek metinlerden oluşan yazma-basma kitaplar için kullanılmaktadır. Kütüphanelerdeki yazmalar arasında cönkler, esas itibariyle birer mecmû'a olarak değerlendirildikleri için mecmû'a-i eş'ar adıyla fişlenmekte, gerek görülürse fişin bir köşesine "cönktür" notu konulmaktadır." (Koz, 1977: 83)

Cönkler genellikle halk edebiyatı ürünlerini barındırır da içerisinde Eski Türk edebiyatı ürünlerinin sayısı da oldukça fazladır. Bu özelliğinden dolayı cönkler, halk edebiyatı kaynakları arasında sayıldığı gibi dîvân edebiyatı kaynakları arasında da sayılmaktadır.

1.1.2. Cönklerin Özellikleri

Edebiyatın önemli yazılı kaynaklarından olan cönklerin genel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Genellikle Besmele ile başlar.
2. Ebatları farklılık göstermektedir, belli bir ölçüleri yoktur.

3. Tek kişi tarafından yazılan cönkler olduğu gibi birden fazla kişi tarafından yazılan cönkler de mevcuttur. Bu sebepten dolayı bir cönkün farklı el yazılarıyla yazıldığı görülebilir.

4. Belli bir sayfa sayıları yoktur. Baştan, sondan veya ortadan eksik ve koparılmış sayfaları olan cönkler de mevcuttur.

5. Cönklerde çoğunlukla sayfa numaraları bulunmamaktadır.

6. Kullanılan kğıt ve mürekkep türleri yüzyıllara göre farklılık göstermektedir.

7. Cönklerde saz şairlerinin dışında divan şairlerine ait şiirler, derleyicilerin yazdığı önemli notlar ve tarihler, fal örnekleri, fetvalar, rüya tabirleri, ilaç tarifleri, önemli tarihi olaylar gibi birçok farklı ve değerli bilgiler yer alabilmektedir.

8. Derleyicinin bilgi eksikliğinden veya unutkanlığından dolayı şiirlerde yazım hataları, eksik kelime ve heceler bulunabilmektedir. Bundan dolayı bazı şiirler ölçsüz olabilmektedir.

9. şiirlerin başlıkları genellikle ilahi, koşma, gazel gibi şiirin türünü belirtir. Ayrıca bazı şiirlerin başlığında şairin mahlası kullanıldığı gibi başlığı olmayan şiirler de vardır.

10. şiirlerin sonunda genellikle temmet ya da tamam yazılıdır. Muhammes, müseddes gibi türlerde teklarlanan beyitleri yazmak yerine “rbıta” veya “eyzn” yazılmaktadır. Genellikle mahlasın geçtiği kelimenin üstü ziledir.¹

Cönkler derleme eserler oldukları için kime ait olduklarını anlamak oldukça zordur. “Cönklerin en bariz özelliği, sahiplerinin kim olduğunun bilinmeyişi ve belli bir sisteminin ve şeklinin olmayışıdır. Hangi cng açarsak açalım neyle karşılaşacağımız belli değildir.” (Duran, 2016: 41-50) Bazen de bir cönk birden fazla kişi tarafından kaleme alınmıştır. Farklı dönemlerde farklı kişiler tarafından kaleme alınan bir cönkte yazı değişikliği, kğıt yapısı açıkça fark edilmektedir. “Cönklerin kimin tarafından ve ne zaman kaleme alındığını tespit etmemiz her zaman mümkün olmayabilir. Bazen bir cönkte birden fazla kişinin yazısı görülebilir.” (Sakaoğlu, 1987: 219-226)

Cönklerde yanlış yazımlar; harf, hece ve kelime eksiklikleri; aruz vezni ya da hece ls bozuklukları oldukça fazladır. Bu hataların birçok sebebi olabilir. Misal derleyicinin okuma-yazmayı yeni öğrenmesi, şiiri tam hatırlayamaması, şiiri birinci

---

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Doğan Kaya, Aşık Edebiyatının nemli Yazılı Kaynaklarından Cönkler, Kültür ağlayanı, S. 16, Eylül-Ekim 2012, s. 9-11

kaynaktan değil de başka birilerinden duyup kaleme alması gibi. “Cönkler her zaman okunaklı yazılarla kaleme alınmamış. Hafızalardaki şiirlerin bizzat meraklısı tarafından yazıya geçirilmesinde oldukça sağlam bir yol tutulmuş. Ancak şiir severlerin söylemesi ve yazmayı bilen birinin kaleme alması sırasında acele etmek endişesiyle eksiklikler ve yazıya yanlış geçirmeler görülmüş. Bu tür gayretlerin en çok hatalı olanı ise, bir mecliste saz şairlerinin veya usta malı söyleyenlerin okumaları sırasında yapılan kayıtlar.” (Özdemir, 1993: 11)

Çoğu cönklerde sayfa numaraları bulunmadığı gibi bazı cönklerin sayfa dizilişinde de hatalar bulunmaktadır. “Çoğunda sayfalar numaralanmamış, rastgele birbirine yapııştırılmış.” (Gökyay, 1984: 18)

Bazı kaynaklarda cönklerden, ciltli şiir mecmû‘aları diye bahsedilmektedir. Ancak bu genelleme yanlıştır. “Çünkü cönklerin çoğu ciltlenmiş olmadığı gibi ciltlenmiş olanların ciltleri de, çoğu, dağınık, bozuk, kopuk ve şirazesizdir.” (Gökyay, 1984: 5)

Cönkler bünyelerinde âşık ve halk şairlerinin şiirlerini barındırdıkları gibi dîvân şairlerinin şiirlerini de barındırmaktadırlar. Hatta halk edebiyatında kullanılan cönk kelimesi dîvân şairlerinden bazıları tarafından da kullanılmıştır. “Klasik şâirler arasında cönk tabir edilen defter sahipleri olduğu Ataî’nin ‘Çıkarup cöngünü bir ehl-i sühan/ Şâh-ı gül gibi heman koynundan’ şeklinde söylemiş olduğu bir beyitte görülmektedir. Klasik edebiyat mensupları arasında da bu defterler demek ki, her meclise taşınır nitelikleriyle cönk diye tesmiye ediliyor.” (Yıldırım, 2013: 25)

1.2. MECMÛ‘A

Arapça cem‘ kökünden türemiş bir kelime olan mecmû‘anın farklı anlamları bulunmaktadır. Mecmû‘anın Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat’taki karşılığı “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi.” (Devellioğlu, 1962: 711) Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü’ndeki karşılığı “Toplanıp bir araya getirilmiş demektir. Terim olarak, seçilmiş şiir, münşeât, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır.” (Mermer ve Keskin, 2005: 66) Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü’ndeki karşılığı “İçinde seçme yazıların bulunduğu elyazması eser. Eski harflerle yazılmışlardır. Şekil

yönünden bir defterden ibarettir. Halk kültürüyle ilgili olan ve aşağıdan yukarıya açılanlarına cönk denir.” (Pala, 1989: 110) “Mecmû‘alar, meslekleri, coğrafyaları, kültürleri farklı şahsiyetler tarafından tertip edilen; din, tasavvuf, tıp, edebiyat, şiir, hendese, sosyal hayat, tarih gibi hayatın hemen hemen her yönünü kuşatan bilgileri bir süzgeçten geçirerek, kaydeden, aktaran önemli eserlerdir.” (Tuğluk, 2019: 83-104) “Günümüz antolojilerinin görevini üstlenen ve bir nevi derleme türü olarak karşımıza çıkan mecmû‘alar, içerik bakımından geniş bir yapı arz eder. Mensur veya manzum şeklinde yazılan mecmû‘alar; hadisler, dualar, fetvalar, hutbeler, ilâhîler, naatlar, mi‘raciyeler, güfteler, şarkılar, latifeler, lugazlar, münşeatlar gibi türleri ihtiva eder. Ayrıca mecmû‘alar, insanların gündelik ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyette çeşitli ilaç ve yemek tarifleri, faydalı bilgiler, manzum lûgatlar ve tarihi belgelerden derlenen notlardan meydana gelmektedir.” (Ciğa, 2016: 85-102) Bu değerlendirmelerden yola çıkarak mecmû‘anın tanımını yapacak olursak; sözlük anlamı olarak toplanıp bir araya getirilmiş, tertip edilmiş, biriktirilmiş anlamlarını taşımaktadır. Edebiyat terimi olarak ise, derleyen kişinin zevkine göre farklı türlerdeki yazıların, şiirlerin vb. bir araya getirilerek oluşturulan defterlerdir. Mecmû‘aların birçok türü bulunmaktadır. İçinde barındırdığı şiirlerin nazım şekline, içeriğine, düzenli veya düzensiz olmasına göre vb. hususlara bakılarak farklı isimler almaktadır. Mecmû‘alar bazen tek tür şiirler barındırırken bazen de derleyicinin zevkine göre farklı türden birçok şiir barındırabilir.

“Farklı türden eserlerin bir araya toplandığı mecmû‘a dışında kitaplar da vardır. Bunlara cönk, sefine, kırkambar, keşkül, külliyyat gibi adlar verilmektedir. Şekli bakımından sığır dili, dana dili gibi adlar da verilen cönk, genel olarak halk/saz şairlerinin şiirlerinin bir araya toplandığı uzunlamasına açılan mecmû‘alar olarak bilinse de aslında bu tarif bütün cönkleri kapsamaz. Zira pek çok cönkte Dîvân şairlerinin şiirleri de yer almaktadır. Hatta sadece Dîvân şairlerinin şiirlerinin bulunduğu cönkler dahi vardır.” (Köksal, 2012: 409-431) “Her cönk aynı zamanda bir mecmû‘adır ama her mecmû‘a cönk değildir.” (Koz, 2012: 157-200)

Edebiyat kaynakları denildiğinde aklımıza tezkire, umumi tarihler, şakayık tercüme ve zeyilleri gibi türler gelmektedir. Şüphesiz bunların önemi büyüktür. Ancak bunların dışında kişisel olarak derlenmiş mecmû‘a ve mecmû‘aların bir türü olan cönklerin de çok önemli kaynaklar oldukları özellikle son zamanlarda yapılmış araştırmalarla kanıtlanmıştır. “Mecmû‘aların temeli Hz. Peygamberin (s.a.v)

hadislerinin yazılıp toplanmasına dayanmaktadır. Yapılan hadis derlemeleriyle beraber hadislerin tasnifi de ortaya çıkmış, hadisler bablara göre toplanmıştır. Mecmû'aların belirli bir tertibe kavuşması ile birlikte belirli bir veya birkaç konu ve türü içine alan müstakil derleme kitapları haline gelmiştir.” (Koştan, 2020: 3) Türk edebiyatına bakıldığında ise mecmû'aların derlenmeye başlandığı yüzyıl genellikle 15.yy olarak geçmektedir.

Mecmû'aların kaynak olarak edebiyat çalışmalarına büyük bir katkısı bulunmaktadır. Gerek bilinmeyen şair ve şiiirlere ulaşmada, gerek mecmû'a içinde tutulan notlardan hareketle derlendiği dönemle ilgili bilgi sahibi olmada büyük rol oynamaktadırlar. Genelde mecmû'aların, özeldde şiiir mecmû'alarının özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Kaynaklarda daha önce ismi geçmeyen, bilinmeyen şairler mecmû'alarda tespit edilebilir.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen şiiirlerine mecmû'alarda rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin bilinen şiiirlerinin eksik ya da farklı bölümleri mecmû'alarda tesadüf edilerek tamamlanabilir.
4. Daha önce kime ait olduğu tespit edilemeyen bazı şiiirler, mecmû'alarda eksiksiz bir şekilde yer alabilir. Eksiksiz yazılan bu şiiirlerin mahlas beyitlerine bakılarak şairleri tespit edilebilir.
5. Mecmû'alarda bazen şairlerin hayatları hakkında önemli bilgilere rastlanılabilir.
6. Mecmû'aların boş kısımlarına bazen derleyiciler tarafından notlar yazılabilmektedir. Bu notlar; ilaç tarifleri, doğum- ölüm tarihleri, önemli tarihi olaylar, fetvalar, dualar vb. şeyleri içermektedirler. Bunlardan yola çıkarak yazıldığı dönem hakkında önemli bilgilere ulaşılabilir.²

1.3. MECMÛ'ALARIN SİSTEMATİK TASNİF PROJESİ (MESTAP)

---

² Ayrıntılı bilgi için bk. Fatih Köksal, Şiiir Mecmû'alarının Önemi ve “Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP), Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s. 409-431, Turkuaz Yay, İstanbul, 2012

MESTAP, Prof. Dr. Fatih KÖKSAL'ın Eski Türk edebiyatı çalışmalarını kolaylaştırmak ve mecmû'alarda gömülü kalmış hazineleri gün yüzüne çıkarmak için ortaya attığı bir projedir. İlk olarak 3 Mayıs 2011'de Mimar Sinan Üniversitesinde düzenlenen "Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları" çalıştayında KÖKSAL tarafından sunulmuştur. Böyle bir projenin gerekliliği çalıştayda bulunan diğer hocalar tarafından da bilindiği için dikkat çekmiş ve destek bulmuştur.

"Projenin hayata geçirilmesi için yapılan *"Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmû'alar ve Cönkler Çalıştayı"*nda uzun ve sistematik bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan bütün mecmû'aların bilgilerinin bir listesinin oluşturulmasının ve bir veri tabanı ile bunun araştırmacıların hizmetine sunulmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur." (Kırlı, 2019: 19) Atılan bu somut adımdan sonra projeye göre lisansüstü tez çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Yukarıda bahsettiğimiz 2011 ve 2012'de yapılan bu önemli çalıştaylardan sonra Kırşehir (2016), Amasya (2017), Ankara (2017) gibi illerde çalıştaylar devam etmiştir. Bu çalıştaylarda MESTAP'ın internet üzerine aktarılması, internet sitesi, veri tabanı, projeye incelenecek ya da incelenmeyecek mecmû'a ve cönklerin özellikleri gibi birçok konu tartışılıp belirlenmiştir.

MESTAP'tan önce mecmû'alar üzerine yapılan çalışmaların çoğunda mecmû'aların sadece transkribesi yapılmaktayken MESTAP bunun çok ötesinde bir hedefi amaçlayan bir projedir. *"Her şeyden önce MESTAP ferdî yahut bir üniversiteye münhasır olmayıp ülke çapında, bütün alan çalışanları tarafından el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir proje olacaktır."*

Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmû'aları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmû'aların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır." (Köksal, 2012: 409-431)

Yukarıdaki maddelerde belirtildiği gibi MESTAP amaç ve sınırları belirlenmiştir. Projede karışıklık çıkmaması için bir tablo belirlenmiş ve her çalışmada aynı tablonun kullanılması gerektiğine değinilmiştir. Mecmû'a tasnifinin yapıldığı bu tablonun en başında mecmû'anın ismi ve künyesi yer almaktadır. Tablo kısmı sekiz sütundan oluşmaktadır:

1. sütunda: Sayfa/ varak numarası
2. sütunda: Mahlas
3. sütunda: Matla beyti

4. sütunda: Makta beyti
5. sütunda: Nazım Şekli/birimi
6. sütunda: Nazım türü
7. sütunda: Vezni
8. sütunda: Açıklamalar yer almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KOLEKSİYONU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN İÇERİĞİ

2.1. CÖNKTEKİ ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİNİN VE ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ

2.1.1. Cönkte Yer Alan Şairlerin Kısa Biyografileri

Cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bunların 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilmiştir. Toplam tespit edilen mahlas sayısı 50'dir.

2.1.1.1. Âhû/ Âhû Baba (d. ??-ö. ??)

Cönkte Âhû Baba'ya ait 2 destân bulunmaktadır. Cönkteki şiirlerine bakıldığında şairin Alevî-Bektaşîliği benimsediği ve iyi bir dinî eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Şiirlerinde âyetler ve Arapça kelimelere bolca yer vermiştir. Bu da dili ağırlaştırmıştır.

Diyarbakırlı olan şairin asıl adı Ali olup Karaoğlu unvanıyla da bilinmektedir. Doğum tarihi, vefat ettiği yer ve vefat tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. "Oldukça iyi bir musikişinas ve ses sanatçısı olan Âhû Baba, aynı zamanda dervişliğe ve Bektaşîliğe meyleden Yeniçeri âşıklarındandır." (Kocatürk, 1955: 326) İyi bir eğitim alan Âhû Baba musikişinaslığı sayesinde IV. Murat devrinde saraya alınmıştır. "Şair, yazdığı ve kendi bestelediği ilahi ve nefesler sayesinde IV. Murat devrinden IV. Mehmet devrine kadar yetişen musikişinaslar arasında mümtaz bir mevkie sahip olmuştur. Her iki padişah döneminde de musiki ilminde zamanının en iyisi olarak tanınmış ve saray hanendeleri arasında yer almıştır." (Beysanoğlu, 1996: 131)

Bülent Akın, Âhû Baba'nın herhangi bir eserine ulaşamadığını ancak çeşitli mecmû'a ve cönklerde beş adet şiirine rastlanıldığını ifade etmiştir.³

2.1.1.2. 'Afîfî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde 'Afîfî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki yazdığı aşk konulu şiirinin, rindâne tarzında başarılı bir şiir olduğu söylenebilir. Şiirin ağır bir dille yazıldığı görülmektedir.

2.1.1.3. 'Ârif/ Kethüda-zâde 'Ârif (d.1768-ö. 1849)

Cönkte 'Ârif'e ait 2 gazel ve 1 müseddes bulunmaktadır. Bu şiirlerine bakıldığında şairin Alevîliğe gönül vermiş olduğu anlaşılmaktadır. Yazdığı üç şiirde de Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini dile getirmiştir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

Asıl adı Hacı Mehmet 'Ârif Efendi olan şair İstanbul'da doğmuştur. Babası Mehmet Sadık Efendi, Valide Sultan kethüdası olduğu için kethüda-zâde sanıyla tanınmıştır. Çok sağlam bir eğitim gören şair devletin birçok yerinde farklı görevler yapmıştır. Asıl mesleği müderrisliktir. Seksen yıllık ömründe onlarca talebe yetiştirmiş önemli bir şahıstır. "Müsarünileyh, seksen senelik hayatını ilme vakfeden erbâb-ı kemaldendir. Evail-i ömründen son nefesine kadar müracaat edenlere tâlim-i ulûm etti." (İnal, 2000: 48) "'Ârif Efendi, 1265/1849 senesinde Beşiktaş Sarayı'nın arkasındaki evinde seksen yaşlarındaiken vefat etti. Beşiktaş'ta Yahyâ Efendi Türbesinin haziresindeki kabristana defnedildi." (Arslan, 2014)

Eser olarak sadece dîvânı vardır. Dîvânında da birçok şiirinin eksik olduğu bilinmektedir. Taner Gök, dîvânını yüksek lisans tezi olarak hazırlamıştır.

2.1.1.4. 'Âşık Hamdî (d. ??-ö. ??)

---

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Bülent Akın, Diyarbakırlı Türkmen Alevî 'Âşıklar, Alevî-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yay. Köln, 2011

Cönkte Âşık Hamdî'ye ait 1 koşma bulunmaktadır. Bu koşmasına bakıldığında Alevî-Bektaşîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şiire bakıldığında kullanılan dilin çok da sade olmadığı görülmektedir.

Hayatı, kişiliği ve kimliği hakkında kaynaklarda ayrıntılı bir bilgi yoktur. Hakkında Alevî Bektaşî Şiirleri Antolojisinde “Yirminci yüzyılın başlarında yaşamış bir Bektaşî ozanı olduğu sanılıyor. Dimetoka’da Seyyid Ali veya Kızıl Deli tekkesinde, bir süre hizmet etmiştir. Söyleşi akıcı, dili durudur” (Özmen, 1988: 130) denilmektedir.

Kaynaklarda herhangi bir eserine rastlanılamamıştır. Şiir olarak farklı kaynaklarda birkaç koşması vardır.

2.1.1.5. ‘Azbi/ ‘Azbi Baba (d. ?/?-ö. 1747/1160)

Cönkte ‘Azbi’ye ait 4 gazel, 1 muhammes ve 1 müseddes bulunmaktadır. Bu şiirlerin çoğu Alevîlik ile ilgili şiirlerdir. Ancak aşk konulu şiirleri de bulunmaktadır.

Asıl adı Mustafa Ahmet Efendi olan Azbi Kütahyalıdır. Doğum tarihi ve ailesi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. İlk eğitimini Kütahya’da aldıktan sonra o da birçok şair gibi ilim için İstanbul’a gitmiştir. Osmanlı ordusunda çavuşluk görevi yaparken sürgün edilen Niyâzî-i Mısrî’ye yolda refakat etmesi için Rodos’a gönderilmiştir. “Niyâzî-i Mısrî, saray çavuşlarından Mustafa Ahmet Efendi’nin refakatinde Limmi’ye gönderildi. Mustafa Ahmet Efendi, bu yolculuk esnasında Niyâzî-i Mısrî’nin derin bilgisine ve köklü inanışına hayran kaldı.” (Güner, 1967: 62) Daha sonra görevinden ayrılarak Niyâzî-i Mısrî’den icazet almıştır. “Halvetilik ve Bektaşîliğe intisap etmiş olan Azbi, Niyâzî-i Mısrî’nin şiirlerindeki tasavvuf, Hurufilik ve Alevîlik akidelerini terennüm etmiştir.” (Ergun, 1930: 190) Şiirlerinde Niyâzî-i Mısrî’nin etkisi fazladır. “Ayrıca Azbi, Niyazi Mısrî’nin dîvân nazım şekliyle yazılmış olan bir şiirini de tahmis etmiştir. Dîvân’da onun adının geçtiği beyitler de bulunmaktadır.” (Bayram, 2006: 5) Şiirlerinde genellikle sade bir dil kullanmış ve dînî konuları işlemiştir. “Azbi Baba önce Halvetî daha sonra Bektaşî tarikatına mensup şeyh olan ve baba unvanını alan bir şairdir. Dîvân şiirinin ağırlıklı konusu aşktır. Azbi Baba genelde dini unsurlara yer vererek dini konuları hikmetâne şekilde işlemiştir.” (Erol ve Ünal, 2014) Ölüm tarihi hakkında farklı görüşler vardır. 1736 yahut 1747 tarihinde vefat ettiği yaygın görüştür.

Toplamda üç eseri bulunmaktadır. Dîvân; Mehmet Erol tarafından doktora tezi, Sibel Bayram tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

2.1.1.6. ‘Azmi (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Azmi mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Azmi olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirinde sade bir dil kullanmıştır. Aşk konulu olan bu şiir kısmen de nasihat içermektedir.

2.1.1.7. Cârî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Cârî mahlaslı şairin dîvân türünde 1 şiiri bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde gönül konusunu işlemiştir. Gönül, önemli birçok değer ve varlıklara benzetilerek övülmüştür.

2.1.1.8. Cemâlî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Cemâlî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Cemâlî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirinde beşerî ve İlahî aşkı birlikte aktarmıştır. Şiirde kullandığı söz ve âyetlerden yola çıkarak eğitilmiş biri olduğu söylenebilir. Kullandığı dil ilmî ve ağırdır.

2.1.1.9. Cesârî (d. ??-ö. 1829)

Cönkte Cesârî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu şiirde baharın gelişi ve doğanın yeşillenmesi anlatılmıştır. Şair baharın, Allah’ın bir hikmeti olup doğanın Allah tarafından canlandırılmasının şaşırılacak bir şey olduğu dile getirmiştir.

Asıl adı Hasan olup Bender’de doğmuştur. Kimliği hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır. Kendisi hakkında elde bulunan bilgiler dîvânındaki şiirlerden elde edilmiştir. Şair genç yaşta memleketinden ayrılarak önce Edirne sonra İstanbul’a gitmiştir. “Bir ara müezzinlik yapmış, sonra Yeniçeri kâtipliğinde bulunmuş.” (Özmen, 1998: 209) Ölümü ve öldüğü yer hakkında da pek bir bilgi yoktur. Ancak 1829’da vefat

ettiği tahmin edilmektedir. Şair hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Ancak aruz vezniyle yazdığı şiirlerin sayısı daha fazladır. Şiirlerine bakıldığında Mevlevilik ve Bektaşilik etkisi görülmektedir. “Kendisi hem Mevlevi, hem de Bektaşî olarak tanınır.” (Özmen, 1998: 299) Bektaşiliğin etkisinde daha fazla kalmıştır. “Şiirlerine bakıldığında Bektaşilik yönünün ağır bastığı görülmektedir.” (Akkuş, 2010: 29) Şiir konusunda oldukça başarılı bir şairdir. “Cesârî’yi 19.yüzyılda hem dîvân hem de halk şiiri sahasında at koşturmuş başarılı bir şair olarak nitelendirmek mümkündür.” (Yekbaş, 2014)

Eser olarak dîvânı bulunmaktadır. İki bölümden oluşan dîvânın ikinci bölümü dîvânçe olarak adlandırılmıştır. Eser hakkında en geniş çalışmayı doktora tezi olarak Yasemin Akkuş yapmıştır.

2.1.1.10. Cevâbî/ Âşık Cevâbî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Cevâbî’ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Yazdığı bu iki şiirde işlenen konular birbirine zıt konulardır. Şair bir gazelinde Hz. Hüseyin’in şehit edilmesini ve bundan dolayı duyulan üzüntüyü anlatmıştır. Diğer gazelinde ise halk dilinde kullanılan katır kelimesini kahbe kelimesi ile birlikte redif olarak kullanmıştır.

Doğumu, hayatı ve ölümü hakkında kapsamlı bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerinin bulunduğu cönk ve mecmû’alardan 18. yahut 19. yy’da yaşadığı tahmin edilmektedir. Şiirlerinin hakkında da genel bir bilgi yoktur ancak birçok şiiri sonradan cönk ve mecmû’alarda ortaya çıkmıştır. “Mecmû’alarda mahdud bazı âşikâne şiirlerine tesadüf edilir. Bektaşiliği terennüm eden manzumeleri de o nispette azdır. Hece ve aruz vezniyle şiirler yazmıştır.” (Ergun, 1944: 194) Alevîlik ve Bektaşîlikle ilgili şiirleri de bulunmaktadır bu bakımdan Alevî-Bektaşî şairlerindedir denilebilir. Şiirlerine bakıldığında usta bir şair olduğu anlaşılmaktadır. “Arapça- Farsça tamlamalara ustalıkla yer veren Cevâbî’nin kalem şuarasından olduğu anlaşılmaktadır.” (Çakır, 2014) Farklı şairler tarafından şiirlerine nazireler yazılmıştır. “Âşık Cevâbî şiirleri beğenilen ve takdir edilen bir şairdir. Gerçekten de zamanında mühim bir şair oluşu şiirlerinin diğer şairler tarafından beğenilerek tanzîr edilmesinin sebebi olmuştur.” (Yavuz, 2011: 229) Şairin gazel, koşma, semai, kalenderi gibi türlerde şiirleri vardır. Daha önce okunmamış cönk ve mecmû’aların okunmasıyla şair hakkında yeni bilgiler elde edilebilir.

2.1.1.11. Cezbî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Cezbî mahlaslı şairin 2 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Cezbî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan iki şiiri de aşk konuludur. Şiirlerde halk deyişlerine yer verilmiş ve sade bir dil kullanılmıştır.

2.1.1.12. Dertlî/ Âşık Dertlî/ İbrahim (d. 1772/1186 - ö. 1845/1261)

Çünkü Dertlî'ye ait 4 dîvân, 1 gazel, 5 koşma ve 2 müseddesi bulunmaktadır. Çünkü şiirlerine bakılarak Alevî-Bektaşîliği benimsemiş bir âşık olduğu söylenebilir. Şiirlerinde Alevîlik ve esaslarının yanı sıra aşk ve nasihat konuları da işlenmiştir.

Asıl adı İbrahim olan âşık 1772 yılında Bolu'nun Gerede ilçesinde doğmuştur. Nasıl bir eğitim aldığı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Âşık çocukluğunu ve gençliğinin bir kısmını doğduğu yerde geçirdikten sonra İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'a ilk gidişinde yirmi beş yaşlarındadır. İstanbul'da bir türlü düzen kuramayıp oradan ayrılmıştır. "Şairin, İstanbul'dan sonraki ikinci büyük gurbet uğrağı Konya'dır. Bir süre de Selçuk İmparatorluğunun bir zamanlar görkemli başkenti olan Konya'da kalır. Hacı Asım Usta adındaki bir ihtiyarın işlettiği kahvehanede ocaçılık eder." (Kutlu, 1979: 13) Zamanla bu kahvede saz çalıp şiirler söyler. Onu dinleyen ilim ve sanat ehli kişiler ona Lütflî mahlasını verirler. Âşığın adı yavaş yavaş duyulmaya başlarken o da kendini geliştirmektedir. Bu kahvede Âşık Şem'î ile tanışmış ve yakın dost olmuşlardır. İki arkadaş o dönemde postnişin Mehmet Hemdem Sait Çelebi'nin dostu Meram'daki konağında düzenlediği fasıllara katılmışlardır. "Çelebi Efendi'nin konağında, Meram'daki köşkünde Türbe kahvesinin usta âşıkları Şem'î'yle Dertlî'yle saz ve söz meclisleri tertip edilmiştir." (Halıcı, 1982: V) Artık usta bir saz şairi olan âşık Konya'da birkaç yıl kaldıktan sonra saz şairleri geleneklerine uyarak vatan topraklarını dolaşmaya başlar. "Derken bir gün, kim bilir nereden ve nasıl esen bir rüzgâr İbrahim'i Halep'te, Şam'da estirdikten sonra götürüp Mısır'a bıraktı. Mısır'da on yıla yaklaşan bir ömür dilimi geçirdi." (Kutlu, 1979: 14) Mısır'dayken memleket hasretine kapılan âşık doğduğu memleketine geri dönmüştür. Burada Hafize adında dul bir kadınla evlenmiş ve iki oğlu doğmuştur. Âşıklığın bir özelliği olan diyar diyar dolaşım kahvelerde saz

çalıp söz söyleme alışkanlığı bulunan âşık, köyünde uzun süre kalamayıp seyahatlere çıkmıştır. “Yollara düşen Dertlî, Anadolu’yu dolaşmaya koyuldu. O çağ için birer sanat merkezi olan Sivas, Zile, Amasya, Çankırı, Ankara gibi yerlerde sık sık görülüyordu.” (Öztelli, 1964: 3-4) Dertlî bir mühlet sonra tekrar ilk gittiği gurbet yeri olan İstanbul’a dönmüştür. “ Dertlî’nin İstanbul’a geldiği bu dönem, âşıklara ve Âşık Edebiyatı’na olan sempatinin arttığı, halktan saraya kadar bu edebiyata ve mensuplarına karşı ilginin yoğunlaştığı bir dönemdir. İşte böyle bir ortamda İstanbul’a gelen Dertli, İstanbul semai kahvelerinde çalıp söylemeye başlar. Kendisini kısa bir süre içerisinde çevresine kabul ettirir. Semai kahvelerinde adı dilden dile dolaşmaya başlar.” (Tek, 2013) Dertlî, daha önce Bolu mutasarrıflığı yapmış olan Hüsrev Paşa’nın himayesine girmiştir. Bu yıllarda Osmanlı padişahı II. Mahmut tarafından fes yeniliği yapılmıştır. Dertlî bu yeniliği öven bir şiir yazmış ve bu şiiri padişah tarafından beğenilmiştir. Bunun üzerine kendisi Çağa’ya ayan olarak görevlendirilmiştir. Uzun zaman geçmeden görevine son verilmiştir. Sıkıntılar geçiren âşık Lütfî mahlasını bırakıp Dertlî mahlasını kullanmaya başlamıştır. Son yıllarını Ankara ve Bolu arasında gidip gelmeyle yaşamıştır. 1845’te 73 yaşında vefat etmiştir.

Âşık hece ve aruz vezniyle şiirler yazmıştır. Bektaşîliği benimsemiş Alevî’dir. Alevîlikle ilgili birçok şiir yazmıştır. Dîvânı bulunmaktadır. Kendisi ve eserleri üzerine onlarca çalışma yapılmıştır. Dîvânı en son doktora tezi olarak Recep Tek tarafından yayımlanmıştır.⁴

2.1.1.13. Ecrî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Ecrî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Yazdığı bu şiirde aruzu başarıyla uyguladığı görülmektedir. Şiirde kullandığı dilden yola çıkarak şairin eğitimli biri olduğu söylenebilir.

Hayatı hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Kaynaklarda kaçınıcı yüzyılda yaşadığı hakkında da bilgiye rastlanmamıştır. Kendisi hakkındaki var olan bilgilere dîvânındaki ipuçlarından hareketle ulaşılmıştır. “Dîvânın bitiş bölümünde geçen nüshanın istinsah tarihi olan 1279/ 1863 tarihi de şairin yaşadığı dönemi dîvân şiirinin

⁴ Recep Tek, Türk Edebiyatında Dertli Olgusu Âşık Dertli ve Eserleri (İnceleme-Metin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 2011

son yüdvânyıllarına taşıyan bir işaret olarak değerlendirmeye alınabilir.” (Aykanat, 2011: 1) Yazdığı bir destandan hareketle onun bir süre Mısır’da yaşadığı anlaşılmaktadır. “Mehmet Ali Paşa’nın vefatından, yani 1265 (M.1849) yılından sonra Mısır’da bulunduğunu vücuda getirdiği destanla kat’i surette anladığımız Ecrî, oldukça kuvvetli bir saz şairidir.” (Ergun, 1945: 1207) Ergun’un saz şairidir demiştir ancak elde bulunan dîvânında sadece aruz vezniyle yazılmış şiirleri bulunmaktadır. Hece vezniyle yazdığı şiirleri daha çok cönk ve mecmû’alarda çıkmaktadır.

Eser olarak sadece dîvânı bulunmaktadır. Dîvânı Timuçin Aykanat tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

2.1.1.14. Emrâh/ Erzurumlu Emrâh (d. ?/?-ö. 1860-1861/1277)

Cönkte Emrâh’a ait 1 dîvân, 1 gazel ve 2 koşma bulunmaktadır. Bu şiirler çoğunlukla aşk konusunda yazılmıştır. Şiirlerde kullanılan dil sadedir.

Hayatı hakkında kesin bilgiler bulunamayan şair ile ilgili bilgilerin bir kısmına dîvânından yola çıkarak ulaşılrken bir kısmı ise tamamen rivayetlere dayanmaktadır. Doğum tarihi hakkında da bilgi bulunmamaktadır. Erzurum’um Palandöken ilçesine bağlı Tambura köyünde doğmuştur. “Küçük yaşta köyünden Erzurum il merkezine giderek orada bir süre öğrenim görmüş ve Nakşibendi tarikatına girmiş, daha sonra Erzurum’dan ayrılmıştır.” (Düzgün, 2014) Ne kadar ve nasıl bir eğitim gördüğü hakkında bilgi bulunmamakla beraber yazdığı şiirlere bakılarak sağlam bir eğitim aldığı tahmin edilmektedir. Erzurum’dan ayrıldıktan sonra Trabzon, Sinop, Niğde, Tokat, Sivas, Kastamonu, Konya, Çankırı gibi illere gittiği hatta bazı yerlerde evlendiği ve çocuklarının olduğu bile söylenmektedir. Bu iller arasında özellikle Kastamonu’da uzun süre kaldığı bilinmektedir. “Bir taraftan sazıyla bir taraftan da vücuda getirdiği şiirleriyle şöhret kazanmış olan Emrah nereye gitse sevgi ve saygı ile karşılanmıştı.” (Ergun, 1945: 1269) En son Niksar’a gitmiş ve orada vefat etmiştir.

Eser olarak dîvânı bulunmaktadır. Dîvânında sadece aruzla yazdığı şiirler mevcuttur. Hece vezni ile yazdığı şiirler ise mecmû’a ve cönklerden derlenmiştir. “Şiirlerinden aruzla yazılanları Erzurumlu Abdülaziz Efendi tarafından 1322/1916’da İstanbul’da bastırılmıştır. Hece vezni ile yazılan şiirleri ise çeşitli defterlerde yer almaktadır.” (Sakaoğlu, 1987: 159)

2.1.1.15. Fahrî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Fahrî mahlaslı şairin 2 gazel ve 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Fahrî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki gazellerinde konu olarak Alevî-Bektaşîlik inancını işlemiştir. Koşması ise rindâne türünde yazılmış bir şiidir. Şiirlerinde kullandığı dil sadedir.

2.1.1.16. Ferâğî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Ferâğî mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Ferâğî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde aşk konusu işlenmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

2.1.1.17. Firûzî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Firûzî mahlaslı şairin 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde, içerisinde bulunduğu durumun perişanlığını anlatmış ve Allah'tan kendisine yardım etmesi için yalvarmıştır. Şiirin dili kısmen ağırdır.

2.1.1.18. Fuzûlî (d. 1483/888 - ö. 1556/963)

Cönkte Fuzûlî'ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Bu iki gazel de aşk konusunda yazılmıştır. Aruzun bu iki şiirde başarıyla uygulanmıştır. Şiirler okunulduğunda büyük bir şaire ait oldukları anlaşılmaktadır.

Asıl ismi Mehmed olan şairin babasının ismi Süleyman'dır. Doğum tarihi kaynaklarda tam olarak geçmemekle birlikte dîvânında yazdığı bir mısraın ebcet hesabına göre 1483 olarak kabul edilmektedir. Doğum yeri de bazı kaynaklarda Bağdat bazı kaynaklarda ise Kerbelâ olarak geçmektedir. Irak tarafına yerleşmiş Türkmenlerin Bayat boyundandır. Yaşamını çoğunlukla Bağdat, Kerbelâ ve Necef'te geçirdiği bilinmektedir. "İlk eğitimini, kaynaklarda Hille müftüsü olduğuna dair rivayetlerle

anılan babasından almış olması muhtemeldir. Daha sonra Rahmetullah adlı başka bir hocanın derslerine devam ettiği söylenir. Eğitim sürecinin evreleri belirsizliğini korusa da bilgin şairlerden olduğu kesindir.” (Macit, 2013) Şairin ne kadar bilgili biri olduğu eserlerinin sayısından ve kalitesinden de anlaşılmaktadır. Ahdi'nin, Gülşen-i Şu'arâ'sında ondan “Mevlânâ Fuzûlî-i Bağdâdî” (Solmaz, 2005: 459) olarak bahsetmesi onun tezkire yazarlarının gözünde de ne kadar bilgili olduğunu göstermektedir. Fuzûlî'nin meslek olarak Necef'te bulunan Hz. Ali türbesinde türbedarlık yaptığı tahmin edilmektedir. Hayatı çoğunlukla dert ve ıstıraplarla geçmiş, zengin bir hayat yaşayamamıştır. 1556 yılında Kerbelâ'da vefat etmiştir.

Arapça, Farsça ve Türkçe birçok eser yazmıştır. Eserler: Türkçe Dîvân, Arapça Dîvân, Farsça Dîvân, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Hadîs-i Erbain Tercümesi, Sohbetü'l-Esmâr, Hadikatü's-Süedâ, Heft-câm, Risâle-i Muamma, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz. Ayrıca yazmış olduğu mektuplar da vardır. Eserleri üzerine Türkiye ve Azerbaycan'da onlarca kitap, yüzlerce makale yazılmıştır. Edebiyat yönünden en önemli eseri olan Türkçe Dîvânı üzerine yapılan en önemli çalışma Ali Nihat Tarlan'ın Fuzûlî Dîvânı Şerhi'dir.⁵

2.1.1.19. Gâlib (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Gâlib mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Gâlib olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan gazelinde “gönül”ü kişileştirerek insanın isteklerini, gönülün istekleriymiş gibi anlatmaktadır. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.20. Gencî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Gencî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Gencî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde, kavuşmanın vermiş olduğu mutluluğunu anlatmıştır. Coşkuyla yazıldığı anlaşılan bu şiirin dilinin kısmen ağır olduğu söylenebilir.

---

⁵ Ali Nihad Tarlan, Fuzûlî Dîvân, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1950

2.1.1.21. Hâlî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Hâlî mahlaslı şairin 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Hâlî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan şiirinde sevgilinin aşığa çektiği eziyetlere rağmen mutlu olması gerektiğini dile getirmiştir. Şiirde kısmen ağır bir dil kullanılmıştır.

2.1.1.22. Handî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Handî mahlaslı şairin 1 muhammesi bulunmaktadır. Çünkü yer alan şiirinde sevgilinin rakibi seçtiğini ve kendisinin bu yüzden çok acı çektiğini dile getirmiştir. Şiirde ağır bir dil kullanılmıştır.

Asıl ismi Ali olan şairin doğum tarihi bilinmemekle birlikte Eski Zağra'da doğduğu ve 19. yy'da yaşadığı bilinmektedir. Handî dönemin klasik ilimlerini tahsil ettikten sonra Edirne ve Kıbrıs gibi yerlerde devlet görevini icra etmiştir. "Edirne'de şair ve kâtip Mehmet Şerîf Remzî Efendi'yle tanıştı." (Arslan, 2014) Onun şair olmasında ve kendini geliştirmesinde Mehmet Şerîf Remzî Efendi ile tanışmasının rolü büyüktür. Vefat tarihi ve yeriyle ilgili kesin bilgi bulunmamaktadır. Şairin mürettep bir dîvânı bulunmaktadır. Bu eseri Harid Fedai iki parça halinde yayımlamıştır.⁶ Şairin ayrıca bir dîvânçesi de bulunmaktadır. Bu eseri de Ömer Özkan tarafından iki parça halinde yayımlanmıştır.⁷

2.1.1.23. Hengâmî (d. ?/?-ö. 1873/1290)

Çünkü Hengâmî'ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu gazelde aşk konusu işlenmiştir. Şiirin hem aruzun uygulanışı yönünden hem de anlam yönünden başarılı bir şiir olduğu söylenebilir.

Hengâmî'nin hayatı hakkında kaynaklarda çok az bilgi bulunmaktadır. Asıl ismi ve doğum tarihi bilinmemektedir. Yazdığı bir beyitte Rusçuklu olduğunu dile

⁶ Harid Fedai, Handî Divanı I, Özyurt Matbaası, Ankara, 2003

Harid Fedai, Handî Divanı II, Özyurt Matbaası, Ankara, 2013

⁷ Ömer Özkan, Handî ve Dîvânçesi I, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S.27, s.309-338. 2003

Ömer Özkan, Handî ve Dîvânçesi II, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S.28, s.259-294. 2003

getirmiştir. “Genç yaşında âşıklarla temas ederek saz ve söze heves eden Hengâmî, hayatının büyük bir kısmını kahvecilikle geçirmiştir.” (Ergun, 1933: 8) Amasya ve İstanbul’da kahvecilik yaptığı bilinmektedir. İstanbul’da uzun süre yaşamış ve Bektâşî tarikatına mensup olmuştur. Şairin eğitimi hakkında da kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Ancak şiirlerine bakılarak eğitimi hakkında tahminler yapılmıştır. “Bir takım İslam büyüklerinin menkıbelerini yerinde kullanmayı bilen ve aruz vezniyle oldukça pürüzsüz eserler vücutte getiren Hengâmî’nin, muntazam bir tahsili olmasa bile, okur-yazar olduğu muhakkaktır.” (Ergun, 1933: 10)

Şairin tertipli bir eseri bulunmamaktadır. Ancak farklı kişiler tarafından bazı şiirleri derlenip yayınlanmıştır. Şair hem aruz hem de heceyle şiirler yazmıştır.

2.1.1.24. Hüznî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Hüznî mahlaslı şairin 1 semâ’îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Hüznî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde kendini bildiğinden beri kederli olduğunu çok sıkıntılar çektiğini anlatmıştır. Şiirin dili kısmen sadedir.

2.1.1.25. İrşâdî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde İrşâdî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin hangi İrşâdî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan destânında Osmanlı Devleti’nin bir savaşını anlatmıştır. Bu savaşta Allâh’ın, dostları ve melekleriyle Osmanlı Devleti’ne yardım ettiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.26. Kelâmî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Kelâmî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Kelâmî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde aşk konusunu işlemiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.27. Kul Nesîmî (d. ??-ö. ??)

Cönkte Kul Nesîmî'ye ait 2 gazel bulunmaktadır. Cönkteki bir gazelinde Alevîlik konusunu işlemiştir. Diğer gazelinde ise Seyyîd Nesîmî'nin haksız yere idam edilmesini dile getirmiştir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

Hayatı hakkında kapsamlı bir bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerinden yola çıkarak hayatı hakkında bazı bilgilere ulaşılmıştır. Yazdığı şiirlerden birinde “Mahlâsım Nesîmî, ismim Ali'dir” mısraından yola çıkarak isminin Ali olduğunu öğrenmekteyiz. Cahit Öztelli'nin Kul Nesîmî adlı kitabında verdiği iki manisinden yola çıkarak dedesinin isminin Said Emre olduğu anlaşılmaktadır. Şair adaşı Seyyid Nesîmî'nin yolundan gitmiştir. Bu yüzden yazdığı şiirlerdeki konulardan dolayı şiirleri Seyyid Nesîmî'nin şiirleri sanılmıştır. “Ad benzerliği dolayısıyla ve her iki şairin Hurûfî olması, karışıklığa yol açmışsa da dilleri çok ayırır. Bundan başka Kul Nesîmî'nin ayrı kişi olduğunu gösteren belgeler vardır.” (Öztelli, 1969: 3)

Herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Ancak cönk ve mecmû'alardan derlenmiş birçok şiiri vardır. Bunlardan bazılarına Cahit Öztelli, Kul Nesîmî kitabında yer vermiştir.

2.1.1.28. Mevzûnî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Mevzûnî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Cönkte bulunan şiirinde Allâh'ın hikmetlerini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil sadedir.

2.1.1.29. Meylî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Meylî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Meylî olduğu tespit edilememiştir. Cönkteki şiirine bakıldığında şairin Alevîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şair bu gazelinde 12 imamı övmüştür. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

2.1.1.30. Mir'âtî/ Kalecikli Mir'âtî (d. ?/?-ö. ?/?)

Cönkte Mir'âtî'ye ait 1 destân bulunmaktadır. Bu destânın baş kısmında Allâh'ın bazı hikmetleri ve Kur'an'da ismi geçen bazı kavimlerin akıbetleri anlatılmıştır. Şiirin devamında Hz. Ali'nin, Hz. Hasan'ın ve Hz. Hüseyin'in şehid edilişi anlatılmaktadır. Şiire bakılarak şairin eğitilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Asıl ismi Mehmet olan Mir'âtî Kaleciklidir. Doğum tarihi ve ailesi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Farklı kişilerden eğitim aldığı bilinmektedir. "Mir'âtî, Kalecik müftüsü Veli-zâde'den Arapça tahsil ettiği sırada daha icazet almadan at kuyruğundan saz yaparak çalmaya başlamış ve bu yüzden medreseden kovulmuştur. Daha sonra Vasfi Şeyh tekkesine hademe olarak girmiştir. Mir'âtî mahlasını bu tekke almıştır." (Turan, 2015) Bazı kaynaklarda yaşadığı tarih hakkında tahminler bulunmaktadır. "Yetişkinlikten sonra Bektaşiliğe geçen şair, Mir'âtî Baba olarak da tanınır. XIX. yüzyılda yaşamıştır. Ancak, hangi tarihlerde doğup öldüğü kesin olarak bilinmemektedir. Buna rağmen 1285 H. (1869)'de Turabî Ali Baba Dede'den (Ölm. 1868) el aldığı ve ustası Âşık Hasan'ın babası Âşık Kemalî ile müşahare ettiğine dayanılarak ti. 1225-1300 yani M. 1809-1884 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmektedir." (İvgin ve Bozyiğit, 2004: 5) Mir'âtî Kırşehir, Kastamonu, İstanbul, Yapraklı, Çankırı gibi yerleri dolaşmış âşık fasıllarına dâhil olmuş, kahvelerde muamma asmıştır. Ömrünün son demlerini İstanbul'da geçirmiş ve orada vefat etmiştir.

Elimizde şairin yazmış olduğu derli bir eser yoktur. Ancak mecmû'a ve cönklerde birçok şiiri bulunmaktadır. "Şiirlerinde ironi, ince mizah vardır. Medrese eğitimi gördüğü için oldukça lugatlı ve muğlak ifadeler yer alır. Aruz ve hece ölçülerini başarılı şekilde kullanır. Birçok yazma nefes dergilerinde şiirleri, dağınık olarak bulunmaktadır." (Özmen, 1998: 347)

2.1.1.31. Nâdî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Nâdî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nâdî olduğu tespit edilememiştir. Yazdığı tasavvufî konulu bu şiirde ağır bir dil kullanmıştır.

2.1.1.32. Necmî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Necmî mahlaslı şairin 3 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Necmî tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirlerinde aşk ve nasihat konularını işlemiştir. Şiirlerden yola çıkarak şairin koşma yazmada başarılı biri olduğu söylenebilir.

2.1.1.33. Nehrî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Nehrî mahlaslı şairin 1 muhammesi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nehrî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan şiirinde insanların bazı şeyleri hatırlayıp düşünmeleri gerektiğini dile getirmiştir. Şiirin dili ağırdır.

2.1.1.34. Nûrî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Nûrî mahlaslı şairin 1 semâ'îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Nûrî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan şiirinde güzellerden kerem görmenin mümkün olmadığını dile getirmiştir. Şair şiirin makta beyitinde ise tüm cihan içinde kendisi kadar çok haz sahibi gören birinin olmadığını söyleyerek kendini övmüştür. Burdan yola çıkarak şairin çok yer gezdiğini ve kendine güvenen biri olduğu söylenebilir.

2.1.1.35. Perişânî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Perişânî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 semâ'îsi bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Perişânî olduğu tespit edilememiştir. Şair cönkte yer alan ilk gazelinde beşerî aşk konusunu işlemiştir. İkinci gazelinde ise beşerî aşktan geçip ilahî aşka ulaşmayı anlatmıştır. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.36. Pertevî (d. ??-ö. ??)

Çalıştığımız eserde Pertevî mahlaslı şairin 1 destanı bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Pertevî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan destânında Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i Allâh yolunda kurban etme kıssası anlatılmıştır. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

2.1.1.37. Rahmî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Rahmî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Rahmî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan şiirine bakılarak şairin Alevîliği benimsediği anlaşılmaktadır. Şiirinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.38. Râzî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Râzî mahlaslı şairin 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Râzî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan şiirinde aşk konusunu işlemiştir. Şiirde kullandığı dil süslü ve kısmen ağırdır.

2.1.1.39. Saydî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Saydî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 müseddesi bulunmaktadır. Ancak şairin kimliği tespit edilememiştir. Çünküteki şiirlerine bakılarak şairin Alevîliği benimsediği görülmektedir. Şiirlerinde kullandığı dil ağırdır.

2.1.1.40. Seyrânî (d. 1800-ö. 1866)

Çünkü Seyrânî'ye ait 1 koşma bulunmaktadır. Çünkü yer alan şiirinde sevgilinin mağrur olduğunu âşığa çok eziyet çektirdiğini ve şairin sevgiliden artık vaz geçtiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil ağırdır.

Asıl ismi Mehmet olan şair, Kayseri'nin Develi ilçesinde doğmuştur. “Şairin babası İmam Cafer Efendi, annesi ise Emine Hanım'dır.” (Aydoğdu, 2013) Doğum tarihi hakkında birçok tahmin vardır. Kaynaklarda 1778-1808 tarihleri arasında doğduğunu göstermektedir. Çoğunluğa uyarak biz de şairin doğum tarihini 1800 olarak

kabul ediyoruz. Şairin yazdığı şiirlere bakılarak iyi bir eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. “İlk eğitimini babasının yanında tamamlayan Seyrânî, daha sonra Halâsiye Medresesi’ne devam etmiş, ancak tahsilini tamamlamadan medreseden ayrılmıştır. Medreseden hangi sebeple ayrıldığını bilemiyoruz. Ancak, onun dîmî, tasavvufî bilgilerinin kaynağını teşkil eden ve şiirlerinde tesiri açıkça görülen bu tahsilin yeri önemlidir.” (Yüksel, 1987: 2) Gençlik yıllarında imam olan babası onu mescidi açması için yollamış, şair uyuya kalarak bir rüya görmüştür. Rüyada bade içmiş ve Seyrânî mahlasını almıştır. Bade içtikten sonra saz çalıp söz söyleyen Seyrânî gün geçtikçe kendini geliştirmiştir. Gençlik yıllarını Develi’de geçiren şair burada evlenmiş ve altı çocuk babası olmuştur. Daha sonra birçok âşığın yaptığı gibi Seyrânî de İstanbul’a gitmiştir. “Seyrânî’nin İstanbul’da ne kadar kaldığı ve İstanbul’dan hangi tarihte ayrıldığı hakkında resmî bilgi elde bulunmamaktadır. Bu dönemde Seyrânî âşık atışmalarının haricinde dönemin olumsuz olaylarını, iyi gitmeyen devlet işlerini, yeteneksiz devlet görevlilerini ve ahlak açısından zayıf düşen toplumu yermeye devam etmiştir. Onun eleştirilerinden üst mevkilerdeki kişilerin de nasibini alması onun cezalandırılmak istenmesine yol açmıştır.” (Aydoğdu, 2011: 1404) Kurtulmak için İstanbul’dan kaçan şair Halep, Bağdat, Mısır, Adana gibi şehirleri dolaşmış tekrar Develi’ye gelmiştir. Ömrünün son demlerine kadar diyar diyar dolaşıp, saz çalıp şiir okumuştur. 1866 tarihinde Develi’de vefat etmiştir.

Seyrânî hem aruz vezniyle hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Şiirlerinin içinde bulunduğu kendisine ait bir eseri bulunmamaktadır. Farklı kişilerin Seyrânî hakkında yazdığı kitaplardan, cönklerden ve mecmû’alardan şiirlerine ulaşılmaktadır. Hakkında en geniş çalışmayı Betül Aydoğdu doktora tezi olarak hazırlamıştır.

2.1.1.41. Sıdkî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Sıdkî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Sıdkî olduğu tespit edilememiştir. Cönkte yer alan gazelinde aşk konusu işlenmiştir. Şiirde birçok tamlama kullanılmıştır ve şiirin dili ağırdır.

2.1.1.42. Şem’î (d.1772-73/1186-87-ö.1839-41/1255-57)

Cönkte Şem‘î’ye ait 2 gazel ve 1 divan bulunmaktadır. Şair cönkte bulunan ilk gazelde içki meclisini anlatmıştır. İkinci gazelinde Ehl-i Beyte yapılan zulümlerden bahsetmiş ve Alevî olduğunu dile getirmiştir. Cönkte yer alan divanında ise her insanın farklı durumlarda olduğunu ve kimin kısmetinde ne varsa onu yaşadığını dile getirmiştir. Kullandığı dil bazı şiirlerinde ağırken bazılarında ise kısmen sadedir.

19. yüzyıl âşıklarından olan şairin asıl ismi Ahmet’tir. 1773 yılında Konya’nın Piresat mahallesinde doğmuştur. Babası helvacı Mehmet Ağa’dır. Çocuk yaşta babasının yanında çırak olarak işe başlamıştır. O da babası gibi helvacılık yapmıştır. Kaynaklarda eğitimi hakkında farklı görüşler vardır. Çocukluğunda hatta gençliğinin ilk yıllarında eğitim görmediği kesindir. “İrticalen (doğmaca) şiir söylemeye yatkın ve düşkün olması, belirli bir tahsil görmemesine, hatta yirmi, yirmi beş yaşlarına kadar okuryazar olmamasına rağmen, ince düşüncesi, zekâsı, akranları arasında hazır cevaplılığı, esprilerle her konuda onları aydınlatması ve örnek davranışlarıyla kendisine büyükleri tarafından Şem‘î mahlası verilmesi uygun bulunmuştur.” (Halıcı, 1982: III) Yirmi beş yaşına kadar okuma yazma bilmeyen şair doğaçlama şiir söylemiş daha sonra kendi çabalarıyla okuma yazmayı öğrendiğini hatta bazı kişilerden ders aldığı bilinmektedir. Ebcet hesabıyla tarih düşürme becerisi göz önünde bulundurulunca bu bilginin doğruluğu anlaşılmaktadır. Şiir söylemeye olan hevesi Konya’da bulunan âşık kahvelerine gitmesiyle daha da artmıştır. Şair askerdeki oğlunu ve bazı yakın dostlarını ziyaret için İstanbul’a gitmiştir. İstanbul’da da kahvelerde, konaklarda saz çalıp söz söylemiştir. “Ünü saraya kadar ulaşan Şem‘î padişahın huzuruna çağrılır ve huzurda saz çalıp şiirler okur. Bunun üzerine padişah Şem‘î’yi Konya’nın ilk ihtisab ağası olarak ödüllendirir.” (Sarı, 2015) Bu görevini uzun bir zaman sürdürmüştür. Ellili yaşlarda iken hacca gitmeye karar vermiş ve hacca gidip hacı olmuştur. Hacdayken meşhur şiirler de yazmıştır. Vefat tarihi hakkında da kaynaklarda farklı tarihler verilmiştir. “Netice itibariyle Şem‘î’nin H.1186/1772-1187/1773 ile 1255/1839-1257/1841 tarihleri arasında yaşamış olduğunu söyleyebiliriz.” (Sarı, 2013: 27)

Şairin eser olarak sadece Dîvânı bulunmaktadır. Eserde hem aruz hem de hece ölçüsüyle yazılmış şiirler bulunmaktadır. 2013 yılında Mehmet Sarı tarafından hazırlanan Mevlevî Âşık ve Şair Konyalı Şem‘î Dîvânı adlı çalışma Şem‘î Dîvânı ile ilgili yapılan en kapsamlı çalışmalardan biridir.

2.1.1.43. Şîrî (d. ?/?-ö.1761/1175)

Cönkte Şîrî'ye ait 1 destân bulunmaktadır. Cönkte yer alan şiirinde birçok peygamber kıssasından örneklere yer vermiştir. Yine Hz. Ali, Hz. Hüseyin ve Hacı Bektâş Velî ile ilgili bilgilere de değinmiştir. Şiirde kullandığı dil sadedir.

“XVIII asır Bektaşilerinden olduğu tahmin edilmektedir. Bektaşiler arasında birkaç şiiri meşhur olan bu zat, birçokları tarafından Hacı Bektaş-ı Veli addedilmektedir.” (Ergun, 1956: 116) Şairin gerçek kimliği hakkında belirsizlik söz konusudur. Kaynaklarda Şîrî ve Hacı Bektaş mahlaslarını kullanan farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin olduğu ve elimizde bulunan Şîrî mahlasıyla yazılmış şiirlerin gerçekte hangi şaire ait olduğu hakkında karışıklık vardır. Ancak şairin 18. yüzyılda yaşamış olan Bektaş Çelebi olduğu en mantıklı ve yaygın görüştür. “Bektaşî edebiyatında, Şîrî veya Hacı Bektaş mahlaslı şiirler yazan Feyzullah Çelebi'nin oğlu Bektaş Çelebi'dir.” (Koca, 1990: 297) Bektaş Çelebi 1761 yılında vefat etmiştir.

Aruz vezniyle de hece ölçüsüyle de şiirler yazmış ikisinde de başarılı olmuştur. Herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Şiirleri bazı cönk ve mecmû'alarda ortaya çıkmaktadır.

2.1.1.44. Tûrâbî (d. 1786/1201-ö.1868/1285)

Cönkte Tûrâbî'ye ait 1 gazel ve 1 müseddes bulunmaktadır. Şair gazelinde Bektâşî olduğunu ve posta oturduğunu dile getirmiştir. Cönkte bulunan müseddesinde ise okuyana nasihatlerde bulunmuştur. Hz. Muhammed'i, Hz. Ali'yi ve Hacı Bektâş Velî'yi bilmek gerektiğini dile getirmiştir. Cönkteki gazelinde kullandığı dil kısmen sadeyken müseddesinde ise dil kısmen ağırdır.

Asıl ismi Ali olan şair 19. yüzyılda yaşamış bir Bektaşî şairidir. “Şairin, Türklerin yaşadığı bir yerleşim yeri olan ve bugün Bulgaristan sınırları içerisinde yer alan Yanbolu'da h. 1201/ m.1786 yılında doğduğu bilinmektedir.” (Duman, 2013) Hayatı hakkında bilinen sınırlı bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler de kesin değildir. Ancak kendisinin Bektaşî olduğu, postnişinlik yaptığı ve şiir yazmakta usta olduğu kesindir. “Çorumlu Seyyid Hasan Hüsnü Dede-Baba'nın 1849 ölümü üzerine, Hacı Bektaş dergâhı postuna oturmuş, 19 yıl meşihat ettikten sonra, 1868'de ölmüş ve Hacı

Bektaş türbesinin girişindeki sol tarafta bulunan tümsek üzerine gömülmüştür.” (Koca, 1990: 443)

Şairin eser olarak Dîvânı bulunmaktadır. “Matbu bir dîvânı olan Tûrâbî’nin herhalde Bektaşîlerin kıymetli bir şairi olduğu muhakkaktır. Mezkûr dîvânının birçok kütüphanelerde yazma nüshaları vardı.” (Ergun, 1956: 64) Eser üzerine birçok çalışma yapılmıştır.

2.1.1.45. Vâsîf/ Enderunlu Vâsîf (d. ?/?-ö.1824-25/1240)

Cönkte Vâsîf’a ait 1 semâ’î bulunmaktadır. Şair bu şiirin bazı beyitlerinde aşk konusunu işlenirken diğer beyitlerinde ise nizamın bozulduğunu, adaletin eskide kaldığını dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen sadedir.

Asıl ismi Osman olan şair, İstanbul’da doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Çocukluğunda Galatasaray’da 7 yıl tahsil görmüştür. Daha sonra Enderun’a kabul edilmiş ve burada eğitim görmüştür. “Sonradan hünkar baş lalası, Rebiülahir 1230/Mart-Nisan 1815’te Pekir Ağası, o sene ya da Rebiülahir 1232/Şubat-Mart 1817’de Anahtar Ağası ve 1232/1816-17’de Kiler Kethüdası oldu. Kiler kethüdası olarak Recep 1234/Nisan-Mayıs 1819’da kendi talebiyle Bolayır’da Şehzâde Süleyman Paşa tevliyetiyle emekli edildi.” (Aksoyak, 2015) Şair artık yaşlanmıştır ve kendisi de şiirlerinde bunu dile getirmiştir. Nihayetinde İstanbul’a geri döner. “Mütevelliliği de uzun sürmez ve aynı yılın Receb’inde müteakid olarak İstanbul’a döner ve ömrünün kalan günlerini burada geçirir.” (Gürel, 1997: 31) Şair 1824 yılında İstanbul’da vefat etmiştir. Mezarının üstünde İzzet Molla’nın yazdığı kitabe bulunmaktadır.

“Matbu‘ ve mürettep dîvânı vardır. Vâsîf’ın şöhret kazanmasına, şûh tabiatının mahsûlü olan şiirlerinin sade ve hoş a gidici görülmesi sebep olmuştur.” (Bursalı, 1972: 431)

2.1.1.46. Vasfî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Vasfî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Vasfî olduğu tespit edilememiştir. Şair bu gazelinde Hz. Hüseyin’in Muharrem

ayında Kerbela’da Yezid tarafından katledildiğini anlatmıştır. Hz. Hüseyin’i sevenlerin ve Hak’tan yana olanların muharremde üzülp ağladıklarını dile getirmiştir.

2.1.1.47. Vechî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Vechî mahlaslı şairin 1 gazel ve 1 koşması bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Vechî olduğu tespit edilememiştir. Çünkü yer alan gazeli aşk konuludur. Gazelde sevgiliye cefa çektirmenin, aşğa ise çektiği cefadan dolayı figan etmenin yakıştığını dile getirmiştir. Çünkü yer alan koşmada ise Bektâşîlik erkânları anlatılmıştır. Gazelde kullanılan dil kısmen ağırken koşmada kullanılan dil sadedir.

2.1.1.48. Vehbî/ Sünbülzâde Vehbî (d. 1720-21/1133-ö. 1809/1224)

Çünkü Vehbî’ye ait 1 gazel bulunmaktadır. Aşk konulu bu gazelde sevgilinin güzellikleri anlatılmış, sevgiliyi âşğın yanında gören rakiplerin kıskandığı dile getirilmiştir. Şiirde kullanılan dil kısmen ağırdır.

Asıl ismi Mehmet olan şair Maraş’ta doğmuştur. Kaynaklarda doğum tarihi verilmemiştir ancak yazdığı bir kasidesindeki bir beyitten doğum tarihi tespit edilmiştir. Kendisine Sünbülzâde denmesinin sebebini Süreyya Beyzâdeoğlu şöyle açıklamıştır: “Sünbülzâde Vehbî, Maraş’ta Sünbülzâdeler lakabıyla tanınan meşhur bir aileye mensuptur.” (Beyzadeoğlu, 2000: 13) Mahlasının Seyyid Vehbî tarafından kendisine verildiği bilinmektedir. “Çocukluğunu ve gençliğinin bir kısmını Maraş’ta geçiren Sünbülzâde Vehbî Efendi memleketinde mükemmel bir tahsil gördükten sonra kendisine şöhret kapılarını açacak olan İstanbul’a gelmiştir. İstanbul’daki eğitim hayatı ve kadılık mesleğine ne zaman başladığı hakkında kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır.” (Yenikale, 2011: 20) İstanbul’da memuriyet hayatına başlayan şair müderrislik, kadılık, elçilik, hâcegânlık gibi görevlerde bulunmuştur. İran’a elçi olarak görevlendirildiği sırada bazı durumlardan dolayı sarayla arası açılmış ve memuriyetten uzaklaştırılmıştır. Daha sonra gerek padişaha gerek saray erkânına yazdığı kasideler geç de olsa işe yaramış ve kadılık görevine geri dönmüştür. Doksan yıla yakın yaşayan şair ömrünün son demlerini İstanbul’da geçirmiştir. “1224 H.(1809 M.) tarihinde

İstanbul'da vefat ederek Edirnekapısı hâricinde Topçular'a defn olundu." (Bursalı, 1972: 356)

Sünbülzâde Vehbî birçok eser vermiştir. Bunlar: Dîvân, Lutfiyye, Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Şevk-engîz ve Münşeât'tır. Dîvânı hacimli bir eserdir. "Dîvân'da, 52 kaside, 8 tahmis, 1 terhib-i bend, 41 kıta, 2 nazm, 271 gazel, 1 müstezat ve 32 müfret bulunmaktadır. Ayrıca başında Arapça kasideler ve Farsça Dîvânçe mevcuttur." (Gürgendereli, 2014) Lutfiyye, Vehbî'nin oğlu için yazdığı nasihatnamedir. Tuhfe-i Vehbî ve Nuhbe-i Vehbi iki manzum sözlüktür. Şevk-engîz mesnevi ve Münşeât ise 7 tane inşasının içinde bulunduğu eseridir.

2.1.1.49. Virânî (d. ?/?-ö. ?/?)

Cönkte Virânî'ye ait 1 müseddes bulunmaktadır. Alevîlik ile ilgili yazılan bu şiirde on iki imamın isimleri geçmektedir. Şiirin dili kısmen ağırdır.

Asıl ismi bilinmeyen şairin doğum tarihi de bilinmemektedir. "Doğum ve ölüm tarihleri belli değil. On altıncı yüzyılda yaşamış, Hurufî inan ve felsefesini benimsemiş bir Bektaşî ozanıdır. Eğriboz adasında doğmuştur." (Özmen, 1998: 429) Virânî'nin hayatı hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. "Virânî, Hacı Bektaşî Veli'den sonra Bektaşîliğin ikinci piri sayılan Balım Sultan'dan el almıştır." (Zaman, 2009: 265) Virânî yedi ulu ozandan biridir. Necef'te Hz. Ali türbesinde türbedarlık yapmıştır. Demir Baba'yı ziyaret etmiştir. Rivayetlere göre Demir Baba ile aralarında konuşmalar, tartışmalar geçmiştir. Demir Baba kendisine bazı öğütler vermiştir. Virânî Demir Baba'dan icazet alarak Otman Baba'ya gitmek üzere oradan ayrılmıştır. "Demir Baba tekkesi postnişinliğinde icazet aldığı, Otman Baba'ya giderken Karlıova'da Hafız-zâde türbesinde iken öldüğü ve orada gömüldüğü doğrudur." (Vaktidolu, 1998: 8) Ölüm tarihi de belli olmayan Virânî'nin otuzlu yaşlarda öldüğü tahmin edilmektedir.

Virânî'nin eser olarak Dîvânı ve Risalesi bulunmaktadır. Dîvânındaki şiirlere bakıldığında şairin Arapça ve Farsçaya hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde Hz. Ali'yi sürekli övmüş ve yüceltmıştır. Ayrıca hurûfilik belirtileri de şiirlerinde görülmektedir.

2.1.1.50. Yesârî (d. ?/?-ö. ?/?)

Çalıştığımız eserde Yesârî mahlaslı şairin 1 gazeli bulunmaktadır. Ancak şairin hangi Yesârî olduğu tespit edilememiştir. Bu gazelde aşk konusu işlenmiştir. Kendisini sevgiliye teslim ettiğini dile getirmiştir. Şiirde kullanılan dil sadedir.

2.1.2. Cönkün Şekil ve Muhteva Özellikleri

İncelediğimiz eserin ne zaman ve nerede yazıldığı bilinmemektedir. Neredeyse her yörede yetişmiş şairlerin şiirleri içerisinde bulunmaktadır. Şiirleri bulunan şairlerin yaşadığı dönemlere bakılarak incelediğimiz cönkün 19. yy’da yazıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca cönkün 40 b varağında alınan notların altına “Fi 22 Teşrinisâni sene 1307” (4 Aralık 1891) tarihi düşürülmüştür. Buradan da anlaşılmaktadır ki cönkün yazımı 19. yy’ın sonlarına doğru hala devam etmektedir. Mukavva ciltli olan cönkün ön yüzü ebru baskılıdır. Cönk toplam 43 varak, 86 sayfadan oluşmaktadır. Cönk 115x220 mm ebadındadır. Cönte bulunan şiirlerden 8 dîvân, 37 gazel, 3 muhammes, 9 müseddes ve 4 semâ’î aruz vezni ile yazılırken; 7 destân ve 21 koşma ise hece ölçüsüyle yazılmıştır. İncelediğimiz cönk çoğunlukla rika hattıyla yazılmıştır. Açık ve okunaklı sayfalar bulunduğu gibi, karışık, silik ve okunmayan sayfalar da mevcuttur. Cönte bulunan şiirlerin tamamı Türkçedir.

Bazı şiirlerin sonuna “Tamam” yazılarak bazılarında ise alt alta üç çizgi atılarak şiirin bittiği belirtilmiştir. Şiirlerin tekrarlanan beyitleri genellikle tekrardan yazılmayarak bağ anlamına gelen “Rabıta” ya da bu da böyle anlamına gelen “Eyzan” kelimeleri yazılmıştır. Genellikle mahlasları belirtmek için üstleri çizilmiştir. Şiirlerin başlığı çoğunlukla gazel, koşma gibi nazım şekli adı olarak yazılmıştır. Ancak doğrudan şairin adını almış yahut nazım şekli ve şairi birlikte yazılmış başlıklar da vardır. Örneğin; 17a varağında Fuzûlî yahut 37b varağındaki Gazel-i Virânî Baba gibi. 4 a ve 40 b varağında nesir olarak yazılmış notlar bulunmaktadır.

İncelediğimiz cönte 7 destan, 8 dîvân, 38 gazel, 21 koşma, 3 muhammes, 9 müseddes ve 4 semâî olmak üzere toplam 90 şiir bulunmaktadır. Şiirler yazılırken şairlerin isimlerine göre alfabetik bir sıra gözetilmemiştir. Birden çok şiiri bulunan şairlerin şiirleri bazen arka arkaya yazılmış bazen de karışık bir şekilde başka şiirlerden

sonra yazılmıştır. Sayfalar genellikle tek sütun olarak yazılmıştır. Ancak sağlı sollu çift sütun olarak yazılan sayfalar da mevcuttur. Cönkte kafiye ve redif düzenine göre bir sıralama bulunmamaktadır.

Genellikle bir sayfada birden fazla şiir yazılmıştır. Yani şiirin son kısmı yazıldıktan sonra aynı sayfaya başka bir şiir de yazılmaya başlanmıştır. Ancak bazı sayfalarda tamamlanan şiirin ardından başka şiir yazılmayarak sayfanın geri kalanı boş bırakılmış, yeni şiir bir sonraki sayfada yazılmaya başlanmıştır.

İncelediğimiz eserde bazı sorunlar da bulunmaktadır. Başlık ve şiir bazen birbirini tutmamaktadır. Örneğin başlıkta semâî yazılmışken şiir müseddes nazım şeklinde yazılmış olabilmektedir.

Cönkün bazı bölümleri okunması güç bir yazıyla yazılmıştır. Bu da şiirlerin eksiksiz okunmasına ve şairlerinin tespit edilmesine engel olmaktadır. Bazı şiirlerin okunaklı yazılmaması vezin hataları, hece ve kelime eksikleri, yazım yanlışları, satırların karışması gibi ciddi hatalara yol açmıştır. Bu hatalar yüzünden özellikle vezni tespit edilemeyen şiirleri okumada sıkıntılar çıkmaktadır.

Cönkte sayfa numaraları bulunmamaktadır. Bu da karışıklığa yol açmaktadır. Bir sayfada bitmeyen şiirlerin devamı bazen onu takip eden sayfada değil de başka sayfalarda verilmektedir. Örneğin bir gazelin ilk bölümü 2b varağında iken son bölümü 10a varağında yer almaktadır. Kendimiz karışıklıkları ortadan kaldırmak ve araştırmacılara yardımcı olmak adına varakları numaralandırdık.

Cönkte konu olarak baştan sona bir bütünlük yoktur. Ancak çoğunluğu Alevî-Bektaşîliği öven şiirler oluşturmaktadır. Cönkteki şiirlerde genellikle aşk, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinden dolayı çekilen acı, Hz. Ali ve diğer Alevî imamlarına olan sevgi Ehl-i beyt sevgisi, Allah'tan af dileme, peygamber kıssaları gibi konular işlenmiştir.

İncelediğimiz cönkte en çok işlenen konulardan biri aşktır. Şairler, genellikle sevgiliyi bazı özelliklerinden dolayı sembolik şeylere benzeterek övmüşlerdir. Klasik Türk şiirinde yer alan sevgili tiplmesi ile özdeş bir yapı vardır.

“Gülsitân-ı ‘âlemi bir bir temâşâ eyledim

Bir şanavber görmedim serv-i hürâmânım gibi

*Geşt idüp gezdım cihānı sen gibi yir bulamadım
Lāciverdī ķubbeniñ altında sulţānım gibi”⁸*

*“Māh cemālin var iken ħūrşid-i tābān olmasın
Ķadd-i mevzūnuñ yeter serv-i ħırāmān olmasın”⁹*

Cönkte yer alan birçok şiirde Hz. Ali’ye olan sevgi dile getirilerek Hz. Ali yüceltilmiştir.

*“Tañrı’nuñ arşlanı Ħazreti ‘Ali
Yürütdi Ħaydār-ı Kerrār önünce”¹⁰*

*“Zülfikār elinde süvār Düldül’e
Bā-ħuşuş ki şir-i Yezdān yürüdi”¹¹*

Azbî’ye ait olan bir şiirde, Hz. Ali’ye ve hanedanına gönül verildiği şöyle ifade edilmektedir:

“Cān-ı dilden men muħıbb-i ħānedān-ı ‘Āli’yim”¹²

Cönkün 4a varak numarasında bir not düşüldükten sonra 12 imamın ismi sırasıyla yazılmıştır. 4a varağından sonraki varaklarda yer alan şiirlerde bu imamların isimleri sık sık geçmektedir. Bu şiirlerde 12 imam övülmektedir.

“‘Alī, Ħasan, Ħüseyn, Zeyne’l ‘Ābidīn, Muħammed Bākīr, Ca‘fer-i Şādık, Mūsā Kāzım, Mūsā Rızā, Muħammed Taķī, ‘Alī Hādi, Ħasan ‘Asker, Muħammed Mehdī”¹³

---

⁸ İC, s.5b

⁹ İC, s.5b

¹⁰ İC, s.11b

¹¹ İC, s.19b

¹² İC, s.16a

¹³ İC, s.4a

Âşık Dertlî bir koşmasında 12 imamın müminlere yol gösterici, rehber olduklarını şöyle dile getirmektedir:

*“Dertlî dergâhına irdim on iki
Üçer üçer dörde virdim on iki
Dört kapudan üçer girdim on iki
On ikidir mü ’mînlere reh-nümâ”¹⁴*

Cönkte Hz. Hüseyin’in şehit edilişi ve bu sebeple gönüllerde açılan yara, çekilen acı sık sık dile getirilmektedir. Hz. Hüseyin ismiyle beraber Kerbelâ, Yezîd, muharrem ayı gibi isimler sıklıkla kullanılmıştır.

*“Kim ‘Alî evlâdıdır kılsın Yezîd’e la‘neti
Şâh Hüseyin’im Kerbelâ’da çünkü kan ağlar bugün*

*“Tutdı ol şâhı Yezîd’ler itdiler susuz şehîd
Ol sebebden zâr ider harf-i Qur’ân ağlar bugün”¹⁵*

*“Ehl-i maḥşer dest-i Ḥalîl’den içerken Kevşeri
Sen şusuzluḡla şehîd-i Kerbelâ’sın yâ Hüseyin”¹⁶*

Allah, Hz. Muhammed ve Hz. Ali isimleri bazı yerlerde birlikte kullanılmıştır.

*“Gıtdigim rāh-ı velîdir tutduğım dāmen velî
Çağırırım ‘Azbi’yim Allāh Muḡammed yâ ‘Alî”¹⁷*

Cönkte Hacı Bektâş Velî’nin yüceltildiği birçok şiir de bulunmaktadır. Onun hak evliya olduğu dile getirilmiştir.

---

¹⁴ İC, s.14b

¹⁵ İC, s.16b

¹⁶ İC, s.29b

¹⁷ İC, s.16a

*“Fahri’yim rāh-ı hākīkat içre gezdım tā elest
Hacı Bektāşı Velī haq evliyādır sevdigim”¹⁸*

Hacı Bektâş-ı Velî’ye verilen önemi belirtmek için bir şiirde Hz. Muhammed ve Hz. Ali’yi bil dedikten sonra Hacı Bektâş-ı Velî’yi bil denilmiştir.

*“Gel Muhammed Muştafā’yı Haydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kııl Hacı Bektāşı Velī Hünkārı bil”¹⁹*

Günah işlemekten pişman olma, Allah’tan af dileme, Allah’ın rahmetine evliyaların hatta peygamberlerin bile muhtaç olduğu dile getirilmiştir.

*“Raḥm kııl yā Rabbenā bu **Dertli**’niñ ‘işıyānına
Raḥmeten li’l-‘ālemīn ismi düşüpdür şānına
Baş açık yüzüm kara nice varam dīvānına
Enbiyā vü evliyā muhtāc senin iḥsānına”²⁰*

Bir şiirde nasihat tarzında geçici zevkler için ahireti terk etmemenin, günah işlememenin, imanı korumanın, gaflete düşmemenin ve dikkatli olmanın gerektiği dile getirilmiştir.

*“Fānī için terk eyleme beḳānı
Ecel gelir bir gün tuḫar yaḳanı
Cehd eyle şıdḳ ile rabḫ it imānı
Aç gözün **Necmiyā** eyleme ḡaflet”²¹*

İncelediğimiz cönkte peygamber isimleri de birçok yerde geçmektedir. Başta Hz. Muhammed olmak üzere Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Yusuf, Hz. Yakub vb. Özellikle Hz. İbrahim’in Hz. İsmail’i kurban etmesini

---

¹⁸ İC, s.23a

¹⁹ İC, s.33a

²⁰ İC, s.4b

²¹ İC, s.14b

konu alan 35 dörtlükten oluşan Destn-ı Hazret-i İbrahim başlıklı bir destan bulunmaktadır. Yine 12b-13a varakları arasında yer alan başka bir destanda birçok peygamber ismi geçmektedir. Destanda ismi geçen peygamberlerin kıssalarına telmihte bulunulmuştur.

*“Dinleyiñ sözlerim cn-ı gñlden
Hzret İbrhim ’i ideyim beyn
Görünce ayrılır bülbül glnden
Maħzn olur bg-bn bozulur gülşen”²²*

*“On iki yerden şu ağdı ağladı
Ya’kb oğlı Yusf iin ağladı
Eyyb türlü türlü verem bağladı
Yaralandı teni kkđdı ne iin”²³*

2.1.2.1. Dil ve slup

İncelediğimiz cönkte yer alan şiirler genellikle sade bir dille yazılmıştır. oğu şiiri szlge bakmadan anlamak mümkündür. Özellikle dil, hece lsyle yazılmış koşma ve destanlarda aruz lsyle yazılmış şiirlerden daha sadedir. Sade bir dille yazılan şiire aşağıdaki destanı örnek verebiliriz.

*“şh Hüseyin gördi bunları hemn
Didi y Rabb bunlar naşıl Mslmn
Evld-ı Resl’e oldılar dşmn
Kimse görmüş degil böyle seyrnı”²⁴*

Cönkte yer alan şiirlerdeki bazı kelimelerin son hecelerinde yuvarlaklaşma söz konusudur. Günümüz Trkesinde -ıp/-ip, -im/-im gibi ekler şiirlerde -up/-p, -um/-m olarak geçmektedir. rnek:

---

²² İC, s.7b

²³ İC, s.13a

²⁴ İC, s.43a

“Açılıp cāg-ı şükûfe ile şahra donanır
Gül-i sîr-âb ile rûhsâr-ı dil-âra boyanır

Gelüp eyyâm esüp kıaddi hırâm etmekden
‘Anber-i bûy-ı şabâdan nice tûbâ uşanır’²⁵

Eserdeki şiiirlerde halk dilinde kullanılan birçok kelime yer almaktadır. Bu kelimelerden biri “ko” kelimesidir. Halk dilinde kullanılan bu kelime bırak, koy anlamlarına gelmektedir. Örnek:

“Cânıma evvel benim sûz-ı Hüseyn’den düşdi nâr
Âteş-i hicrânına şabr itmege tākāt mi var
El ne derse **ko** disin sevdim Hüseyn’i kâr zarâr
Gitti elden çâresiz hesb-i inân-ı ihtiyâr’²⁶

Bu kelimelerden biri de “katır” kelimesidir. Cevâbî’nin yazdığı bir gazelde katır kelimesi “kahbe” kelimesiyle birlikte redif olarak kullanılmıştır. Divan şiiirinde böyle örneklere pek rastlanılmamaktadır.

“Dilâ yüz döndi seyr eyle gedâsından **katır kahbe**
Şaķınmaz mı ‘aceb bir kez Hudâ’sından **katır kahbe**

Naşihat diñlemez aşlâ ebed uşanmaz ‘arlanmaz
Meded uşlanmadı gitdi cefâsından **katır kahbe**’²⁷

Şiiirler yazılırken m>b, d>t, g>k değişimleri söz konusudur. Aynı sayfada iki defa geçen bir kelimenin, ilkinde t harfi ile yazılmışken ikincisinde d harfi ile yazılması söz konusudur. Örneğin 18a varağında yer alan destânın üçüncü dörütlüğünde dert kelimesinin son harfi “dal” ile yazılırken aynı sayfanın yedinci dörütlüğünde dert kelimesinin son harfi “te” ile yazılmıştır. Yine 15a varağında ‘Azbi’nin ilk gazelinde

---

²⁵ İC, s.2a

²⁶ İC, s.4b

²⁷ İC, s.28b

bana kelimesinin ilk harfi “be” ile yazılırken ikinci gazelindeki ben kelimesinin ilk harfi “me” ile yazılmıştır.

Başka bir husus ise ڤ harfinin kullanımınıdır. Bazen “i” sesi için, bazen tamlama “i” si olarak, bazen de bağlaç olan “u, ü, vu, vü” yü karşılamak için ۛ harfi yerine kullanılmıştır. Özellikle yukarıda belirttiğimiz son kullanım şekli hem şiiri okuma yönünden hem de vezni tespit etme yönünden problem olmaktadır. Aşağıdaki örnekte aynı mısradaki “ye” harfi önce bağlaç “u, ü” yerine kullanılırken hemen ardında tamlama “i” si olarak kullanılmıştır.

*‘N’ola hayrān olursam rūz u şeb āyīne-veş Vāşif
Hayāl u ‘akl u fikrim şūret-i dilberde kalmışdır’²⁸*

Cönkte yer alan şiirlerde birçok deyim bulunmaktadır. “Baş kesmek, kan dökmek” bu deyimlerdendir.

*‘Nice kişi vardır başlar kesmede
Nice başlar kesip kanlar dökmeye
Cephāneciler cephānesin çekmede
Nice yol açıcı bel-dār önünce’²⁹*

Kurban etmek, deyimini de bunlardan biridir. Özellikle Hz. İbrahim kıssasını anlatan şiirlerde bu deyime sıkça rastlanılmaktadır.

*‘Mevzūnī çağırır her dem yā Celil
Haqq’ın sevgilisi İbrāhim Halil
Kurbān itmek için olmuşdı melil
Dağ başında çerāğ yakdı ne için’³⁰*

Bir diğeri ise “harap etmek” deyimidir.

---

²⁸ İC, s.5a

²⁹ İC, s.12a

³⁰ İC, s.13a

*“Āşık nice dilden kılmazın zārı
Harāb itdi dil-i yār intizārı
Ol hāl-i rüyunda kudret-i Bārī
Noқта-i emelde ma‘nā degil mi”³¹*

Farklı türlerde şiirler bulunmaktadır. Genellikle tasavvufi ve hikemi şiirler göze çarpmaktadır. Tasavvufi şiirlerin sayısı diğer şiirlerin sayısından daha fazladır. Tasavvufu konu olan bu şiirlere şu örnek verilebilir:

*“Tālibe Haqq’dan keremdir nuţq-ı pīri beklemek
Sālike cāndır emānet cān baş terk eylemek
Söz degil vaşlım ‘alāmet şāhidim ins ü melek
Neylerim tāc-ı kabāyı baña sulţānım gerek”³²*

Okuyanlara öğüt ve bilgi vermek gibi amaçlar güden hikemi şiire şu örneği verebiliriz:

*“Maqbūl-ı mergūb-ı Mevlā olursun
Tevekkülde qarār idersen qardeş
Giderek ‘ārif-i dānā olursun
‘Aşq ile dökersen dādiden kan yaş”³³*

2.1.3. Cönkteki Şairler ve Şiirleri

İncelediğimiz cönkte toplam 90 tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 86 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilirken 4 tanesini yazan şairlerin mahlasları tespit edilememiştir. Toplam 50 tane şair tespit edilmiştir. Cönkte çoğunlukla 19. yüzyılda yaşamış şairler bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda cönkte yer alan şairlerin

---

³¹ İC, s.21b

³² İC, s.16a

³³ İC, s.14a

yaşadıkları yüzyıllar, yazdıkları şiirlerin nazım şekilleri, sayıları ve sayfa numaraları verilmiştir.

Tablo 1: *Cönkteki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Şiirlerinin Nazım Şekli, Sayısı ve Sayfa Numaraları*

Sıra Nu:	Yaşadığı yy.	Mahlas	Nazım Şekli	Şiir Sayısı ve V. Nu
1.	17.yy	Āhū	Destān	2. (11 b-12a, 17 b-19 a)
2.		‘Afifī	Gazel	1. (2b/10a)
3.	19.yy	‘Ārif	Gazel	2. (29 b, 29 b)
			Müseddes	1. (37 a- 37 b)
4.	18.yy	‘Āşık Ḥamdī	Koşma	1. (35 a)
5.		‘Azbi	Gazel	4. (10 b, 15 a, 15a, 16 b)
			Müseddes	1. (15 b)
			Muhammes	1. (16 a)
6.		‘Azmi	Koşma	1. (13 b- 14 a)
7.		Cāri	Divān	1. (9 b)
8.		Cemāli	Gazel	1. (32 a)
9.	19.yy	Cesārī	Gazel	1. (32 b- 33 a)
10.		Cevābi	Gazel	2. (16 b- 17 a, 28 b)
11.		Cezbi	Koşma	2. (10 a, 10 a)
12.	19.yy	Dertli	Müseddes	2. (4 b- 5 a, 36 a)
			Divān	4. (5 b, 5 b- 6 a, 6 a, 25 a)
			Koşma	5. (14 a, 14 a, 14 b, 21 b, 35 a- 35 b)
			Gazel	1. (30 a)
13.	19.yy	Ecri	Gazel	1. (11 a)
14.	19.yy	Emrah	Divān	1. (39 a)
			Gazel	1. (39 a)
			Koşma	2. (39 b, 39 b- 40 a)

15.		Fahrī	Gazel	2. (23 a, 23b)
			Koşma	1. (27 b)
16.		Ferāġī	Koşma	1. (25 b)
17.		Firūzī	Müseddes	1. (22 a)
18.	16.yy	Fuzūlī	Gazel	2. (17 a, 17 b)
19.		Gālib	Gazel	1. (26a)
20.		Gencī	Gazel	1. (28 a)
21.		Ĥālī	Müseddes	1. (3 b)
22.		Ĥandī	Muhammes	1. (24 a)
23.	19.yy	Hengāmī	Gazel	1. (3 a/9 b)
24.		Hüznī	Semā'ī	1. (31 b)
25.		İrşādī	Destān	1. (19 a- 21 a,)
26.		Kelāmī	Gazel	2. (26 b)
27.		Kul Nesīmī	Gazel	2. (26 b- 27 a, 27 b- 28 a)
28.		Mevzūnī	Destān	1. (12 b-13 a)
29.		Meylī	Gazel	1. (30 a)
30.	19.yy	Mir 'āti	Destān	1. (41 a- 43 b)
31.		Nādī	Gazel	1. (30 b- 31 a)
32.		Necmī	Koşma	3. (13 b, 14 b, 14 b)
33.		Nehrī	Muhammes	1. (36 b)
34.		Nūrī	Semā'ī	1. (32 b)
35.		Perişānī	Gazel	1. (31a)
			Semā'ī	1.(30 b)
36.		Pertevī	Destān	1. (7 b- 9 a)
37.		Raĥmī	Gazel	1. (23 b-24 a)
38.		Rāzī	Koşma	1. (13 b)
39.		Şaydi	Gazel	1. (2 a)
			Müseddes	1. (24 b)
40.	19.yy	Seyrānī	Koşma	1. (14 a)
41.		Şidġī	Gazel	1. (3 a)

42.	19.yy	Şem'î	Gazel	2. (6 b- 7 a, 28 b- 29 a)
			Divân	1. (7 a)
43.	18.yy	Şîrî	Destân	1. (33 b- 34 b)
44.	19.yy	Türâbî	Gazel	1. (30 a)
			Müseddes	1. (33 a- 33 b)
45.	19.yy	Vâşîf	Semâ'î	1. (5 a)
46.		Vaşîfî	Gazel	1. (37 b)
47.		Vechî	Gazel	1. (6 b)
			Koşma	1. (21 a)
48.	18.yy	Vehbî	Gazel	1. (2 b)
49.	16-17.yy	Virânî	Müseddes	1. (22 b- 23 a)
50.		Yesârî	Gazel	1. (38 a)
51.		Mahlas Bulunmayan	Dîvân	1. (1 b)
			Gazel	1. (1 b)
			Koşma	2. (21 b, 38 b)

2.1.3.Cönkteki Şiirlerin Nazım Şekli

Cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler destan, dîvân, gazel, koşma, muhammes, müseddes ve semai nazım şekilleriyle yazılmışlardır. En çok kullanılan nazım şekli gazel iken en az kullanılan nazım şekli muhammestir. Aşağıdaki tabloda cönkte bulunan şiirlerin nazım şekilleri ve sayıları verilmiştir.

Tablo 2: Cönkte Bulunan Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Sayıları

Cönkte Kullanılan Nazım Şekilleri ve Sayıları		
Sıra No:	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1.	Destân	7
2.	Dîvân	8
3.	Gazel	38

4.	Koşma	21
5.	Muhammes	3
6.	Müseddes	9
7.	Semā'î	4

2.1.3.1. Destan

Destan Farsçadan dilimize geçmiş bir kelimedir. Nazım türü ve nazım şekli olarak ikiye ayrılmaktadır. “Halk edebiyatında çok kullanılan, şekil bakımından tıpkı koşmaya benzeyen, dörtlük sayısı konuya göre çoğalan, topluluğu ilgilendiren olaylar üzerine düzölmüş, ölçüsü on bir heceli halk şiiri, konularını çok defa savaşlar, mahalli kavgalar, isyanlar, yangınlar, gülünç hayat sahneleri teşkil eder.” (Karaalioğlu, 169: 54) Destanlar genelde sosyal konuları teşkil ettikleri için halk nezdinde önemli ve değerlidirler. Hikâye şeklinde bir olayı adım adım anlatarak betimlemektedirler.

İncelediğimiz cönkte destan nazım şekliyle yazılmış 7 tane şiir bulunmaktadır. Eserde yer alan diğer nazım şekillerine oranla destanlar oldukça uzundur. Özellikle Pertevî ve Mir‘âtî’nin yazmış oldukları destanlar 35 dörtlüğü aşmaktadır. Pertevî’nin Hz. İbrahim kıssasını anlattığı destân şöyledir:

“DESTÂN-I HAZRETİ İBRÂHİM

I

*Dinleyiñ sözlerim cân-ı gönülden
Hazret İbrâhim’i ideyim beyân
Görünce ayrılır bülbül gülünden
Maḥzûn olur bâğ-bân bozulur gülşen*

II

*Haḫ Peygamber idüp verdi devletin
Hem ‘âdil eyledi şân-ı şöhetîñ
Ḳudret-i Haḫ çoḫdur seniñ hikmetiñ*

Ne mümkün fehm ide sırrını nādān

III

*Halil İbrāhim'in çok idi mālī
Nazar kıl sonuna ne oldu hālī
Bir evlād diledi luṭf-ı Celālī
Haḡ kıldı emriyle bir evlād iḡsān*

IV

*Sen bilirsin benim hālimi yā Rabb
Bir evlād iḡsān it 'ālemi yā Rabb
Saña ḡurbān idem gülümü yā Rabb
Emr-i Haḡ'la kıldı o 'ahdi emān
...³⁴*

2.1.3.2. Dîvân

Dîvân kelimesinin birçok farklı anlamı bulunmaktadır. Dîvân, dîvân şiiri terimi olarak “Dîvân şairlerinin, yerleşmiş bir tertip üzere şiirlerini dizerek meydana getirdikleri eser” (Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları, 1948: 36) anlamına gelmektedir. Dîvân halk edebiyatında da kullanılan bir terimdir. “Yine saz şairleri tarafından, aruzun Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbıyla yazılan şiirlere de dîvân adı verilir.” (Pala, 1989: 252) Halk edebiyatındaki dîvân aslında saz şairlerinin dîvân şairlerinden etkilenmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. “Rintçe ve laübalice yazılmış gazel” (Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları, 1948: 36) anlamı da bulunmaktadır.

İncelediğimiz cönkte dîvân nazım şekliyle yazılmış 8 tane şiir bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi Dertli'ye aittir. Eserdeki dîvânlarda genellikle aşk konusu işlenmiştir. Örnek olarak şu dîvânı verebiliriz:

“DĪVĀN

1 Māh cemālin var iken ḡurşīd-i tābān olmasın

³⁴ İC, s.7b

Ḳadd-i mevzūnuñ yeter serv-i ḥirāmān olmasın

- 2 *Perde çek zülf-i siyāhından buluḡ vir rüyuna*
Māh ḥacālet çekmesin ḥurşīd perīşān olmasın
- 3 *İnsi cinni mārı mūr ḥalkı musahḥar kıлмаğa*
Ḥātemin la‘li yeter mühr-i Süleymān olmasın
- 4 *Ehl-i ‘aşḡ semler içüp imāni artır şevk ile*
Mümkire bal şerbeti olsun da imān olmasın
- 5 *Ārż mı çekmez behiştin şürbün eklün ehl-i ‘aşḡ*
Lezzet-i ‘aşḡ el verir Firdevs-i Rıdvān olmasın
- 6 *Derd-i ‘aşḡın def‘ine tedbīr-i dermān eyleme*
*Ölmeyince derdine ey **Dertli** dermān olmasın*³⁵

2.1.3.3. Gazel

Arapçadan gelme bir kelime olan gazel, “sevgi, güzellik ve içki konusunda yazılmış, tek kafiyeli, beş beyitten az olmayan manzume” (Karaalioğlu, 1969: 244) anlamına gelmektedir. Arap edebiyatında kasidenin bir bölümü olarak geçen gazel daha sonra ayrılarak farklı bir nazım şekli olmuştur. Türk ve İran edebiyatında çokça kullanılmıştır. Dîvân şiirinde en çok kullanılan nazım şeklidir. Şairlerin dîvânlarına bakıldığında dîvânların büyük bölümünü, gazellerin teşkil ettiği görülmektedir. “İlk beyti musarra (kendi arasında kafiyeli) olur. Daha sonraki beyitlerin ilk dizesi serbest, ikinci dizeler ilk beyit ile kafiyelidir (a-a, x-a, x-a..). Gazeller konularına göre âşıkâne, şühâne, rindâne, hakîmâne gibi isimler almaktadırlar. Yine gazeller, farklı özelliklerine bağlı olarak birçok farklı isimler alabilmektedir. (mutavvel gazel, müselsel gazel, zü‘l-matâli gazel vb.)

---

³⁵ İC, s.5b

İncelediğimiz cönkte 38 tane gazel bulunmaktadır. Bu aynı zamanda cönkte en çok bulunan nazım şeklidir. Eserde en çok gazeli bulunan şair 4 gazelle Azbî'dir. Eserde bulunan gazellerde aşk, Allah'tan af dileme, Hz. Muhammed ve 12 imam sevgisi, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi ve bundan duyulan acı gibi konular işlenmiştir. Örnek olarak şu gazeli verebiliriz:

“GAZEL

- 1 *Elvedā' ey sâkıyâ ülfet tamām oldı tamām*
Bezm-i mey oldı şikest 'işret tamām oldı tamām
- 2 *Kesr-i mey kaldıysa bahş itdik bu bezmin ehline*
Biz bayıldık gidelim nevbet tamām oldı tamām
- 3 *Taze bulsun müşteri pîr-i muğân hâneye*
Vaḳti aḳşâm eyledik şöḫbet tamām oldı tamām
- 4 *Donatup yelkenleri fülk-i dilim buldu havā*
Esdı vuşlat yelleri ğurbet tamām oldı tamām
- 5 *Dosta doğrı döndürüp rüym ele aldı yolu*
*Der ki **Şem**'î derdimend ḫasret tamām oldı tamām*³⁶

2.1.3.4. Koşma

Koşma terimi halk edebiyatında kullanılan bir nazım şekli için kullanılmaktadır. “Yakıştırmak, isnat etmek” (Erşahin, 2005: 168) anlamına gelmektedir. “Koşma, halk edebiyatımızın en yaygın nazım şekillerinden biridir. Çoğu 4+4+3 veya 6+5 durak olmak üzere on bir hecelidir. Klasik şekli dörtlük denilen, dört mısralık millî nazım birimlerimizden 3-6 sının art arda sıralaması ile meydana gelir. Kafiye düzeni birinci dörtlükte abcb veya abab; diğer dörtlüklerde aaab şeklindedir. Aşk, sevgi, tabiat güzellikleri koşmanın en belli başlı konuları arasındadır.” (Karaalioğlu, 1969: 389)

---

³⁶ İC, s.6b

Dîvân şiirinde gazelin yerini halk şiirinde koşma almaktadır. Koşma konuları itibarıyla da gazele benzemektedir. Yine koşmalar da gazeller gibi işledikleri konulara göre farklı isimler almaktadırlar (taşlama, ağıt, güzelleme vb.). Saz şairleri meclislerde şaz eşliğinde koşma okurlar.

İncelediğimiz cönkte gazelden sonra en çok bulunan nazım şekli koşmadır. Toplamda 21 tane koşma bulunmaktadır. Bu koşmaların çoğunda aşk konusu işlenmiştir. Ancak bazılarında öğüt verme ve çok azında ise dini konular işlenmiştir. Aşk konusunun işlendiği koşmalara şu örneği verebiliriz:

“KOŞMA

I

*Yine beyân ideyim derd derūnum
Sen dinle ey şāh-ı levendim benim
Kemend-i zūlfünle cān-ı bedenim
Çekilse destinle kemendim benim*

II

*Cismim delik delik ney gibi oldu
Ağdı çeşmim yaşı çay gibi oldu
Büküldi kâmetim yāy gibi oldu
‘Aşkından ey serv-i bülendim benim*

III

*Sen **Emrāh** zād-ı kōnce-i dehensin
Emşālin bulunmaz nāzik bedensin
Hağ bilir rūz u şeb gönlümde sensin
Sevdiceğim şāh-ı efendim benim³⁷*

2.1.3.5. Muhammes

---

³⁷ İC, s.39b

Kelime anlamı olarak “beşgen, beş parçalı, beşli, beş mısralı parçalardan meydana gelen manzume” (Karaalioğlu, 1969: 470) anlamlarına gelmektedir. “İlk bendin beş dizesi birbiriyle kafiyeli, sonraki bendlerin son bir veya iki dizesi ilk bend ile kafiyeli olur (aaaaa-bbbba vs. veya aaaaa-bbbaa vs.). Son bir veya iki dize her bendin sonunda aynen tekrar ediyorsa mütekerrir muhammes; yalnızca kafiye yönünden ilk bend ile benzeşiyorsa müzdevic muhammes adını alır.” (Pala, 1989: 206) Genellikle son mısraı tekrar eden muhammesler yazılmıştır. Son iki mısraı birden tekrar eden muhammeslere çok az rastlanılmaktadır.

İncelediğimiz cönkte muhammes nazım şekliyle yazılmış 3 şiir bulunmaktadır. Bunların hepsi mütekerrir olmakla birlikte, iki tanesinin sadece bir mısraı tekrar ederken bir tanesinin son iki mısraı birden tekrar etmektedir. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“MUHAMMES

I

*Zāhidā bu rāh-ı Hāḡ ihfāda mı ifşāda mı
İtdigiñ da‘ vā bugün rü ‘yāda mı hūlyāda mı
Ḥālet-i Mecnūn ‘u gör Leylā’da mı sevdāda mı*

*Hikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı*

II

*Aşl-ı zātıñdır seniñ kim Ādem ‘i Havvā’yı bul
Mürde-i cān ol özün bil Meryem ‘i ‘İsā’yı bul
Vasl-ı Hāḡ Mi‘rāc-ı Aḡmed Leyletü ‘l-esrāyı bul*

Eyżan

III

*Kendi mir ‘ātında izle gör nedir ki şeş cihāt
Mācerā-yı Hāḡḡ ‘ı iste fetḡ ola her müşkilāt
‘Arz ider bu ḡālī böyle mecmu ‘āt-ı kā ‘ināt*

Eyżan

IV

*Nehriyā cünbüşe geldi şol yedi deryā bugün
Nāle vü āh itmede hep bülbül-i şeydā bugün
Bu ne hikmet bu ne kudret didiler eşyā bugün*

*Hikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoħsa ħurūf-ı bāda mı³⁸*

2.1.3.7. Müseddes

Kelime anlamı olarak müseddes; altılı, altılık, altı parçadan oluşan vb. anlamlara gelmektedir. Edebiyat terimi olarak müseddes “aynı vezinde altışar dizelik bentlerden oluşan nazım şekli. İlk bendin altı dizesi birbirleriyle kafiyeli, sonraki bentlerin son bir veya iki dizesi ilk bend ile kafiyeli olur (aaaaaa, bbbba vs. veya aaaaaa- bbbbaa vs.). Son bir veya iki dize her bendin sonunda aynen tekrar ediliyorsa mütekerrir müseddes; yalnızca kafiye yönünden ilk bend ile benzeşiyorsa mezdevic müseddes adını alır.” (Pala, 1989: 206)

İncelediğimiz cönkte müseddes nazım şekliyle yazılmış 9 tane şiir bulunmaktadır. Çoğunda dini konular işlenmiştir. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“MÜSEDDES

I

*Ķayş-veş sahrālara düşdüim çok efğān eyledim
Lāle-veş beytü’l-ħazende ħün-i giryān eyledim
Şoyunup abdāl olup kendimi ‘üryān eyledim
Cāme-i şabrım tuţup çāk-ı giribān eyledim*

*Kendimi ‘aşkın yolunda dosta ħurbān eyledim
Gerdān-ı mecrūħumu kesdim kıızıl ħan eyledim*

³⁸ İC, s.36b

II

*Cānıma evvel benim sūz-ı Hüseyn'den düşdi nār
Āteş-i hicrānına şabr itmege tākāt mi var
El ne derse ço dısın sevdım Hüseyn'i kār zarār
Gıtdi elden çāresiz hesb-i iññān-ı ihtiyār*

Rabıta

III

*Tır-i 'aşkıım merhem itdim derdimiñ dermānına
Kılamaz dāğlar tahammül itdigim feryādıma
Bir nişān eyledim şāh-ı şehīd sulţānıma
Rūz-ı mahşerde gelüp baksın benim gerdānıma*

Rabıta

IV

*Kendimi ādem şanırdım hayvān-ı nātıık menem
Hayra dāhil bir 'amel yok fācir-i fāsık menem
Līk ikrārında kizbī olmayan şādık menem
Her ne cevritse sezādır miñnete lāyık menem*

Rabıta

V

*Raħm kııl yā Rabbenā bu **Dertli**'niñ 'işyānına
Raħmeten li'l-'ālemīn ismi düşüpdür şānına
Baş açık yüzüm kara nice varam dīvānına
Enbiyā vü evliyā muhtāc seniñ ihsānına'³⁹*

2.1.3.7.Semaî

³⁹ İC, s.4b

Semai halk şiirinde kullanılan nazım şeklinin adıdır. “Âşık edebiyatı türlerinden biridir. Konuları sevgi, ayrılık, doğa, dindir. Bu türün hem hece hem de aruz ölçüsünde örneklerine rastlanır. Aruz ölçüsünde oluşturulanlar: Aruz ölçüsünü (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün) kalıbıyla oluşturulup özel bir ezgiyle söylenen âşık şiiri türlerinden biridir.” (Baba, 2007: 139-140) Aruzla yazılan semailerin kafiye örgüsü gazelin kafiye örgüsüyle aynı olup, a-a, b-a, c-a şeklindedir.

İncelediğimiz cönkte toplam 4 tane semai bulunmaktadır. Bunların hepsi aruzun Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün kalıbıyla yazılmıştır. Hepsinin konusu aşktır. Şu muhammesi örnek olarak verebiliriz:

“SEMÂ‘İ

- 1 *Seniñ hâl-i ‘izârından nişân ‘anberde kalmışdır
Benim süz-ı derûnumdan eser micmerde kalmışdır*
- 2 *Ararlar nüşha-i ‘adli gezerler cā-be-cā ammā
O nüşha var ise şandūķ-ı İskender’de kalmışdır*
- 3 *Denilir bozdılar bıkı-i niżām-ı ‘ālemi şimdi
Niżām ancak efendi şüret-i defterde kalmışdır*
- 4 *Müheyyā bezm-i ‘işret bir kadehle al elim sākī
Benim yār ile beynimde hemān bir perde kalmışdır*
- 5 *N’ola hayrān olursam rüz u şeb āyine-veş Vāşif
Hayāl-i ‘akl-ı fikrim şüret-i dilberde kalmışdır⁴⁰*

2.1.4. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri ve Hece Ölçüleri

Cönkte yer alan toplam 90 şiirin 89 tanesinin vezin veya ölçüsü tespit edilirken 1 tane şiirin vezni tespit edilememiştir.

⁴⁰ İC, s.5a

2.1.4.1. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezinleri

Remel Bahri

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün: Cönkte en çok kullanılan aruz kalıbıdır. 39 şiir bu vezindedir. Aruz vezniyle yazılmış şiirlerin neredeyse üçte ikisi bu kalıpla yazılmıştır.

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün: Cönkteki toplam 7 şiir bu kalıpla yazılmıştır. Bu kalıpla yazılan şiirlerin tamamı gazeldir.

Hezec Bahri

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün: Cönkteki toplam 15 şiir bu kalıpla yazılmıştır. Cönkte bulunan 4 semainin tamamı bu vezindedir.

Aşağıdaki tabloda cönkte bulunan şiirlerin aruz kalıpları ve sayıları verilmiştir.

Tablo 3: *Cönkte Bulunan Şiirlerin Aruz Vezinleri ve Sayıları*

Sıra No:	Kullanılan Vezinler	Sayı
1.	Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün	39
2.	Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün	7
3.	Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün	15

2.1.4.2. Cönkte Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Hece Ölçüleri

Cönkte bulunan şiirlerden koşma ve destanlar hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bunların sayıları toplam 28 taneedir. Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerin tamamı 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Tablo 4: *Cönkte Bulunan Hece Ölçüleri ve Sayıları*

Sıra No:	Kullanılan Hece Ölçüsü	Sayı
1.	11'li hece ölçüsü	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. CÖNKÜN TAVSİFİ⁴¹

Kütüphane: Edirne Selimiye Kütüphanesi

Koleksiyon: Yazma Eserler Koleksiyonu

Kayıt Numarası: SEL 7168

Cilt Özelliği: Mukavva ciltlidir.

Kâğıt: Muhtelif

Yazı: Cönkün geneli rika hattıyla yazılmıştır. Ancak birkaç sayfada birbirinden farklı yazı türleri de bulunmaktadır.

Dil: Türkçe

Mürekkep: Cönkün tamamı siyah mürekkeple yazılmıştır.

Varak: 43 varaktan oluşmaktadır.

Sütun: Belirsiz

Satır: Belirsiz

Reddade: Yok

Derkenar: Yok

Sayfa Numaraları: Yok

Ebat: 115x220 mm ebadındadır.

Derleme Tarihi: -

Derleyen: -

Başı: Ey kamer-ṭal' aṭ serāb 'āsumān durduḡça dur
[...] baḡ [...] 'ālem ŧems-i cihān durduḡça dur

Sonu: Böyledir bizlerde Mir'ātī ādet

⁴¹ Cönkün tavsifinde, kayıtlı olduğu Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu'nda verilen bilgilerden yararlanılmıştır. <http://www.yazmalar.gov.tr/eser/gazel-mecmuasi/213598> Erişim Tarihi: 15.03.2021

Peyğamber dostuna oğuruz raħmet
Düşmānına olsun şad hezār la' net
Zirā terk itmeyiz yolu erkānı

İncelediğimiz cönk Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu, SEL 7168 numarada ‘Gazel Mecmû‘ası’ ismiyle kayıtlıdır. Eserin 4a varağında Latin harfleriyle “muhtelif gazeller” yazılmıştır. Eserin içine bakıldığında; eserin aslında mecmû‘a değil, cönk olduğu anlaşılmaktadır. Eserin içinde gazeller çoğunluktadır. Buna rağmen neredeyse yarısı farklı nazım şekillerinde yazılmış şiirlerden oluşmaktadır. Yani eserin farklı nazım şekillerinden oluşan bir cönk olduğunu söyleyebiliriz.

43 varaktan oluşan cönkte toplam 90 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin çoğunun şairi tespit edilmiştir. Ancak mahlası okunamayan ya da mahlası bulunmayan şiirler de mevcuttur. Tespit edilen şairler genellikle 18-19. yüzyıllarda yaşamış şairlerdir. Eserde nesir olarak yazılmış iki nottaki tarihler de göz önünde bulundurulduğunda cönkün 19. yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır. Nesir bölümde “Edirneli Berber Rıza” diye geçen ismin, cönkün derleyicisi olduğu tahmin edilebilir. Ancak bu konuda kesinlik söz konusu değildir.

Cönkün ön iç yüzü ebrû desenlidir. İlk 4 sayfanın kenarları yırtık ve sayfalar tamamen kopuktur. İlk sayfalarda bulunan şiirler özensiz ve karışık bir yazı ile yazılmıştır. Özellikle ilk 2 sayfada yer alan şiirler kelime hataları ile doludur ve okunması güç bir rik‘a hattıyla yazılmıştır. Cönkün ilerleyen bölümlerinde de böyle sayfalara rastlanılmaktadır. Sayfalarda yırtıkların yanı sıra bazı katlanma izleri, mürekkep lekeleri ve rutubetten dolayı oluşan lekeler bulunmaktadır. Cönkte devamı bulunmayan veya devamı birkaç sonraki sayfalarda ortaya çıkan şiirler bulunmaktadır. Bu da eserin bazı sayfalarının koptuğunu ve rastgele diğer sayfaların arasına yerleştirilebileceği ihtimalini göz önüne getirmektedir. Cönkün ön iç yüzü hariç herhangi bir süslemeye, tezyine rastlanılmamaktadır. Cönkte satır ve sütun sayısı ile ilgili bir düzen bulunmamaktadır. Bazı sayfaların tamamı iki sütun şeklinde yazılmışken, bazı sayfalarda sadece ön sayfadaki şiirin devamı olan tek dörtlük yazılarak gerisi boş bırakılmıştır. Cönkün tamamı siyah mürekkep ile yazılmıştır.

3.2. DERLEYİCİNİN KİMLİĞİ VE CÖNKÜN DERLENME TARİHİ

İncelediğimiz cönkün iki sayfasında nesir bölümler yer almaktadır. 4a sayfasında “Edirneli Berber Rızā 13 Muḥarrem sene [12]83” notu bulunmaktadır. Ancak sadece bu nottan yola çıkarak cönkün derleyicisi ve tarihi tespit edilememektedir. Ayrıca “sene 83” ibaresinde 83’ten önce gelmesi gereken iki rakam eksiktir.

40b sayfasında “Ḳadir’in dünyāya geldiği tāriḥ/ Cum‘a irtesi gecesī sā‘at üç raddelerinde/ Fī 18 Şubat [12]98

Ḳız dünyāya geldiği tāriḥ cum‘a irtesi şabāḥ sā‘at üç raddelerinde/ İsmi Şāḥsı/ Günler Ḳāsim 29/ Fī 22 Teşrin-i sānī sene [1]307” notları bulunmaktadır. Bu notlardaki tarih sayesinde eksik olan rakamlar tamamlanarak, sırasıyla tarihlerin “13 Muḥarrem 1283, 18 Şubat 1298, 22 Teşrin-i sani 1307” olduğu tespit edilmiştir. İlki Hicri, diğer ikisi Rumi takvime göre düşürülen bu tarihleri Miladi takvime çevirdiğinde, sırasıyla “28 Mayıs 1866, 2 Mart 1883, 4 Aralık 1891” tarihleri elde edilmektedir. Bu tarihler çerçevesinde, cönkte yer alan şairlerin yaşadığı yüzyıllar da göz önünde bulundurulduğunda, cönkün derlenme tarihinin 19.yy olduğu açıktır.

Derleyicinin ismini kesin olarak tespit etmek mümkün değildir. Ancak düşünülen notlar ve tarihler incelendiğinde 4a sayfasında yer alan nottaki kişinin cönkün derleyicisi olduğu ve diğer nottaki iki kişinin de onun çocukları olduğu tahmin edilebilir. İhtimaldir ki 1866 yılında doğan Edirneli Berber Rıza derlediği cönkünde ilk notta kendi isim ve doğum tarihini, sonraki notta ise çocuklarının doğum tarihlerini not etmiştir. Tarihler bakıldığında yaş farkının bu ihtimali doğruladığı görülmektedir. Ancak yukarıda da söylendiği gibi bu sadece bir ihtimaldir.

3.3. METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM

1. Metin oluşturulurken bilimsel metin neşri çalışmalarında kabul gören transkripsiyon (çeviri yazı) alfabesi esas alınmıştır.
2. Metne sonradan yapılan eklemeler “[ ]” işreti içinde gösterilmiştir.
3. Metindeki şiirlerin sıralamasında herhangi bir değişiklik yapılmadan cönkteki tertibe uyulmuştur.

4. Metindeki varak numaraları sol üste gelecek şekilde numaralandırılmıştır.
5. Özel isimler büyük harfle başlatılmış, bunlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılmıştır.
6. Şairleri tespit edilen şiirler, dîvânlarda yer alıyorsa bulunarak karşılaştırılmıştır. Bu şiirler sadece dîvânlar değil, bilimsel makale ve yayınlarda yer alıyorsa da tespit edilerek karşılaştırılma yapılmıştır. Tespit edilen farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.
7. Karşılaştırma yapılırken dîvânlar için kısaltmalar kullanılmıştır. Örneğin Ecrî Dîvânı için “ED” gibi.
8. Cönkteki şiir ile karşılaştırma yapılan eser arasındaki farklar dipnotta belirtilirken aralarına “:” işareti konulmuştur. Örnek: şöhet: ‘işret §§
9. Cönkteki şiirlerde mahlaslar kalın olarak gösterilmiştir.
10. Şiirlerin vezinleri, şiir başlıklarının altında italik olarak verilmiştir.
11. Metinde okunamayan bölümlerin yerni görselleri eklenmiştir.
12. Şiirlerde bulunan vezin kusurları ve hece eksiklikleri dipnotta tek tek belirtilmiştir. Eğer şiirin büyük bir bölümünde kusur varsa şiir başlangıcında dipnot verilerek tek dipnotta şiirin büyük bölümünün ölçü açısından kusurlu olduğu belirtilmiştir.
13. Derleyicinin eğitim durumunun düşük olmasından dolayı cönkte yazım yanlışları oldukça fazladır. Yanlış yazılmış kelimeler tespit edilerek dipnotta doğru yazılışları gösterilmiştir.
14. Yine derleyicinin eğitim seviyesinin düşük olmasından dolayı cönkte özellikle düzlük-yuvarlaklık açısından aynı kelime ya da hecelerin sayfa içerisinde birbirinden farklı yazıldığı görülmektedir. Metinde birlik sağlamak amacıyla metin, 19.yy’da kullanılan dilin özelliklerine göre okunmaya çalışılmıştır. Metin içerisinde âyet ve hadisler dipnotta gösterilmiştir.
15. Vezin tasarruflarında bulunduğu için bazı kelimelerde ünlü düşmesinin olduğu yerlerde kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Örnek: N’ola
16. Metin tespitinde birlik sağlamak amacıyla Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaların yazılışında İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” makalesindeki tekliflere uyulmaya çalışılmıştır.

Tablo 5: Transkripsiyon İşaretleri

Ünlüler	
a) Kısa	b) Uzun
ا : a, e, ı, i, u, ü	آ, ا : ā
ه, و : a, e	ی : ī
ی : ı, i,	و : ū, ō
او, و, و, و : u, ü, o, ö	

Sessizler			
ء °	خ ḫ	ص ṣ	ك k, g, ñ
ب b, p	د d	ض d, ḏ	گ g
پ p	ذ z	ط ṭ	ل l
ت t	ر r	ظ ḏ	م m
ث s	ز z	ع °	ن n
ج c, ç	ژ j	غ ğ	ه h
چ ç	س s	ف f	و v
ح ḥ	ش ṣ	ق k	ی y

3.4. EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLER KATALOĞU 22 SEL 7168 NUMARADA KAYITLI
CÖNKÜN MESTAP'A GÖRE TABLOSU⁴²

Tablo 6: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu 22 SEL 7168 Numarada Kayıtlı Cönkün MESTAP'a Göre Tablosu

Yer Nu.: Edirne Selimiye Kütüphanesi Yazma Eserler Koleksiyonu 22 SEL 7168							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b		Ey kamer-tal' at serâb' âsumân durdukça dur [...] baĥ [...] ' âlem şems-i cihân durdukça dur	[...] gibi yoluna yüz biñ cân olsun sevdiğim [...] ...] dü-cihân durdukça dur	Divân/ 4 Beyit		---/---/---/---	Divân
1 b		' Azez başıñ için ey kaşı kemân Bu cevr-i cefâlardan ferâgat eyle	Gel sözüm dinle ey ruhları mâhim Aĥladup bendeni alma günâhım	[...]		[...]	Gazel
2 a	Şaydi	Açılıp câĥ-ı şükûfe ile şâhra donanır Gül-i sır-âb ile rûhsâr-ı dil-ârâ boyanır	Uĥrasa [...] açar gözünden [...] Şaydiyâ la' l-i [...] âb-ı sübhâ boşanır	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Gazel
2 b	Vehbî	Nedir ol zülf-i ' anber-bû o şühîñ gül yanaĥında Gül-i sünbül meĥer bir yerde bitmiş hüsn-i bâĥında	Ne ' akla uydun öyle bir delikanlı civân sevdiñ Henüz ĥan damlar ey Vehbî o ĥüzünüñ buĥâĥında	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	
2 b/ 10 a	' Afifi	Gezer ' ışĥ ehli dâ'im zâhidâ meyhâne meyhâne Emer la' l-i lebin mey bulmasa peymâne peymâne	' Afifi bâde-i ' ışĥı içüp sâķi-yi Leylâ'dan Düşer kim ĥayş-veş şâhrâlara divâne divâne	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Destür
3 a/ 9 b	Hengâmî	Burc ucundan aĥtı tûb-ı şems şafâĥ geldi şabâ Çarĥ-ı gerdüna müzeyyen nür ile ĥıldı şabâ	Doĥdı bir yıldız-nişân Hengâmî fecr oldu tamâm Tîĥ-i ĥasret baĥırma biñ zarb urup deldi şabâ	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
3 a	Şıdkî	Aĥlama dökme nemi dide-i Ceyhün'um sen Ba' dezân çekme ĥamı ey dil-i mecnûnum sen	Gülşen-i yâre varup naĥme-i bülbül de oĥur [---] Şıdkî gibi ey gülşen-i mazmûnum sen	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
3 b	Ĥâlî	Efendim bezm-i fânide şafâlarla dırâĥşân ol Perişân içre beñ olduĥça señ zevĥinde rûşen ol Ki ol eĥvârdan raĥne-i ' âlemde Nu' mân ol Düşen üftâdımın ĥaĥkında zûlmetle perişân ol Ki ben ĥan aĥladıkça sen açıl gül gibi ĥandân ol	Ĥapansın nâr-ı ĥasrette göñül her dem fezâ itsin Aĥtısın çeşm-i giryânım hemân eşki revân itsin Düşüp Ĥaĥĥ'a niyâz itdikçe dil-zârı nihân itsin Seniñ evşâf-ı ĥaydın üzre Ĥâlî naĥd-ı cân itsin Ki ben ĥan aĥladıkça sen açıl gül gibi ĥandân ol	Müseddes / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	---/---/---/---	

⁴²Cökteki yazım farklılıkları transkribe edilen metin kısmında verildiği için tabloda manzumelerle ilgili farklılıklar gösterilmeyecektir.

		Bakup dil murge-i zāre ferāh bul gönli şādān ol	Bakup dil murge-i zāre ferāh bul gönli şādān ol				
4 b- 5 a	Dertli	Kaş-veş sahrālara düşdüm çok efgān eyledim Lāle-veş beytū'l-hazende hūn-i giryān eyledim Şoyunup abdāl olup kendimi 'üryān eyledim Cāme-i şabrım tūtop çāk-ı giribān eyledim Kendimi 'aşkın yolunda dosta kırbān eyledim Gerdān-ı mecrūhumu kesdim kızıl kıan eyledim	Rahm kıl yā Rabbenā bu Dertli 'niñ 'iştānına Raḥmeten li'l-'ālemīn ismi düşüpdür şānına Baş açık yüzüm kara nice varam dīvānına Enbiyā vü evliyā muḥtāc seniñ iḥsānına Kendimi 'aşkın yolunda dosta kırbān eyledim Gerdān-ı mecrūhumu kesdim kızıl kıan eyledim	Müseddes / 5 Bend	Mütekerrir Müseddes	---/---/---/---	
5 a	Vāşif	Seniñ hāl-i 'izārından nişān 'anberde kalmışdır Benim sūz-ı derūnumdan eser micmerde kalmışdır	N'ola hayrān olursam rüz u şeb āyine-veş Vāşif Ḥayāl-i 'akl-ı fikrim şüret-i dilberde kalmışdır	Semā' i / 5 Beyit		---/---/---/---	Semā' i
5 b	Dertli	Rāz-ı 'aşkın dilde pūnhān eylerim cānım gibi Sine-i gencinede maḥbūsdur imānım gibi	Rište-i reyḥāna teşbih itme zūlfün Dertliyā Sūnbül-i bağ olmaya kāḥkūl perişānım gibi	Dīvān/ 6 Beyit		---/---/---/---	Dīvān
5 b- 6 a	Dertli	Māh cemālin var iken hūrşid-i tābān olmasın Ḳadd-i mevzūnuñ yeter serv-i ḥirāmān olmasın	Derd-i 'aşkın def' ine tedbir-i dermān eyleme Ölmeyince derdine ey Dertli dermān olmasın	Dīvān/ 6 Beyit		---/---/---/---	Dīvān
6 a	Dertli	'Aşık-ı şādık muḥibb-i Muştafā derler bize Derd ile ḡayret-keş-i Āl-i 'Abā derler bize	Gerçi men Dertli 'yem ammā derdim yetimler derdidir Çek elin bizden ṭabībā bī-devā derler bize	Dīvān/ 5 Beyit		---/---/---/---	Dīvān
6 b	Vechī	Dil-i virānemize āteş-i sūzān yaqışır Āteş-i 'aşk-ı Ḥudā 'āşığa her ān yaqışır	Hāl-i 'aşkın baña andan olamaz özge mekān Yürü ey Vechī saña aḥker-i küllhān yaqışır	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Gazel
6 b- 7 a	Şem' i	Elvedā' ey sākiyā ülfet tamām oldı tamām Bezm-i mey oldı şikest 'işret tamām oldı tamām	Dosta doğru döndürüp rüyim ele aldı yolu Der ki Şem' i derdimend ḥasret tamām oldı tamām	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
7 a	Şem' i	Pehlevān-ı 'aşk olan bāzūda kuvvet gezdindir İmtihān olmaqlığa ḥasmına kisbet gezdindir	Gül nihālinde kuru feryād idersin 'andelib Bezm-i sāki Şem' iyā pervāne şerbet gezdindir	Dīvān/ 5 Beyit		---/---/---/---	Dīvān
7 b- 9 a	Pertevī	Dinleyiñ sözlerim cān-ı gönülden Ḥazret İbrāhim' i ideyim beyān Görünce ayrılır bülbül gülünden Maḥzūn olur bağ-bān bozulur gülşen	Pertevī bu da ḥikmet-i Mevlā Evvel harāb ise sonuñ Ḥaḳ kıldı a' lā 'İbret alsın diyü cihān dünyā Anların hālını eyledim destān	Destān/ 35 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Destān-ı Ḥazret-i İbrāhim
9 b	Cāvi	Kıl tefehhüm zāhidā sırr-ı İllāhīdir gönül On sekiz biñ 'ālemiñ hem pādīşāhıdır gönül	Bu ḥaḳıḳat remzidir kim baṭn-ı Ḥaḳḳ' ı kıl keşān Cāriyā gör zāt-ı Ḥaḳḳ' ın taḥt-gāhıdır gönül	Dīvān/ 5 Beyit		---/---/---/---	Dīvān
10 a	Cezbī	Beyhūde hālını 'arz itme gönül Derūnuñ zaḥmına bulunmaz ṭabīb Vişāl-i yāre sen ire mi dersin Arada var iken o ḳaḥbe raḳīb	Cezbiyā neyledi o çeşm-i cādū Gülşen-i 'ömrümü eyledi ṭamu 'Adū' da 'ahdimi ḳoymam yāhū Virirse maḳşadım Ḥudā 'an-ḳarīb	Ḳoşma/ 4 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Ḳoşma

10 a	Cezbî	Bilmedim cürmümi ey yüzi mâhım Ugradım ‘ âkıbet bir nice derde O ğonce rûhların zülf-i siyâhım Fiğânım eren verir şâm seherde	Rahm eyle hâlîme gel bu dem cânâ Seniñçün iderim âh-ı vâveylâ Cezbîyem mişlini görmedim aşlâ Seyyâh olup gezerim bahrla yerde	Çoşma/ 4 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
10 b	‘Azbi	Benim sevgili sultânım şeh-i hûbân-ı devrânım Leb-i la’l-i şeker-bârım boyı serv-i hîrâmânım	Murâdım istegim sa’ yim acizim rahmanım sensin Fakîrim ‘ Azbi’yim hâkim ser-i küyında hayrânım	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Destür
11 a	Ecrî	Fikr-i zülf-i yâr ile memlû ‘ aya sevdâ mıyım Hüsn-i tedbîr-i hürşîd-i cihân-ârâ mıyım	Çahr-ı zülf-i âyet-i seb’ a’l-meşânî Ecriyâ Kâhkül-i dilber gibi ve’l-Leylet-i esrâ mıyım	Gazel/ 6 Beyit		---/---/---/---	Gazel
11 b- 12a	Âhû	İslâm pâdişâhı yetdi ğazâya Evliyâlar ikrâr itdi önünce Şadr-ı a’ zam çekdi ğayret kılınçı Bir şece’ at itdi izhâr önünce	Âhû der kim bu yerlerin harâbı Bir zamân yaşlandım taşı türâbı Şehîdler şunmada Kevşer şarâbı Doldurur sâķiler ebrâr önünce	Destân/ 11 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
12 b-13 a	Mevzûnî	İsmi biñ bir kendi lâ-nazîr Sübhân Dünyânî yüzine bakdı ne için Gün gibi yaratdı yedi âsumân Heşabsız kandiller taķdı ne için	Mevzûnî çağırır her dem yâ Celîl Hâķķ’ın sevgilisi İbrâhîm Halîl Kurbân etmek için olmuşdı melîl Dağ başına çerâğ yakdı ne için	Destân/ 12 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b	Râzî	Kâtib-i kudretle hâme-i Mevlâ İki kaşın elif memdûd eyleyen Şem’ i rüyuñ gibi bulunmaz aşlâ Çiğer-ĝâhım zâtü’l-vukûr eyleyen	Düşersün ben gibi dil telâşına Âhım oķı geçer baĝrı taşına Var mı Râzî gibi iki kaşına On iki harf ile sücûd eyleyen	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b	Necmî	Hikmet-i İllâhî şâm-ı seherde Seherde bād eser bāĝ-ı İrem’den Bāĝ-ı İrem budur ‘ aşķı eserde Eser ‘ aşķın bādî dil-i muhteremden	Maħrem ile ‘ âlem kesb ider hüner Hüner ile ehli bulur mu’ teber Mu’ teberdir feyz-i Hâķ Necmî kader Kaderle halk olur zât-ı ekremden	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	
13 b- 14 a	‘Azmi	‘ Aksine dönmese bu çarħ-ı gerdün ‘ Aşıkla mehzûnı o zâtî gözler Bu bir başka esrâr bir başka fûnün Şadıklar cân içre cânânî gözler	Hamduli’ llâh gene yetdik bu deme Zâhirde bātında yâr olma kime Bu bir gizli sırdır kimseye dime ‘ Azmi bu gönülden cânânî gözler	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
14 a	Seyrânî	Hüsn-e maĝrûr olma ey yüzi mâhım Niceler bu tarz-ı reviciden geçdi Kâr itmeydi saña feryâd-ı âhım Tîĝ-i âhım Kûh-ı Keşîş’den geçdi	Benden saña destür ey çeşm-i âfet Kimlerle istersen eyle muħabbet Şimden soñra sen şâĝ ben de selâmet Seyrânî bu alış verişden geçdi	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
14 a	Dertli	Ey sâķi meyinde nedir bu esrâr Bir kaťresi kıldı meşâne beni Câm-ı şarâbında ne keyfiyet var Söyledir efsâne efsâne beni	Bakmazlar Dertli’ye maħzûndur deyü Hâķikat baħrine dalĝındır deyü Bir şaç-ı Leylâ’ya Mecnûn’dur deyü Yazmışlar deftere divâne beni	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma

14 a	Dertlî	Mağbûl-ı merğûb-ı Mevlâ olursun Tevekkülde karar idersen kardaş Giderek ‘arif-i dānâ olursun ‘Aşk ile dökersen dîdeden kan yaş	Ço cefâ eylesün habîb Dertli’ye Hiç dermân itmesin tabîb dertliye Diyâr-ı gurbetde garîb dertliye Kimi Akkûlâh der kimi Qızılbaş	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
14 b	Necmî	Güzeli sevmeye tabîb getirdim Şifâ-yâb olmadım kaldı bu ‘illet Hasret bucâğında hasta yatırdım Çok şükür Mevlâ’ya irdi semâvat	Fânî için terk eyleme beğânı Ecel gelir bir gün tutar yağanı Cehd eyle şıdık ile rabt it imâni Aç gözün Necmiyâ eyleme gâflet	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
14 b	Necmî	‘Aşkın âteşiyile sersem olmuşum Bilmem ne hikmet hor bakmayın yâhû şu ben gedâya fakîr ednâya Hırkâmı çekmişem ebsem olmuşum Buldum selâmet meyl itmezem aşlâ fâni dünyâya türlü eşyâya	Mağal-i ‘irfândır bâdeyi doldır Ciger kebâb oldı yanmadan söndür Bir bağı-ı yanıkım luft ile kandır Gel çekme zağmet Necmiyâ ‘âşıkdır ol kaşı yâya lebi şahbâya	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
14 b	Dertlî	Şâfi-i kıyâmet rûz-ı nedâmet Serdâr-ı şehidâ şâh-ı Kerbelâ Mağbûl-i ila’llâh merğûb-ı hazret Dü çeşm-i ‘âlemsin İbni Murtażâ	Dertli dergâhına irdim on iki Üçer üçer dörde virdim on iki Dört kapıdan üçer girdim on iki On ikidir mü’minlere reh-nümâ	Çoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
15 a	‘Azbi	Eyleyen ‘arz-ı cünûni hâ ile mîmdir baña Ögreden esrâr-ı Hâkık’ı lâm ile cîmdir baña	Kendi aşıñı fehm iden añlar bu remz-i mümkînât Yohsa ‘ Azbi bu fenâ mülkünde hem-demdir baña	Gazel/ 5 Beyit		---/-../-../-/-	Gazel
15 a	‘Azbi	Bende-i âl-i Resûl’ün Mescid-i Akşâ’sıyım Kâfire oldım kilisâ herkesiñ aqşâsıyım	Kimse bilmez ‘ Azbi’yim men haq mıyım bâtil mıyım Herkesiñ bir ismile vird-i zebân-ı hâşıyım	Gazel/ 5 Beyit		---/-../-../-/-	
15 b	‘Azbi	Yerde gökde istegim hürşid-i mâhımdır benim İkisiniñ nuqq-ı pâki Hâkık’a râhımdır benim İkisi birlik yüzünden dil-penâhımdır benim Zâhir u bâtin haqîkat kıble-gâhımdır benim Muştafa’niñ hâk-i pâyi secde-gâhımdır benim Şâh ‘Alıyyü’l-Murtażâ Hâk pâdişâhımdır benim	Ca’fer-i şâdik ma’arif sırr-ı ekber kânîdir Hem ‘Alî Mûsâ Rızâ Hâk cânımıñ cânânıdır Şâh Takî u bâ-Nakî ‘âşıkların sultânıdır Mehdi-i Âl-i Muhammed ‘ Azbi’niñ Hâk cânıdır Muştafa’niñ hâk-i pâyi secde-gâhımdır benim Şâh ‘Alıyyü’l-Murtażâ Hâk pâdişâhımdır menim	Müsedd es / 5 Bend	Mütekerrir Müseddes	---/-../-../-/-	Gazel
16 a	‘Azbi	Cân-ı dilden men muhibb-i hânedân-ı ‘Âli’yim Hem erenler çakeriniñ hâk-i pâ pâmalıyım Şârih-i sultân-ı ‘âlem Muştafa vîsâliyim Cümleden geçdim velî ancâk ‘Alî meyâliyim ‘Âşıkım ser-pâ büreñne şâh Hüseyn ‘abdâliyim	Hâdi-i zât-ı Hüdâ’yım mazhar-ı enver Celî Bâ-pirim şâh erenler Hacı Bektâşî Velî Gıtdığım râh-ı velîdir tutduğım dâmen velî Çağırırım ‘ Azbi’yim Allâh Muhammed yâ ‘Alî ‘Âşıkım ser-pâ büreñne şâh Hüseyn ‘abdâliyim	Muham mes / 6 Bend	Mütekerrir Muhammes	---/-../-../-/-	Gazel
16 b	‘Azbi	Bu fenâda saltanatdır sevdiğim zillet baña Rû-be-rû dildârı görmek bes yeter devlet baña	Çün Muhammed’dir re’isim erce’idir hüccetim ‘Âkıbet olur müyesser ‘ Azbiyâ vuşlat baña	Gazel/ 5 Beyit		---/-../-../-/-	Destür

16 b- 17 a	Cevābī	İrdi ol māh-ı muharrem tende cān ağlar bugün Āh idüp taht-ı gōñülden ‘āşıkān ağlar bugün	‘Aklır irmez ey Cevābī Lā-fetā’niñ sırrına Men nice ağlamayam bī-mekān ağlar bugün	Gazel/ 8 Beyit	Mersiye	-.--/-.--/-.--/-.--	Gazel
17 a	Fuzūlī	Küfr-i zülfūñ şalalı rahneler imānımıza Kāfir ağlar bizim ahvāl-i perişānımıza	Ġam-ı eyyām Fuzūlī bize bīdād itdi Gelmişiz ‘aciz ile dād itmege sultānımıza	Gazel/ 5 Beyit		..--/..--/..--/..--	Fuzūlī
17 b	Fuzūlī	Yār rahm itdi meger nāle-i efgānımıza Ki qadem başdı bugün külbe-i ahzānımıza	Dil-berin cānı imiş Fuzūlī gel kim Cān virüp dil-bere miñnet koyalım cānımıza	Gazel/ 7 Beyit		..--/..--/..--/..--	Fuzūlī
17 b- 19 a	Āhū	İkrār virdim dönmem elest bezminden Virdiğim ikrārī imāndan aldım Başka seyrān gördüm çeşm-i zārımdan Ben bu muhabbeti bir cāndan aldım	Āhū der utandım kendi sözümden Mest olup tūrāba yatdım özümden Kanlı yaş dökerim iki gözümden Ben cārī çeşm-i giryāndan aldım	Destān/ 14 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destān
19 a- 21 a	İrşādī	Şol vakit ki āl-i ‘Osmān üstüne Nice biñ kāfir düşmān yürüdi Bilendi merām-ı düşmān üstüne Çekildi sancaq āl-i ‘Osmān yürüdi	Bi-ħamdi’llāh tamām oldu dāstān Fehm iden ‘ārifē āferin her ān İrşādī bī-çāre bir haylī zamān Bu hāline vālih ü hayrān yürüdi	Destān/ 14 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destān
21 a	Vechī	Tā bezm-i elestden ‘āşık olanlar İbtidā yol ile erkānı gözler Ezelden mü ’min-i Müslim olanlar Rızādan döner mi kurbānı gözler	Meyl iden cihānda beyhüde yāre Bülbül gibi düşer āh ile zāre Vechiyā ezelden meylim hünkāra Ĥaķıķat ol şāh-ı merdānı gözler	Ķoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ķoşma
21 b	Dertlī	Ġayrıya nazar kıлма gel insān baķ Aħsen-i şüretde ĥalk itdi Yezdān Gör neler yaratmış Feyyāz-ı Muṭlaķ Süre-i Ve’t-tini ĥaķķında bürhān	Vech-i Ĥaķķ’ı gören ĥayrı n’ider Şalāħatla olur ĥaķ rāħa gider Bu miskin Dertlī’den kim me’mül ider Ṭarīķat bābında ĥaylice ‘irfān	Ķoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ķoşma
21 b		Cemālīñ şu’lesi bedr-i ķamerdir Rüyunda süre-i Ṭin degil mi ‘Āşığın çeşminde hem nūr-ı ferdir Şümme vechu’llāh-i Mevlā degil mi	‘Āşık nice dilden kılmasın zārı Ĥarāb itdi dil-i yār intizārı Ol ĥāl-i rüyunda ķudret-i Bārī Noķta-i emelde ma’nā degil mi	Ķoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ķoşma
22 a	Firūzī	İlāhī çeşmime zindān olupdur gülşen-i bağlar Gül-i ĥandān mı bend eylemiş eyvāħ ķara şanağlar Anıñçün gün bugün şehir-i dilim derd-i elem bağlar Baña mekān olur şimden-gerü Mecnūn gibi dāğlar Gül-i ruħsār için çeşm-i girībānım hemān ağlar Yedi deryā yedi ‘ummān gibi durmaz revān çağlar	Firūzī derdmendin ĥālını izħār iden Allāh Baña bu ‘aşkı sevdāyı dem-ā-dem yār iden Allāh Meni ĥamdan azād eyle bu āh-ı zār iden Allāh Ķamu ins ķamu cinni meniden var iden Allāh Gül-i ruħsār için çeşm-i girībānım hemān ağlar Yedi deryā yedi ‘ummān gibi durmaz revān çağlar	Müsedd es / 5 Bend	Mütekerir Müseddes	..--/..--/..--/..--	Destūr
22 b- 23	Virānī	Biz Urum abdālyız serdārımız Ķızıl Velī	Ey Virānī dāmeniñ elden ķoma şāhın müdām	Müsedd	Mütekerir	-.--/-.--/-.--/-.--	Nuṭķ-ı Virānī

a		Çeşmimizde şu 'le-i envârımız Kızıl Velî Bülbül-i şeydâ biziz gül-zârımız Kızıl Velî Dînimiz imânımız ikrârımız Kızıl Velî Nür-ı Aḥmed Ḥaydar-ı Kerrârımız Kızıl Velî Ḳande baḳsaḳ dem-be-dem dîdârımız Seyyid 'Alî	Tâ olasin gün-be-gün şâh yolunda müstedâm Ḥubb-i evlâdın ḥaḳḳıçün eylegil anı tamâm Kim bu virdi yâd ider şâm-ı sheherde yâ İmâm Nür-ı Aḥmed Ḥaydar-ı Kerrârımız Kızıl Velî Ḳande baḳsaḳ dem-be-dem dîdârımız Seyyid 'Alî	es / 7 Bend	Müseddes		
23 a	Fahrî	Ḥâtem-i kân-ı nübüvvet Muştafâ'dır sevdiğim Ḥaydar-ı şâh-ı velâyet Murtaẓâ'dır sevdiğim	Fahrî'yim râh-ı ḥaḳḳat içre gezdim tâ elest Ḥacı Bektâş Velî ḥaḳ evliyâdır sevdiğim	Gazel/ 6 Beyit		---/---/---/---	Gazel
23 b	Fahrî	Sâkiyâ şun câm-ı 'aşḳdan gör ki maḥmûrlardañız Neş'emiz bezm-i elestden ol ki mesrûrlardañız	Şâhımız Ḥaydar 'Alî'dir ceddimiz âl-i Resûl Ol sebebden Fahrîyâ biz her taraf ma'mûrlardañız	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Gazel
23 b-24 a	Rahmî	Nesl-i pâkim Murtaẓâ'dır Ḥaydarî'yim Ḥaydarî Ḥalk-ı Ḥasan şâh şehidân bâveriyim bâverî	Mehdî-i şâhib zamânîñ bir gedâsı Rahmî' dir Ol cihânda ma'sumânîñ kemteriyim kemterî	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
24 a	Ḥandî	Dil-ârâ ol gül-i n'süküfte-i a' dâya râm oldı 'Adû kâm aldı andan va'de-i vaşlın tamâm oldı Meni oḳ gibi yabâna aṭup 'âlemde nâm oldı Anıñçün tâ ezelden tâlî' im sarı ḥuṭâm oldı Ne ḳara günlere ḳaldım baña dünyâ ḥarâm oldı	Ḥudâ rezzâḳ-ı 'âlemdir seni dil-şâd ider Ḥandî Gönül ber-bâd ise bir gün olur abâd ider Ḥandî Düşüp ḳalmışlara her demde istimdâd ider Ḥandî O gül ruḥsâr için murğ-ı dilim feryâd ider şimdi Ne ḳara günlere ḳaldım baña dünyâ ḥarâm oldı	Muham mes / 3 Bend	Mütekerrir Muhammes	---/---/---/---	Destür
24 b	Şaydî	Efendim görmesin 'âlem seni fikr-i ḳaşâvetde Temâşâ eyleyüp bulsun gelüp bezm-i muḥabbetde Ola ki menşübuñ 'anḳâ hemîşe bu vilâyetde Müyesser eylesin Mevlâ Süleymân'ı 'adâletde Resûl-i kibriyânîñ 'aşḳına dârâ-yı devletde Maḳâmîñ nûr ile ṭolsun gerek dünyâ aḫiretde	Naḳîrî Şaydiyâ bî-çâre-i ğamdan azâd eyle Terahḫüm eyleyüp bâbîñ gönül şehriñ güşâd eyle Kemâlat ehlini maḥsûn idüp aḳlatma şâd eyle Tenimden ḳıçmadan cânım gerek ḳıl bir murâd eyle Resûl-i kibriyânîñ 'aşḳına dâdâ-yı devletde Maḳâmîñ nûr ile ṭolsun gerek dünyâ aḫiretde	Müsedd es / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	---/---/---/---	Destür
25 a	Dertlî	Yâri da'vet eyledim ben ḥâli ḳıldım ḫalvetim Âteş-i 'aşḳımla yandırdım çerâğ-ı zulmetim	Râz-ı 'aşḳıñ dilde pünḫân itmeyüp fâş eyledim Anıñ için ḫalk içinde Dertli derler şöretim	Divân/ 5 Beyit		---/---/---/---	Divân
25 b	Ferâğî	Dilberâ 'aşḳından bulamam rehâ Zencir-i zülfüne pek baḳladılar Cemâl-i pâkine bulunmaz bahâ Vücûd-ı cevheriñ kimyâladılar	Muşhaf-ı ḫüsnünde görünce resmin Ḥayâle döndürdü o perî cismin Ĝam çekme 'âlemde Ferâğî ismin Defter-i 'aşḳ içre imzaladılar	Ḳoşma/ 5 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Ḳoşma
26 a	Ĝalib	Kişver-i sü-yî nihânda 'âlicâh ister gönül Kimse bilmez lâ-mekânda ḫanḳâh ister gönül	Kimseler ḫal itmedi bu müşkil-i râz-ı dili Ĝalibâ [...] der ki şâh-râh ister gönül	Gazel/ 9 Beyit		---/---/---/---	Ḥüve'l-Maṭlûb

26 b	Kelāmī	Dilberi sevmek haṭadır yüz ider nā-dān baña Ben nice sevmem dilberi baḥş ider imān baña	Ey Kelāmī dilberāna [...] ḥalka kıl nazar Dilberin merā-i vechi gösterir bürhān baña	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
26 b- 27 a	Kul Nesīmī	Āsumān atlās kuşandı giydi zibālar gibi Yer yüzi şāh ‘aşkına donandı kemhālar gibi	Ey Nesīmī bir gönülde rāh-ı Ḥaydār olmasa Anda çalınur çānlar güyā kilisālar gibi	Gazel/5 Beyit		---/---/---/---	Gazel
27 b	Fahrī	Çuşūru bizlere bulmasa bu ‘ālem Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var Ezelden böylece çalınsa kalem Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var	Fahrīyā baña mesciddir meyhāneye Fedā olsun ma‘mūr her vīrāneye İmānsız dimişler ben divāneye Ḥāşāli’llāh kimsede yok bizde var	Çoşma/ 5 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Çoşma
27 b- 28 a	Kul Nesīmī	Ehl-i imān işlerin şol demde inkār itdiler Çün Nesīmī’yi Ḥaleb şehrinde ber-dār itdiler	Ey Nesīmī vāşil oldūn Ḥālīk-ı Rahmān’a sen Cennetü’l- me’vāyı buldūn yerīni gül-zār itdiler	Gazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Ġazel-i Nesīmī Baba
28 a	Gencī	Ḥamdulī’llāh cānımūn cānāni geldi dem bu dem Taḥt-ı ‘ālem gönlümūn sulṭāni geldi dem bu dem	Bu sefil Gencī karīb ‘arzū çekerken ser-te-ser Rāz ola bu luṭfumuñ burhāni geldi dem bu dem	Gazel/ 6 Beyit		---/---/---/---	Ġazel-i Gencī Baba
28 b	Cevābī	Dilā yüz döndi seyr eyle gedāsından kaṭır kaḥbe Şakınmaz mı ‘aceb bir kez Ḥudā’sından kaṭır kaḥbe	Cevābī vasfinā yüz biñ ğazel kayd eylese boşdır Ṭabī’atdan geçer mi hiç bināsından kaṭır kaḥbe	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Ġazel-i Cevābī
28 b- 29 a	Şem‘ī	‘Ali evlāda hücum itdi ol kelb-i [...] Ehl-i beyte neler itdi layık o kavm-i rüsvī	Şem‘ī ‘aşk-ı Ḥüseynīyem ‘Alevīyem ‘Alevī Rūh-ı edāyı yakar āteş-i ‘aşkıñ ‘alevi	Gazel/ 6 Beyit		---/---/---/---	Ġazel
29 b	‘Ārif	Kurretü’l-‘ayn-ı ḥabīb-i Kibriyāsın yā Ḥüseyn Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān Murtażā’sın yā Ḥüseyn	Kıl şefā‘at ‘ Ārif e ceddiñ Muhammed ‘aşkına ‘Arşa-i maḥşerde maḥbūl-ı recāsın yā Ḥüseyn	Gazel/ 10 Beyit	Mersiye	---/---/---/---	Ġazel-i ‘Ārif
29 b	‘Ārif	Ḥamdūli’llāh bende-i Āl-i ‘Abā derler bize Aḥḥar-ı taḥt-ı [...] hem Murtażā derler bize	Münkeriñ ṭa‘n itdiginden bir zamān ḥavf etmeyiz ‘ Ārif i el çek recādan bī-recā derler bize	Gazel/ 8 Beyit		---/---/---/---	Ġazel
30 a	Türābī	Şerbet-i mevti içirdi ‘ākıbet devrān baña Vakt-i sā‘at irdi mühlet virmedi bir ān baña	Şermsarım rü-siyāh cürmümle şāhım el emān Pir ḥünkārım meded kıl eyle bir dermān baña	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Türābī Baba
30 a	Meylī	Tekke-gāh aşlımızdır ehl-i beyt-i Muştafā Kıble-gāh zātımızdır nesl-i pāk-i Murtażā	Hem Takī’dır hem Naḳī’dır ‘Askerī Mehdī olar Şübhesiz Meylī buladur vāriş-i sır enbiyā	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Ġazel
30 a	Dertli	Nūr-ı zāt-ı vāḳıf-ı sırr-ı Ḥudā derler bize Bende-i ḥāş-ı Ḥabīb-i Kıbriyā derler bize	Dertli’yim derde ṭabībim bir devā bulmaz ise Ey ṭabībā çek elin sen bī-devā derler bize	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Ġazel
30 b	Perişānī	Şehā bu rāh-ı ‘aşk içre ne çok üftāde ḳalmışdır Kimi Mecnūn-veş abdāl kimi şāhrāda ḳalmışdır	Perişān ‘aqlını cem‘ it buña cūş-ı nazar eyle Kimi güller gibi ḥandān kimi feryāda ḳalmışdır	Semā‘ī/ 5 Beyit		---/---/---/---	Semā‘ī

30 b- 31 a	Nādī	Ehl-i ‘aşkıñ kāmili erkânına yoǵdur sözüm Meclisi ‘ irfân olan meydânına yoǵdur sözüm	Nādiyâ sen cân verirsin ehl-i dil rāhında çün Bende-i mürşid olan merdânına yoǵdur sözüm	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
31 a	Perişānī	Ehl-i diller küşe-i vaĥdetde imkân oldılar Dil verüp bir dilberin küyinde mihmân oldılar	Pâ bürehne baş açık bu yolda yüz biñ sen gibi Senden aǵdem ey Perişān kim perişān oldılar	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
31 b	Hüznī	Göñül imdi taĥammül kıl benim firqat tecellimdir Muqadder tā ezel sevdâ benim ĥasret tecellimdir	Mana Mecnûn ile Ferĥâd bu ĥasretle mişâl olmaz Firâĥ-ı derd ü ğam Hüznî benim zillet tecellimdir	Semâ‘î/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Semâ‘i-i Hüznî
32 a	Cemālī	Şol kitâb-ı vech-i pâkin sırr-ı Mevlâ gösterir Leblerin la‘ lini gördüm şerĥ Tâ-Sîn gösterir	Ey Cemālî vech-i yâre nice ĥurbân olmayam Her nigâhda süre-i İnnâ fetâhnâ gösterir	Gazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Cemālî
32 b	Nürî	Cihânda şad hezâr üftâdeler ‘aşktan eşer görmüş Kimisi zâr-ı ser-gerdân olup ğâyet keder görmüş	Gezüp geşt ü güzâr etseñ cihânı ser-te-ser Nürî Bulunmaz sen gibi ‘âlemde bir şâhib-i haz görmüş	Semâ‘î/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Semâ‘î
32 b- 33 a	Cesârî	Bahâr eyyâmıdır seyr eyledim bâlâ yeşillenmiş Güyâ Firdevs-i a‘ lâ içre ol tûbâ yeşillenmiş	Mühâlif âdeti bir şey’ görülmemiş cihân içre ‘ Alâmet ĥayr ola yâ Rabb gül-i ĥamra yeşillenmiş	Gazel/ 5 Beyit		.---/.---/.---/.---	Ġazel
33 a- 33 b	Türâbî	Ey dilâ ma‘ nâ bu yüzden defter-i Rahmânı bil Kıl tefekkür ‘âlem içre yâri bil aǵyârı bil Serseri gezme cihânda ol Ġanî-settârı bil ‘ Ârif ol ‘ ibret nazarla çarĥı bil devvârı bil Gel Muĥammed Muştafâ’yı Ĥaydar-ı Kerrârı bil Yek nazar kıl Ĥacı Bektâş Velî Hünkârı bil	Evvelî bâb-ı şer‘î‘ at Aĥmed içre âşikâr Ol tarîkat ‘ Ali’dir bil sen anı Döldül süvâr Hem Ĥacı Bektâş Velî tam oldı pîrim nâmdâr Ey Türâbî bunları bilmek imiş ‘âlemde kâr Gel Muĥammed Muştafâ’yı Ĥaydar-ı Kerrârı bil Yek nazar kıl Ĥacı Bektâş Velî Hünkârı bil	Müsedd es / 6 Bend	Mütekerrir Müseddes	-.--/-.--/-.--/-.--	Semâ‘î
33 b- 34 b	Şirî	Cihân var olmadan ketm-i Âdem’de Ĥaĥ ile birlikde yektaş idim ben Var itdi o mülki çünki o demde Yazdım taşvîrini naĥĥâş idim ben	Şimdi Ĥamdüli’llâh Şirî dediler Geldim gitdim zâtım hiç bilmediler Bir kimse bu rumuz fehm itmediler Her gelen maĥlûka ĥardâş idim ben	Destân/ 16 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Destân-ı Ĥazret-i Pîr Ĥacı Bektâş Velî Ĥuddise Sırru’l- Celî
35 a	‘ Aşık Ĥamdî	Ĥaĥîkat rāhidir bizim rāhımız Erenler zümresin ‘ âşikâr itdi Luţf-ı ‘ izzetinden şeyh ü şâhımız Bu sırrı esrârı yâdigâr itdi	‘ Ârif oldır güş eylesin bu pendî Bir pîr-i suĥandan aldık bu fendi Ene’l-Ĥaĥ nâ‘ rāsı ey ‘ Aşık Ĥamdî Bu yolda Mânşür’ı çekdi dâr itdi	Ĥoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ĥoşma
35 a- 35 b	Dertlî	Hecrin ile uyku girmez gözüme Bî-devlet ser-te-ser yâr ĥucaǵını Deymiş bād-ı sabâ perişān itmiş Deste deste duran zülfüñ bağını	Ayaĥlar altında Dertlî bir ĥuldur Aǵyârda gevherdir bahâda puldur Sâĥî nevbet gözet cām-ı mey doldır Bâdedir yandıran ‘aşĥ ocaǵını	Ĥoşma/ 3 Dörtlük		11’li hece ölçüsü	Ĥoşma
36 a	Dertlî	Sâki-i kevşer dürrür cennette şîr-i Kirdigâr Rahm-i mâderdeyken oldı Muştafâ’ya yâdigâr	Bildiñiz mi şol Yezid’in baǵrınñ taş olduǵın Şüretâ İslâm olup bātında ĥallâş olduǵın	Müsedd es / 6	Mütekerrir	-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel

		Oldı seyfiñden anıñ dîn-i Muhammed âşikâr Leşker-i a' dâyı tığından geçirdi bî-şümâr Yâ nice medh itmeyem dünyâ vü 'uqbâ nâmı var Lâ-fetâ illâ Alî lâ-seyfe illâ Zülfiķâr	'Ayb kılman dertler ile gözlerim yaş olduğıñ Kimseler 'ayb itmesin Dertli Kızılbaş olduğıñ Yâ nice medh itmeyem dünyâ vü 'uqbâ nâmı var Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr	Bend	Müseddes		
36 b	Nehrî	Zâhidâ bu râh-ı Hâķ ihfâda mı ifşâda mı İtdiğñ da' vâ bugün rü 'yâda mı hûlyâda mı Hâlet-i Mecnûn'u gör Leylâ'da mı sevdâda mı Hikmet-i sırr-ı ilâhî lâda mı illâda mı Lâda var illâda var yoħsa ħurûf-ı bâda mı	Nehriyâ cünbüşe geldi şol yedi deryâ bugün Nâle vü âh itmede hep bülbül-i şeydâ bugün Bu ne hikmet bu ne kudret didiler eşyâ bugün Hikmet-i sırr-ı ilâhî lâda mı illâda mı Lâda var illâda var yoħsa ħurûf-ı bâda mı	Muhammes / 4 Bend	Mütekerrir Muhammes	---/---/---/---	Ėazel
37 a- 37 b	'Ârif	Yine geldi ' isî tâze gönül mâh-ı Muħarremdir Bu ma' nâdan ħaberdâr olmayan nâdan ki hürremdir Hüseyn-i Kerbelâ şâhñ şehîd olduğı bu demdir Derûna âh-ı kibriyân eylemek mü 'mine elzemdir Kim ol evlâd-ı şâh-ı enbiyâ-yı nûr-ı ħâtemdir Hezâr la' net Yezîd'e mü 'mine rahmet bu mâtemdir	Muħibb-i ħânedân Âl-i ' Abâ ol ' Ârif i ednâ Gönül ħüznile giryân it ki rahmet gözyaşın deryâ Dilersiñ mağfiret âh it günâhından giçe Mevlâ [...] Hâķ [...] ħükm-i ħâkim meclis-i kübrâ Kim ol evlâd-ı şâh-ı enbiyâ-yı nûr-ı ħâtemdir Hezâr la' net Yezîd'e mü 'mine rahmet bu mâtemdir	Müseddes / 4 Bend	Mütekerrir Müseddes	---/---/---/---	Ėazel
37 b	Vaşfi	Muħibb-i ħânedân-ı ' aşķ olan ağlar Muħarrem'de Dü çeşmin ħatresi deryâ olur çağlar Muħarrem'de	İnâmın ' aşķına pervâne-veş taşlar ile Vaşfi Dögüp bağrım âteşlere dağlar Muħarrem'de	Gazel/ 5 Beyit	Mersiye	---/---/---/---	Ėazel-i Vaşfi Baba
38 a	Yesârî	Ey perî müşkil işim âsân iderseñ al götür Bu devâsız derdime dermân iderseñ al götür	Ben seniñ ' aşķınla ey güzel dil-teşneyim Şerbet-i lâli lebinden ihsân iderseñ al götür	Gazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Ėazel
38 b		Meyl virmişem bir konce-i ħürîye Görünce bu cânım aşıldı ħaldı Ol melek simâ neşeli perîye Âh itdim efğânım aşıldı ħaldı	Melâmet mülkünün sultânı mısın Cennetü'l-me'vânıñ ħılmânı mısın Baħr-ı ħandiyâ'nıñ Loķmân'ı mısın Elinde dermânım aşıldı ħaldı	Ėoşma/ 3 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Ėoşma
39 a	Emrâħ	Yine bir ħürî-şifât süre-i Raħmân'ı oğur Ođuduķça ' aşığın ħatline fermânı oğur	Dilerim ħayr ile yâd eylesin Emrâħ adını Bugün elħâfile bu nazm-ı dirâħşânı oğur	Gazel/ 5 Beyit		..-/-..-/-..-/-..	Ėazel
39 a	Emrâħ	Levh-i gönümde ħayâl-i yâre taşvîr eyledim Dîde-i ħam dîdemi nûr ile tenvîr eyledim	Mâh-rûlar ħüsnüni taşvîf için Emrâħ men Böyle bir rengin ħazel şüretliyi taşvîr eyledim	Dîvân/ 5 Beyit		---/---/---/---	Dîvân
39 b	Emrâħ	Yine beyân ideyim derd derûnum Sen dinle ey şâh-ı levdim benim Kemend-i zülfünle cân-ı bedenim Ėekilse destinle kemendim benim	Sen Emrâħ zâd-ı konce-i dehensin Emşâlin bulunmaz nâzik bedensin Hâķ bilir rûz u şeb gönümde sensin Sevdiceğim şâh-ı efendim benim	Ėoşma/ 3 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Ėoşma
39 b- 40	Emrâħ	Tekke-i kesretten çığdım ey derviş Vaħdetde bir fânî [...] buldum	Emrâħi mihr-veş-i rüşendir sözüm Hemişe Mevlâ'ya doğrudur özüm	Ėoşma/ 3		11'li hece	Ėoşma

a		Cümle ʔariqatdan nefret eyledim Civār-ı Haqq'a bir doğru rāg buldum	Cihān hūblarından çevirdim yüzüm Kişveri bu dilde pādīşāh buldum	Dörtlük		ölçüsü	
41 a- 43 b	Mir'atī	Güş eyle pendimi 'ārif-i dānā Dānā iseñ fehm it sırr-ı Yezdān'ı Yezdān ne hikmetler eyledi nümā Nümā itmek için zāt-ı Sübhān'ı	Böyledir bizlerde Mir'atī ādet Peyğamber dostuna oğuruz rahmet Düşmānına olsun şad hezār la'net Zirā terk itmeyiz yolu erkānı	Destān/ 36 Dörtlük		11'li hece ölçüsü	Destān-ı Kerbelā

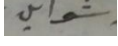
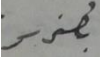
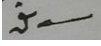
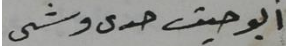
3.5. METİN

[1b]

1⁴³

DİVÂN

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Ey kamer-ṭal' at serāb ' āsumān⁴⁴ durduḡça dur
 ⁴⁵ baḡ ' ālem ŧems-i cihān durduḡça dur
- 2 Suḡre tamām seniñ ḡüsnüne zevāl irmez
Naḡş-1 bālā ḡasr-1 ṭübā yā cinān durduḡça dur
- 3 Ser-firāz ola ' ālem üzre sevdigim nazlı güzel
Ka' be-yi evliyāne gibi gül mekān durduḡça dur
- 4 gibi yoluna yüz biñ cān olsun sevdigim
 dü-cihān durduḡça dur

2⁴⁶

ĠAZEL

- 1 ' Azez başıñ için ey ḡaşı kemān
Bu cevri-i cefālardan ferāgat eyle
- 2 Nedir bu sūzeninde ey çeşmin dānem
Gāhice ḡuluna ināyet⁴⁷ eyle

⁴³ Şiirin genelinde vezin bozukluḡu vardır.

⁴⁴ Bu kelime cönkte ' āsumān olarak yazılmıştır. Ancak doḡru yazılışı āsumān şeklindedir.

⁴⁵ Metin içerisinde farklı sebeplerden dolayı okunamayan tüm kelimeler bu şekilde gösterilecektir.

⁴⁶ Şiirin vezni tespit edilememiştir.

⁴⁷ Bu kelime cönkte ināyet olarak yazılmıştır. Ancak doḡru yazılışı ' ināyet şeklindedir.

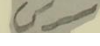
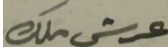

- 3 Gel sözüm dinle⁴⁸ ey ruhları⁴⁹ mähım
Ağladup bendeni alma günāhım

[2a]

3

ĠAZEL

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

- 1 Açılıp cāğ-ı şüküfe ile şahra donanır
Gül-i sîr-âb ile rûhsâr-ı dil-ârâ boyanır
- 2 Gelüp eyyām esüp kıddi hırām etmekden
‘Anber-i büy-ı şabādan nice tûbā uţanır
- 3 Menzile dur a cihān içre koşup gezmekden
Esb-i rāhında anıñ gönlü müdārā dayanır
- 4 Kaçar ol dār-ı ser-i şüret-i eşhāb-ı seher
Kızarır nūr-ı Hudā kıandîl-i mînā uyanır
- 5 İki hünnāb sirişkinden o şūhıñ şāfî
Çeşm-i ebrūda olan ‘arız-ı deryā bulanır
- 6 Karışup küh-ı derūna şeb-i micmer tîğ-i felek
Şaçı bir mār-ı iklimi Leylā dolanır
- 7 Uğrasa açar gözünden
Şaydiyā la' l-i āb-ı sübhā boşanır

[2b]

⁴⁸ Bu kelime cönkte dinle olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı diñle şeklindedir.

⁴⁹ Bu kelime cönkte ruh olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ruĥ şeklindedir.

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

- 1 Nedir ol⁵⁰ zülf-i ' anber-bū o şūhıñ gül yanağında
Gül-i⁵¹ sünbül meger bir yerde bitmiş hüsni⁵² bāğında
- 2 O müşgīn zülfünü⁵³ kōkladma kırılısın burnu ağıyārın
Fesād oldığını bilmez misin cānā dimāğında
- 3 Girer mi talyesān ile der-i meyhāneden zāhid⁵⁴
Nice rübāhlar kıyruq şalar⁵⁵ arslan yatağında
- 4 Hased ol rinde kim tenhā çekilmiş gūşe-i bāğa
Sebū zānūda destinde kadeh dilber kucağında
- 5 Ne ' akla uydun öyle bir deliķanlı civān sevdiñ
Henüz kan damlar ey **Vehbī** o kuzūnuñ⁵⁶ buçāğında

5⁵⁷

DESTÜR

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Gezer ' ışķ ehli dā'im zāhidā meyhāne meyhāne
Emer la' l-i lebin mey bulmasa peymāne peymāne
- 2 Meger ' azm-ı gülistān eylemiş ol tıfl-ı nevrete
Ararken şehr-i dilde sen anı⁵⁸ kāşāne kāşāne

⁵⁰ ol: bu **SVD** s.511

⁵¹ Gül-i: Gül ü **SVD** s.511

⁵² hüsni-i: hüsni **SVD** s.511

⁵³ zülfünü: zülfü **SVD** s.511

⁵⁴ zāhid: zühād **SVD** s.511

⁵⁵ rübāhlar kıyruq şalar: kıyruq şalar rübāhlar **SVD** s.511

⁵⁶ Kuzūnuñ: hūniniñ **SVD** s.511

⁵⁷ Şiirin 1-3. beyitleri 2b varağında, 4-5. beyitleri 10a varağında yer almaktadır.

⁵⁸ Bu kelime cönkte anı olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı anı şeklindedir.

- 3 Şafālansın temāşā-yı rūḥuñla meclis-i ʿiṣret
Ṭulūʿ it mey gibi gel meclise rindāne rindāne
- 4 Müzeyyen ālude ḥūn eylemiş hep çeşm-i ʿuṣṣākı
Süzerken çeşm-i āhūyı meded mestāne mestāne
- 5 ʿ**Afif** bāde-i ʿaşkı içüp sākī-yi Leylā’dan
Düşer kim Kayş-veş şahrālara dīvāne dīvāne

[3a]

6

ĠAZEL

Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün

- 1 Ağlama dökme nem-i dīde-i Ceyḥūn’um sen
Baʿ d-ez-ān çekme ğamı ey dil-i mecnūnum sen
- 2 Getürüp bu ḥaberi bād-ı şabā Leyli dimiş
İstemem ğayrı dil-i bende-i mecnūnum sen
- 3 Felege bakma şaķın ʿaksine devr itmek işi
Dön hemān şaĝına ey baḥt-ı dīger-gūnum sen
- 4 Getir ey sākī mey-i laʿl-i lebinden mezeler
Düşme elden dolaş ey sāĝar-ı gülgūnum sen
- 5 Gülşen-i yāre varup naĝme-i bülbül de oķur
 Şıdkı gibi ey gülşen-i mazmūnum sen

[3b]

7

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

I

Efendim bezm-i fānīde şafālarla dırāhşān ol
Perişān içre beñ olduqça señ zevķinde rüşen ol
Ki ol eţvārdan raĥne-i 'ālemde Nu' mān ol
Düşen üftādının ĥaĥķında zulmetle perişān ol

Ki ben şan aĥladıķça sen açıl gül gibi ĥandān⁵⁹ ol
Baķup dil murġe-i zāre ferāĥ bul göñli şādān ol

II

Ne müşkildir bu ġurbetde dem-i mihnet fezā olmak
Nedāmet küncüne ġavvaş olup girdābına şalmak
Geçüp bunca muĥabbet mevsim-i ĥaydına lāl olmak
Ķalup aġyār ile ülfetde yārāndan cüdā olmak

Eyżan

III

Bu fānī ġülşeninin ācizidir bülbül-i şeydā
İder ol ġonce olduġuñ ġördükce vāveylā⁶⁰
Ki kalmaz yanına itdigin 'uşşāġa şaķın cānā
Peşimān olduġuñ ġün dirsini elbet n'itmişim eyvā

Eyżan

IV

Ķapansın nār-ı ĥasrette göñül her dem fezā itsin
Aķıtsın çeşm-i giryānım hemān eşki revān itsin
Düşüp Ĥaĥķ'a niyāz itdikçe dil-zārı nihān itsin
Seniñ evşāf-ı ĥaydın üzre **Ĥālī** naĥd-ı cān itsin

⁵⁹ Bu kelime cönkte ĥandān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ĥandān şeklindedir.

⁶⁰ Mısrada vezin kusuru vardır.

Eyzan

[4a]⁶¹

[4b]

8

Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilün

I

Çayş-veş sahrâlara düşdüm çok efgân eyledim
Lâle-veş⁶² beytü'l-ğazende⁶³ ħün-i giryân eyledim
Şoyunup abdâl olup kendimi ' üryân eyledim
Câme-i şabrım tuşup çäk-ı girîbân eyledim⁶⁴

Kendimi ' aşkın yolunda dosta ħurbân eyledim
Gerdân-ı mecrûhumu⁶⁵ kesdim kızıl ħan eyledim⁶⁶

II

Cânıma evvel benim süz-ı Ħüseyn'den düşdi nâr
Âteş-i hicrânına şabr itmege⁶⁷ tākāt mi var
El ne derse ħo⁶⁸ disin sevdim Ħüseyn'i kâr zarâr
Gitdi elden çâresiz ħesb-i inân-ı⁶⁹ ihtiyâr

Rabıta

III

Tîr-i ' aşkım merhem itdim derdimiñ dermânına⁷⁰
Kılamaz dâğlar tahammül itdiğim feryâdına⁷¹

⁶¹ 4a varağında sadece mensur notlar bulunmaktadır. Önce bir tarih not edilmiş daha sonra 12 imamın ismi sırasıyla yazılmıştır. Notlar şöyledir: Edirneli Berber Rızâ 13 Muğarrem sene [12]83,

' Alî, Ħasan, Ħüseyn, Zeyne'l ' Âbidîn, Muğammed Bākîr, Ca' fer-i Şâdıħ, Mūsâ Kâzım, Mūsâ Rızâ, Muğammed Takî, ' Alî Hâdi, Ħasan ' Askerî, Muğammed Mehdî

⁶² Lâle-veş: Leylî-veş DD s.131

⁶³ beytü'l-ğazende: beytü'l-ğazânda DD. s.131

⁶⁴ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değışmektedir. DD s.131

⁶⁵ Gerdân-ı mecrûhumu: Gerden-ı mecrûhumu DD s.131

⁶⁶ Bendin son iki mısraı yer değışmektedir. DD s.131

⁶⁷ şabr itmege: şabretmeye DD s.132

⁶⁸ ħo: ħoy DD s.132

⁶⁹ ħesb-i inân-ı: inân-ı esb-i DD s.132

⁷⁰ Tîr-i ' aşkım merhem itdim derdimiñ dermânına: Tîr-i ' aşkı merhem ettim derd-i bî- dermânına DD s.133

Bir nişān⁷² eyledim şāh-ı şehīd sulţānıma⁷³
Rūz-ı maḥşerde gelüp baqsın benim gerdānıma
Rabıta

[5a]

IV

Kendimi ādem şanırdım ḥayvān-ı nāṭık menem⁷⁴
Ḥayra dāḥil⁷⁵ bir ʿamel yok fācir-i fāsık⁷⁶ menem
Līk⁷⁷ ikrārında kizbī olmayan şādık menem
Her ne cevır itse sezādır miḥnete lāyık menem⁷⁸

Rabıta

V

Raḥm kıl yā Rabbenā bu **Dertli**'niñ ʿişıyanına⁷⁹
Raḥmeten li'l-ʿālemīn ismi düşüpdür şānına
Baş açık yüzüm kara⁸⁰ nice varam dīvānına
Enbiyā vü evliyā muḥtāc seniñ iḥsānına⁸¹

Kendimi ʿaşkın yolunda dosta ḫurbān eyledim⁸²
Gerdān-ı mecrūḫumu⁸³ kesdim kızıl ḫan eyledim⁸⁴

9

SEMĀʿĪ

Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün

⁷¹ Kılamaz dāğlar tahammül itdiğim feryādıma: Kūh u sahralar tahammül eylemez efgānıma **DD** s.133

⁷² nişān: nişāne **DD** s.133

⁷³ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁷⁴ (Şiir boyunca)menem: benim **DD** s.134

⁷⁵ dāḥil: dāʿir **DD** s.134

⁷⁶ fācir-i fāsık: fācir ü fāsık **DD** s.134

⁷⁷ Līk: lākin **DD** s.134

⁷⁸ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değışmektedir. **DD** s.134

⁷⁹ Dertli'niñ ʿişıyanına: Dertli pür-ʿişıyanına **DD** s.135

⁸⁰ yüzüm kara: yalın ayak **DD** s.135

⁸¹ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değışmektedir. **DD** s.135

⁸² Bendin son iki mısraı yer değışmektedir. **DD** s.135

⁸³ Gerdān-ı mecrūḫumu: Gerden-ı mecrūḫumu **DD** s.135

⁸⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

- 1 Seniñ hāl-i ‘izārından nişān ‘anberde qalmışdır
Benim sūz-ı derūnumdan eser micmerde qalmıřdır
- 2 Ararlar nūřha⁸⁵ -i ‘adli gezerler cā-be-cā⁸⁶ ammā
O nūřha⁸⁷ var ise řandūķ-ı İskender’de qalmıřdır
- 3 Denilir bozdılar bıkı-i nızām-ı ‘ālemi şimdi
Nızām ancak efendi řūret-i defterde qalmıřdır
- 4 Müheyyā bezm-i ‘işret bir qadehle al elim sākī
Benim yār ile⁸⁸ beynimde hemān bir perde qalmışdır
- 5 N’ola hayrān olursam rūz u řeb āyīne-veř **Vāřıf**
Hayāl⁸⁹ u ‘akl u fikrim řūret-i dilberde qalmıřdır

[5b]

10 DĪVĀN

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

- 1 Rāz-ı ‘ařkın dilde pūnhān⁹⁰ eylerim cānım gibi
Sīne-i gencīnede maħbūsdur⁹¹ imānım gibi
- 2 Nāle-i⁹² feryādına bā‘ iř nedir būlbūl seniñ
Yoksa bir şoncan mı⁹³ var gül-berg-i ħandānım gibi

⁸⁵ Bu kelime cōnkte nūřha olarak yazılmıřtır. Ancak doęru yazılıřı nūřha řeklinde dir.

⁸⁶ cā-be-cā: nā-be-cā **EVD** s.300

⁸⁷ Bu kelime cōnkte nūřha olarak yazılmıřtır. Ancak doęru yazılıřı nūřha řeklinde dir.

⁸⁸ Benim yār ile: Benimle yār **EVD** s.301

⁸⁹ Bu kelime cōnkte hayāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayāl şeklinde dir.

⁹⁰ pūnhān: pinhān **DD** s.100

⁹¹ maħbūsdur: mahfūzdur **DD** s.100

⁹² Nāle-i: Nāle vū **DD** s.100

⁹³ şoncan mı: goncen mi **DD** s.100

- 3 Hāk-i dehrim şad hezār şürse şulasa bāğbān⁹⁴
Bitmemiş bitmez felek devrinde bostānım gibi⁹⁵
- 4 Gülsitān-ı ʿālemi bir bir temāşā eyledim
Bir şanavber görmedim serv-i hūrāmānım gibi
- 5 Geşt idüp⁹⁶ gezdim cihānı sen gibi yir bulamadım⁹⁷
Lāciverdī kubbenniñ altında sulţānım gibi
- 6 Rişte-i reyhāna teşbīh itme zülfün **Dertliyā**
Sünbül-i bāğ olmaya kākül⁹⁸ perişānım gibi

11

DİVÂN

Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilün

- 1 Māh cemālin var iken⁹⁹ hūrşid-i tābān olmasın
Kadd-i mevzūnuñ yeter serv-i hūrāmān olmasın
- 2 Perde çek zülf-i siyāhından bulut vir¹⁰⁰ rüyuna
Māh hacālet çekmesin hūrşid perişān olmasın¹⁰¹

[6a]

- 3 İnsi cinni mārı mūr¹⁰² halkı musahhhar kılmağa
Hātemin laʿ li¹⁰³ yeter mühr-i Süleymān olmasın

⁹⁴ Hāk-i dehrim şad hezār şürse şulasa bāğbān: Hāk-i dehrî bin kere sūrse suvarsa bāğibān **DD** s.101

⁹⁵ Üçüncü beyit ile beşinci beyit yer değişmektedir. **DD** s.100-101

⁹⁶ Geşt idüp: Geşt-i ālem eyleyüp **DD** s.100

⁹⁷ sen gibi bir bulamadım: görmedim **DD** s.100

Mısrada vezin kusuru vardır.

⁹⁸ kākül: kākül **DD** s.101

⁹⁹ Māh cemālin var iken: Nūr-ı vechin elverir **DD** s.152

¹⁰⁰ bulut vir: bulut-veş **DD** s.152

¹⁰¹ İkinci beyit ile üçüncü beyit yer değişmektedir. **DD** s.152

¹⁰² İnsi cini mārı mūr: İns ü cinn ü div perî **DD** s.152

¹⁰³ Hātemin laʿ li: Hātem-i laʿ lin **DD** s.152

- 4 Ehl-i ‘aşk semler içüp¹⁰⁴ ĩmānı arġar Şevk ile
Mũnkire¹⁰⁵ bal Şerbeti olsun da ĩmān olmasın
- 5 Arġ mı çekmez behiştin Őũrbũn eklũn ehl-i ‘aşk¹⁰⁶
Lezzet-i ‘aşk el verir Firdevs-i Rıdvān olmasın¹⁰⁷
- 6 Derd-i ‘aşkın def‘ ine tedbĩr-i dermān eyleme
Ölmeyince derdine ey **Dertli** dermān olmasın

12

DĪVĀN

Fā‘ ilātũn/ Fā‘ ilātũn/ Fā‘ ilātũn/ Fā‘ ilũn

- 1 ‘Āřık-ı řādık muĥibb-i Muřtafā derler bize
Derd ile ġayret-keş-i Āl-i ‘Abā derler bize
- 2 Bir ġũrũhız şorsalar ey ġavm siz kimlersiñiz
Ĥābi‘ -i řāh-ı velāyet Murtazā derler bize
- 3 Cānı başı terk idũp bizler ĩmāmiñ¹⁰⁸ ‘aşkına
Bende-i řāh-ı řehĩd-i Kerbelā derler bize
- 4 ‘Aşk ile řiġler¹⁰⁹ çekũp mũnkire ġarřı durmuşuz
Ol sebebden ġavm-i Sũfyān ‘eřġiyā¹¹⁰ derler bize
- 5 Gerġi men **Dertli’yem** ammā¹¹¹ derdim yetimler derdidir¹¹²
Çek elin bizden řābĩbā bĩ-devā derler bize

¹⁰⁴ semler içũp: cāmlar iġer **DD** s.152

¹⁰⁵ Mũnkire: Sofiye **DD** s.152

¹⁰⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

¹⁰⁷ Bu beyit bulunmamaktadır. **DD** s.152

¹⁰⁸ Cānı başı terk idũp bizler ĩmāmiñ: Cān u baş terk eyeriz bizler ĩmāmeyn **DD** s.89

¹⁰⁹ Bu kelime cœnkte řiġ olarak yazılmıştır. Ancak doġru yazılışı řiġ şeklinde dir.

¹¹⁰ Bu kelime cœnkte ‘eřġiyā olarak yazılmıştır. Ancak doġru yazılışı eřġiyā şeklinde dir.

¹¹¹ Dertli’yem ammā: bir Dertli’yim **DD** s.89

¹¹² Mısrada vezin kusuru vardır.

[6b]

13

ĠAZEL

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

- 1 Dil-i virānemize āteş-i sūzān yaqışır
Āteş-i 'aşq-ı Ĥudā 'aşığa her ān yaqışır
- 2 Geliñiz eyleyelim yāre siyeh şebnemde
Nāvek-i tığ-i¹¹³ gazā zaħme-i hicrān yaqışır
- 3 Ezeli ādet olan bozmayalım kānūnı
Dilbere cevr-i cefā 'aşığa efgān yaqışır
- 4 Dökelim seyl-i sirişk āh idelim tāb-ı seher
Çeşm-i ĥün-bārımıza kaṭre-i al kıan yaqışır
- 5 İçelim cām-ı meyi sāķi-i gül-rūyla bu dem
Yed-i sāķiye yine bāde-i peymān yaqışır
- 6 Çarĥ-ı¹¹⁴ gerdünuna biz baķmayalım bu felege
Aña ma' kūs-ı devir miĥnet-i devrān yaqışır
- 7 Ĥāl-i 'aşķım baña andan olamaz özge mekān
Yürü ey **Vechi** saña aĥker-i külĥān yaqışır

14

ĠAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

¹¹³ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

¹¹⁴ Bu kelime cönkte çarĥ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı çarĥ şeklindedir.

1 Elvedā^ç ey sâkiyâ ülfet tamām oldu tamām
Bezm-i mey¹¹⁵ oldu şikest^ç işret¹¹⁶ tamām oldu tamām

2 Kesr-i mey kaldıysa bahş itdik bu bezmin ehline
Biz bayıldık gidelim nevbet tamām oldu tamām¹¹⁷

[7a]

3 Taze bulsun müşteri pîr-i muğān hāneye¹¹⁸
Vaḳti aḳşām eyledik şoḫbet¹¹⁹ tamām oldu tamām

4 Donatup yelkenleri fülk-i dilim buldı hevā
Esdü vuşlat yelleri ğurbet tamām oldu tamām¹²⁰

5 Dosta doğru döndürüp rûyın ele aldı yolu
Der ki Şem^çî derdimend ḫasret tamām oldu tamām

15

DİVÂN

Fā^çilātün/ Fā^çilātün/ Fā^çilātün/ Fā^çilün

1 Pehlevān-ı^ç aşk olan bāzūda¹²¹ kuvvet gezdilir
İmtihān olmaḳlıġa ḫasmına¹²² kisbet gezdilir

2 Kimini zencîr-i miḫnetle ider dünyāda¹²³ bend
Kimini dervîş ider Mevlā mücerred gezdilir

¹¹⁵ Bezm-i mey: Mey-i hum §§ s.51

¹¹⁶ ç işret: sohbet §§ s.51

¹¹⁷ İkinci beyit ile üçüncü beyitin son mısraları yer deġişmektedir. §§ s.51

¹¹⁸ hāneye: demhāneye §§ s.51

Mısrada vezin kusuru vardır.

Bu kelime cönkte hāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāne şeklindedir.

¹¹⁹ şoḫbet: ç işret §§ s.51

¹²⁰ Dördüncü beyitten sonra İC'te yer almayan bir beyit bulunmaktadır. §§ s.51

¹²¹ bāzūda: pāzuda §§ s.18

¹²² ḫasmına: hasm-ile §§ s.18

¹²³ dünyāda: dünyāya §§ s.18

- 3 Var ise levh-i kaderde başına lābūd konar
Bir melek zerrīn kafesinde murğ-ı devlet gezdire
- 4 İstemez kimse rızāsıyla diyār-ı ğurbeti
Āb u dāne serpilir insānı kısmet gezdire
- 5 Gül nihālinde¹²⁴ kuru feryād idersin ‘andelīb
Bezm-i¹²⁵ sākī **Şem‘iyā**¹²⁶ pervāne şerbet gezdire

[7b]

16¹²⁷

DESTĀN-I HĀZRETİ İBRĀHİM

I

Dinleyiñ sözlerim cān-ı gönülden
Hāzret İbrāhim’i ideyim beyān
Görünce ayrılır bülbül gülünden
Maḥzūn olur bāğ-bān bozulur gülşen

II

Hāḫ Peyğamber idüp verdi devletin
Hem ‘ādil eyledi şān-ı şöhretiñ
Ḳudret-i Hāḫ çoḫdur seniñ hikmetiñ
Ne mümkün fehm ide sırrını nādān

III

Hālil İbrāhim’in çoḫ idi mālı
Nazar kıll şonuna ne oldu ḫālil

¹²⁴ nihālinde: dırahtında **ŞŞ** s.18

¹²⁵ Bezm-i: Bezme **ŞŞ** s.18

¹²⁶ Şem‘iyā: Şem‘i’ye **ŞŞ** s.18

¹²⁷ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Bir evlād diledi luṭf-ı Celāli
Ḥaḳ kıldı emriyle bir evlād iḥsān

IV

Sen bilirsın benim ḥālimi yā Rabb
Bir evlād iḥsān it ʿālemi yā Rabb
Saña ḳurbān idem gülümü yā Rabb
Emr-i Ḥaḳ'la kıldı o ʿahdi emān

V

Ḥazer kıl dünyānıñ nihāyetinden
Zuhūr ʿalāmet-i beşāretinden
Verdi bir evlād ʿināyetinden¹²⁸
Ḥāmile zevcesi oldu nümāyān

VI

Dehre oğul anlar güldiler¹²⁹
Aña ata şād [u] ḥurrem oldılar
İsmā ʿil'dir diyü isim ḳoydılar
İsmiyle yaşasın ol tıfl-ı şıbyān

VII

Ḥaḳ şād itdi anıñ dil-i şādını
Bağışladı aña Ḥaḳ evlādını
Sevinçle untdı Ḥaḳḳ'a va ʿdini
Rü'yāsında Ḥaḳḳ'dan geldi bir figān

VIII

Ḥikmetini seyrān idecek idin
Nām ʿaḳlını ḥayrān idecek idin

¹²⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹²⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

Sevdigini urbān idecek idin
Lāyık mı sözünde ıasın yalan

IX

Uyandı rü 'yādan 'alı perīān
Tefekkür eyledi durdu bir zamān
Bi deve eyledi sevgili urbān
Bu degil urbānı albinde nihān

X

İbrāhim 'i hāli yamān olıca
onuda Hā ikmeti beyān olıca¹³⁰
Gülü İsmā' il' dir urbān olıca
Bo yere mālını eyleme ziyān

[8a]

XI

Ol vait aladı evlādı iin
Niyāz itdi Hā'a murādı iin
aırdı yanına irādı iin
Gel seni gezdirem ılayım seyrān

XII

İsmā' il andan gr neler diler¹³¹
Ta' zīm eyleyerek o niyāz ider
Gidecek seyrāna durmayup gler
yle memnn oldu albi ād-mān¹³²

XIII

Aa ben seyrāna giderim dedi

¹³⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³¹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³² Mısrada hece kusuru vardır.

İzin virdi anı meserred eyledi¹³³
Elin kınalayup saçın taradı
Bezitdi her yanıñ eyledi raḥşān

XIV

Çeḳilsün semāya dil feryādımdır
‘Ömrümün ḥāşılı bir murādımdır
Pek cāndan severim bir evlādımdır
Gözetle gülümü gelmesin ziyān

XV

Çeşminden aḳıtdı ḳanlı selini
Perişān eyledi ğarip ḥālını
Tuṭup elin teslim itdi gülünü
Baba oğul yola oldılar revān

XVI

Ḳınalı elleri saçları belde
Bezenmiş zīnetin yoḳ anıñ gülde
Ḥasb-i ḥāl iderek baba oğul yolda¹³⁴
‘İrfān rāğına vardılar el-ān¹³⁵

XVII

Yıḳıldı bu cihān başıma dardır
İşim bülbül gibi āh ile zardır
Söylim oğlum saña bir ricām vardır
Emr-i Ḥaḳḳ’dır sözüm söyleyim şāyān

XVIII

İsmā‘il der baba sözini söyle

---

¹³³ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

Nedir bu hicrān ʔalmıŝsın byle¹³⁶
Ne ise cürmümi āŝikār eyle
Añlat söyle ŝuum olsun nümāyān

XIX

İbrāhim der oğlum r 'yāda grdim
Kesildi ʔāķātım bī-mecāl oldım
Ben seni bu rāĝa kesmege geldim
Boyatsın ŝahrāyı aķan kızıl ķan

XX

İsmā' il der ķalbim ŝādıķdır babam
ŝandım evlādına ' āŝıķdır babam
Gel beni öldürme yazıķdır babam
Hiç baba oğluna olur mı düŝmān

[8b]

XXI

İbrāhim der oğlum gelmez elimden
Ħaķ ķurbān istedi ĝonca glmden
Ħurbān itdim Ħaķķ'a olan mālımdan
Bu degil ķurbānıñ buyurđı Sübhān

XXII

İsmā' il der beni istemiŝ Mevlā
Yā niçin ŝaķlayup idersin ihfā
Ħaķ viridi bu cānı ķıla i' ʔā¹³⁷
Ben ŝandım iŝledim baŝķa bir ' iŝyān

XXIII

¹³⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

Bunı baña evvel diyeydin baba
Anamdan helâllik alaydım baba
Ġam değil ‘ömürse gideydi hebâ
Ġasret kıyâmete kaldı el-emân

XXIV

Anamıñ hasreti bende var idi
Pek cândan severdi özge yâr idi
Elim kınalayup saçım taradı
Rûz [u] şeb ağlasın cigeri biryân

XXV

İsmâ‘ il oturdu dizi üstüne
Duralım emri sözi üstüne¹³⁸
Uram evlâdımı yüzi üstüne
Ġan revân içinde ideyim Ġurbân

XXVI

Elvedâ‘ ey ‘aşa zâr idüp ağla
Benim için cigerin odla dâğla
Güñâhkâr¹³⁹ olmayam ħollarım bağla
Belki ururum saña tatlıdır bu cân¹⁴⁰

XXVII

Deli bülbül gibi nidâya geldi
Şanki ħâdî keşf-i da‘ vâya geldi
La‘ îñ iblis anda ağvâya geldi
Atdı taşu anda kör oldu şeytân

XXVIII

---

¹³⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹³⁹ Bu kelime cönkte güñâhkâr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı günahkâr şeklindedir.

¹⁴⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

İbrāhim evlādın pūş itdi gözin
Tuṭalım emri söylenir sözin¹⁴¹
Ḳolların bağlayup ḳıbleye yüzün
Çevirüp getirdi tekbir-i Raḥmān

XXIX

Zār idüp ağladı عزفانی دغی
Bozuldı bülbülün bağçesi¹⁴² bāḡı
Ḳapayup gözini çaldı bıçaḡı
Zerrece ol bıçaḡ itmedi nişān

XXX

Hışmla bıçaḡı çaldı bir taşā
Kesmez bıçaḡ kesdi tā başdan başā
Ḳudretu'llāhdır baḡışı bu işe
Ḳudretten bıçaḡa virildi lisān

[9a]

XXXI

Ne urursun taşā nedir ' işyānım
Kesme diyü emr-i Ḳaḡḡ'dan fermānım
Keserim her şey'i kār [u] ziyānım
Emr-i Ḳaḡ sırrını ideyim ' ayān

XXXII

Ol dem Cebrā'il'e emr itdi Mevlā
Cennetden ḡoç ḡurbān eyledi i' tā
İtdi ḡurbān anda kesildi da' vā
İbrāhim İsmā'il oldılar ḡandān

¹⁴¹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴² Bu kelime cönkte bağçe olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı bāḡçe şeklindedir.

XXXIII

Añlar ki şād olup gülmeseydi¹⁴³
Haqq'ın emri yerini bulmasaydı
Cennetden çoç qurbān gelmeseydi¹⁴⁴
Qurbān olurdu yılda Haqq için insān¹⁴⁵

XXXIV

Andan soñra anlar sürdiler bir dem
Kedersiz ʿālemde pür şād [u] hurrem
Rūhına Fātiha okuyan ādem
Āhiretde aña eş olur imān

XXXV

Pertevī bu da hikmet-i Mevlā¹⁴⁶
Evvel harāb¹⁴⁷ ise sonuñ Haq kıldı aʿ lā¹⁴⁸
ʿİbret alsın diyü cihān dünyā¹⁴⁹
Anların hālını eyledim destān

[9b]

17

DĪVĀN

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

- 1 Kıl tefehhüm zāhidā sırr-ı İlahīdir gönül
On sekiz biñ ʿālemiñ hem pādişāhıdır gönül
- 2 *Qābe Kavseyn'inde*¹⁵⁰ mihrābıñ görüp kıldım sücūd

¹⁴³ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁷ Bu kelime cönkte harāb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı harāb şeklindedir.

¹⁴⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁴⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁵⁰ "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." Necm/9 **KM** s.586

Bilmişiz bizler k̄amunuñ secde-gāhıdır göñül

- 3 Ādemiñ vechinde gördüm mescidin mihrābını
Ol sebep erbāb-ı ʿ aşkıñ kıble-gāhıdır göñül
- 4 Bunca dilde kim zuhūr eyler o Hāḳ envārı gör
Çün t̄ulūʿ eyler cihāniñ şemsi māhıdır göñül
- 5 Bu ḥaḳīḳat remzidir kim baṭn-ı Hāḳḳ'ı kıl keşān
Cāriyā gör zāt-ı Hāḳḳ'ıñ taḥt-gāhıdır göñül

18¹⁵¹

GAZEL

Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilātün/ Fāʿ ilün

- 1 Burc ucundan aṭṭı ṭob şems-i şafāḳ geldi şabā¹⁵²
Çarḥ-ı gerdūna müzeyyen nūr ile kıldı şabā¹⁵³
- 2 Bu gice cānım gibi cānān ile hem-dem idik
Cilveler itdik şafā-yı¹⁵⁴ zevḳ ile oldı şabā¹⁵⁵
- 3 Feth-i bāb oldı bütün ʿ arz-ı vişālim ḳalmadı
İştıyāḳım¹⁵⁶ rütbesince merkezin buldı şabā¹⁵⁷
- 4 Kırmızı¹⁵⁸ yaʿ ḳūd gibi dāḡlar kızıl reng oldılar
Aḡarup dān yerleri āh ʿ aḳlımı aldı şabā¹⁵⁹

¹⁵¹ Şiirin 1-2. beyitleri 9b varağında, 3-5. beyitleri 3a varağında yer almaktadır.

¹⁵² şabā: sabāh **SSH** s.27

¹⁵³ şabā: sabāh **SSH** s.27

¹⁵⁴ şafā-yı: safā vü **SSH** s.27

¹⁵⁵ şabā: sabāh **SSH** s.27

¹⁵⁶ İştıyāḳım: İştıyāḳım **SSH** s.27

¹⁵⁷ şabā: sabāh **SSH** s.27

¹⁵⁸ Kırmızı: Ol kızıl **SSH** s.27

¹⁵⁹ şabā: sabāh **SSH** s.27

- 5 Doğdı bir yıldız-nişān **Hengāmī** fecr oldı tamām
Tīğ-i¹⁶⁰ ḥasret bağrıma biñ z̄arb urup deldi şabā¹⁶¹

[10a]

19¹⁶²

ḲOŞMA

I

Beyhūde ḥālını ‘ arz itme gönül
Derūnuñ zaḥmına bulunmaz ṭabīb
Vişāl-i yāre sen ire mi dersin
Arada var iken o ḳaḥbe raḳīb

II

Cüdādır bendeden ol perī-zāde
Şimdi ağıyār ile zevḳ-i şafāda
Ağlarım rūz [u] şeb dār-ı dünyāda
Görüşmek bir daḥı olur mı naşīb

III

Cā-be-cā ḥatırım eylemez su’āl
İdermiş ḥaḳḳıma bunca ḳıl [ü] ḳāl
Ma’ lūmundur seniñ ayā zū’l-Celāl
Künc-i felāketde ḳalmışım ğarīb

IV

Cezbiyā neyledi o çeşm-i cādū
Gülşen-i ‘ ömrümi eyledi ṭamu
‘ Adū’da ‘ ahdimi ḳoymam yāhū
Virirse maḳşadım Hudā¹⁶³ ‘ an-ḳarīb¹⁶⁴

¹⁶⁰ Bu kelime cönkte tīğ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tīg şeklindedir.

¹⁶¹ şabā: sabāh **SŞH** s.27

¹⁶² 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

20¹⁶⁵

KOŞMA

I

Bilmedim cürmümi ey yüzi mähım
Ugradım ‘ aķıbet bir nice derde
O ğonce rüĥların zülf-i siyāhım
Fiġānım eren virir ŧām seherde

II

Ŧurmadın ‘ ahdine ey dil-pesendim
Baġladın göñlümi zülf-i kemendim
Viŧālin görmege nāzik efendim
Anıñçün eglenüp ħaldım bu yerde

III

‘ Adū-yi bed-fa‘ āl girdi araya
Başladın sevdiğim cevr-i cefāya
İrişdi āteşim ‘ arş-ı semāya
Şerārım zerresi ħaldı aķırde

IV

Raĥm eyle ħālime gel bu dem cānā
Seniñçün iderim āh-ı vāveylā
Cezbiyem mişlini görmedim aşlā
Seyyāh olup gezerim baĥrla yerde

[10b]

21

¹⁶³ Bu kelime cönkte Ĥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ĥudā şeklindedir.

¹⁶⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

¹⁶⁵ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

DESTÜR

Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün

- 1 Benim sevgili sulţānım Şeh-i ĥübān-ı¹⁶⁶ devrānım
Leb-i la' l-i Şeker-bārim boyı serv-i ĥurāmānım
- 2 Saña gūyem esīrim hem faķīrim¹⁶⁷ zār-ı mechūrum
Sa' ādetli kerāmetli benim devletli¹⁶⁸ sulţānım
- 3 Őebīm rūzım dilim cānım çerāğım tālī' im¹⁶⁹ Őevķim
ĥayālīm fikrim eglencem benim ĥūrşid-i¹⁷⁰ tābānım
- 4 İmānım mezhebim dīnim Őalātım tāt atım faķrim¹⁷¹
Tavāfım mescidim kıblem benim maĥbūb-ı zī-Őānım¹⁷²
- 5 Zuhūrumsuñ penāhımsuñ ġafūrumsuñ Őekūrumsuñ¹⁷³
Ķarīnim mazharım yārim refiķim hem-demim cānım¹⁷⁴
- 6 Gülüm lālem meneķŐem¹⁷⁵ sūnbūlüm būy-ı¹⁷⁶ Őafā-baĥŐım
MeŐām-ı ' anberim miskim cemāl-i vird-i ĥandānım
- 7 Murādım istegim sa' yim acizim¹⁷⁷ raĥmanım sensin¹⁷⁸
Faķīrim ' **Azbi'yim** ĥākīm ser-i kūyında¹⁷⁹ ĥayrānım

¹⁶⁶ ĥübān-ı: ĥübān AD s.323

¹⁶⁷ esīrim hem faķīrim: fiķīrüm hem esīrüm AD s.323

¹⁶⁸ Devletli: 'izzetlü AD s.323

¹⁶⁹ tālī' im: tāl' im AD s.324

¹⁷⁰ ĥūrşid-i: ĥūrşid AD s.324

¹⁷¹ faķrim: feĥzüm AD s.324

¹⁷² Dördüncü beyitten sonra İC'te bulunmayan bir beyit bulunmaktadır. AD s.324

¹⁷³ Őekūrumsuñ: Őükürümsuñ AD s.324

¹⁷⁴ cānım: yārüm AD s.324

¹⁷⁵ meneķŐem: benefŐem AD s.324

¹⁷⁶ būy-ı: boyum AD s.324

¹⁷⁷ Bu kelime cönkte aciz olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ' āciz Őeklinedir.

¹⁷⁸ sensin: senüñ AD s.324

¹⁷⁹ ĥākīm ser-i kūyında: Ħaķķ'um sır-ı gūyende AD s.324

[11a]

22

GAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Fikr-i zülf-i yār ile memlū ' aya¹⁸⁰ sevdā mıyım
Hüsn-i tedbîr-i¹⁸¹ hürşîd-i cihân-ārā mıyım¹⁸²
- 2 Bir gül açılmış ki bû-yı gönlüme kıldı eser
Anıñ için bilmezim ki bülbül-i şeydā mıyım
- 3 Mürdeler Meryem'den aldı rûh-ı qudsi bir nefes
Mu' cizât-ı Muştafâ yâ Hazreti ' İsa mıyım¹⁸³
- 4 Bir zamân dünyâ vü mâfihâda cevlan eyledim
Şimdi dünyâ bizde peydâ bilmezim dünyâ mıyım
- 5 Âdem idim sûret içre¹⁸⁴ Beyt-i Ma' mür-ı mülük¹⁸⁵
Her gelen¹⁸⁶ eyler tavâfım Ka' be-i ' ulyâ mıyım
- 6 Kahr-ı zülf-i âyet-i seb' a' l-meşânî¹⁸⁷ Ecriyâ
Kâhkül-i dilber¹⁸⁸ gibi ve' l-Leylet-i esrâ¹⁸⁹ mıyım

[11b]

23¹⁹⁰

¹⁸⁰ ' aya: ayâ ED s.129

¹⁸¹ tedbîr-i: tedbîr ile ED s.129

¹⁸² Mısrada vezin kusuru vardır.

¹⁸³ Üçüncü beyitten sonra İC'te bulunmayan bir beyit bulunmaktadır. ED s.130

¹⁸⁴ sûret içre: secde-gâh-ı ED s.130

¹⁸⁵ mülük: melek ED s.130

¹⁸⁶ gelen: kişi ED s.130

¹⁸⁷ "Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik." Hicr/87 KM s.285

¹⁸⁸ Kâhkül-i dilber: Kâkül-i Leylâ ED s.130

¹⁸⁹ "Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir." İsrâ/1 KM s.301

I

İslām pādişāhı¹⁹¹ yetdi ğazāya
Evliyālar ikrār itdi¹⁹² önünce
Şadr-ı a‘ zam çekdi¹⁹³ ğayret kılınıcı
Bir şece‘ at itdi izhār önünce

II

Dört tarafa fermān şaldı¹⁹⁴ Zıllu’llāh
Cümle hāzır oldı ḥasbina’llāh¹⁹⁵
‘ Ālemler çağrışır *Naşru-min-Allāh*¹⁹⁶
Resülün şancağı hünkār¹⁹⁷ önünce

III

Erenler bu işe didiler¹⁹⁸ belī
Kılınç kabzasında urdılar¹⁹⁹ eli
Tañrı’nıñ arşlanı Ḥazreti ‘ Ali
Yürütdi²⁰⁰ Ḥaydār-ı Kerrār önünce

IV

Erenleri bile diri²⁰¹ görenler
Ricāl-i ğaybından²⁰² ḥaber virenler
Bunca evliyālar bunca erenler
Yürütdi²⁰³ Aḥmed-i Muḥtār önünce

¹⁹⁰İC’te yer alan destān 11 dörtlükten oluşurken asıl kaynaktaki 20 dörtlükten oluşmaktadır. Dörtlük numaraları değişiklik göstermektedir.

11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

¹⁹¹İslām pādişāhı: Padişahım âlem **AB** s.287

¹⁹²ikrār itdi: itti ikrar **AB** s.287

¹⁹³çekdi: kuşandı **AB** s.287

¹⁹⁴Dört tarafa fermān şaldı: Çün gazāya ferman itti **AB** s.287

¹⁹⁵ḥasbina’llāh: fi-sebil-illah **AB** s.287

Mısradaki hece kusuru vardır.

¹⁹⁶“Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele!” Saff/13 **KM** s.621

¹⁹⁷Resülün şancağı hünkār: Habibin sancağı ensār **AB** s.287

¹⁹⁸bu işe didiler: evliyalar didi **AB** s.287

¹⁹⁹Kılınç kabzasında urdılar: Kılıç kabzasına sundular **AB** s.287

²⁰⁰Yürütdi: Yürüdü **AB** s.287

²⁰¹diri: didi **AB** s.287

²⁰²ğaybından: gaibden **AB** s.287

V

Cümlemiz birden idelim şenā²⁰⁴
Meded senden kerem senden Rabbenā
Yüz yirmi²⁰⁵ sekiz hāfız *Innā-fetaħnā*²⁰⁶
Cān-ı dilden oğur²⁰⁷ her bār önünce

VI

Erenler yüzini²⁰⁸ kıbleye döndi
Cümle melā 'ikler²⁰⁹ secdeye indi
Karaca Aħmed Sultān arşlana bindi²¹⁰
Elinde kaçmıŝı bir mār²¹¹ önünce

VII

Altı biñdir tamām Urum illeri²¹²
Altı biñ de Ĥorāsān'ın yirleri²¹³

[12a]

Ĥacı Bektāŝ Velī'sin²¹⁴ neferleri
Yürütdi bir cānsız tuvar²¹⁵ önünce

VIII

Söyünmez çerāğı şem'î yanımnda
Kırk biñ derviş ile semā²¹⁶ dönmede

²⁰³ Yürütdi: Yürüdü **AB** s.287

²⁰⁴ Cümlemiz birden idelüm şenā: Her dem ŝükr ü senâ idelim sana **AB** s.288

²⁰⁵ Yüz yirmi: Yirmi **AB** s.288

²⁰⁶ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

²⁰⁷ Cān-ı dilden oğur: Okur cān ü dilden **AB** s.288

²⁰⁸ Erenler yüzini: Evliyalar yüzün **AB** s.288

²⁰⁹ Cümle melā 'ikler: Hakka niyaz idüp **AB** s.288

²¹⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

²¹¹ Elinde kaçmıŝı bir mār: Yılandan kaçmıŝı bimār **AB** s.288

²¹² biñdir tamām Urum illeri: bin altı yüz Urum erleri **AB** s.287

²¹³ Altı biñ de Ĥorāsān'ın yirleri: Altmıŝ bin de Horasan'ın beyleri **AB** s.287

²¹⁴ Velī'sin: Velī'nin **AB** s.287

²¹⁵ tuvar: divar **AB** s.287

²¹⁶ ile semā: semāvatta **AB** s.287

Kelle oltuğunda bāde²¹⁷ Şunmada
Şems-i Tebriz Monla Hünkār önünce

IX

arķacı yazalar igidiñ²¹⁸ ĥāşıñ
Mevlām ķabul eyler²¹⁹ ķulun du‘ āsıñ
Topcılar çekmede top arabasıñ
Ķuşanır²²⁰ silāhın tekrār önünce²²¹

X

Nice kişi vardır başlar kesmede²²²
Nice bařlar²²³ kesip ķanlar dökmede
Cephāneciler²²⁴ cepĥānesin çekmede
Nice yol aıcı bel-dār²²⁵ önünce

XI

Āhū der kim²²⁶ bu yerlerin ĥarābı
Bir zamān yařlandım tařı²²⁷ tūrābı
Őehidler Őunmada²²⁸ Kevser Őarābı
Doldurur sākīler²²⁹ ebrār önünce

[12b]

24²³⁰

²¹⁷ Kelle oltuğunda bāde: Seri koltuğunda Kevser **AB** s.287

²¹⁸ yazalar igidiñ: yazarlar yiğidin **AB** s.288

²¹⁹ Mevlām ķabul eyler: Mevlā kabul itsün **AB** s.288

²²⁰ Ķuşanır: Ķuşandı **AB** s.288

²²¹ Dokuzuncu ile onuncu dōrtlüğün son mısraları yer değişnektedir. **AB** s.288

²²² Nice kişi vardır başlar kesmede: Kırk bin kemanķez zırĥlar sōkmede **AB** s.288

²²³ Nice başlar: Gaziler ser **AB** s.288

²²⁴ Cephāneciler: Cebeciler **AB** s.288

²²⁵ Nice yol aıcı bel-dār: Bunca yol aıcı berdār **AB** s.288

²²⁶ der kim: ider **AB** s.289

²²⁷ yaşlandım taşı: yaslandık taş ü **AB** s.289

²²⁸ Őehidler Şunmada: Őehidlere sundu **AB** s.289

²²⁹ Doldurur sākīler: Yürüttü saki-i **AB** s.289

²³⁰ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

I

İsmi biñ bir kendi lâ-naẓîr Sübhân
Dünyânıñ yüzine bakdı ne için
Gün gibi yaratdı yedi âsumân
Heşabsız andiller adı ne için

II

Heşabsız andiller o ‘arşâ karşı
Zemînde zâhire meydândır başı
udretle yaratdı ayı güneşi
Şu‘lesin ‘âleme şaldı ne için

III

Şu‘lesi ‘âlemde ziyâ olmada yâd²³¹
Ha’ıñ emri ile zuhûr itdi bād
Yedi iklim çâr kûşe gördiler imdād²³²
Dört ırma cennetden adı ne için

IV

Dört ırma cennetden adı didi āh
Dünyāya temeldir bu gün ile māh
Haırız vezîriyiz birdir o şāh
İblisi dergāhdan sürdi ne için

V

İblisi dergāhdan sürdi açırdı
Benlik cevābını dilden uçurdu
La‘net halkasını adı geçirdi
Yedi at amuya atdı ne için

²³¹ Mısrada hece kusuru vardır.

²³² Mısrada hece kusuru vardır.

VI

Yedi kat ʔamuya başdı ʔademi
Hiç cehennemden ıkmasın bu demi
Dört Őeyden²³³ yaratdı azreti Ādem'i²³⁴
Anıñ Şol egisin ekdi ne iin

VII

Anıñ Şol egisin ekdi rimāna
Māh-i tāb olup geldi cihāna²³⁵

[13a]

Őeytān tebdil olup geldi yılana
Ādem ʔanlı yaşlar dökdi ne iin

VIII

Ādem ʔanlı yařın dūnyāya dökdi
Kāfirler her biri bir pūta ʔapdı
Nūh Peygamber ol dem bir gemi yaptı
Şaldı ol ummāna ekdi ne iin

IX

Ol ummānda bī-kes olmadı gemi
Āriflerde olur Őözün encāmı
Mūsā'yla Firavn'dan neydi aħkāmı
Uurdu deryāya boğuldu ne iin²³⁶

X

Uurdu boğulduğıñ gördi²³⁷
amd edüp Mevlā'ya senālar ʔıldı

²³³ Bu kelime cönkte Şey olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Şey' Şeklindedir.

²³⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

²³⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

²³⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

²³⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

Elinde asāyı bir ʔaşa aldı
On iki yerden Şu ağdı ne iin

XI

On iki yerden Şu ağdı ağladı
Ya‘ ūb ođlı Yusūf iin ađladı
Eyyūb tūrlū tūrlū verem bađladı
Yaralandı teni oğdı ne iin

XII

Mevzūnī ađırır her dem yā Celīl
Ĥađđ’ın²³⁸ sevgilisi İbrāhim Ĥalīl
Ĥurbān itmek iin olmuşdı melīl
Dağ başında erāđ yağdı ne iin

[13b]

25²³⁹

I

Kātib-i udretle ĥāme-i²⁴⁰ Mevlā
İki aşın elif memdūd eyleyen
Őem‘ -i rūyuñ gibi bulunmaz aŐlā
Ciger-gāhım zātū’l-vuđūr eyleyen

II

Cevrīne mecbūrsuñ ey perī-Őūret
Ĥıllarsıñ nimet²⁴¹-gāh ūzre ‘ afāret
Seni ĥāke²⁴² urmak ābildir elbet
Güzellikde ĥaddiñ ĥudūd eyleyen

²³⁸ Bu kelime cōnkte Ĥađđ’ın olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ĥađđ’ın Şeklindedir.

²³⁹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁴⁰ Bu kelime cōnkte ĥāme olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ĥāme Şeklindedir.

²⁴¹ Bu kelime cōnkte nimet olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ni‘ met Şeklindedir.

²⁴² Bu kelime cōnkte ĥāk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ĥāk Şeklindedir.

III

Düşersin ben gibi dil telâşına
Âhım okı geçer bağı taşına
Var mı **Râzî** gibi iki kaçına
On iki harf ile sücüd eyleyen

26²⁴³

I

Hikmet-i İlâhî şâm-ı seherde
Seherde bād eser bâğ-ı İrem'den
Bâğ-ı İrem budur 'aşkı eserde
Eser 'aşkın bādı dil-i muhteremden²⁴⁴

II

Muhteremdir zâtı şifâtı ekrem
Ekremle halk²⁴⁵ oldu maḥfuẓ-ı kalem
Kalem her eşyâya vâkîf-ı elzem
Elzemde 'aşk ehli câh-ı maḥremden

III

Maḥrem ile 'âlem kesb ider hüner
Hüner ile ehli bulur mu' teber
Mu' teberdir feyz-i Hâk **Necmî** kader
Kaderle halk olur zât-ı ekremden

27²⁴⁶

KOŞMA

²⁴³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁴⁵ Bu kelime cönkte halk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı halk şeklindedir.

²⁴⁶ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

I

‘ Aksine dönmese bu çarh-ı²⁴⁷ gerdün
‘ Āşıklar mevzūnı o zātı gözler
Bu bir başka esrār bir başka fūnūn
Şādıklar cān içre cānānı gözler

II

*Naḥnü ḳasemnāda*²⁴⁸ bu imiş naşīb
Beni helāk itdi bir kelb-i raḳīb
Dil-i mecrūḥuma bulunmaz ṭabīb
Gözlerim Felātūn Loḳmān’ı gözler

[14a]

III

Ḥamduli’llāh gene yetdik bu deme
Zāhirde bātında yār olma kime
Bu bir gizli sırdır kimseye dime
‘ **Azmī** bu gönülden cānānı gözler

28²⁴⁹

ḲOŞMA

I

Ḥüsne maḡrūr olma ey yūzi²⁵⁰ māhım
Niceler bu tarz-ı revicden²⁵¹ geçdi
Kār itmedi saña feryād-ı āhım

²⁴⁷ Bu kelime cönkte çarḥ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı çarḥ şeklindedir.

²⁴⁸ “Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbinin rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır.” Zuhruf/32 **KM** s.543

²⁴⁹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁵⁰ yūzi: rû-yı **SO** s.510

²⁵¹ Bu kelime cönkte revic olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı reviş şeklindedir.

Ṭig-i²⁵² āhım Kūh-ı Keşiş'den geçdi

II

Seni bī-mürivvet seni bī-vefā
Kim kime itmişdir ittigin baña
Şimdi yār olmaqlık dilersin²⁵³ ammā
Ne çāre²⁵⁴ sevdiğim iş işden geçdi

III

Benden saña destūr²⁵⁵ ey çeşm-i āfet
Kimlerle istersen²⁵⁶ eyle muḥabbet
Şimden şöra²⁵⁷ sen şağ ben de selāmet
Seyrānī bu alış verişden geçdi

29²⁵⁸

KOŞMA

I

Ey sākī meyinde nedir bu esrār
Bir kaçresi kıldı meştāne beni
Cām-ı şarābında ne keyfiyet var
Söyledir efsāne efsāne beni

II

Çaldır niķābını²⁵⁹ ey vech-i enver
Zulmet-i gönlümüz olsun münevver
Şarāb-ı la' liniñ lezzeti dilber

²⁵² Ṭig-i: Tır-i SO s.510

²⁵³ olmaqlık dilersin: olmağ istersiñ SO s.510

²⁵⁴ Ne çāre: Nideyim SO s.510

²⁵⁵ destūr: izin SO s.510

²⁵⁶ Kimlerle istersen: Var kimi seversen SO s.510

²⁵⁷ şöra: girü SO s.510

²⁵⁸ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁵⁹ Çaldır niķābını: Ref'et zülüflerin DD s.110

Gezdirir meyḥāne meyḥāne beni²⁶⁰

III

Bakmazlar **Dertli'ye** maḥzūndur deyü
Ḥaḳīḳat baḥrine dalgındır deyü
Bir saç-ı Leylā'ya Mecnūn'dur deyü
Yazmışlar deftere dīvāne beni

30²⁶¹

ḲOŞMA

I

Maḳbūl-ı²⁶² mergūb-ı Mevlā olursun
Tevekkülde ḳarār idersen ḳardaş²⁶³
Giderek 'ārif-i dānā olursun
'Aşḳ ile dökersen dīdeden ḳan yaş²⁶⁴

II

Bize cevri iden²⁶⁵ devr-i felekdir²⁶⁶
Münāfıḳın baḡrı²⁶⁷ demirden pekdir
Kişiniñ cevheri²⁶⁸ zātı gerekdir
Sürḥ ile lāl olmaz her bir ḳara taş

III

Ḳo cefā eylesin ḥabīb **Dertli'ye**
Hiç²⁶⁹ dermān itmesin ṭabīb Dertli'ye

²⁶⁰ Bu dörtlükten sonra **İC**'te bulunmayan bir dörtlük bulunmaktadır. **DD** s.110

²⁶¹ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁶² Maḳbūl-ı: Maḳbūl ü **DD** s.209

²⁶³ Bendin ikinci ile dördüncü mısraı yer değiştirmektedir. **DD** s.209

²⁶⁴ dīdeden ḳan yaş: sen kan ile yaş **DD** s.209

²⁶⁵ cevri iden: çevreleyen **DD** s.209

²⁶⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁶⁷ Münāfıḳın baḡrı: Münāfıḳ derūnu **DD** s.209

²⁶⁸ Kişiniñ cevheri: Renkte bir cevherin **DD** s.209

²⁶⁹ Hiç: Tek **DD** s.209

Diyār-ı ğurbetde²⁷⁰ ğarīb Dertli'ye
Kimi Akkülāh der²⁷¹ kimi ızılbaş

[14b]

31²⁷²

OMA

I

Güzeli sevmeye abīb getirdim
ifā-yāb olmadım aldı bu ' illet
asret bucāğında asta yatırdım
Çok ükür Mevlā'ya irdi semāvat

II

' Aın deryāsına düdüm ezeli
Anıñ için gönül sever güzeli
' A-ı mecāz ile ben bu ğazeli
Mecmā' -ı ' irfāna idem iāret

III

Fānī için terk eyleme beānı
Ecel gelir bir gün utar yaanı
Cehd eyle ıd ile rab it imānı
Aç gözün **Necmiyā** eyleme ğaflet

32²⁷³

OMA

I

²⁷⁰ Diyār-ı ğurbetde: Miskīn Beypazarlı DD s.209

²⁷¹ der: eder DD s.209

²⁷² 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁷³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

‘ Aşkın âteşiyle sersem olmuşum
Bilmem ne hikmet ğor bakmayın yāhū şu ben gedāya faķir ednāya
Hırķāmı çekmişem ebsem olmuşum
Buldum selāmet meyl itmezem ašlā fāni dūnyāya türlü eşyāya

II

Ħarābāt ehliyim şanma revāne
‘ Aşķ elinden sīnem yandı sūzāne
Kaçma tez yetişdir sākī peymāne
İrişdi hemen bu bezm-i rindānda gel gir araya başla şadāya

III

Maħal-i ‘ irfāndır bādeyi doldır
Ciger kebāb oldı yanmadan söndür
Bir baĝr-ı yanıkım luş ile ķandır
Gel çekme zaħmet **Necmiyā** ‘ aşıkdır ol ķaşı yāya lebi şaħbāya

33²⁷⁴

ĶOŞMA

I

Şāfi-i kıyāmet rüz-ı²⁷⁵ nedāmet
Serdār-ı şehīdā²⁷⁶ şāh-ı Kerbelā
Maķbūl-i ila’llāh mergūb-ı ħazret
Dü çeşm-i ‘ ālemsin²⁷⁷ İbni Murtażā

II

Münāfiķ sözlerin almam egnime
Teslīm kılıcını ķaldım boynıma

²⁷⁴ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁷⁵ rüz-ı: yevm-i **DD** s.80

²⁷⁶ şehīdā: şehīdān **DD** s.80

²⁷⁷ ‘ ālemsin: Mustafā **DD** s.80

Ḳīl ḳāl-ı²⁷⁸ cihān girmez²⁷⁹ aynıma²⁸⁰
Dilde ism-i zikrim²⁸¹ ʿ Alī lā-fetā

III

Dertlī dergāhına irdim²⁸² on iki
Üçer üçer dörde virdim on iki
Dört kapıdan üçer girdim on iki
On ikidir mü ’mīnlere reh-nümā

[15a]

34

GAZEL

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

- 1 Eyleyen ʿ arz-ı cünūnı hā ile mīmdir baña
Ögreden esrār-ı Ḥaḳḳ’ı lām ile cīmdir baña
- 2 Şüretim Ḥaḳḳ’dır sözüm Ḥaḳḳ’dır vücūdum vech-i nūr²⁸³
Şüretā esbāb-ı ḥilḳat²⁸⁴ vech-i ādemdir baña
- 3 Devr ider āyineyim geldim ḥabībe rū-be-rū
Anıñ için işbu şüret feyz-i aḳdemdir baña
- 4 Zerreyim zātım şifātım yok fenāya²⁸⁵ bāḳiyim
Söyleyen kimdir derūnum içre maḥremdir baña
- 5 Kendi aşlın fehm iden añlar bu remz-i mümkināt

²⁷⁸ Ḳīl ḳāl-ı: Kīl ü kāl-ı **DD** s.80

²⁷⁹ girmez: gelmez **DD** s.80

²⁸⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

²⁸¹ ism-i zikrim: zikrim ism-i **DD** s.80

²⁸² dergāhına irdim: dertlerini gördüm **DD** s.80

²⁸³ vech-i nūr: fānidür **AD** s.246

²⁸⁴ Bu kelime cönkte ḥilḳat olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥilḳat şeklindedir.

²⁸⁵ fenāya: fenāda **AD** s.247

Yoħsa ‘Az̄bī bu fenā mülkünde hem-demdir ²⁸⁶baña

35

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bende-i āl-i Resūl’ün Mescid-i Aqşā’sıyım
Kāfire oldum kilisā herkesiñ Aqşā’sıyım
- 2 Bendeyim şāh-ı zamānım mülhidim ²⁸⁷naşrāniyim
Ehl-i ikrārıñ özünde cümleñiñ a‘lāsıyım
- 3 Cīn miyim şeytān mıyım bilmem melek mi yā neyim
Münkiriñ inkārı oldum lāsıyım illāsıyım ²⁸⁸
- 4 Cümleñiñ merdūduyım bilmem kimin maqbūlıyım
Hem ²⁸⁹Yezid’iñ hem mezidin kem-ter-i ednāsıyım
- 5 Kimse bilmez ‘Az̄bī’yim men haq mıyım bāṭıl mıyım
Herkesiñ bir ismile vird-i zebān-ı ²⁹⁰hāşıyım

[15b]

36 ²⁹¹

ĠAZEL

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Yerde gökde istegim hūrşid-i ²⁹²māhımdır benim
İkisiniñ nuṭq-ı pāki Ḥaqq’a rāhımdır benim

²⁸⁶ hem-demdir: hem-dār AD s.247

²⁸⁷ mülhidim: mülhid-i AD s.332

²⁸⁸ illāsıyım: ā‘lāsıyam AD s.332

²⁸⁹ Hem: Her AD s.332

²⁹⁰ zebān-ı: zebān AD s.202

²⁹¹ Şiirin başlığında gazel yazılmaktadır ancak şiirin kendisi müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

²⁹² hūrşid-i: hūrşid AD s.202

İkisi birlik yüzünden dil-penâhımdır benim
Zâhir u bâtın haķikâat kıble-gâhımdır benim

Muṣṭafâ'nıñ hâk-i²⁹³ pâyı secde-gâhımdır benim
Şâh 'Alıyyü'l-Murtażâ Haķ pâdişâhımdır benim

II

Añlarıñ bir geç nigâhı cümle raḥmetdir baña
Şaḥn-ı hâk-i²⁹⁴ zilletle düşsem 'inâyetdir²⁹⁵ baña
Bir nigâh itse tecâhül hoş sa' âdetdir baña
Kapasında yollarıñ²⁹⁶ kulluķda devletdir baña

Rabıṭâ

III

Ḥadice²⁹⁷ ümmü'l-nisâdır eṣ-şalâdır²⁹⁸ ve's-selâm
Fâṭıma ḥayrü'l²⁹⁹-nisâdır hem odur zevc-i imâm
Cân-ı dilden âline aşḥâbına³⁰⁰ yüz biñ selâm
Birine Selmân-ı pâkim birine Kaḇber ğulâm

Rabıṭâ

IV

Şâh Ḥasan ḥulķ-i³⁰¹ rızâdır tâc-ı erbâb-ı yaķın
Şâh Ḥüseyn Kerbelâ'dır reh-nümâ-yı sâlikin
Dest-giri her ḥaṭâdır³⁰² şâh Zeyne'l-'Ābidîn
Hem Muḥammed Bâķırî'dir mehdi-i³⁰³ ḥuld-i berîn

²⁹³ Bu kelime cönkte hâk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hâk şeklindedir.

²⁹⁴ Bu kelime cönkte hâk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hâk şeklindedir.

²⁹⁵ 'inâyetdir: sa' detdür AD s.202

²⁹⁶ yollarıñ: bunlaruñ AD s.202

²⁹⁷ Bu kelime cönkte Ḥadice olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥadice şeklindedir.

²⁹⁸ eṣ-şalâdır: eṣ-şalât ü AD s.202

²⁹⁹ Bu kelime cönkte ḥayr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥayr şeklindedir.

³⁰⁰ aşḥâbına: evladına AD s.203

³⁰¹ ḥulķ-i: hulk-ül AD s.203

Bu kelime cönkte ḥulķ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥulķ şeklindedir.

³⁰² Bu kelime cönkte ḥaṭâ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥaṭâ şeklindedir.

³⁰³ mehdi-i: mebd-i AD s.203

Rabı̄ta

V

Ca' fer-i Őadıķ ma' arif sırr-ı ekber kânıdır
Hem ' Alı Mūsā Rızā Hāķ cānımıñ cānānıdır
Őāh Taķı u bā-Naķı ' aŐıķların³⁰⁴ sulţānıdır
Mehdi-i Āl-i Muħammed ' **Azbı**' niñ Hāķ cānıdır

[16a]

37³⁰⁵

ĠAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

I

Cān-ı³⁰⁶ dilden men muħıbb-i ħānedān-ı³⁰⁷ ' Āli'yim
Hem erenler çākeriniñ ħāk-ı³⁰⁸ pā³⁰⁹ pāmāliyım
Őāriħ-i sulţān-ı ' ālem MuŐafā vīsāliyım
Cümleden geçdim velı ancāk ' Alı meyāliyım

' ĀŐıķım ser-pā³¹⁰ büreħne Őāh Hüseyn ' abdāliyım

II

Ķayd-ı³¹¹ ' uķbā vü fenādan olmuşum ğamdan berı
Baña teslim-i³¹² rızādır taħt-gāh-ı ħāverı
Diñlemem³¹³ ta' n-ı ' adūyı Hāydarı'yim Hāydarı³¹⁴

³⁰⁴ Bu kelime cönkte ' aŐıķların olarak yazılmıştır. Ancak doĝru yazılışı ' aŐıķlarıñ Őeklinindedir.

³⁰⁵ Şiirin baŐlıĝında gazel yazılmaktadır ancak Şiirin kendisi muħammed nazım Şekliyle yazılmıştır.

³⁰⁶ Cān-ı: Cān u AD s.226

³⁰⁷ ħānedān-ı: ħāndān AD s.226

Bu kelime cönkte ħānedān olarak yazılmıştır. Ancak doĝru yazılışı ħānedān Őeklinindedir.

³⁰⁸ Bu kelime cönkte ħāk olarak yazılmıştır. Ancak doĝru yazılışı ħāk Őeklinindedir.

³⁰⁹ pā: pāy AD s.226

³¹⁰ ser-pā: ser AD s.226

³¹¹ Ķayd-ı: Ķayd u AD s.226

³¹² teslim-i: teslim u AD s.226

³¹³ Diñlemem: Diñlemen AD s.226

³¹⁴ ħaydarı: Ca' ferı AD s.226

Olmuşum düde imāmiñ bende-i fermān-berī

Rabıṭā

III

Baña zemiñden gelür zemzem degil gönüm melül

Zāhid-i ³¹⁵ḥod-bīn gör kim hoş edāsı pek ³¹⁶fuzül

‘Az̄bī pīrinden ḥavālet istedi aldı uşül

Sen baña dersin Kızılbaş men dirim şıd̄k-ı ³¹⁷Resül

Rabıṭā

IV

Kim ider terk-i ta‘ alluḡ anı ‘İsā öz ider

Cān-ı İsmā‘ il fedā itdikde ḡurbān ḡoç ³¹⁸yiter

Zecr-i ḡahrından ḡabībiñ āteş içre gül biter

Şerḡa şerḡa eylesem cism-i libās-ı cān giyer ³¹⁹

Rabıṭā

V

Tālibe Ḥaḡḡ’dan ³²⁰keremdir nuṡḡ-ı pīri beklemek

Sālike ³²¹cāndır emānet cān ³²²baş terk eylemek

Söz degil vaşlım ‘alāmet ³²³şāhidim ins ü melek

Neylerim tāc-ı ³²⁴ḡabāyı baña sultānım gerek

Rabıṭā

VI

Hādi-i zāt-ı ³²⁵Ḥüdā’yım mazḡar-ı enver ³²⁶Celī

³¹⁵ Zāhid-i: zāhid u AD s.226

³¹⁶ hoş edāsı pek: her edāsı biñ AD s.226

³¹⁷ dirim şıd̄k-ı: didüm şadaḡ AD s.226

³¹⁸ ḡoç: ḡaç AD s.227

³¹⁹ eylesem cism-i libās-ı cān giyer: eylese cismüm libāsuñ cān keser AD s.227

³²⁰ Tālibe Ḥaḡḡ’dan: ‘Āşıḡa feyz-i AD s.227

³²¹ Sālike: Tālibe AD s.227

³²² cān: cān u AD s.227

³²³ ‘alāmet: emānet AD s.227

³²⁴ tāc-ı: tāc u AD s.227

³²⁵ zāt-ı: rāh-ı AD s.227

Bā-pīrim şāh³²⁷ erenler Hacı Bektāş Velī
Gıtdığım rāh-ı velīdir tıtdığım dāmen velī
Çağırırım ‘**Azbi’yim** Allāh Muḥammed yā ‘ Alī

[16b]

38

DESTÜR

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

- 1 Bu fenāda salṭanatdır sevdiğim zillet baña
Rū-be-rū dildārı³²⁸ görmek bes yeter devlet³²⁹ baña
- 2 Āh-ı efgān eylemekdir ağlamak ḳan³³⁰ kārımız
‘ Āşıkım hicr-i³³¹ elemdir dem-be-dem rāḫat baña
- 3 Olmuşum fermān-berī yüz biñ³³² cefāsından ne ğam
Eyleye bir gün teraḫḫum sevdiğim şāyet baña
- 4 Cān ilinden irmişim cānān ile bir ḫāle kim
İş bu keşret şüretinde olalı vaḫdet baña
- 5 Çün Muḥammed’dir re’isim erce’idir ḫüccetim
‘ Āḫıbet olur müyesser ‘ **Azbiyā** vuşlat baña

39

ĠAZEL

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

³²⁶ enver: nūr-ı AD s.227

³²⁷ şāh: şāhı AD s.227

³²⁸ dildārı: dildār AD s.242

³²⁹ bes yeter devlet: gibi devletdür AD s.242

³³⁰ Āh-ı efgān eylemekdir ağlamak ḳan: Āh u efgān eyleyüp kan ağlamakdur AD s.242

³³¹ hicr-i: hicr ü AD s.242

³³² yüz biñ: cevr ü AD s.242

- 1 İrdi ol mäh-ı muharrem tende cān ağlar bugün
Āh idüp taht-ı³³³ gönülden ‘ aşıkān ağlar bugün
- 2 Sen niçin ġāfil durursın ey muhibb-i hānedān
Fırkatinden hū çeker cümle cihān ağlar bugün
- 3 Kim ‘ Alī evlādıdır kılsun Yezīd’e la‘ neti
Şāh Hüseyn’im Kerbelā’da çünki kan ağlar bugün
- 4 Hāḡḡ’ı inkār eyleyen münkir münāfiḡ ağlamaz
Dīdesinden kan döker ehl-i imān ağlar bugün
- 5 Tıtdı ol šāhı Yezīd’ler itdiler susuz şehīd
Ol sebebden zār ider ḡarf-i Ḳur’ān ağlar bugün
- 6 Zārını duydı zemīn başdan başa çāk oldu hep
Ḳatre ḡatre nemm döker āsumān ağlar bugün

[17a]

- 7 Bunca pīr bunca velī hiç ḡalmadı ağlamadık
Cedd-i pāki bā-şafā peygamberān ağlar bugün
- 8 ‘ Aḡıl irmez ey **Cevābī** Lā-fetā’niñ sırrına
Men nice ağlamayam bī-mekān ağlar bugün³³⁴

40

FUZŪLĪ

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Küfr-i zūlfūñ şalalı raḡneler imānımıza

³³³ Bu kelime cönkte taht olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı taht şeklindedir.

³³⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

Kāfir ağlar bizim aḥvāl-i perīṣānımıza

- 2 Seni görmek müte‘azzir görünür böyle ki eşk
Saña bağıdıkda tolar dīde-i giryānımıza
- 3 Cevri çok eyleme kim olmaya nāgeh tükene
Az idüp cevri-i³³⁵ cefālar kılasıñ³³⁶ cānımıza
- 4 Eksik olmaz ğamımız bunca ki bizden ğam alup
Her gelen ğamlu gider şād gelür³³⁷ yanımıza³³⁸
- 5 Ğam-ı eyyām **Fuzūlī** bize bīdād itdi
Gelmişiz ‘aciz ile dād itmege sulṭānımıza

[17b]

41

FUZŪLİ

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Yār raḥm itdi meger nāle-i³³⁹ efgānımıza
Ki ḳadem bağıdı bugün külbe-i aḥzānımıza
- 2 Eşḳ bārānı meger ḳıldı eşer kim nāgeh
Bitdi³⁴⁰ bir şāh-ı gül-i tāze gülistānımıza
- 3 Bizde āh-ı ateşin³⁴¹ yandığı andan bilinir
Ki çerāğ eyledi rüşen şeb-i hicrānımıza

³³⁵ cevri-i: cevri ü **LM** s.227

³³⁶ kılasıñ: kluban **LM** s.227

³³⁷ gelür: gelüp **LM** s.227

³³⁸ Dördüncü beyitten sonra İC’te yer almayan bir beyit bulunmaktadır. **LM** s.227

³³⁹ nāle-i: nāle vü **LM** s.223

³⁴⁰ Bitdi: Dökdü **LM** s.223

³⁴¹ Bizde āh-ı ateşin: Bize āh ateşinin **LM** s.223

- 4 Bu vişāle yuḥu aḥvāli dimek mümkün idi
Eğer olsaydı yuḥu dīde-i giryānımıza
- 5 Bir ḥayāl ola meḡer gördüğümüz yoḥsa³⁴² nigār
Muṭlaқа ḥāṭıra gelmez ki gele yānımıza
- 6 Yāre³⁴³ miḥmānımız oldı gelin ey cān u göñül
Қılalım şarf nemiz var ise miḥmānımıza
- 7 Dil-berin cānı³⁴⁴ imiş **Fuzūli**³⁴⁵ gel kim³⁴⁶
Cān virüp dil-bere minnet қoyalım cānımıza

42³⁴⁷

DESTĀN

I

İkrār virdim dönmem elest bezminden³⁴⁸
Virdigim ikrārı imāndan aldım
Başқа seyrān gördüm çeşm-i zārımdan³⁴⁹
Ben bu muḥabbeti bir cāndan³⁵⁰ aldım

[18a]

II

Āb ile türābdan³⁵¹ ḥalk olup geldim
Kendimi ben ana raḥminde buldım
Müddet tamām oldı dünyāya geldim

³⁴² gördüğümüz yoḥsa: gördüğümüzü yoksa **LM** s.223

³⁴³ Yāre: Yār **LM** s.223

³⁴⁴ cānı: cāna **LM** s.223

³⁴⁵ Fuzūli: kasdı Fuzūli **LM** s.223

³⁴⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

³⁴⁷ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

³⁴⁸ bezminden: bezminde **AB** s.284

³⁴⁹ zārımdan: zarımda **AB** s.284

³⁵⁰ Ben bu muḥabbeti bir cāndan: Bu muḥabbeti ol seyrandan **AB** s.284

³⁵¹ Āb ile türābdan: Bir kâtre meniden **AB** s.285

Bu ‘arı ğayreti cihāndan aldım

III

Bildigim unuttum eylerim feryād
Derd-i dilim³⁵² dönmez isterim imdād
Bana tekrār³⁵³ ta‘līm itdi bir üstād
Dersimi mekteb-i ‘irfāndan aldım

IV

Dünyādan el çeküp erkāndır işim³⁵⁴
Çeşm-i pūr hūnumdan ağıtdım yaşım
Dost yoluna fedā³⁵⁵ eyledim başım
Bu³⁵⁶ yeşil yaprağı Selmān’dan aldım

V

Muhabbet görünmez bilmem nerededir
Gerçeklere ‘ayān bizde perdedir
Bu esrār-ı haķīkat³⁵⁷ gizli yerededir³⁵⁸
Haķīkat şāhını³⁵⁹ Merdān’dan aldım

VI

‘Ālem başdan başa bir seyrān-gāhdır
Gir gönül şehrine gör ne dergāhdır
Bu bir gizli sırdır kudretu’llāhdır
Yaratmamış defteri dīvāndan³⁶⁰ aldım³⁶¹

³⁵² Derd-i dilim: Dert budur dil **AB** s.285

³⁵³ Bana tekrār: Tekrar ile **AB** s.285

³⁵⁴ Dünyādan el çeküp erkāndır işim: Gör ki bu âlemde aşka telaşım **AB** s.285

³⁵⁵ Dost yoluna fedā: Pirlere hediye **AB** s.285

³⁵⁶ Bu: Ol **AB** s.285

³⁵⁷ Bu esrār-ı haķīkat: Esrar-ı muhabbet **AB** s.285

³⁵⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁵⁹ Haķīkat şāhını: Hakikati Şah-ı **AB** s.285

³⁶⁰ Yaratmamış defteri dīvāndan: Yazılı defteri rahmandan **AB** s.285

³⁶¹ Mısrada hece kusuru vardır.

VII

Çalış bu girdābīñ sen cefa köşküne³⁶²
Dermān gizlidir evvel dert üstüne³⁶³
Merhemiñ şarıver ‘ aşık dostuna³⁶⁴
Bu ‘ ilm-i hikmeti Loqmān’dan aldım

[18b]

VIII

Gerçi haṭā ile ‘ işyānım çokdur
Ḳalbinde benlik ısrārı³⁶⁵ yokdur³⁶⁶
Zebūr Tivrāt İncil³⁶⁷ dört kitāb Ḥaḳḳ’dır
Ledünni āyet-i Ḳur’ān’dan aldım

IX

Şerī‘ at sancağı geldi dikildi
Ma‘ rifet yoluna³⁶⁸ terler döküldi
Ḥayır himmet oldu gül-bang çekildi
İcāzet virdiler meydāndan³⁶⁹ aldım

X

Ḥaḳīḳat sözüme hīle ḳatmadım³⁷⁰
Bu sırrı kimseye³⁷¹ beyān itmedim
Bilmeyen üstāda hizmet itmedim³⁷²
Bu³⁷³ naṣīḥati bir cāndan aldım³⁷⁴

³⁶² sen cefa köşküne: çık karasına **AB** s.286

³⁶³ gizlidir evvel dert üstüne: da gizlidir dert arasına **AB** s.286

³⁶⁴ ‘ aşık dostuna: aşk yarasına **AB** s.286

³⁶⁵ benlik ısrārı: benliğin eseri **AB** s.286

³⁶⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁶⁷ Zebūr Tivrāt İncil: İncil Zebur Tivrat **AB** s.286

³⁶⁸ yoluna: yolunda **AB** s.286

³⁶⁹ İcāzet virdiler meydāndan: Tarikata rahını erkāndan **AB** s.286

³⁷⁰ sözüme hīle ḳatmadım: sözüne hiyle katmazam **AB** s.285

³⁷¹ Bu sırrı kimseye: Herkese bu sırrı **AB** s.285

³⁷² Bilmeyen üstāda hizmet itmedim: Bilinmeyen yerde anı satmazam **AB** s.285

³⁷³ Bu: Ben bu **AB** s.285

³⁷⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

XI

Mūsā'ya tecelli göründi Ẓūr'da
Maṭ³⁷⁵ olup 'aqlımı şaşırđı anda³⁷⁶
Ene'l-Ḥaḫ sırrına irdi Maṣṣūr da
Ḥaḫīḫat kemendiñ ġiryāndan³⁷⁷ aldım

XII

Gel düşme 'aqlile çıkmaz³⁷⁸ bu 'ilim
Dergāh-ı Ḥudā'ya³⁷⁹ uğradı yolum
Ḳudret ḫazīnesiniñ miftāhı dilim³⁸⁰
Bilmeyenler zan ider³⁸¹ dükkāndan aldım³⁸²

XIII

Mü'miniñ elinde budur berātı
Mü'min olan elbet bulur³⁸³ necātı
Mi' rācdan indirdi yolu erkānı³⁸⁴
Ḥaḫ budur Ḥazreti Sultān'dan aldım

XIV

Āhū der utandım kendi sözümden
Mest olup türāba yatdım özümden

[19a]

Ḳanlı yaş dökerim iki³⁸⁵ gözümden
Ben cārı³⁸⁶ çeşm-i ġiryāndan aldım³⁸⁷

³⁷⁵ Maṭ: Mest **AB** s.286

³⁷⁶ şaşırđı anda: yitirdi nurda **AB** s.286

³⁷⁷ ġiryāndan: gerdandan **AB** s.286

³⁷⁸ düşme 'aqlile çıkmaz: düşünme akla sığmaz **AB** s.286

³⁷⁹ Bu kelime cönkte Ḥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥudā şeklindedir.

³⁸⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁸¹ zan ider: sanır **AB** s.286

³⁸² Mısrada hece kusuru vardır.

³⁸³ elbet bulur: bulur bunda **AB** s.286

³⁸⁴ yolu erkānı: savm ü selatı **AB** s.286

³⁸⁵ yaş dökerim iki: yaşlar döker oldum **AB** s.286

³⁸⁶ Ben cārı: Macerayı **AB** s.286

³⁸⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

DESTĀN

I

Şol vaqit ki āl-i ‘Osmān üstüne
Nice biñ kāfir düşmān yürüdi³⁸⁹
Bilendi merām-ı düşmān üstüne
Çekildi sancaq āl-i ‘Osmān yürüdi

II

Nāgehān dururken qopdı kıyāmet
Çuruldı bir ‘azīm ceng-i nedāmet
‘Āleme şāy oldı işbu ‘alāmet
Çalmadı ‘ālemde insān yürüdi

III

Şāf-be-şāf durdılar ibtidāsından
Nişān verdi Hüseyn Kerbelā’sından
Tuğuldı ‘ālem hū sedāsından³⁹⁰
Hep leşker-i ehl-i imān yürüdi

IV

Çıldılar ezelden ne ise kânūn
Nice şehidānı itdiler medfūn
‘Asākir-i İslām oldılar zebūn
İçleriden şayd-ı figān yürüdi

V

Didiler giderse böyle yamāndır

³⁸⁸ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

³⁸⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

Böyle iş olmadı hayli zamandır
Bağdılar gördiler hâl perîşandır
Eṭrâf-ı eknâf-ı fermân yürüdi

[19b]

VI

Gül-bang-i Aḥmedî çektiler hemân
Bir hû şadâsıdır gitti bir zamân
Ḥâzırân gâibân oldılar ‘ayân
Erdi evvel faḥr-i cihân yürüdi

VII

Gördiler ‘âlemler çekilir gelir
Her taraftan şaf şaf dökülür gelir
Nihâyeti yokdur sökülür gelir
Güyâ tenlerine dermân yürüdi

VIII

Ne hikmet olduğın kamu bildiler
Yeni başdan cenge ḥâzır oldılar
Şaḥâbe peygamber cümle geldiler
Ebübekir ‘Ömer ‘Oşmân yürüdi

IX

Şaldılar ‘âleme o dem gülğüle
Kıyas ile şanki kopdı zelzele
Zülfikâr elinde süvâr Düldül’e
Bâ-ḥuşûş ki şîr-i Yezdân yürüdi

X

Kâfiriñ ser-şikest döndürüp sille

Ḥarmān itdiler ʿ askerin virdiler ye³⁹¹
Yüz yigirmi dört biñ peygamber ile
Dillerinde vird-i Sübhān yürüdi

XI

Şanur şanki ibtidādan şamuşu haberli³⁹²
Ḥāzır olmuş nice beli kemerli
Hem önünce seksen biñ eli tīrli
Ḥacı Bektāş Velī sulţān yürüdi

XII

Bir taraftan gelir ol Monla hünkār
Hem yanında Şems-i Tebrīzī nam-dār

[20a]

Ḥaraca Aḥmed olmuş arslan süvār
Elinde şamçası yılan yürüdi

XIII

Bir taraftan bir toz oldu hüveydā
Erenler gelişin bildiler ḥālā
Pür nār olmuş gelir şol ʿ abdāl Mūsā
Bir taraftan Balım sulţān yürüdi

XIV

Bir taraftan zuhūr itdi çok İslām
Onlar da kim imiş aldılar peyām
Der-ʿ aḫab yetişdi on iki imām
Şāh-ı Ḥüseyn merd-i cihān yürüdi

³⁹¹ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹² Mısrada hece kusuru vardır.

XV

Bir arafdan zūhūr itdi  ilimler
On iki tārīkat erleri begler
Şu le virerek gelir teberler³⁹³
Bir arafdan Aħmed Bīcān yūridi

XVI

Bir arafdan gelir ok pīr-i dānā
Mevc urur şahrā mişāl-i deryā³⁹⁴
Dillerinde vird-i *İnnā fetahna*³⁹⁵
Bu adar hāfız-ı Kūr ’ān yūridi

XVII

Bir arafdan zūhūr itdi bir ħurūş
amusı ol demde oldılar ħāmūş
Gelir akzādeli bütūn ħarıķ-pūş
İbrāhim Edhem sulţān yūridi

XVIII

Bir arafdan oldu bir  asker zāhir
Fend kerāmetlerinde hep oldu māhir³⁹⁶
Evliyā enbiyā cümlesi ħāzır
Bunca velī bunca pīrān yūridi

[20b]

XIX

Bir arafdan bunca şīrānlar ile
Gelir toz dumanlar ile³⁹⁷
Hem on sekiz kıra ’ātlar ile³⁹⁸

³⁹³ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁵ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

³⁹⁶ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁷ Mısrada hece kusuru vardır.

O amza-i Őahib-ırn yüridi

XX

Bir arafdan gelir bir ayli serkeŐ
Hem mevcüd başında yüz biñ kemnkeŐ
Sa id VaŐ hemn olmuş pür-teŐ
Ol lid İbni Sa dn yüridi³⁹⁹

XXI

Bir arafdan gelir nefer-i ma büd
Yüzlerinde siper ellerinde amüd⁴⁰⁰
Nice beg yanında ahramn mevcüd
Ellerinde ola kemn yüridi

XXII

Bir arafdan b Müslim teber-dr
Bunca Őahib urüc olmuş ydigr
Gelir sür atile yanar teŐ-vr
Yanınca Şad hezr merdn yüridi

XXIII

Bir arafdan zhir oldu bir er
Anide yetiŐti ol esm-per
Yanınca hep kh-ı  in devleri
Bunca d teŐ-i zebn yüridi

XXIV

Böyle cenk olmad lemede Ő
Gökde melikler ıldı temŐ
oldu leŐ ile hep başdan baŐ⁴⁰¹

³⁹⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

³⁹⁹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

Sel gibi çağladı al kan yürüdi

XXV

Meger ki bir gice bitirdim hâli
Mâh-nev bezetmişdi tamâm kemâli
Ol gice ma' nâda gördüm bu hâli

[21a]

Hâsılı kalmadı bir cân yürüdi

XXVI

Bi-hamdüli'llâh tamâm oldu dâstân
Fehm iden 'ârife âferîn her ân
İrşâdî bî-çâre bir haylî zamân
Bu hâline vâlih ü hayrân yürüdi⁴⁰²

44⁴⁰³

KOŞMA

I

Tâ bezm-i elestden 'âşîk olanlar
İbtidâ yol ile erkânı gözler
Ezelden mü'min-i Müslim olanlar
Rızâdan döner mi kurbânı gözler

II

Hâk için güzel baş ile baş iden
Erenlere kendin qarındâş iden
Tarîkatda ozan hem Bektâş iden
Yedu'llah'a irer bürhânı gözler

⁴⁰¹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰² Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁰³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

III

Meyl iden cihānda beyhūde yāre
Bülbül gibi düşer āh ile zāre
Vechiyā ezelden meylim hünkāra
Haḳīḳat ol šāh-ı merdānı gözler

[21b]

45⁴⁰⁴

ḲOŞMA

I

Ġayrıya⁴⁰⁵ nazār ḳılma gel insān baḳ
Aḥsen-i şūretde ḥalk itdi Yezdān
Gör neler yaratmış⁴⁰⁶ Feyyāz-ı Muṭlaḳ
Sūre-i *Ve't-tīn*⁴⁰⁷ ḥaḳḳında⁴⁰⁸ bürhān

II

Nūf itdi⁴⁰⁹ Cebra'īl virdi⁴¹⁰ Meryem'e
Çün Mesīh pederim⁴¹¹ geldi 'āleme
*Ve leḳad kerremnā benī Ādeme*⁴¹²
Ḳur'ān'da buyurdu⁴¹³ Ḥallāḳ-ı⁴¹⁴ cihān⁴¹⁵

III

Vech-i Ḥaḳḳ'ı gören⁴¹⁶ ğayrını n'ider

⁴⁰⁴ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴⁰⁵ Ġayrıya: Gayra **DD** s.145

⁴⁰⁶ Görenler yaratmış: Buyurmuş hakkında **DD** s.145

⁴⁰⁷ "Tīn'e ve zeytūn'a andolsun." Tīn/1 **KM** s.691

⁴⁰⁸ ḥaḳḳında: deĝil mi **DD** s.145

⁴⁰⁹ Nūf itdi: Yenfehu **DD** s.145

⁴¹⁰ virdi: batn-ı **DD** s.145

⁴¹¹ Pederim: bī-peder **DD** s.145

⁴¹² "Andolsun, biz insanoĝlunu şereflı kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık." İsrā/70 **KM** s.309

⁴¹³ Ḳur'ān'da buyurdu: Buyurmuş Ḳur'ān'da **DD** s.145

⁴¹⁴ Bu kelime cönkte Ḥallāḳ olarak yazılmıştır. Ancak doĝru yazılışı Ḥallāḳ şeklindedir.

⁴¹⁵ Bu dörtlükten sonra **İC**'te bulunmayan bir dörtlük bulunmaktadır. **DD** s.145

Şalāhatla⁴¹⁷ olur haḳ rāha gider
Bu miskin **Dertli'den** kim me'mūl ider
Ṭarīkat bābında⁴¹⁸ ḥaylice 'irfān

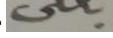
46⁴¹⁹

ḲOŞMA

I

Cemāliñ şu'lesi bedr-i ḳamerdir
Rūyunda *sūre-i Ṭin*⁴²⁰ degil mi⁴²¹
'Āşığın çeşminde hem nūr-ı ferdir
Şümme vechullāh-i Mevlā degil mi

II

Ḳābe-i Ḳavseyn'de *ev ednā*⁴²²
Cemāliñ 'āşığa cennetü'l me'vā
Mekān-ı lā-mekān zāt-ı kibriyā
Evsāf-ı ḥüsnünde inşār degil mi

III

'Āşıḳ nice dilden ḳılmasın zārı
Ḥarāb⁴²³ itdi dil-i yār intizārı
Ol ḥāl-i rūyunda ḳudret-i Bārī
Noḳta-i emelde ma'nā degil mi

[22a]

47

⁴¹⁶ Vech-i Ḥaḳḳ'ı gören: Bu esrārı bilen **DD** s.145

⁴¹⁷ Şalāhatla: Salahatte **DD** s.145

⁴¹⁸ Ṭarīkat bābında: Hakikat bahsinde **DD** s.145

⁴¹⁹ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴²⁰ "Ṭin Sûresi. Mekke döneminde inmiştir. 8 âyettir. Ṭin, incir demektir." Ṭin **KM** s.691

Bu tamlama cönkte şüre-i Ṭin olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı şüre-i Ṭin şeklindedir.

⁴²¹ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴²² "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." Necm/9 **KM** s.586

⁴²³ Bu kelime cönkte ḥarāb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥarāb şeklindedir.

DESTÜR

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

I

İlāhī çeşmime zindān olupdur gülşen-i bāğlar
Gül-i hāndān⁴²⁴ mı bend eylemiş eyvāh kara şanāğlar
Anuñçün gün bugün şehr-i dilim derd-i elem bāğlar
Baña mekān olur şimden-gerü Mecnūn gibi dāğlar

Gül-i ruhsār için çeşm-i girībānım hemān ağlar
Yedi deryā yedi 'ummān gibi durmaz revān çağlar

II

Göñül eglenmesin şimden-gerü nār-ı muḥabbetde
Yıkıldı hāne-i⁴²⁵ kalbim fenā cevri-i meşakḳatde
Bu ḥasret nārına yandı dilim seyyāh-ı ğurbetde
Ḥilāfım yok lisānımda benim elbetde elbetde

Rabīṭā

III

Ne ğamdır bendene verdin İlāhī fehmi iderler yā
Derūnumda yanar sūz-ı meded meş'al gibi ḥālā
Gören pervāneler cevelān per yakmağa illā
Meded yok kimseden bir kimseye yā Ḥazreti Mevlā

Rabīṭā

IV

Benim bu derd-i ahvālim yamān yā Rabbi yā Rabbi
Dü çeşmim kan döker ağlar nihān yā Rabbi yā Rabbi
Görünmez gözüme devri-i zamān yā Rabbi yā Rabbi

⁴²⁴ Bu kelime cönkte hāndān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāndān şeklindedir.

⁴²⁵ Bu kelime cönkte hāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāne şeklindedir.

Liyākat qalmadı tende emān yā Rabbi yā Rabbi

Rabīṭā

V

Firūzī derdmendin ḥālını iẓhār iden Allāh

Baṅna bu ʿaşkı sevdāyı dem-ā-dem yār iden Allāh

Meni ğamdan azād eyle bu āh-ı zār iden Allāh

Ḳamu insi Ḳamu cinni meniden var iden Allāh

Rabīṭā

[22b]

48

NUTḲ-I VİRĀNĪ

Fāʿilatün/ Fāʿilatün/ Fāʿilatün/ Fāʿilün

I

Biz Urum abdālınız serdārımız Ḳızıl Velī

Çeşmimizde şuʿle-i envārımız Ḳızıl Velī

Bülbül-i şeydā biziz gül-zārımız Ḳızıl Velī

Dīnımız imānımız iḳrārımız Ḳızıl Velī

Nūr-ı Aḥmed Ḥaydar-ı Kerrārımız Ḳızıl Velī

Ḳande baḳsaḳ dem-be-dem dīdārımız Seyyid ʿAlī⁴²⁶

II

Çekdi tīḡi⁴²⁷ şecerī şāḳḳ itdi seng-i mermeri

Söyleden oldur Fırāt üstüne⁴²⁸ İbni Mürmer'i

Var tavāf eyle Sināb'da ol dikipdir mermeri⁴²⁹

Bu söze iḳrār idenler oldılar ğamdan berī

⁴²⁶ Seyyid ʿAlī: Kızıl Velī **VD** s.18

⁴²⁷ Bu kelime cönkte tīḡ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tīḡ şeklindedir.

⁴²⁸ üstüne: üstüde **VD** s.18

⁴²⁹ mermeri: minberi **VD** s.18

Rabıṭā

III

Ol velāyet ma' deni serdār-ı şāh-ı ğaziyān
Raḥmet-i deryāsına ğarḳ oldu cümle mü' minān
Na' ra ursa ṭābe düşerdi zemīn-i⁴³⁰ āsumān
Ṭiġ-i⁴³¹ zərbından yere geçdi la' īni⁴³² bed-ġümān

Rabıṭā

IV

Tañrı daġı mekān⁴³³ oldu bil aña ey merd-i şāh
Zübde-i Āl-i ' Abā'nıñ her biri bir pādişāh
Bir muḥabbet⁴³⁴ eylesen biñ biñ ider⁴³⁵ bī-iştibāh
Bu⁴³⁶ faḳīre onların oldu cemāli secde-ġāh

Rabıṭā

V

Zāhidā şek şübhe yoḳdur evliyānıñ rāhına
Cennet-i a' lāya irer yüz süren dergāhına
Bu kelāmı vird idüp şām⁴³⁷ seherde rāhına⁴³⁸
Gel beri irmek dilersen ol erenler şāhına

Rabıṭā

[23a]

VI

Şāh Ḥasan şāh Ḥüseyn⁴³⁹ hem İmām-ı ' Ābidīn

⁴³⁰ zemīn-i: zemīn ü **VD** s.18

⁴³¹ Bu kelime cönkte ṭiġ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ṭiġ şeklindedir.

⁴³² Ṭiġ-i zərbından yere geçdi la' īni: Ṭiġ darbından yer geçti lāin **VD** s.18

⁴³³ mekān: mesken **VD** s.18

⁴³⁴ muḥabbet: muhabber **VD** s.18

⁴³⁵ ider: ede **VD** s.18

⁴³⁶ Bu: ben **VD** s.18

⁴³⁷ idüp şām: eden şām ü **VD** s.19

⁴³⁸ rāhına: āhına **VD** s.19

⁴³⁹ şāh Ḥüseyn: şāh-ı şehid **VD** s.19

Bâkıır ü Ca' fer İmâm⁴⁴⁰ Kâzım Rızâ'dır şâh-ı dîn
Şâh Takî bâ-Nakî hem ' Askerî'dir şâh-ı dîn⁴⁴¹
Mehdi-i şâhib- zamân ol evvelîn⁴⁴² âhîrîn

Rabîṭâ

VII

Ey **Virânî** dâmeniñ elden koma şâhın müdâm
Tâ olasin gün-be-gün şâh⁴⁴³ yolunda müstedâm⁴⁴⁴
Ḥubb-i⁴⁴⁵ evlâdın haqqıçün eylegil anı⁴⁴⁶ tamâm⁴⁴⁷
Kim bu virdi yâd ider şâm-ı⁴⁴⁸ seherde yâ İmâm

49

GAZEL

Fâ'ilatün/ Fâ'ilatün/ Fâ'ilatün/ Fâ'ilün

- 1 Hâtem-i kân-ı nübüvvet Muştafâ'dır sevdiğim
Ḥaydar-ı şâh-ı velâyet Murtażâ'dır sevdiğim
- 2 Hem Ḥadîce Fâṭıma hayrû'n⁴⁴⁹-nisâ bendesiyim
Âl-i evlâdı ' Alî halkü'r-rızâdır sevdiğim
- 3 Cân [u] başı mâlı mülki ' aşkına virdim ezel
Şâh-ı mazlûm Ḥüseyn-i Kerbelâ'dır sevdiğim
- 4 Şâh Zeyne'l-Âbidîn'le hem Muḥammed Bâkıır
Mezheb-i⁴⁵⁰ pāk Ca' fer-i şâdiķ vefâdır sevdiğim

⁴⁴⁰ İmâm: İmâm-ı **VD** s.19

⁴⁴¹ Şâh Takî bâ-Nakî hem ' Askerîdir şâh-ı dîn: Hem Takî vü bâ-Nakî Askerdurur şâh-ı zemîn **VD** s.19

⁴⁴² evvelîn: evvelîn ü **VD** s.19

⁴⁴³ şâh: şâhın **VD** s.19

⁴⁴⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁴⁵ Ḥubb-i: Ceddin **VD** s.19

⁴⁴⁶ haqqıçün eylegil anı: hakkıçün sen ânı eyle **VD** s.19

⁴⁴⁷ Bendin üçüncü ile dördüncü mısraı yer değişmektedir. **VD** s.19

Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁴⁸ virdi yâd ider şâm-ı: medhi yâd ede şâm ü **VD** s.19

⁴⁴⁹ Bu kelime cönkte hayr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayr şeklindedir.

- 5 Cān-ı dilden ‘Askerī’niñ kulum qurbānıym
Şāh-ı Taķı bā-Naķı peder ricādır sevdiğim
- 6 **Faħri’yim**⁴⁵¹ rāh-ı haķıķat içre gezdım tā elest
Hacı Bektāşı Velī haķ evliyādır sevdiğim

[23b]

50

ĠAZEL

Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilatün/ Fā‘ilün

- 1 Sāķiyā şun cām-ı ‘aşqdan gör ki maħmūrlardañız
Neş’emiz bezm-i elestden ol ki mesrūrlardañız
- 2 Biz ħarābāt erleriyiz ‘ālem-i meyħānede
Zerrece ğam çekmeyiz biz böyle meşhūrlardañız
- 3 İçmişiz biz dost elinden cām-ı vaħdet tā ezel
Her demi ol sāķi-yi ħūb⁴⁵² bāde mecbūrlardañız
- 4 Dersimiz ezber oquruz gizli⁴⁵³ dil içre müdām
Ķalbizde sırr-ı Ķur’ān bil ki mestūrlardañız
- 5 Açmışız dilde bu ğaflet perdesin biz zāhidā
Bulmuşuz Hāķķ-ı haķıķat özge mezkūrlardañız
- 6 Ol Muħammed Mehdi şāħib-i zamāniñ kulumuz
Gelmişiz şāħib cihān bu mülke me’mūrlardañız

⁴⁵⁰ Bu kelime cönkte mezheb olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı mezheb şeklindedir.

⁴⁵¹ Bu kelime cönkte Faħri olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Faħri şeklindedir.

⁴⁵² Bu kelime cönkte ħub olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ħub şeklindedir.

⁴⁵³ Vezin gereği gizli olarak okunmuştur.

- 7 Şāhımız Ḥaydar ʿAlī’dir ceddimiz āl-i Resūl
Ol sebebdan **Fahriyā**⁴⁵⁴ biz her taraf maʿmūrlardañız⁴⁵⁵

51

ĠAZEL

Fāʿilatün/ Fāʿilatün/ Fāʿilatün/ Fāʿilün

- 1 Nesl-i pākim Murtaẓā’dır Ḥaydarī’yim Ḥaydarī
Ḥalkı Ḥasan şāh şehīdān bāverīyim bāverī
- 2 ʿĀbidīn ser-efserim mimberim hem kıble-gāh
Bākirī’dir secde-gāhım Caʿferīyim Caʿferī
- 3 Rāh-ı Ḥaqq’dan rehberimdir Mūsa-i Kāzım benim

[24a]

- Ol rızānıñ eşiginde çākerīyim çākerī
- 4 Şāh Taķī bā-Nakī’dir münbit-i erkān-ı dīn
Müstemend-i Lā-fetāyım ʿaskerīyim ʿaskerī
- 5 Mehdi-i şāhib zamānıñ bir gedāsı **Rahmī**’dir
Ol cihānda maʿsumānıñ kemterīyim kemterī

52

DESTŪR

Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün

I

⁴⁵⁴ Bu kelime cönkte Fahriyā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Fahriyā şeklindedir.

⁴⁵⁵ Mısrada vezin kusuru vardır.

Dilārā ol gül-i n'şüküfte-i a' dāya rām oldı
' Adū kām aldı andan va' de-i vaşlın tamām oldı
Meni oğ gibi yabāna atıp ' ālemde nām oldı
Anıñçün tā ezelden t̄ali' im sarı huṭām oldı

Ne qara günlere qaldım baña dünyā harām oldı

II

Qızıl qana boyandı aqlamaqdan çeşm-i giryānım
Bu hāli görmeyeydim āh çıqaydı sīneden cānım
Uyup a' dā-yı bī-dīne beni deren itdi sulṭānım
Kime şerḥ eyleyem şimden gerü hāl-i perīşānım
Rabiṭā

III

Ḥudā⁴⁵⁶ rezzāq-ı ' ālemdir seni dil-şād ider Ḥandī⁴⁵⁷
Göñül ber-bād ise bir gün olur abād ider Ḥandī
Düşüp qalmışlara her demde istimdād ider Ḥandī
O gül ruḥsār için murğ-ı dilim feryād ider şimdi
Rabiṭā

[24b]

53

DESTÜR

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

I

Efendim görmesin ' ālem seni fikr-i qaşāvetde
Temāşā eyleyüp bulsun gelüp bezm-i muḥabbetde
Ola ki menşubuñ ' anqā hemişe bu vilāyetde

⁴⁵⁶ Bu kelime cönkte Ḥudā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥudā şeklindedir.

⁴⁵⁷ Bu kelime cönkte Ḥandī olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥandī şeklindedir.

Müyesser eylesin Mevlâ Süleymân'ı 'adâletde

Resûl-i kibriyânîñ 'aşkına dârâ-yı devletde

Maķâmıñ nûr ile ıolsun gerek dünyâ ahiretde

II

İki ebrûlarıñ vavdır cemâliñ hem kelâmu'llâh

İder 'âşıqların Haccâc şadr-ı bâb-ı beytu'llâh

Seniñ her bir velâyetde bulunmaz aķranıñ bi'llâh

Ķıyâmet haşre dek şâhım haķâdan⁴⁵⁸ şaķlasın Allâh

Rabıķâ

III

Saña devletli sulţânım erenlerden nazâr olsun

Murâdıñ rûz-şeb Haķķ'a bareka'llâh berâr olsun

'Alıyü'l-Murtażâ Düldül'üne emriñ süvâr olsun

Cihâniñ gülü halkına nüfûsıñ Zülfıķâr olsun

Rabıķâ

IV

Naķirî Şaydiyâ bî-çâre-i ģamdan azâd eyle

Terahhüm eyleyüp bâbıñ gönül şehriñ ģüşâd eyle

Kemâlat ehlini maşsün idüp aģlatma şâd eyle

Tenimden çıķmadan cânım gerek kıl bir murâd eyle

Resûl-i kibriyânîñ 'aşkına dârâ-yı devletde

Maķâmıñ nûr ile ıolsun gerek dünyâ ahiretde

[25a]

54

DİVÂN

⁴⁵⁸ Bu kelime cönkte haķâ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı haķâ şeklindedir.

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Yāri da' vet eyledim⁴⁵⁹ ben hāli kıldım hālvetim
Āteş-i ' aşkımla yandırdım çerāğ-ı zulmetim
- 2 Farzı zā'il eyledim sünnet⁴⁶⁰ nedir bilmem ' aceb⁴⁶¹
Bende suç yoķ ey hocam⁴⁶² sünnetçi kesmiş sünnetim⁴⁶³
- 3 Ğayrıya añlat hocam⁴⁶⁴ şavm ü şalātin ecrini
Çoķ şükür şavmü'ş-şalāta yoķdur benim⁴⁶⁵ niyyetim⁴⁶⁶
- 4 Tālib-i hūrī⁴⁶⁷ ğılmān olmadımıñ⁴⁶⁸ vechi var
Vāşıl-ı zāt-ı ilāh olmaķ⁴⁶⁹ hemīşe ğayretim
- 5 Rāz-ı ' aşkıñ dilde pünhān⁴⁷⁰ itmeyüp fāş eyledim
Anıñ için⁴⁷¹ hālk içinde **Dertli** derler⁴⁷² şöhretim

[25b]

55⁴⁷³

KOŞMA

I

Dilberā ' aşkından bulamam rehā

Zencir-i zülfüne pek bağladılar

⁴⁵⁹ eyledim: eyleyip **DD** s.142

⁴⁶⁰ sünnet: vācib **DD** s.142

⁴⁶¹ ' aceb: anı **DD** s.142

⁴⁶² hocam: hāce **DD** s.142

⁴⁶³ Bu beyitten Sonra **İC**'te bulunmayan bir beyit yer almaktadır. **DD** s.142

⁴⁶⁴ Ğayrıya añlat hocam: Gayrı şerh et ey hāce **DD** s.142

⁴⁶⁵ şavmü'ş-şalāta yoķdur benim: yoktur benim savm u salāta **DD** s.142

⁴⁶⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁶⁷ hūrī: hūrī vü **DD** s.142

⁴⁶⁸ olmadımıñ: olmadığım **DD** s.142

⁴⁶⁹ Vāşıl-ı zāt-ı Allāh olmaķ: Zāt-ı Hakk'a vāsil **DD** s.142

⁴⁷⁰ Bu kelime cönkte pünhān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı pinhān şeklindedir.

⁴⁷¹ Anıñçün: Ol sebepten **DD** s.142

⁴⁷² derler: oldu **DD** s.142

⁴⁷³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Cemāl-i pākine bulunmaz bahā
Vücūd-ı cevheriñ kimyāladılar

II

Geşt idüp cihānı gezdim ser-ā-pā
Görmedim ʿālemde ħüsnüne hemtā
Ḳudret naḳḳāşı çeke ezel zāhirā⁴⁷⁴
Yanağın lāʿ lile boyaladılar

III

Lebleriñ ʿāşığa tiryāḳ-ı ekber
Yalın ayak başı açık kem-terler
Dāmen-i vaşlında secde iderler
Kaʿbe-i ħüsnüni zibāladılar

IV

Ḳarşımda nümāyān yārin cemāli
Ḳayāl-i yār ile buldum kemāli
Şaḫrālara düşdüm Mecnün mişāli
Dīvānedir deyü yuḫāladılar

V

Muşhaf-ı ħüsnünde görünce resmin
Ḳayāle döndürdü o perī cismin
Ġam çekme ʿālemde Ferāḡi ismin
Defter-i ʿaşḳ içre imzaladılar

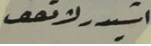

[26a]

56

HÜVE'L-MAṬLÛB

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

⁴⁷⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

- 1 Kişver-i sū-yi nihānda ʿālicāh ister gönül
Kimse bilmez lā-mekānda hānķāh ister gönül
- 2 Gāh ʿulvī gāh süflī maʿbud olmasın ʿāleme⁴⁷⁵
Hālini ʿarz itmek için bir penāh ister gönül
- 3 İstimāʿ itdikçe gāhi meyl ider
Şüphe yok ber-bāb-ı şāhā āh vāh ister gönül
- 4 Merzden hābb-ı vaṭanda ihtiyār mevt ider
Geldigi semt-i ḳademde bār-gāh ister gönül
- 5 Bād-ı vaşfını vü tāb-ı dilber ü bū-yı naḡam
Bilmemezlikdir ki ayā ḳanḡı māh ister gönül
- 6 Her nere baksa āvāzını
Ṭurmayup dāʿvetiñe seyr-i rāh ister gönül⁴⁷⁶
- 7 Hiç ḳanāʿ at eylemez bu dār-ı idrāk zevķine
Başķa bir ʿālemde cānā cilve-gāh ister gönül
- 8 Bundan üç biñ yıl mukaddem ḳaḳıya mevti didi
Hep merātibden geḳüp ilāh olmaḳ ister gönül⁴⁷⁷
- 9 Kimseler ḡal itmedi bu müşkil-i rāz-ı dili
Ġālibā der ki şāh-rāh ister gönül

[26b]

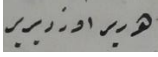

⁴⁷⁵ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁷⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁷⁷ Mısrada vezin kusuru vardır.

ĠAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Dilberi sevmek haṭādır⁴⁷⁸ yüz ider nā-dān baña
Ben nice sevmem dilberi baḥş⁴⁷⁹ ider imān baña⁴⁸⁰
- 2 Leblerinden selsebīl hem ruḥların bāğ-ı behişt
Kāmeti tūbā Cennet-i Rıdvan baña
- 3 Her kaçan baña nefis dīdār olmasam yārdan cūdā⁴⁸¹
Ey velī dünyā degil cennet olur seyrān baña
- 4 Çarḳ-ı kitābīñ ḥaḳīḳat ma' nası dilberdedir
Defter-i Raḥmān olur şūret-i insān baña
- 5 Ey **Kelāmī** dilberāna ḥalkā⁴⁸² kıl nazār
Dilberin merā-i vechi gösterir bürhān baña

ĠAZEL

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Āsumān atlās kuşandı giydi zībālar⁴⁸³ gibi
Yer yüzi şāh ' aşḳına donandı⁴⁸⁴ kemhālar gibi
- 2 Āl-i⁴⁸⁵ evlād-ı Resūl'ü cān [ü] dilden sevmeyen⁴⁸⁶

⁴⁷⁸ Bu kelime cönkte haṭā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥaṭa şeklindedir.

⁴⁷⁹ Bu kelime cönkte baḥş olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı baḥş şeklindedir.

⁴⁸⁰ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁸¹ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁸² Bu kelime cönkte ḥalk olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥalk şeklindedir.

⁴⁸³ atlās kuşandı giydi zībālar: donandı atlas kuşandı dībālar **KN** s.51

⁴⁸⁴ donandı: boyandı **KN** s.51

[27a]

Görmez⁴⁸⁷ anıñ gönli gözi qalbi⁴⁸⁸ a^c malar gibi

3 Muştafa'yı⁴⁸⁹ Murtaza'yı nür-ı vâhid bilmeyen
Belli ki anıñ yoq imân put-i⁴⁹⁰ tersâlar gibi

4 Haydar'ın evlâdını hep cân-ı dilden sevdiler⁴⁹¹
Qalbleriñ nürü doldı⁴⁹² mevc-i deryâlar gibi

5 Ey Nesimî bir gönülde râh-ı⁴⁹³ Haydâr olmasa
Anda çalınır çânlar⁴⁹⁴ güyâ kilisâlar gibi⁴⁹⁵

[27b]

59⁴⁹⁶

QOŞMA

I

Quşûr bizlere bulmasa bu ^c âlem⁴⁹⁷
Hâşâli'llâh kimsede yoq bizde var
Ezelden böylece çalınsa qalem
Hâşâli'llâh kimsede yoq bizde var

II

Severim maḥbûbı iderim ^c işret

---

⁴⁸⁵ Āl-i: Kim ki **KN** s.51

⁴⁸⁶ sevmeyen: sevmedi **KN** s.51

⁴⁸⁷ Görmez: Kördür **KN** s.51

⁴⁸⁸ qalbi: sanki **KN** s.51

⁴⁸⁹ Muştafa'yı: Mustafa vü **KN** s.51

⁴⁹⁰ Belli ki anıñ yoq imân put-i: Zerrece yoktur imanı dini **KN** s.51

⁴⁹¹ evlâdını hep cân-ı dilden sevdiler: evlâdın kim can ü dilden medheder **KN** s.51

⁴⁹² Qalbleriñ nürü doldı: Kalbi doldu nur ile kim **KN** s.51

⁴⁹³ râh-ı: hubb-ı **KN** s.52

⁴⁹⁴ çalınur çânlar: çânlar çalınur **KN** s.52

⁴⁹⁵ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁴⁹⁶ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁴⁹⁷ Ölçüden dolayı y harfi okunmamıştır.

Giderim kilisāye zāhide nisbet⁴⁹⁸
Şu benim haqqımda söylenen soḥbet
Ḥāşāli'llāh kimsede yoḡ bizde var

III

Faḥriyā⁴⁹⁹ baña mesciddir meyḥāneye⁵⁰⁰
Fedā olsun ma' mūr her vīrāneye
Īmānsız dimişler ben divāneye
Ḥāşāli'llāh kimsede yoḡ bizde var

60

GAZEL-İ NESİMİ BABA

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ehl-i imān işlerin şol demde inkār itdiler
Çün Nesimi'yi Ḥaleb şehrinde ber-dār itdiler
- 2 Müftüler fetvā virüp Ḥaḡ söze bāṭıl didiler
Küfr idüp imāna gelmez gelmege 'ār itdiler
- 3 Bileyüp bıçaqları çün cānıma kaşd itdiler
Saḡ iken ben 'aşıḡı gör nice bīmār itdiler
- 4 Şoydılar çıkarıldılar çün kim tenimden derimi
Yās idüp⁵⁰¹ gökde melekler cümlesi zār itdiler

[28a]

- 5 Ḥaḡ bana söyle dedi emr itdi ben de söyledim
Sözlerim destān olup 'ālemde tekrār itdiler

⁴⁹⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

⁴⁹⁹ Bu kelime cönkte Faḥriyā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Faḥriyā şeklindedir.

⁵⁰⁰ Bu kelime cönkte meyḥāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı meyḥāne şeklindedir.

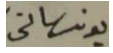
⁵⁰¹ Vezin gereḡi yas idüp şeklinde okundu.

- 6 Seyyide cevri itdiler zulm ile haqqı başdılar
Ahsen-i taqvimi gör kim nece inkâr itdiler
- 7 Ey **Nesimî** vâşıl oldıñ Hâlık-ı⁵⁰² Raḥmân'a sen
Cennetü'l- me'vâyı bulduñ yeriñ gül-zâr itdiler⁵⁰³

61

ĠAZEL-İ GENCİ BABA

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

- 1 Ḥamdulillâh cānımıñ cānānı geldi dem bu dem
Taht-ı 'ālem göñlümüñ sulṭānı geldi dem bu dem
- 2 Secde-gāhım Kıble-i Beytü'l-Ḥarām'dır cemāl
Şüphe yoğdır dīnimiñ imānı geldi dem bu dem
- 3 Men gedāyānıñ da kemter kuluyum hem rüz u şeb
Mecruḥum ol derdimiñ dermānı geldi dem bu dem
- 4 Çok zamāñdır ḥasret-i ğam çilesin çekmiş iken
Tā ezelden ḳalbimiñ miḥmānı geldi dem bu dem
- 5 Şād idüp gösterdi rüyün çün kemāl-ı zāt-ı pāk
'İlm-i ḳırā'at mücerribiniñ geldi dem bu dem
- 6 Bu sefîl **Gencî** ḳarîb 'arzü çekerken ser-te-ser
Râz ola bu luḳfumuñ burhānı geldi dem bu dem

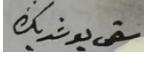
[28b]

⁵⁰² Bu kelime cönkte Hâlık olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Hâlık şeklindedir.

⁵⁰³ Mısrada vezin kusuru vardır.

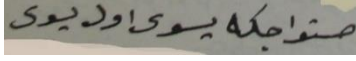
ĠAZEL-İ CEVĀBĪ

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Dilā yüz döndi seyr eyle gedāsından atır abe
aınmaz mı ' acerb bir kez udā'sından atır abe
- 2 Naıat dinlemez alā ebed uanmaz ' ārlanmaz
Meded ulanmadı gitdi cefāsından atır abe
- 3 Muabbet niyyeti zerre adar yodır
Yaar ' uaı cevriyle edāsından atır abe
- 4 Gezer Lūı ile her dem anı bir ' illeti vardır
Gire mereblenir gūni afāsından atır abe
- 5 **Cevābī** vasfınā yüz bi azel ayd eylese bodır
abī' atdan geer mi hi bināsından atır abe

ĠAZEL⁵⁰⁴

fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

- 1 ' Ali evlāda hūcūm itdi ol kelb-i kūfvī
Ehl-i beyte neler itdi layı o avm-i rūsivī
- 2 İtmedi itdigini devr-i felek de ekvī
Mātem-i āh-ı ehīdān ile yandım bitevī
- 3 Mūnker-i

⁵⁰⁴ iirin genelinde vezin kusurları vardır.

Cism-i leb zāriyle her زاده کد نویی

[29a]

- 4 Tuşur kûşe-i mâtem gide ten cān mesvî⁵⁰⁵
Dāğ dāğ oldu gine la^ç le gibi gönlüm evi
- 5 Bende-i Āl-i^ç Abā'yım ezeli Muşafāvī
Menem ol şāh-ı şāh şems-i haqīkat ziverī
- 6 Şem^ç i^ç aşk-ı Hüseyniyem^ç Aleviyim^ç Alevī
Rūh-ı ā^ç dāyı yaqar āteş-i^ç aşkım^ç alevi

[29b]

64

ĠAZEL-İ^ç ĀRİF⁵⁰⁶

fā^ç ilātün/ fā^ç ilātün/ fā^ç ilātün/ fā^ç ilün

- 1 Kurretü'l-^ç ayn-ı habīb-i Kibriyāsın yā Hüseyn
Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān⁵⁰⁷ Murtażā'sın yā Hüseyn
- 2 Hem ciger-pāre-i Zehrā Fāţıma hayrū'n-nisā
Ehl-i beyt-i Müctebā⁵⁰⁸ Āl-i^ç Abā'sın yā Hüseyn
- 3 Halkān ü hulkān müşābihsin Resūlu'llāh'a sen
Nāzenile enbiyā-yı⁵⁰⁹ evliyāsın yā Hüseyn
- 4 *Yā men* رضی *minni* dendi vāliden şānına çün
Mırza-ı şāh pādişāh-ı enbiyāsın yā Hüseyn

⁵⁰⁵ Kelimenin aslı mesvādır, kafıye gereği mesvī olarak okunmuştur.

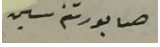
⁵⁰⁶ Şiirin genelinde vezin kusurları vardır.

⁵⁰⁷ merdān: Merdān-ı **OM** s.33

⁵⁰⁸ Müctebā: Mustafā **OM** s.33

⁵⁰⁹ Nāzenile enbiyā-yı: Nāzenin-i enbiyā ü **OM** s.33

- 5 *Rabbī lā terḥam min*⁵¹⁰ iken didi ceddin ḥaḳḳına
Pīşüvā-yı etḳıyā-yı evliyāsın yā Ḥüseyn
- 6 Ehl-i maḥşer dest-i Ḥalīl'den⁵¹¹ ierken Kevşeri
Sen şusuzluḳla⁵¹² şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn
- 7 Saña gülle toḳunan ümīd ider mi maḡfīret
Görmediler ki seni 'aynü'l-verāsın yā Ḥüseyn
- 8 Şad hezār la' net bī pāyānına ol Yezīd'in
Nice ḳasd itdi saña [nūr-ı] Ḥuda'sın yā Ḥüseyn
- 9 La' net olsun hem aña a' vānına enşārına
 Ḥabīb-i Müctebāsın yā Ḥüseyn
- 10 Ḳıl şefā' at 'Ārif'e ceddin Muḥammed 'aşḳına
'Arşa-i maḥşerde maḳbūl-ı⁵¹³ recāsın yā Ḥüseyn⁵¹⁴

65

ĠAZEL

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ḥamdüli'llāh bende-i Āl-i 'Abā derler bize
Aḥḳari taḥt-ı hem Murtażā derler bize
- 2 Fikrimiz virdik ol 'Alī'niñ 'aşḳına
Rāh-ı Ḥaḳḳ'a vāşılız bezm-i liḳā derler bize

⁵¹⁰ “Dediler ki: “Rabbimiz! Biz kendimize zulüm ettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz.”” A' rāf/23 **KM** s.166

⁵¹¹ Ḥalīl'den: Hayder'den **OM** s.33

⁵¹² şusuzluḳla: susuzluktan **OM** s.33

⁵¹³ maḳbūl-ı: maḳbūlü'r- **OM** s.33

⁵¹⁴ Gazel yedi beyit olarak yer almaktadır. **OM** s.33

- 3 Sevmişiz nesl-i Resül'ü dâ'imâ mü'min biziz
Hem teberrâ ehliniñ a'c mālini münker biziz
- 4 Ol tevellî ehline cān u başı kıldık fedā
Biz haqīkat ehliyiz rāh-ı fenā derler bize
- 5 İçmişiz bezm-i elestden cām-ı vaḥdet cür'asın
Yaqmışız 'ışk ile bizler bezm-i kesret şüm'asın
- 6 Şol ḥişār-ı fikri yıkdık dīni ta'mir eyledik
Ol şehīd-i Kerbelā'ya cān fedā derler bize
- 7 Biz muḥibb-i ḥānedān-ı ehl-i beyte mülḥikiz
Ṭiğ-i⁵¹⁵ a'c dā ile meşhūd Kerbelā'ya mülḥikiz
- 8 Münkeriñ ta'n itdiginden bir zamān ḥavf etmeyiz
'Ārifī el çek recādan bī-recā derler bize

[30a]

66

NUṬḘ-I ḤAZRET-İ TÜRĀBĪ BABA

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Şerbet-i mevti içirdi 'ākıbet devrān baña
Vakt sâ'at irdi mühlet virmedi bir ān baña
- 2 Var ümīdim kaṭ'-ı dest itmeme tutup dāmānını
Merḥamet şefkat kılar elbette şāh⁵¹⁶ Merdān baña

⁵¹⁵ Bu kelime cönkte ṭiğ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ṭiğ şeklindedir.

⁵¹⁶ elbette şāh: elbet şeh-i TD s. 746

- 3 Mağlaşım derler **Türābī** nāmım El-hac ‘Alī⁵¹⁷
Post-nişānlik hizmetin̄ Hāḡ eyledi ihsān baña
- 4 Vüs‘atın̄ elde iken söyle didi tārīhini
Hāme⁵¹⁸ destimde işāret eyledi bir cān baña
- 5 Şermsārım rū-siyāh cürmümle şāhım el emān
Pīr hūnkārım meded ḡıl eyle bir dermān baña

67

ĠAZEL

fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Tekke-gāh-ı aşlımızdır ehl-i beyt-i Muşţafā
Ḳıble-gāh-ı zātımızdır nesl-i pāk-i Murtaşā
- 2 Ol Ḥasan nūrundan oldıḡ dergeh-i Ḥāḡḡ’a füyüz
Feyz-i Ḥāḡ’dır bahş ḡıldı şāh Ḥüseyn-i Kerbelā
- 3 Hem ‘Alī’dir hem velidir veled-i hem Bāḡır’ın̄
Zeyn idüp izhār ḡıldı Hāḡ ḡaḡıtdı rüşenā
- 4 Ca‘fer idi cāmi‘ Ca‘fer nokḡta-i sırrı aḡād
‘Āḡıbet küncinde Kāzım ‘Ali Musāyü’r- Rızā
- 5 Hem Ḥāḡī’dir hem Naḡī’dir ‘Askerī Mehdī olar
Şübhesiz **Meylī** buladur vārış-i sırr enbiyā

68

ĠAZEL

⁵¹⁷ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵¹⁸ Bu kelime cönkte Hāme olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Hāme şeklindedir.

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Nūr-ı zāt-ı vākıf-ı sırr-ı Hüdā derler bize
Bende-i hāş-ı Hābīb-i Kibriyā derler bize
- 2 Mā' il-i āl-i cenābız *mā teḳaddemden*⁵¹⁹ berü
Lā-cerem nācī gürūh-ı enbiyā derler bize
- 3 Sūre-i *İnnā fetahñāyı*⁵²⁰ ezel vird eyledik
Sūre-i eczām-ı⁵²¹ 'ālem *hel etā*⁵²² derler bize
- 4 Deyiñiz ey ḳavm bize ki kimler derler size⁵²³
Biz 'Alī'niñ bendesiyiz Muştafā derler bize
- 5 **Dertli'yim** derde ṭabībim bir devā bulmaz ise
Ey ṭabībā çek elin sen bī-devā derler bize

[30b]

69

SEMĀ' İ

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Şehā bu rāh-ı 'aşḳ içre ne çoḳ üftāde ḳalmışdır
Kimi Mecnūn-veş abdāl kimi şahrāda ḳalmışdır
- 2 Nice 'āşık nice ma' şūḳ gelüp geçdi bu fāniden
Kimi maḳşūdına irdi kimi sevdāda ḳalmışdır

⁵¹⁹ “Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın, seni doğru yola iletsin ve Allah sana, şanlı bir zaferle yardım etsin.” Fetih/2 **KM** s.566

⁵²⁰ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

⁵²¹ Bu kelime cönkte eczām olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ecsām şeklindedir.

⁵²² “İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti.” İnsān/1 **KM** s.76

⁵²³ Mısrada vezin kusuru vardır.

- 3 Nice şāhib-i haz geldi irişdi emr-i Hāķ gitdi
Kimi ķarada defn oldu kimi deryāda ķalmıřdır
- 4 Bu dehrin hāline yāhū naķar ķıl ķeřm-i ʿ ibretle
Kimi bir hoş kelām sōyler kimi ğavgāda ķalmıřdır
- 5 **Periřān** ʿ aķlını cem ʿ it buña cūř-ı naķar eyle
Kimi gūller gibi hāndān⁵²⁴ kimi feryāda ķalmıřdır

70

ĠAZEL

fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilün

- 1 Ehl-i ʿ ařķıñ kāmili erkānına yoķdur sōzüm
Meclisi ʿ irfān olan meydānına yoķdur sōzüm
- 2 Dil kebīr-i řādır olmaz bende-i bī-ķāreden
Dā ʿ imā femden ķıķan lisānına yoķdur sōzüm
- 3 Dehr-i dūn iķre cefā ķekdim gūzeller ʿ ařķına
Ey gōñül ʿ ārif olan ʿ irfānına yoķdur sōzüm
- 4 şad hezārān ʿ āřķāññ řāhısın kevn iķre sen
Cismini hāķ eyleyen Sūbhān ʿ ina yoķdur sōzüm

[31a]

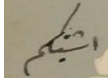
- 5 **Nādiyā** sen cān verirsin ehl-i dil rāhında ķün
Bende-i mūrřid olan merdānına yoķdur sōzüm

71

ĠAZEL

⁵²⁴ Bu kelime cōnkte hāndān olarak yazılmıştır. Ancak doĝru yazılışı hāndān şeklinedir.

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ehl-i diller kûşe-i vaḥdetde imkân oldılar
Dil verüp bir dilberin küyünde mihmân oldılar
- 2 Mâl u mülki dîni devlet külli eşyâdan geçüp
Hırğa-püş tâc u 'abâ altında pinhân oldılar
- 3 Nefse kulluğuñ geçüb en rā[h-ı] Ḥaqq'a yüz tutup
Heft iklîm şehr-i dil tahtında sultân oldılar
- 4 Ey tozı koz añlayan kec-fehm ehl-i
Cân u serden geçdiler hep şanma âsân oldılar
- 5 Pâ bürehne baş açık bu yolda yüz biñ sen gibi
Senden aqdem ey **Perişân** kim perişân oldılar

[31b]

72

SEMÂ' İ-İ HÜZNİ

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

- 1 Göñül imdi taḥammül kı1 benim firqat tecellimdir
Muqadder tâ ezel sevdâ benim ḥasret tecellimdir
- 2 Teşekkî etmezem ferdâ bu aḥvâl-i yamânımdan
Amân şabr it bu hicrâna çekem zaḥmet tecellimdir
- 3 Şabâvetden berü gurbet diyârına ire oldum
Bileli kendi kendimi benim miḥnet tecellimdir

- 4 Benim *naḥnü ḳasemnāda*⁵²⁵ dağıtmış dānemi Mevlā
Diledi ki Ḥudā böyle gezem ğurbet tecellimdir
- 5 Mana Mecnūn ile Ferhād bu ḥasretle miṣāl olmaz
Fırāḳ-ı derd ü ğam **Ḥüznī** benim zillet tecellimdir

[32a]

73

ĠAZEL-İ CEMĀLĪ

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Şol kitāb-ı vech-i pākin sırr-ı Mevlā gösterir
Leblerin la' lini gördüm şerḥ-i *Ṭā-sīn*⁵²⁶ gösterir
- 2 Gözlerin remz-i Ene'l-Ḥaḳ söyledi Maṣṣūr'a kim
Dār-ı zülfüñ üzre mi' rācı mu' allā gösterir
- 3 Şād olur rencide düçār-ı esir-i firḳatiñ
Her kaçan nīmu nigāhın remz-i imā gösterir
- 4 Ḥıẓr ile hem-dem olur vechiñ görenler nitekīm
Ḥazreti Mūsā'ya Ḥaḳ Ṭūr'ı tecellī gösterir
- 5 Ey **Cemālī** vech-i yāre nice ḳurbān olmayam
Her nigāhda sūre-i *İnnā fetāḥnā*⁵²⁷ gösterir

[32b]

74

⁵²⁵ “Rabbini rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbini rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır.” Zuhruf/32 **KM** s.543

⁵²⁶ “Ṭā-Sin. Bunlar Kur’an’ın, apaçık bir kitabın ayetleridir.” Neml/1 **KM** s.415

⁵²⁷ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih/1 **KM** s.566

SEMĀ'Ī

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Cihānda şad hezār üftādeler ' aşktan eşer görmüş
Kimisi zār-ı ser-gerdān olup gāyet keder görmüş
- 2 Çoğu nā-kām olup kalmış sefil miñnet ocağında
' Aceb var mı güzellerden kerem tırnağ kadar görmüş
- 3 Dilā dervīş olup ' ilm-i ledün sırrını fehm ile
Hakīkat üzre ol kim anları Hāk mu' teber görmüş
- 4 Eger vahdet nişān olmak diler bu bezm-i sevdāda
Bu meydān-ı muħabbetde olursun cān u ser görmüş
- 5 Gezüp geşt ü güzār etseñ cihānı ser-te-ser Nūrī
Bulunmaz sen gibi ' ālemde bir şāhib-i haz görmüş

75⁵²⁸

ĠAZEL

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

- 1 Bahār eyyāmıdır seyr eyledim bālā yeşillenmiş
Güyā Firdevs-i a' lā içre ol tūbā yeşillenmiş
- 2 İrişdi emr-i Rabbānī müzeyyen eyledi ' Adnī⁵²⁹
Ne hikmetdir kamu her bir melek-simā⁵³⁰ yeşillenmiş⁵³¹
- 3 Şacı Leylā'ların tab' in mu' azzele kılur teskīn

⁵²⁸ Şiir CD'nda terbî olarak geçmektedir.

⁵²⁹ 'adni: 'adeni CD s.409

⁵³⁰ melek-simā: melk-i semā CD s.409

⁵³¹ Bu beyitten donra İC bulunmayan bir beyit yer almaktadır.

Arām kılmak için Mecnūn'ları bālā⁵³² yeşillenmiş⁵³³

- 4 **Cesārī** kime ki düşdi⁵³⁴ mecāzī gülsitān içre
Çalır⁵³⁵ tā haşre⁵³⁶ dek āh u figān içre [yeşillenmiş]

[33a]

- 5 Mühālif ādeti⁵³⁷ bir şey' görülmemiş cihān içre
‘ Alāmet hayr ola yā Rabb gül-i hamra yeşillenmiş

76

SEMĀ'Ī

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

I

Ey dilā ma' nā bu yüzden defter-i Raḥmānı⁵³⁸ bil
Kıl tefekkür 'ālem içre yāri bil ağıyārı bil
Serseri gezme cihānda ol Ğanī-settārı bil⁵³⁹
‘ Ārif ol 'ibret nazarla çarḥı bil devvārı bil

Gel Muḥammed Muştafā'yı Haydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kıl Hacı Bektāşı Velī Hünkārı bil

II

Sevdiğim pend ü naşīḥat söylenen güftāra baḳ
*Mutu ḳable ente mūtū*⁵⁴⁰ ḥay olan esrāra baḳ
Varını terk eyle cāndan şıdḳile bāzāra baḳ
Dām-i berzaḥtan ba' id ol derdine bir çāre baḳ

⁵³² bālā: şahrā **CD** s.409

⁵³³ Bu beyitten donra **İC** bulunmayan iki beyit yer almaktadır. **CD** s.409

⁵³⁴ düşdi: düşdü bu **CD** s.409

⁵³⁵ Çalır: Çalır bülbül gibi **CD** s.409

⁵³⁶ Bu kelime cönkte haşr olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı haşr şeklindedir.

⁵³⁷ ādeti: ādete **CD** s.409

⁵³⁸ bu yüzden defter-i Raḥmānı: yüzünden defter-i esrār-ı **TD** s. 676

⁵³⁹ Bu bendin üçüncü mısraı ile dördüncü mısraı yer değiştirmektedir. **TD** s. 676

⁵⁴⁰ “Ölmeden önce ölünüz.” Hadis olarak bilinen ancak hadis olduğuna dair delil olmayan bir sözdür.

Eyżan

III

Cümle eşyā emr-i Kün'de nigeḥ var⁵⁴¹ bünyād olan⁵⁴²
Heft ḥarf üzre bināsiñ⁵⁴³ üstüvār ābād olan
Dağı deldi ' aşq ucundan Şirin'e Ferhād olan
Ḥaqq'a vāşıl olmaḡ istersen budur irşād olan

Eyżan

IV

Kenz-i Ḥaqq'ıñ gevheridir bu sözüm bürhān saña⁵⁴⁴
Güşuna mengüş idüp⁵⁴⁵ pendim budur el-ān saña
Bu ḳafes tebdil olursa ḥāk olur yārān saña
Ḳaddini dāl eyleyüp işler ider devrān saña

Eyżan

[33b]

V

Na'ra-i yā Hū ile her demde illāmız budur
Kūh mesken⁵⁴⁶ eyleyen Mecnūn'a Leylā'mız budur
İsteyen⁵⁴⁷ dīdār-ı vechin ' arş-ı a' lāmız budur
Zāhidā inkārı terk it noḡta-i bāmız budur

Eyżan

IV

Evveli⁵⁴⁸ bāb-ı şerī' at Aḥmed içre āşikār
Ol ṭarīḳat ' Ali'dir bil sen⁵⁴⁹ anı Düldül süvār

⁵⁴¹ Kün'de nigeḥ var: kendin nigeḥ ver TD s. 676

⁵⁴² Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵⁴³ bināsiñ: bināsı TD s. 676

⁵⁴⁴ Şiirin üçüncü ile dördüncü bendi yer deḡiştirmektedir. TD s. 676

⁵⁴⁵ İdüp: idiñ TD s. 676

⁵⁴⁶ Kūh mesken: Kūha meskān TD s. 676

⁵⁴⁷ İsteyen: İsteriz TD s. 676

⁵⁴⁸ Evveli: Evvelā TD s. 676

⁵⁴⁹ ṭarīḳat ' Ali'dir bil sen: ṭarīḳatda ' Ali'dir bil TD s. 676

Hem Hacı Bektāş Velī tam⁵⁵⁰ oldu pīrim nāmdār
Ey Tūrābī bunları bilmek imiş ‘ālemde kār

Gel Muḥammed Muṣṭafā’yı Ḥaydar-ı Kerrārı bil
Yek nazar kııl Hacı Bektāş Velī Hünkārı bil

77⁵⁵¹

DESTĀN-I ḤAZRET-İ PİR HACI BEKTĀŞ VELİ QÜDDİSE SIRRIHU’L
CELİ

I

Cihān var olmadan ketm-i Ādem’de
Ḥaḫ ile birlikde yektaş idim ben
Var itdi o mülki çünki o demde
Yazdım taşvīrini naḫḫāş idim ben

II

‘ Anāşırdan ben bir libās büründüm
Nār ü bād ü āb ü ḥākdan göründüm
Ḥayrū’l-beşer ile dünyāyā geldim
Ādem ile bile bir baş idim ben

III

Ādem’iñ şulbünden Şīt olup geldim
Nūḫ ile bir olup Tūfān’a girdim
Bir zamān bu mülke İbrāhim oldım
Yapdım Beytullāh’ı taş taşdım ben

IV

İsmā‘il göründüm bir zamān ey cān

⁵⁵⁰ Hacı Bektāş Velī tam oldu: vārisi Hacı Bektāş TD s. 676

⁵⁵¹ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

İşhak Ya' kûb Yûsuf oldım bir zamân
Eyyûb geldim çok çağırdım el'emân
Kurd yedi vücûdum kan yaş idim ben

[34a]

V

Zekeriyyâ ile beni biçdiler
Yaḥyâ ile bile kanım saçdılar
Dâvud geldim çok peşime düşdiler
Müḥr-i Süleymân'ı çok taşıdım ben

VI

Mübârek ' aşâyı Mûsâ'ya virdim
Rûḥu'l-Ḳudûs olup Meryem'e irdim
Cümle enbiyâya ben rehber oldım
Mu' ciz murğ-ı şeb-i ḥuffâş idim ben

VII

Şulb-ı pederinden Aḥmed-i Muḥtâr
Raḥm-ı mâderinden irdi Zülfiḳâr
İrişdi cihâna oldım yâdigâr
Ḳul iken zâtına sırdâş idim ben

VIII

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mu' cizât görmeden imâna geldim
Şah-ı Merdân ile Düldül'e bindim
Zülfiḳâr bağlandım ḫig-dâş idim ben

IX

Şükür maḫlûbımı getirdim ele
Gül oldım feryâdı virdim bülbüle

Cem⁶ oldık bir yere ehl-i beyt ile
Kırklar meydânında ferrâş idim ben

X

Seğâhüm hamrinden içildi şerbet
Ref⁶ oldu hicâblar itdik muhabbet
Açıldı meydânda sırr-ı haqîkat
Aldığım esrârı çok taşdım ben

XI

Hidâyet irişdi bize Allah'dan
Bî⁶ at itdik cümle Resûlu'llâh'dan
Haber virdi bize sırr-ı fillâhdan
Şâh-ı Merdân ile sırdâş idim ben

XII

Bu cihân mülküne devr idüp geldim
Kırklar meydânında erkâna girdim
Şâh-ı Velâyet'den kemer-best oldım
Selmân-ı pâk ile yoldâş idim ben

XIII

İkrâr verdik cümle düzüldük yola
Sırrı fâş itmedik aşlâ bir kula
Kerbelâ'da İmâm Hüseyin ile
Pây itdik evrâdı haqqâş idim ben

XIV

Bu dünyâya ben de çok gelüp gitdim
Yağmur olup yağdım ot olup bitdim
Rûm diyârını ben irşâd itdim⁵⁵²

---

⁵⁵² Mısrada hece kusuru vardır.

Ḥorasān'a geldim Bektāş idim ben

XV

Gāhi nebī gāhi velī göründüm
Gāhi uslu gāhi deli göründüm
Gāhi Aḥmed gāhi 'Alī göründüm
Kimse bilmez sırrım ḳallāş idim ben

[34b]

XVI

Şimdi Ḥamdüli'llāh Şirī dediler
Geldim gitdim zātım hīç bilmediler
Bir kimse bu rumuz fehm itmediler
Her gelen maḥlūḳa ḳardāş idim ben

[35a]

78⁵⁵³

ḲOŞMA

I

Ḥaḳīḳat rāhıdır bizim rāhımız
Erenler zümresin 'āşikār itdi
Luṭf-ı 'izzetinden şeyh ü şāhımız
Bu sırrı esrārı yādigār itdi

II

Görünür bir nūr-ı bāb-ı hidāyet
Maḳām-ı Kerbelā ḳıldı ziyāret
Teşne şehid oldu şāh-ı velāyet
Çekdi gül-bangını Ḥaḳḳ'ı yād itdi

⁵⁵³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

III

‘ Ārif oldır gūş eylesin bu pendı
Bir pīr-i suḥandan aldık bu fendi
Ene’l-Ḥaḫ nā’ rāsı ey ‘ Aşık **Ḥamdī**
Bu yolda Mānşūr’ı çekdi dār itdi

79⁵⁵⁴

ḲOŞMA

I

Hecrin ile⁵⁵⁵ uyku girmez gözüme
Bī-devlet ser-te-ser⁵⁵⁶ yār kucağını

[35b]

Deymiş bād-ı sabā perişān itmiş
Deste deste duran zülfün bāğını

II

Mübtelāsı oldım bir nev-civānıñ⁵⁵⁷
Sīnem nişānesi ebrū-kemānıñ
Gülşen-i ‘ ālemde nev-res⁵⁵⁸ fidānıñ
Gül lāle ḫayṭa etmiş sol⁵⁵⁹ şağını

III

‘ Ayaḫlar⁵⁶⁰ altında **Dertlī** bir ḫuldur
Aḡyārda⁵⁶¹ gevherdir bahāda puldur
Sāḫī nevbet gözet cām-ı mey doldır

⁵⁵⁴ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁵⁵⁵ Hecrin ile: Hicrānıñla **DD** s.97

⁵⁵⁶ ser-te-ser: ser ister **DD** s.97

⁵⁵⁷ Mübtelāsı oldım bir nev-civānıñ: Cāndan hayrānıyım ben bu civānıñ **DD** s.97

⁵⁵⁸ ‘ ālemde nev-res: hüsn içre gonce **DD** s.97

⁵⁵⁹ Gül lāle ḫayṭa etmiş sol: Şükūfeler almış sol u **DD** s.97

⁵⁶⁰ Bu kelime cönkte ‘ ayaḫ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ayaḫ şeklindedir.

⁵⁶¹ Aḡyārda: Ayarda **DD** s.97

Bâdedir yandıran ʿaşk ocağını

[36a]

80⁵⁶²

ĠAZEL

fâʿ ilātün/ fâʿ ilātün/ fâʿ ilātün/ fâʿ ilün

I

Sâki-i kevşer dürür cennette şîr-i Kirdigâr
Rahm-i mâderdeyken oldı⁵⁶³ Muştafâ'ya yâdigâr
Oldı seyfiñden anıñ dîn-i Muḥammed âşikâr
Leşker-i aʿ dâyi⁵⁶⁴ tîğından geçirdi bî-şümâr

Yâ nice medḥ itmeyem dünyâ vü ʿ uqbâ nâmı var
Lâ-fetâ illâ Alî lâ-seyfe illâ Zülfiḳâr

II

Zevce-i bint-i Muḥammed İbni ʿ amm-i Murtażâ
Tâ ezelden ol durur⁵⁶⁵ sırr-ı nebîye âşinâ
Vâriş-i Peyğamber oldı⁵⁶⁶ vâkıf-ı sırr-ı Ḥudâ
Âl-i⁵⁶⁷ evlâdına biñ cânım daḫi olsun fedâ

Eyżan

III

Şâfiʿ -i rûz-ı kıyâmet vâli-i mülk-i velî
Kâşif-i genc-i ḥaḳîḳat evliyâlar ekmeli
Men muḫibb-i Muştafâ'yım tabiʿ -i taraf ʿ Alî
Mesken itdi kendine inkâr idenler esfeli

⁵⁶² Şiirin başlığında gazel yazılmaktadır ancak şiirin kendisi müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

⁵⁶³ mâderdeyken oldı: mâderden oluptur **DD** s.165

⁵⁶⁴ aʿ dâyi: küffâr-ı **DD** s.165

⁵⁶⁵ der: ol **DD** s.165

⁵⁶⁶ ol durur: oldur **DD** s.165

⁵⁶⁷ Âl-i: Âl ü **DD** s.165

Eyżan

IV

Hem ‘Alī’dir hem velidir hem Muḥammed⁵⁶⁸ şāhıdır
Hem nücüm-ı şems kamer-i burc⁵⁶⁹ felekler māhıdır
Kāfiriñ küfrüdür⁵⁷⁰ hem mü’miniñ penāhıdır⁵⁷¹
Zāhir ü bātında ins ü cinni pādişāhıdır⁵⁷²

Eyżan

V

Āteş gul ol dise āteş gülistānlık ider
Güle baksa qahr ile güller ḥaristānlık ider
Ṭaş arslan ol dise taş taşken⁵⁷³ arslanlık ider⁵⁷⁴
Mūra kılsa iltifāt mūrlar Süleymān’lık ider

Eyżan

VI

Bildiñiz mi şol⁵⁷⁵ Yezid’in bağrınıñ taş olduğın
Şüretā İslām olup⁵⁷⁶ bātında qallāş olduğın
‘Ayb⁵⁷⁷ kılmān dertler ile gözlerim yaş olduğın
Kimseler ‘ayb itmesin **Dertli**⁵⁷⁸ Kızılbaş olduğın

Eyżan

[36b]

81

ĠAZEL

⁵⁶⁸ Muḥammed: velāyet DD s.166

⁵⁶⁹ nücüm-ı şems kamer-i burc: nücüm u hem de şems ü hem DD s.166

⁵⁷⁰ küfrüdür: küfrüdür ol DD s.166

⁵⁷¹ Mırsada vezin kusuru vardır.

⁵⁷² Üçüncü mısra ile dördüncü mısra yer değışmektedir. DD s.166

⁵⁷³ taşken: elbet DD s.167

⁵⁷⁴ Üçüncü mısra ile dördüncü mısra yer değışmektedir. DD s.167

⁵⁷⁵ şol: siz DD s.167

⁵⁷⁶ Şüretā İslām olup: Zāhiren İslāmlığın DD s.167

⁵⁷⁷ ‘Ayb: Ta’ n DD s.167

⁵⁷⁸ Kimseler ‘ayb itmesin Dertli: Ayıp görmeyen Dertli’nin sizler DD s.167

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

I

Zāhidā bu rāh-ı Hāḡ iḡfāda mı ifşāda mı
İtdiḡiñ da' vā bugün rü 'yāda mı ḡülyāda mı
Ḥālet-i Mecnūn'u gör Leylā'da mı sevdāda mı

Ḥikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı

II

Aşl-ı zātıñdır seniñ kim Ādem'i Havvā'yı bul
Mürde-i cān ol özün bil Meryem'i 'İsā'yı bul
Vasl-ı Hāḡ Mi' rāc-ı Aḡmed *Leyletü'l-esrāy*⁵⁷⁹ bul

Eyżan

III

Kendi mir 'ātında izle gör nedir ki şeş cihāt
Mācerā-yı Hāḡḡ'ı iste fetḡ ola her müşkilāt
'Arz ider bu ḡāli böyle mecmu' āt-ı kā'ināt

Eyżan

IV

Nehriyā cünbüşe geldi şol yedi deryā bugün
Nāle vü āh itmede hep bülbül-i şeydā bugün
Bu ne ḡikmet bu ne ḡudret didiler eşyā bugün

Ḥikmet-i sırr-ı ilāhī lāda mı illāda mı
Lāda var illāda var yoḡsa ḡurūf-ı bāda mı

⁵⁷⁹ “Kendisine āyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kuluñu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiḡimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.” İsrā/1 **KM** s.301

[37a]

82

ĠAZEL

mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

I

Yine geldi 'ı sī tāze gönül mäh-ı Muḥarrem'dir
Bu ma' nādan ḥaberdār olmayan nādān ki hürremdir
Ḥüseyn-i Kerbelā şāhiñ şehid oldığı bu demdir
Derūna āh-ı kibriyān eylemek mü 'mine elzemdir⁵⁸⁰

Kim ol evlād-ı şāh-ı enbiyā-yı nūr-ı ḥātemdir⁵⁸¹
Hezār la' net Yezid'e mü 'mine raḥmet bu mātemdir

II

Hezār[ān] la' net olsun şol Yezid'e Şimr Mervān'a
Ana tabi' olan iblīs[il]e cins u nādāna
Şehid itdi şuşuz Āl-i Resūl'ı kıydılar cāna
Terahḥum itmeyüp ol beyt-i şāb-i şıbyāna⁵⁸²

Eyzan

III

'İbādetsiz geçirmezdi vaqtini şüre-i
Yıķup ol beyt-i Raḥmān'ı sevindirdi o şeytānı
Ḥudā'nın ḥışmı tāk itdi Resūl'üñ oldı düşmānı
Anıñ için la' nete lāyık oldı anlarıñ cānı

Eyzan

[37b]

IV

⁵⁸⁰ Mırsada vezin kusuru vardır.

⁵⁸¹ Bu kelime cönkte ḥatem olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥatem şeklindedir.

⁵⁸² Mırsada vezin kusuru vardır.

Muhibb-i hānedān-ı⁵⁸³ Āl- ʿ Abā ol ʿ Ārif'i ednā
Göñül hüznile giryān it ki raḥmet gözyaşın deryā
Dilersiñ mağfıret āh it günāhından giçe Mevlā
ﻫﺎﻕ ﻫﻜﻢ-ﻱ ﻫﺎﻛﻴﻢ ﻣﻌﻠﯩﺲ-ﻱ ﻛﯘﺑﺮﺍ

Kim ol evlād-ı şāh-ı enbiyā-yı nūr-ı ḥātemdir⁵⁸⁴
Hezār laʿ net Yezīd'e mü ʾmine raḥmet bu mātemdir

83

GAZEL-İ VAŞFİ BABA

mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün

- 1 Muhibb-i hānedān-ı⁵⁸⁵ ʿ aşq olan ağlar Muḥarrem'de
Dü çeşmin kıatresi deryā olur çağlar Muḥarrem'de
- 2 Şusuzluğdan şehīd oldu iki ol Kurretü'l-ʿ ayneyn
Anıñçün zār ider bākī kıalan şağlar Muḥarrem'de
- 3 İşidüp bu ḥāli Kerbelā içre cümle ehlu'llāh⁵⁸⁶
Giyer mātem libāsını kıara bağlar Muḥarrem'de
- 4 Hezār laʿ net ola ol kıavm Yezīd'iñ cānına cāndan
O şāhın gerdanına urdular tığler⁵⁸⁷ Muḥarrem'de
- 5 İmāmin ʿ aşkına pervāne-veş taşlar ile **Vaşfi**
Dögüp bağırını āteşlere dāğlar Muḥarrem'de

[38a]

84

⁵⁸³ Bu kelime cönkte hānedān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hānedān şeklindedir.

⁵⁸⁴ Bu kelime cönkte ḥatem olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ḥatem şeklindedir.

⁵⁸⁵ Bu kelime cönkte hānedān olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hānedān şeklindedir.

⁵⁸⁶ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵⁸⁷ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

ĠAZEL

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Ey perī müşkil işim āsān iderseñ al götür
Bu devāsız derdime dermān iderseñ al götür
- 2 'Īd-i ekberdir gelen şāhım 'Arafāt dağına
Teslim oldum çoç gibi ķurbāñ iderseñ al götür
- 3 Hāzreti şāh-ı şehīd-i Kerbelā'nıñ 'aşķına
Tīğ-i⁵⁸⁸ a' dāya beni ķalkķān iderseñ al götür
- 4 Kūşe-i ğamda neşīd oldı **Yesārī** āşıkın
Bāri bir şeb hānene⁵⁸⁹ miħmān iderseñ al götür
- 5 Ben seniñ 'aşķınla ey güzel dil-teşneyim⁵⁹⁰
Şerbet-i lāl-i⁵⁹¹ lebinden iħsān iderseñ al götür⁵⁹²

[38b]

85⁵⁹³

ĶOŞMA

I

Meyl virmişem bir konce-i hūrīye
Görünce bu cānım aşıldı ķaldı
Ol melek simā neşeli perīye
Āh itdim efgānım aşıldı ķaldı

⁵⁸⁸ Bu kelime cönkte tīğ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tīğ şeklindedir.

⁵⁸⁹ Bu kelime cönkte hāne olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hāne şeklindedir.

⁵⁹⁰ Mısrada vezin kusuru vardır.

⁵⁹¹ Bu kelime cönkte lāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı lā' l şeklindedir.

⁵⁹² Mısrada hece kusuru vardır.

⁵⁹³ 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

II

Bağdād'da Başra'da der-i İslām'da
Bilesin Buşrā'da Mışır'da Şām'da
Yokdur mişliñ Gürcistan'da 'Acem'de
Astanda fermānım aşıldı kaldı

III

Melāmet mülkünüñ sulţānı mısın
Cennetü'l-me'vāniñ ğilmānı mısın⁵⁹⁴
Baħr-ı Qandiyā'nıñ Loqmān'ı mısın
Elinde dermānım aşıldı kaldı

[39a]

86

ĠAZEL

fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

- 1 Yine bir hūrî-şifāt sūre-i Raħmān'ı oqur
Oquduqça 'āşıgın qatline fermānı oqur
- 2 Dehen-i tengini açınca pür inci saçılır
Ne nezāketle gülüm baħr-ı gülistānı oqur⁵⁹⁵
- 3 Gine⁵⁹⁶ meydān-ı muħabbetde oqur⁵⁹⁷ bu ğazeli
Her ne dem nāz ile āvāz ile Furqān'ı oqur
- 4 Gel gülüm⁵⁹⁸ gel varalım mescide ħāzır olalım
Ĥāfızım şimdi gelir Ĥazreti Qur'ān'ı oqur⁵⁹⁹

⁵⁹⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

⁵⁹⁵ Bu beyitten sonra İC'te olmayan bir beyit bulunmaktadır. **EED** s. 113

⁵⁹⁶ Gine: Sen de **EED** s. 113

⁵⁹⁷ oqur: oku **EED** s. 113

⁵⁹⁸ Gel gülüm: Ey gönül **EED** s. 113

⁵⁹⁹ Bu beyitten sonra İC'te olmayan bir beyit bulunmaktadır. **EED** s. 113

- 5 Dilerim hayr ile yād eylesin **Emrāh** adını
Bugün elṭāfile⁶⁰⁰ bu nazm-ı dırāḥşānı⁶⁰¹ oğur

87

DİVÂN

fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Levh-i gönlümde hayāl-i⁶⁰² yāre⁶⁰³ taşvîr eyledim
Dîde-i ğam dîdemi nūr ile tenvîr eyledim
- 2 Cebhe-i⁶⁰⁴ pākinde gördüm *Ḳābe Ḳavseyn*⁶⁰⁵ āyetin
Ol perî şüretliyi ismile teşhîr eyledim⁶⁰⁶
- 3 İsmiñi tām⁶⁰⁷ eyledim Esmā-i Ḥüsnā'dan ' anıñ
Ḳıl qalemle lafz-ı Bismi'llāh⁶⁰⁸ taḥrîr eyledim
- 4 *Men 'aref*⁶⁰⁹ sırrında buldum ' ārif-i⁶¹⁰ dānālığı
Remzini tebdîl⁶¹¹ idüp re'yini tefsîr eyledim
- 5 Māh-rūlar ḥüsnüni tavşîf için **Emrāh**⁶¹² men
Böyle bir rengin ğazel şüretliyi taşfîr⁶¹³ eyledim⁶¹⁴

[39b]

⁶⁰⁰ Bugün elṭāfile: Her kim i'mâyla **EED** s. 113

⁶⁰¹ dırāḥşānı: dürer-efşānı **EED** s. 113

⁶⁰² Bu kelime cönkte hayāl olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı hayāl şeklindedir.

⁶⁰³ yāre: yāri **EED** s. 203

⁶⁰⁴ Cebhe-i: Veche-i **EED** s.203

⁶⁰⁵ "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." Necm/9 **KM** s.586

⁶⁰⁶ İkinci beyit ile üçüncü beyitin son mısraları yer değişmektedir. **EED** s.203

⁶⁰⁷ tām: tarh **EED** s.203

⁶⁰⁸ Bismi'llāh: Bismi'llāhi **EED** s.203

⁶⁰⁹ "Kendini bilen Rabb'ini bilir." Hadis olarak bilinen ancak hadis olduğuna dair delil olmayan bir sözdür.

⁶¹⁰ ' ārif-i: hāce-i **EED** s.203

⁶¹¹ tebdîl: te'vîl **EED** s.203

⁶¹² Emrāh: Emrāhi **EED** s.203

⁶¹³ şüretliyi taşfîr: sūzişli takrîr **EED** s.203

⁶¹⁴ Mısrada vezin kusuru vardır.

88⁶¹⁵

OŐMA

I

Yine⁶¹⁶ beyān ideyim derd⁶¹⁷ derūnum
Sen dinle ey šāh-ı levendim benim
Kemend-i zūlfūnle cān-ı bedenim⁶¹⁸
Çekilse destinle kemendim benim

II

Cismim delik delik ney gibi oldu
Ağdı çeşmim yaşı çay gibi oldu
Büküldi kāmetim yāy gibi oldu
‘ AŞkından ey serv-i bülendim benim

III

Sen **Emrāh** zād-ı kōnce-i⁶¹⁹ dehensin⁶²⁰
EmŐālin⁶²¹ bulunmaz nāzik bedensin
Hađ bilir rūz u šeb gönlümde sensin
Sevdicegim šāh-ı⁶²² efendim benim

89⁶²³

OŐMA

I

Tekke-i⁶²⁴ kesretten çığdım ey derviş

⁶¹⁵ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶¹⁶ Yine: ben **EED** s.372

⁶¹⁷ derd: derd-i **EED** s. 372

⁶¹⁸ zūlfūnle cān-ı bedenim: zūlfünden çekmezem elim **EED** s. 372

⁶¹⁹ Emrāh zād-ı kōnce-i: Emrāh zārıma gonca **EED** s. 372

⁶²⁰ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶²¹ EmŐālin: Emsāli **EED** s. 372

⁶²² šāh-ı: šāhım **EED** s. 372

⁶²³ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶²⁴ Tekke-i: Tekye-i **EED** s. 376

Vaḥdetde bir fāni **فان**⁶²⁵ buldum
Cümle ṭarīkatdan nefret⁶²⁶ eyledim
Civār-ı Ḥaḫḫ'a bir doğru rāġ⁶²⁷ buldum

II

Me' ārifler kılı kıldan yararḫen⁶²⁸
Zerre şāne⁶²⁹ ile ġisū ṭararken
Ṭāli' im burucunda⁶³⁰ aḫter ararken
Evc-i melāḫatde ḫüsn-i māḫ buldum

[40a]

III

Emrāḫī mihr-veş-i rüşendir sözüm
Hemīşe Mevlā'ya doğrudur özüm
Cihān ḫüblarından⁶³¹ çevirdim yüzüm
Kışveri bu dilde⁶³² pādişāḫ buldum

[40b]

Hū
Ḳadir'in dünyāya geldiği tāriḫ
Cum' a irtesi gecesi sā' at üç rāddelerinde
Fī 18 Şubat [12]98

Kız dünyāya geldiği tāriḫ cum' a irtesi şabāḫ sā' at üç rāddelerinde
İsmi Şāḫsı   Günler Ḳāsım 29
Fī 22 Teşrin-i sānī sene [1]307

⁶²⁵ fāni [...]: hayli hān-ı kāḫ **EED** s. 376

⁶²⁶ ṭarīkatdan nefret: tarikatta nusret **EED** s. 376

⁶²⁷ Bu kelime cönkte rāġ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı rāḫ şeklindedir.

⁶²⁸ Bu kelime cönkte yararḫen olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı yararaken şeklindedir.

⁶²⁹ Zerre şāne: Şeh-i nāzı **EED** s. 376

⁶³⁰ Ṭāli' im burucunda: Şem'anın ruhunda **EED** s. 376

⁶³¹ ḫüblarından: şāḫlarından **EED** s.376

⁶³² Kışveri bu dilde: Serir-i yurtlara **EED** s.376

[41a]

90⁶³³

DESTĀN-I KERBELĀ

I

Gūş eyle pendimi ‘ārif-i dānā
Dānā iseñ fehm it sırr-ı Yezdān’ı
Yezdān ne hikmetler eyledi nümā
Nümā itmek için zāt-ı Sübhān’ı

II

Zātına tecellī itdi ibtidā
Tecellīden bir nūr olundu peydā
İdrāk eyle nedir kudret-i Mevlā
Bırakma dilinden vird-i Mennān’ı

III

Var olmazdan evvel ol nūr-ı aqdem
Anda zühūr itdi ervāh-ı ‘ālem
Rūh-ı Muştafā’yı kıldı mükerrem
Ol sebebden var itdi kevn mekānı

IV

Kün didi var oldı bu kevn [ü] mekān
Melā’ike ol qubbe-i Āsumān
Evvelā aydınlık oldı nümāyān
Qurdı eflāk-ı çarh-ı devrānı⁶³⁴

V

Yaratdı fi’l cümle eşyāyı Ma‘būd

⁶³³ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁶³⁴ Mısradaki hece kusuru vardır.

Aḥsen-i taḳvîmi eyledi mevcûd
Ki itmedi İblis Ādem'e sücûd
Ol vaḳit dergāhdan sürdi şeyṭānı

VI

Ol şulb-ı ādemden bunca evliyā
Geldi bu 'āleme hep gūnā gūnā
Nūḥ ḳavmine ğāzab itdi Mevlā⁶³⁵
Ġarḳ itdi muşallat ḳıldı tūfānı

[41b]

VII

Lūt ḳavmi ğāyetle oldılar tūğyān
Levā'ice düşüp rüz şeb hemān
Bir seher vaḳtinde Ḥāzreti Yezdān
Zemīne ğarḳ itdi bunca insānı

VIII

Tūr'da Ḥaḳ tecellî ḳıldı Mūsā'ya
Anda ḥayrān ḳıldı sırr-ı Mevlā'ya
*Rabbi erni*⁶³⁶ didi durdı du'āya
Ol vaḳit işitdi ol *Lenterāni*⁶³⁷

IX

Bī-peder zūhūra geldi Mesihā
Nice mu' cizeler eyledi icrā

⁶³⁵ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶³⁶ "Mūsâ, belirlediğimiz yere (Tūr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allah da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi." A' rāf/143 **KM** s.181

⁶³⁷ "Mūsâ, belirlediğimiz yere (Tūr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allah da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi." A' rāf/143 **KM** s.181

Dāra çekdi anı kavm-i Nasarā
İnkār eylediler ruḥ-ı Raḥmānı

X

Akıllar irmez ol ḥikmet-i Settār
Ḥaḳ dostuñ bilmedi Nemrūd u aḡyār
Ol Ḥalilu'llāh'a gül-zār oldı nār
Ḥaḳ böyle buyurdı emr ü fermānı

XI

Ṭulū' itdi dehre faḥr-i kā'ināt
Dīn çerāḡı oldı ḥikmet taḥıyyāt
Efdal-ı enbiyā 'ale'd-derecāt
Nūr ile ḡarḳ itdi bütün cihānı

XII

Çünkü ṭulū' itdi ol māh-ı münir
İtmek için Ḥallāḳ ḡabir⁶³⁸
Anıñ vaşfi dille olunmaz tabir
Dīne da'vet itdi kavm-i nā-dānı

XIII

Şerī' at sancaḡıñ çekti ol resül
Ḥüdā⁶³⁹ itdi ana Ḳur'ān'ı nüzül
Anıñ da'vetini itdiler ḳabül
Buldılar cennetde bāḡ-ı cinānı

[42a]

XIV

Şerī' atı ḳurdı şāh-ı enbiyā

⁶³⁸ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶³⁹ Bu kelime cönkte Ḥüdā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı Ḥüdā şeklindedir.

Sevenler dost oldu sevmeyen a' dā
Doğrı geldi ol ' Aliyü'l-Murtażā
Tarikat burcına dikdi nişānı

XV

Çağrıldı dillerde Haydar-ı Kerrār
Zarbından titredi cihān ser-ā-ser
Ana munsüb oldu Düldül Zülfikār
Geçürdi tığinden⁶⁴⁰ çok münkirānı

XVI

Uyandı uykudan cihān uyurdu
Haq sırrını sırr ehline duyurdu
Hudā ana hem arslanım buyurdu
Kim bilmez kim idir şāh-ı Merdānı

XVII

' Alī'niñ işine ' aqıllar irmez
' Aqıl irenler de beyāna virmez
' Ālem Haydar olsa kör olan görmez
Bulana ' aşq olsun genc-i nihānı

XVIII

Nefsāniyet idüp bir alāy mel' ün
Ehl-i Peygamberi kıldılar mağbūn
' Abdurrahmān İbni Mülcem dökdi hūn
Gör neye uğradı Haqq' ın arslanı

XIX

Namāz kıılmağa mescide vardı⁶⁴¹

⁶⁴⁰ Bu kelime cönkte tığ olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı tığ şeklindedir.

⁶⁴¹ Mısradaki hece kusuru vardır.

Mülcem oğlı anda vağıt arardı
Namāz kılar iken ol řāhı vurdı
Bilmedi ol mel‘ ün yedigi nānı

[42b]

XX

Çünkü mecrūh oldu řāh-ı Velāyet
Ol demde nūş itdi cāh-ı řehādet
Hasan’la Hüseyn’e kıldı vaşıyyet
Bir deveci gelir gözleyin anı

XXI

Didi gelecekdir bunda bir ‘ Arab
Elinde bir deve yüzinde niķāb
İster cenāzemi itmeyin cevāb
Diyip ol Hūdā’ya taşırđı cānı

XXII

Ehl-i beyt içine düşdi bir fiğān
Hasan ile Hüseyn itdiler nālān
Ėusl idüp namāziñ kıldılar hemān
İrişdi bir ‘ Arab deve sar-bānı

XXIII

Yükletdi tabūdı deve üstüne
Çekdi destini aldı destine⁶⁴²
O řāh emānetiñ virdi dostuna
Hasan’la Hüseyn’e düştü hicrānı

XXIV

Hasan’la Hüseyn’e düşdi endişe

---

⁶⁴² Mısrada hece kusuru vardır.

Didiler k̄ā' il degiliz bu işe
Düştüler peşine hem koş a koş a
Tutdılar deveyi hem çeken cānı

XXV

Deveci niķāba uzatdı eli
Kaldırdı niķābı pūr nūr-ı celī
Gördiler deveci kendidir ' Alī
Ol vāķit bildiler sırr-ı Yezdān' ı

[43a]

XXVI

O şāhıñ şehīd oldıgıñ duydılar
Ol cehūd mel' ūna hāber şaldılar
İmām-ı Ḥasan' a zehīr virdiler
Soldırdılar ol ğonce-i hāndānı

XXVII

Şimdi kıldı Ḥüseyn-i şāh-zāde
İşidip Yezīd' ler düşdi fesāda
Leşker çeküp kāsıdı āl-i evlāda
Kūfe' ye kurdılar ' aẓīm dīvānı

XXVIII

Kerbelā' ya Merdān varıp oturdı
Ceng-i cidāl için ordusuñ kurdı
Namāz kılar idi ezān okurdı
Abadestsiz geçirmezdi zamānı

XXIX

Şāh Ḥüseyn gördi bunları hemān
Didi yā Rabb bunlar naşıl Müslümān

Evlād-ı Resūl'e oldılar düşmān
Kimse görmüş degil böyle seyrānı

XXX

İtmediler āl-i evlāda hürmet
Şuları kesdiler virip eziyyet
Haqq'dan korkmadılar Hāricī millet
Şusuz bırağdılar şābi şıbyānı

XXXI

Şāh Hüseyn didi ey kavm-i 'adū
Viriñ şu yetimler içsin biraz şu
Āhretde yeriñiz olmasiñ tamu
Mekān etmeñiz kendiñize nīrānı⁶⁴³

[43b]

XXXII

Bu söze hiç kimse olmadı memnūn
Kıldı teşne diller cigeri yangūn
Şāhı şehīd itdi ol Şīmr-i mel'ūn
Deşt-i Kerbelā'ya ağıtdı qanı

XXXIII

On iki imāmiñ on dört ma'şūmun
Qanıñ ağıtdılar bunca mazlūmuñ
Haq belāsiñ virsin ol kavm-i şūmuñ
Ehl-i beyte kıldı bunca ziyānı

XXXIV

Ehl-i beyt içine gūlgule şaldı
Deryālar mevc urup urūca geldi

⁶⁴³ Mısrada hece kusuru vardır.

Ol nübüvvet güli şarardı şoldı
Düşürdi ol mel' ün bād hezeyānı

XXXV

Nice an içdi āk-i Kerbelā⁶⁴⁴
Lā-cerem aşre dek ıldı teberrā
Bu da' vā ' ālemde söylenir ālā⁶⁴⁵
a dūr itsiñ bizden Şimr u Mervān'ı

XXXVI

Böyledir bizlerde **Mir'ātī** ādet
Peygamber dostuna ouruz ramet
Düşmānına olsun şad hezār la' net
Zīrā terk itmeyiz yolu erkānı

---

⁶⁴⁴ Mısrada hece kusuru vardır.

⁶⁴⁵ Bu kelime cönkte ālā olarak yazılmıştır. Ancak doğru yazılışı ālā şeklindedir.

SONUÇ

Edirne Selimiye Kütüphanesi 7168 numarada kayıtlı cönk toplam 43 varak, 86 sayfadan oluşmaktadır. Cönkün derlenme tarihi ve kim tarafından derlendiği kesin olarak tespit edilememiştir. Ancak cönkün içinde yer alan nesir bölümlerde geçen tarih ve isimlerden yola çıkarak 19. yüzyılda Edirneli Berber Rıza isminde bir kişi tarafından derlendiği tahmin edilmektedir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cönkler, mecmû'alar ve MESTAP projesi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde cönkün incelemesi yapılmıştır. Son bölümde cönkün MESTAP'a göre tablosu ve traskripsiyonlu metni verilmiştir. Çalışmanın sonunda ek olarak cönkün tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Cönkte toplam 90 şiir yer almaktadır. En çok kullanılan nazım şekli gazel ve koşmadır. Cönkte 38 gazel, 21 koşma, 9 müseddes, 8 dîvân, 7 destan, 4 semai, 3 muhammes bulunmaktadır. 50 şairin yazdığı 86 şiir tespit edilmiştir. 4 tane şiiri yazan şairlerin mahlası tespit edilememiştir. Tespit edilen şairlerin çoğu 18-19.yyda yaşamış şairlerdir. Şiirler yazılırken herhangi bir tertip veya alfabetik sıra gözetilmeden karışık bir biçimde yazılmıştır. Cönkte yer alan şiirler çoğunlukla aruz vezniyle yazılmıştır. Toplam bulunan 90 şiirin 61 tanesi aruz vezniyle, 28 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır. 1 şiirin ise aruz vezniyle mi veya hece ölçüsüyle mi yazıldığı tespit edilememiştir. Aruz vezniyle yazılan 61 şiirde sadece 3 vezin kullanılmıştır. Bu şiirlerin 39 tanesi “Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilün” kalıbıyla, 15 tanesi “Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün/ Mefâ' ilün” kalıbıyla ve 7 tanesi de “Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/ Fe' ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Hece ölçüsüyle yazılan 28 şiirin ise tamamı 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

İncelediğimiz cönkte daha önce edebiyat kaynaklarında ismi geçmeyen ya da kaynaklarda sadece bir iki şiirine yer verildiği halde hayatı ve diğer şiirleri hakkında bilgi bulunmayan 7 tane şaire tesadüf edilmiştir. Bu şairlerin mahlasları Afifi, Cârî, Ferâğî, Firûzî, Handî, Mevzûnî ve Saydî'dir. TEİS'te sadece bir tane Afifi mahlaslı bir şair hakkında bilgi bulunmaktadır. TEİS'teki bu maddede şairin tasavvufi şiirler yazdığı söylenmiştir. Ancak Afifi mahlaslı şairin cönkte yer alan şiiri aşk konulu olup rindâne tarzında yazılmıştır. Bundan yola çıkarak cönkte şiiri bulunan Afifi mahlaslı şairin TEİS'te yer alan şair olma ihtimali düşüktür denilebilir. Cârî mahlaslı şair hakkında da

kaynaklarda bilgiye ulaşılamamıştır. Sadece Kâbilî'nin Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr adlı şiir mecmû'asında 17. yy'da yaşamış Cârî mahlaslı bir şairin üç beyitine yer verilmiştir. Ayrıca bu mecmû'ada şairin mahlasında Çelebî ibaresinin de bulunduğu dile getirilmiştir. Cönkte yer alan şiirde kullanılan dil ile mecmû'ada yer alan beyitlerde kullanılan dilin benzerlik göstermeyişi ve şiirlerin özelliklerinin birbirinden farklı olması bu şiirlerin farklı yy'larda yazıldığına işaret etmektedir. Ayrıca cönkteki şiirin mahlas kısmında Çelebî ibaresinin bulunmaması bu iki şairin birbirinden farklı olduğunu desteklemektedir. TEİS'te 16. yy'da yaşamış Ferâğî mahlaslı bir şairle ilgili bir madde bulunmaktadır. Bu maddeye göre divan şairi olan Ferâğî genellikle gazel nazım şekliyle şiirler yazmıştır. Cönkte bulunan şiirin koşma nazım şekliyle yazılmış olması ve daha çok son yy'larda yazılan şiirlerin özelliklerini taşıması bu iki şairin birbirinden farklı şairler olabileceğini göstermektedir. Firûzî mahlaslı şair hakkında divan edebiyatı kaynaklarında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Sadece Kâbilî'nin Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr adlı şiir mecmû'asında bu mahlasta bir şairin bir beyitine yer verilmiştir. Cönkte şiiri yer alan şair ile Kâbilî'nin mecmû'asında bir beyitine yer verilen şairin aynı şairler olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak şiirine yer verilen mecmû'ada da cönkte yer alan şiirinin bulunmadığı muhakkaktır. Mevzûnî mahlaslı şairin hayatı ve şiirleri hakkında kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır. Sadece Murat Uraz, Halk Edebiyatı Şiir ve Dil Örnekleri adlı eserinde Mevzûnî mahlaslı bir şairin bir şiirine yer vermiştir. Bu eserde şiiri bulunan şair ile cönkte şiiri bulunan şairin aynı kişi olabileceği ihtimali yüksektir. Ancak incelediğimiz cönkte yer alan şiire Murat Uraz'ın eseri başta olmak üzere başka kaynaklarda ulaşılamamıştır. Cönkte iki şiiri bulunan Saydî mahlaslı şair hakkında tezkire ve biyografik eserlerde herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Sadece Pervâne Bey Mecmûası'nda Saydî mahlaslı bir şairin Hayretî'ye yazdığı bir nazire bulunmaktadır. Bu iki şairin aynı şair olup olmadığı belli değildir. Ancak Saydî'nin cönkte yer alan şiirlerine başka kaynaklarda ulaşılamadığı muhakkaktır. Daha önce üzerinde çalışma yapılmamış cönk ve mecmûalar incelenerek kendileri ile ilgili bilgi bulunmayan bu şairler hakkında bilgilere ulaşılabılır ya da yeni şiirleri tespit edilebilir.

İncelediğimiz cönkte kimliği veya mahlası tespit edildiği halde cönkte bulunan şiirleri dîvânlarda, tezkirelerde, biyografik eserlerde bulunamayan bazı şiirlere de tesadüf edilmiştir. Kaynaklarda Kethüda-zâde 'Ârif'in cönkte yer alan iki gazel ve bir

müseddesinden sadece bir gazeline ulaşılabilirken diğer iki şiirine ulaşamamıştır. Şem‘î’nin divanında cönkte bulunan üç şiirinden ikisine ulaşılabilirken bir gazeline ulaşamamıştır. Yine Pertevî mahlaslı bir şairin cönkte yer alan Destân-ı Hazret-i İbrâhim adlı şiirine kaynaklarda ulaşamamıştır.

İncelediğimiz cönk genellikle rika olarak yazılmıştır. Ancak bazı sayfalarda farklı yazı türleri de bulunmaktadır. Rikayla yazılan bölümlerde de bazı sayfalar özenerek yazılırken bazı sayfalar düzensiz, karışık, okunaklı olmayan bir yazıyla yazılmıştır. Cönkte bazı yerlerde yırtık, silik ve karalamalar mevcuttur. Bu sebeplerden dolayı okunamayan bazı kelimeler bulunmaktadır. Cönkün çoğunluğu nazım olmakla birlikte iki sayfada nesir bölümler yer almaktadır. Cönkün derleme tarihini tahmin etmemiz adına bu nesir bölümler oldukça önemlidir. Sayfalarda satır ve sütun sayısında bir sınır veya kural gözetilmemiştir. Bazı sayfalar iki sütun şeklinde yazılırken bazıları tek sütun şeklinde yazılmıştır. Satır sayıları da sayfadan sayfaya tamamen farklılık göstermektedir.

Şiirlerin içeriğine bakıldığında çoğu Alevî-Bektaşîliğe dair şiirler olduğu görülmektedir. Genellikle şiirlerde Allah aşkı, Allah’tan af dileme, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve on iki imam sevgisi, Alevî-Bektaşîliğin esasları işlenmiştir. Yine diğer peygamberlerin kıssalarına ve onları temsil eden özelliklerine değinilmiştir. Bunların yanında sevgiliye olan aşkın işlendiği şiirler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akın, B. (2011). Diyarbakırlı Türkmen Alevî Âşıklar. Köln: Alevî-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yay.

Akın, B. (2011). IV. Murat ve IV. Mehmet Hânendeleri Arasında Diyarbakırlı Bir Alevî-Bektaşî Âşık: Âhû Baba (Karaoğlu). Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.59 s.279-300.

Akkuş, Y. (2010). Benderli Cesârî'nin Dîvânı ve Dîvânçesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Aksoyak, İ. H. (2015). “Vâsîf Osman Bey”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasif-vasif-osman-bey>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Arslan, M. (2014). “Ârif, Kethüdâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Ayan, H. (1981). Leylâ vü Mecnûn. İstanbul: Dergâh Yay.

Ayan, H. (2002). Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânının Tenkidli Metni. C. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Aydoğdu, B. (2013). “Seyrânî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyrani-mdbir>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Aydoğdu, B. (2011). Türk Edebiyatında Seyrânî Olgusu: Develili Seyrânî ve Eserleri (İnceleme-Metin). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi S. B.E.

Aykanat, T. (2011). Ecrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Sadeleştirme). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Azar, B. (2005). Türebî Divânı (İnceleme-Metin). Yayımlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Baba, M. O. (2007). Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Heyemola Yay.

Bayar, K. C. (2005). Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük, Kubbealtı Lugatı C. I, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.

Bayram, S. (2006). Azbi Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Dîvânı (İnceleme- Tenkitli Metin), Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi.

Beysanoğlu, Ş. (1996). Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları. C.I. Ankara: San Matbaası.

Beyzâdeoğlu, S. (2000). Sünbülzâde Vehbî. İstanbul: Şule Yay.

Bursalı, M. T. (1972). “Seyyid Nesîmî”. Osmanlı Müellifleri. C. II. İstanbul: Meral Yayınevi.

Ciğa, Ö. (2016). “Mevlâna Müzesi Kütüphanesinde Kayıtlı 1626 Numaralı İlâhî Mecnû‘ası” Dicle Üniversitesi S.B.E Dergisi, S.17, Diyarbakır.

Çağbayır, Y. (2007). Ötüken Türkçe Sözlük. İstanbul: Ötüren Yay.

Çakır, E. (2014). “Cevâbî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevabi>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Devellioğlu, F. (1962). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. Ankara: Doğu Matbaası.

Diyaret İşleri Başkanlığı (2011). Kur'an-ı Kerim Meâli. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.

Duman, M. (2013). "Turâbî. Yanbolulu Ali". TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/turabi-yanbolulu-ali>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Duran, H. (2016) Dana Dili Terimi ve Cönk Araştırmacılarının Karşılaştığı Bazı Problemler. Ankara: Milli Folklor S.111.

Düzgün, D. (2014). "Emrah, Erzurumlu". TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emrah-erzurumlu>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Düzgün, D. (2011). Dertli Dîvânı Karşılaştırmalı Metin. Erzurum: Fenomen Yay.

Ergun, S. N. (1930). Bektaşî Şairleri ve Nefesleri. C. I. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Ergun, S. N. (1944). *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*. C. II. İstanbul: Kenan Matbaası.

Ergun, S. N. (1935-1945). "Ecrî". Türk Şairleri. C. III. İstanbul: Zaman Basımevi.

Ergun, S. N. (1935-1945). "Emrah". Türk Şairleri. C. IV. İstanbul: Zaman Basımevi.

Ergun, S. N. (1933). XIX. Asır Saz Şairlerinden Hengâmî. İstanbul: Semih Lütfi Sühulet Kütüphanesi Yay.

Ergun, S. N. (1956). Bektaşî Edebiyatı Antolojisi On Yedinci Asırdan Beri Bektaşî-Kızılbaş Alevî Şairleri ve Nefesleri. C.II. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Erkal, A. (2015). Erzurumlu Emrah Dîvânı (İncele- Karşılaştırmalı Metin). Erzurum: Erzurum Büyükşehir Belediyesi.

Erol, M. ve Ünal, M. (2014). “Azbi Baba”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azbi-baba>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Erşahin, İ. (2005). Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü. İstanbul: Ötüken Yay.

Fedai, H. (2003). Handî Divanı I, Ankara: Özyurt Matbaası.

Fedai, H. (2013). Handî Divanı II, Ankara: Özyurt Matbaası.

Güney, E. C. (1958). Erzurumlu Emrah Hayatı ve Şiirleri. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Gürgendereli, M. (2014). “Sünbülzâde Vehbî Mehmed Efendi”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Gökyay, O. Ş. (1984). “Cönkler Üzerine”. Folklor ve Etnografya Araştırmaları. İstanbul: Anadolu Sanat Yay.

Gökyay, O. Ş. (1993). Cönk, TDV İslam Ansiklopedisi C. VIII. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

Güner, H. (1967). Kütahyalı Şairler. Kütahya: Kütahya Basımevi.

Gürbüz, M. (2012). Kâbilî'nin “Sultân-ı Hübâna Münâsib Eş'âr” Adlı Şiir Mecmûası. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gürel, R. (1997). Enderunlu Vâsıf Divânı. İstanbul: Kitabevi Yay.

Halıcı, F. (1982). *Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

İnal, İ. M. K. (2000). Son Asır Türk Şairleri. (Haz. M. Kayahan Özgül). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.

İsen, M. (1990). Latîfi Tezkiresi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

İvgin, H., Bozyiğit, A. E. (2004). Kalecikli Âşık Mir'âtî, Ankara: Kültür Ajansı Yay.

Kadri, H. K. (1927). Türk Lugatı, Türk Dillerinin İştikaki Ve Edebi Lugatları c. II. Ankara: Maârif Vekâleti.

Karaalioğlu, S. K. (1983). Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

Karadağ, M. (1996). Erzurumlu Emrah Yaşamı Sanatı ve Şiirleri. Ankara: Ayyıldız Yay.

Karataş, T. (2007). Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Kaya, D. (2007). Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Kaya, D. (2012). Âşık Edebiyatının Önemli Yazılı Kaynaklarından Cönkler, S. 16, s. 9-11, Kültür Çağlayanı.

Kırlı, Ş. (2019). Milli Kütüphane 03 Gedik 18185 Numarada Kayıtlı Kâni'î Mecmû'ası'nın Şiir Mecmû'alarının Sistematik Tasnifi Projesi'ne (Mestap) Göre Tasnifi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir: Ahi Evren Üniversitesi S.B.E.

Koca, T. (1990). Bektaşî Nefesleri ve Şairleri. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi.

Kocatürk, V. M. (1955). Tekke Şiiri Antolojisi. Ankara: Buluş Kitabevi.

Koştan, M. (2020). Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Y/0723 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Kasâid'in Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi.

Koz, S. (1977). "Cönk". Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. C. II. İstanbul: Dergâh Yay.

Koz, S. (2012). "Cönk ve Mecmû'a Yapraklarında Âşık Aramak" Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s.157-200. İstanbul: Turkuaz Yay.

Köksal, F. (2012), Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori s. 83-101. İstanbul: Kesit Yay.

Köksal, F. (2012). Şiir Mecmû'alarının Önemi ve "Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi" (MESTAP). Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s. 409-431. İstanbul: Turkuaz Yay.

Köksal, F. (2016). Ya Kebikeç: Mecmû'alar Arasında. İstanbul: Kesit Yay.

Kutlu, Ş. (1979). *Şair Dertli-I*. İstanbul: Kervan Kitapçılık Basın Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Macit, M. (2013). "Fuzûlî". TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Mermer, A., Keskin, N. (2005). Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yay.

Özdemir, A. (1993). Cönklerden Günümüze Halk Şairlerimiz. İstanbul: Veli Yay.

Özkan, Ö. (2003). "Handî ve Dîvânçesi I". Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.27 s.309-338

Özkan, Ö. (2003). “Handî ve Dîvânçesi II”. Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. S.28 s.259-294

Özmen, İ. (1998). “Virânî”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1998). “Cesari”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. IV. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1998). “Mir'ati”. Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi. C. IV. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Özmen, İ. (1988). “Hamdî”. Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi. C. V. Ankara: Tc. Kültür Bakanlığı Yay.

Öztelli, C. (1964). *Dertli- Seyrani, Hayatı, Sanatı, Şiirleri*. İstanbul: Varlık Yay.

Öztelli, C. (1969). *On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî*. Ankara: Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yay.

Öztelli, C. (1973). *Bektaşî Gülleri*, İstanbul: Milliyet Yay.

Pala, İ. (1989). *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü C. II*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yay.

Püsküllüoğlu, A. (1996). *Edebiyat Sözlüğü*. İstanbul: Özgür Yay.

Sakaoğlu, S. (1987). “Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri”. Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu s. 219-226. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Sakaoğlu, S. (1987). *Erciřli Emrah*. Ankara: Kùltùr ve Turizm Bakanlığı Yay.

Sakaoğlu, S. (1989) “*Tùrk Saz şiiri*”, *Tùrk Dili Dergisi*, (Halk şiiri Özel Sayısı), s.445-450.

Sarı, M. (2013). *Mevlevi Âşık ve şair Konyalı şem‘î Dîvânı*. Konya: Konya Valiliđi İl Kùltùr ve Turizm Mùdùrlùđù.

Sarı, M. (2015). “şem‘î”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-ahmed>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Sezer, M. (2009). *Cesârî Dîvânı* (Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi). Van: Yùzùncù Yıl Ùniversitesi.

Solmaz, S. (2005). *Ahdî ve Gùlřen-i şu‘arâsı*. Ankara: AKM Yay.

şenodeyici, Ö., Akdağ, A. (2015) “*Mecmù‘alar ve Cùnkler*”, *Osmanlı Edebi Metinlerini Anlama Kılavuzu* s. 367-388. İstanbul: Kesit Yay.

şeyh Sùleyman Efendi, (2003). *Lugat-i Çađatâyî ve Tùrkî-i Osmânî*. İstanbul: Tùrk Dilleri Araştırmaları.

Tarlan, A. N. (1950). *Fuzûlî Dîvân*. İstanbul: İstanbul Ùniversitesi Yay.

Tek, R. (2013). “Dertli, İbrahim”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dertli-ibrahim>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Tek, R. (2011). *Tùrk Edebiyatında Dertli Olgusu Âşık Dertli ve Eserleri* (İnceleme-Metin). (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Ùniversitesi.

Tuğluk, İ. H. (2019). “*Hurûfi Mecmù‘alarında Nesîmî*”. *Nesîmî Kitabı* s. 83-104, Sivas: Sivas Cumhuriyet Ùniversitesi.

Turan, F. A. (2015). “Mir‘âtî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mirati-kalecikli-mirati-mehmed>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Türk Dil Kurumu. (1965). Tarama Sözlüğü. C. II. Ankara: TDK Basımevi.

Türk Dil Kurumu Sözlük Kolu Çalışmaları. (1948). Edebiyat ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Arı Matbaası.

Uraz, M. (1933). Halk Edebiyatı Şiir ve Dil Örnekleri. İstanbul: Suhulet Kütüphanesi.

Ünver, İ. (2008). “Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. Turkish Studies: International. 3(6) 1- 46.

Vaktidolu, A. A. A. (1998). Virânî Dîvânı ve Risalesi. İstanbul: Can Yay.

Yavuz, O. (2013). Bilinmeyen Saz Şairlerinden Biri: Âşık Cevâbî. Dil ve Edebiyat Araştırmaları. Konya: Aybil Yay.

Yekbaş, H. (2014). “Cesârî”. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cesari-hasan>. Erişim Tarihi: 15.03.2021.

Yenikale, A. (2011). Sünbülzâde Vehbî Dîvânı. Kahramanmaraş: Ukde Yay.

Yıldırım, A. (1995). Alevî-Bektaşî Deyişleri. Ankara: Ayyıldız Yay.

Yıldırım, D. (2013). Elyazması Bir Kitap Türü: Cönk/Cöng Kayıp Sarayburnu Cöngü Bağlamında, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.

Yüksel, H. A. (1987). Âşık Seyrânî “Hayatı ve Şiirleri”. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.

Zaman, S. (2009). Yedi Ulu Ozan. İstanbul: Can Yay.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Kiyasettin Değirmenci
Uyruğu	T.C
Doğum tarihi ve yeri	20.08.1996- Karayazı
E-Posta	kiyas.2255@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Sultanbeyli Anadolu İmam Hatip Lisesi	2014
Üniversite	Adıyaman Üniversitesi/ Türk Dili ve Edebiyatı	2018
Yüksek Lisans	Adıyaman Üniversitesi/ Eski Türk Edebiyatı	2021
Doktora		

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2019-20..	İstanbul Çocuk Eğitimevi	İnfaz Koruma Memuru

Yabancı Dil	
--------------------	--

Yayımlar	
-----------------	--

EK LİSTESİ

EK1: TIPKIBASIM.....	193
-----------------------------	------------

EK-1

EK-1: TIPKIBASIM

1a

دیونه

ای قمر طاهر شریب عماره در درویشی جو -
 شوابه بخ شوابه عالم شغشی به بهار در درویشی جو -
 شغزه به نور تمام سنبل صفت زهوالا بر منزه
 نقش باق قناری طوبی با جهانه در درویشی جو -

سفر از آن عالم اورزه سودیکم نون کوزل
 کعبه اولیانه کسی کول مکنه در درویشی جو -

سه تکی بولونونا بوز بهما جان اولیوه سودیکم
 ابو حیت هدی و ششی دو بجان در درویشی جو -

(عزله)

عزله بهشت ایوی ادا قشوی کمار
 بوجوری جفالرده فرقت ایله
 ندر بوجورینده ای جنتین دانیم
 کلهجی قولنه انابت ایله
 کل زونیم دنم ادر و هزاره ماه
 اقله و صب بیکه الما کونا هم

KOTUPHANEI	IDENIRBAS NO:
Yazmalar BİOMU	7168
KUTUPHANEI	KATIP
KUTUPHANEI	No: 811

قد
 اهل بیت جامع کتب قدیم صورت نانید
 کلیم بر ابید و هار دلار بویانید
 کوه ایام هوش قدسی خرم آملید
 عهدی بیوشی صیاده کیم طبعیا او طمانید
 مندرج در جهان اهرم فتوح کد نمکد
 سب رهنه انیزه کوه مدار دایانید
 فجه لاه دار سر هوشی احواب سحر
 فزار بر فخر خدا قندیل مینا او یانید
 ایلی کتاب سر کشنده او شوخند صافی
 جشمی ابرو و اولاد غارظی در باب اولانید
 فریضه کوه در روز شب بخونند فلک
 صبی بیماری سرس اقلی لیل و لایانید
 افروزه عرش ملک چار کوزند در دهه
 صید بالعی روی آب و سنجایوشانید
 ۱۱۱
 ۸۱۴۸
 ۱۱۱۱۱۱۱۱

در اول زلف عبید و او شون کل باغده
 کل سن مکر برید بتمج حسنی باغده
 او و شکیم زلفی قتل و در سینه پورف انجابه
 فاد اول زلفی باغده جانا رباغده

 کیم می طایه سانبه در باغده زلف
 بی رو با صید قور و در صوره اسلوبه
 حه اول زلفه کیم تنجا حطلمه کوشه باغ
 سوزانوم رسته قرح رلبه نوجاغده
 عغه او بدونه او بد بر دلی قانو حوانه سورل
 کهور قله دامد ای زلفی او قور بند باغده
 =
 =
 =
 کر زغوه اهل دایم زلفه بیجا بیجا
 امر لعی لبیک می بولس بیجا بیجا
 مکر خرم کلستا ایلیم اول طفلی نوبینه
 در کیم شری همه افی کلستانه کلستانه
 صفات سوره نمانی روحه مجلسی عشره
 طلوع ایسه می کبی کل مجلسی زلفه زلفه زلفه

نسخ بان اولدی بنده عرض دیصالیتم قلمدی
 استقام رتبه سینه مرکزیه بولدی صبا
 قمری بقصد کین داغد قزل رنن اولدی بد
 اخرون دانه براری او عظمی الدی صبا
 کوخی بر بلدی ننه لکهای فجر اولدی خام
 طبعی صبا بفریم بیان طرف اولدی صبا
 عذل

اعلم کو که نمی دیده جی صوم که
 بعد از حکم غمی ای دل بی خودم که
 کندون بوجدی بار صبا لیلی دیم
 استم غدی بیل بنه خودم که
 ولله بانم صفره عکسه دور اینک اش
 لوله کله صاغه ای جتی در کونم که
 کندرای سانی بین لعلی لبندله مدله
 هستم الیه هولوکا ای ساغری کولکونم که
 استن باره وارون نغمه بلبلده اولدی
 طبعی صدف کین ای کوننه مظهرم که

اندم بزنی فانی صفای در جهان الله
 بر شاه اهل بیت اول و دوم زوقش روش الله
 که اول اطوار در هر صحنه عالمی لغز الله
 و شفا افتاد شک جفت ظلمت ایله بر شاه الله
 که بن شاه اخلاقی است اهل کل کوی هند الله
 بغیر دل مورغه زان فراموشی کوی شاه الله

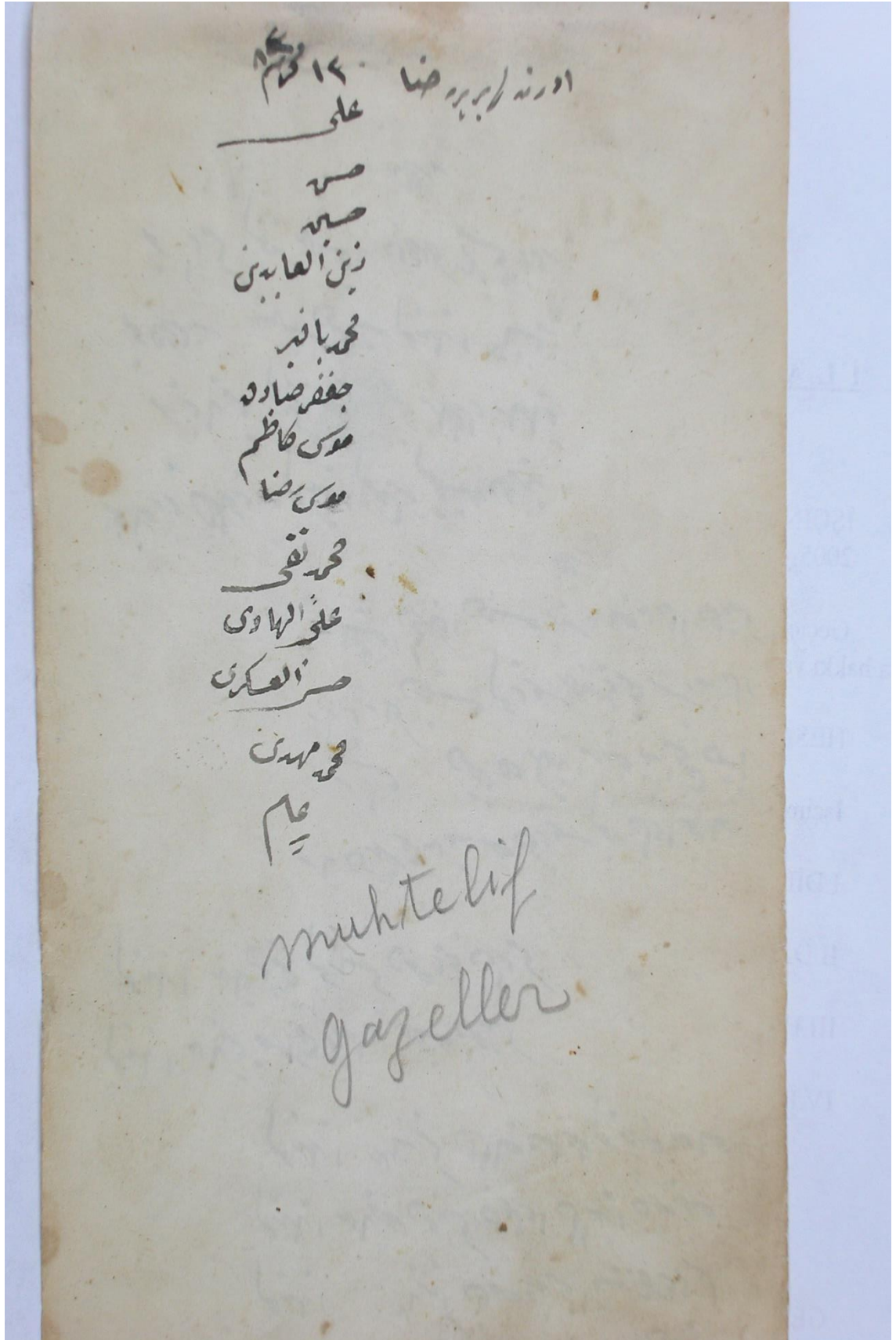
نه مشکل در بوغیر پیش دلی منبت فر الله
 ندامت که بخند غوغای لاله کرد بینه طالع
 کجوه بوغیر حینت موسی قید نه لاله
 قلوه اختیار بر اولفتن یارنده جد لاله

الط

بو فانی کل شتی نکت آجری دیر بلیه سید
 ایدر الله فیه اللوغت کور و کوی و اوید
 که قلمه بانند اند بیکه فاف صفت جلانا
 بشماه اللوغت که در سن البیع اثنته
 ابط

فبانیه نار هرت که کل هردم فز انص
 انصه جشم کربانیم هماره بکلی روله انص
 هوشه صوفه نیازند کوی در زاری نرماه انص
 سنه اوصاف قیدینه اوز حاله نقدی طابه انص

الط

قبی و کاکه گویند دم جوده افغانه ابلدیم
 لود کابینا الخیزه صوف کدیا به ابلدیم
 صوبون ابدال اولون کندهن عربانه ابلدیم
 جامه صبریم طوط جان کربانه ابلدیم

کندهن عشقده بولنده دوسته قریانه ابلدیم
 کردانی مجروحیم کسدم قریب فانه ابلدیم

حانه اول بنم سوزی حسنه گوشتی نا-
 اش لحرانه صبر ایتمه قنقی و
 ال نه سرفه سوزیم حسینی کار زار
 کندهی ال ده جاره بند صبی اگانی اصنا-

نبری عشقم مرهم ایندیم در دیک در مانده
 قیاماز داغدار خیم ابلدیم قریا به
 بر نشانه ابلدیم شاهی شهید سلطانه
 روزی که کلون باقیه بنم کردانه

کنیم آدم صافوریم حیوانی ناطق منم
 حیدر داخل بر عمل بود فامری فاسو منم
 لبک افزارنده کبری اولیا صادره منم
 هر چه جوهرش بر خفته بود منم

بصی قیل بارینا بود در زندان عصبانته
 رخصه للعالمیه امی شو بود در شانه
 با سر اجود بودم فاره بخوارم در دانه
 انبیاء اولیا فحاج سنک اصانه

کنیم عقیقه بودنده کوه بر باله ابلیم
 کردانی مجرور منم کسبم قریل فانه ابلیم

علم
 سنک

سنک حال خوارنده فسانه خدیج قلند
 بنم سوزی در دوحده اسر مجرم قلند

ارار رضی عنده که را جا بجا اما
 او نفسی در ابر صدوقی اسکندر قلند
 دند بود و بد بیک نظام عالمی سمدی
 نظام آنچه آفتی صورتی دفتر قلند

همان بنی عشره بنده حال الیم سانی
 بنم بار به بنده کفاله بر چه قلند
 ندر صداه اولو رسم رویش ایندو که واضح
 خیالی عقیق فکریم صورتی دلبر قلند

دولت

راضی عشقیده دلاره بو نهاله ابدیم جانم کبی
 سینه کو خنجه مجوسدور ای جانم کبی

نال فریاد باحت نذر بیس سنه
 یوسف بر تو خنجر دار کول برک خدمت کبی

حال دهریم صد هزار صد هزار باغبان
 بنهمه بنه فلان کورنده بو سناشم کبی

کولستان عالی بر نهاله ابدیم
 بر صوبه کوریم سردی صرامانم کبی

کنت ابدون که دیم جهانی سه کبی بر اولدیم
 لوجوردی قه ناک اللهه سلامم کبی

شقی ریماز شمع انچه زلفه در نهاله
 سنبل باغ اولبه کاکلک پیشانم کبی

دولت

ماه جمالیه دار ایله حور شیدی نابانه اولمیه
 قندی نوزدنک بند سردی صرامانه اولمیه

بر جهان زلفی سیاهنده باط و بر روینه
 ماه جمالیه جکسوده حور شیدی پیشه اولمیه

هیچ جنی ماری مور حلقی کسی طایفه
 حاجتگاه نعلای بند مهربی سلیمان اولیبه
 اهلی عشوه تمکلی ایوب ایمانی ارض شوقیه
 منکره بال شیبی اولسوزنه ایمانه اولیبه
 آرضی حکمت بهجتیه شوریبه اکلیمه الهای عشوه
 لذه فی عشوه الویر فرقه که روان اولیبه
 دردی عشقیه دفعه نه پیری در خانه ایامه
 اولیبه در ریشه ای در تنی در خانه اولیبه

 روانه
 عاشقی صادره محبتی مصطفی در لرزه
 در دیده خیره کشتی الی عباد لرزه
 بر که وجه صور سدا ای قوم سبز کلا سکن
 طبعی شاهی دلوسه مور قضا در لرزه
 جان بانی ترل ابدون بزرا ایمان عشقه
 بنده شاهی شهیدی که باو در لرزه
 عشقه طفله جلوه منکره فر شوهر سبز
 اولسینه قوم صوفیانه عشقیا در لرزه
 کرمه روز کلیم نام دریم بنده در دیدار
 جان ایله بنده طیبیا سید دار لرزه

غزل

دل در ایامه اش سوزان باشد
 اش غمگین حد اعظم هر آن باشد
 کای که ایله لم باره سیر سینه
 نازکی طیفی غم از صحنه هجرانه بنشد

از لاله اولونه نور میالیم فانوی
 رله بصوری جفا عتق افغانه بنشد

دو کلیم سیر شکی او ایله لیم نمان که
 جسم خونباری غم قطره افغانه بنشد

ای کلیم جام میی ساقی کول رو نه بوم
 بدی سابقه نه باره بیچاره بنشد

جسم کرده نه بر با فیالم بود فلانه
 اکا معلوکی دوری غمگین دورانه بنشد

حاله عظم بقا انده اولنه اوز کرمیکانه
 بوری ای دجهی کجا احادی کلای بنشد

غزل

الوداع ای ساقیا اولنه تمام اولدی تمام
 بزم من اولدی شکره عشره تمام اولدی تمام
 کسیر قلبه سیر کج ایندیال بود نه بیهوده اهلنه
 بزیا بلدی بود کیه لم نوبه تمام اولدی تمام

ناره لوسوله مشدري بيد و معاله جانبه
 وقتي اقسام ابلدك صوبه تمام اولدي تمام
 فونانون بلكندري فلکي دليم بولدي هوا
 اسدي وصله بلكندري غوبه تمام اولدي تمام
 دوسته فونانون رويهمه اولدي بولدي
 درک شغلي در بکنده صوبه تمام اولدي تمام
 علم
 روانه

بهمان غنوا اولوله بازدم قوتله کزدير
 اقله اولفانده صوبه کسه کزدير
 کسني زنجيري مسته ابد رويهمه بنه
 کسني رويهمه ابد مولو فوجي کزدير
 در ايمه لوصه قدرم بکنه لوسوله فونان
 بر ملاک ذريقه قفسه مرغ لوسوله کزدير
 استه کسه رضاسيه رباري غونان
 ابدانه رباري انسان قفسه کزدير
 کول نهالنده فوري فر بار ابد سيمه غونان
 بيم ساني شهابه رباري شريبه کزدير

رشته حقه ابراهیم

۸

دقه اول غل اندر کوله بد
اکا اناسار حرم اولد بد
اسمیلد بر دیو اسم فوید بد
اسمه بناسمه اول طفلی ضیاء

حوقنار ایدی انک دل شایری
بقلمدی انا حوق اولورینی
سوخله اولورینی حوق و عینی
رؤیا سنه حقه کدی بر فغانه

حکمتی سیرانه ایدر جان ایدی
نام عقلتی حیرانه ایدر جان ایدی
سوریکتی قریبانه ایدر جان ایدی
لویقم سوزده حقیقانه بیونه

اویانهی رویارده عقلتی برینانه
تفکر ایدی قوروی بر زمانه
سینک رده ایدی سوکلنی قریبانه
بودکلن قریبانک قلبنه نهانه

ابراهیمک حال بیانه اولجده
صونکده حوق حکمتی بیانه اولجده
کلنک اسمیلد بر قریبانه اولجده
بو شیره ماننی ایلد زبانه

۲

دکده یان سوزلم جان کولنده
حقتی ابراهیمی ایدریم بیانه
کهرنجی ایدریم بلس کولنده
مخوره اولور باغچه بودلور کلانه

حوق بجه ایدریم دردی کولنده
هم عارل ایدی شاز شریک
فدنی حوق بوزدر سنک حکمتک
تحمکه فکرم ایدر سینه نازانه

حلس ابراهیمی حوقه ایدی مان
نظر قیس صنونه اولدی حال
بر اولور دلدی لطف جلوه
حوق قلدی امر به بر اولور احصا

سره بد سیمه بقم حالی یاری
بر اولور احصا ایدر عالی یاری
کفا قریبانه ایدم کلومی یاری
ایر حقه قلدی او عهدی امانه

خدر قیس دینانک نهاننده
ظهور عودقنی بیانه سننده
دبردی بر اولور غنا سننده
حامد زرجسی اولدی غایبانه

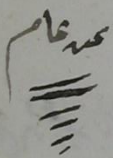
۹

اولوفه اطوری اولوری ایگوله	فقال الازی صاحبی بلده
نار اینهی حقه مراری ایگوله	بندتم زینته بونه انک کوله
جانخوری بانه ارشادی ایگوله	حسب حال ابدک بابا اولی بولده
کل سنی کدیزرم قلوبه سیدانه	عرفانه داغنه داربدل اولده
اسمجه انده کورند ربد	بقدی بجهانه بتمه داردر
تعلیم ایله رک جووه نیاز اید	ایشم بلس کبی الهیه زاردر
کیده جلک سیدانه تور میون کولر	سویلم اوغلام کابیر جام زاردر
شعبه فصوله اولدی قلبی شادمانه	امری حقه سوزم سویلم شایانه
ا کتابه سیدانه کیده بزم دیدی	اسمجهن در بابا سوزینی سولده
ازیم و بریدی اقی مسردر ابلدی	نیز بولجه انه عیشیه بولده
الیه قشایون صاحبیه طاری	بزم خودمیش اشکار ابلده
بنددی کوربانک ابلدی حشانه	اکلور کاسه صدجوم اولونه نمایانه
جکله کتبه کبابه دل فریاری بیدر	ابرالهم در اوغلام رو بام کوردم
عوزمان حاصلی بر مراری بیدر	کسلی طه قهری مجال اولدم
بل جاننده سوه بزم بر اولور بیدر	بم سنی بو زخم کسه کله هم
کوزنه کلامی کلمه نه زبان	بویانسه صحرای افانه قران قلده
بسته نه افسی فانی سلفی	اسمجهن در قلبی صارتدیر بابام
بریشاله ابلدی غریب حالنی	صانیم اولور بزم خاتمه بابام
طلوبت الیه تسلیم اینهی کلنی	کلنی اولور بزم یاددیر بابام
بابا اولی بولر اولدی بیدر	هچ بابا اولور بزم اولور می شمانه

<p>۴ الوداع ای خطه در ابدون اغله بنم ای کوله جگر به اولوه زاغله کو نگاه خار اولیام قولدیم باغله بلکه اوروم سفاظ نیدر بوجله</p>	<p>۵ ابراهیم در ادغلم کلیمه المده حقه قوربان استدی غایه کوله قوربان ایندیم صف اولونه مالده بودکل قوربانک بوردی سجاله</p>
<p>در بلین کبی ندر کلیمه صانکی قاضی کف دغور کلیمه لعین ایله ایزه اغله کلیمه اندی طای ایزه کور اولدی</p>	<p>اسمعیل ربی اسخمر مولو یا قوله صفایون ایدریمه اصفا حله ووردی بوجان قین اغله به صاندیم انلیم تیره بر حسیله</p>
<p>ابراهیم اولوبیکه بوکله ایزدی کوزیکه طوط لیم امری سولمندر سوزیکه قوللرکه باغلیدیت قلبه بوزیکه جو بروب کندری تکدری صماه</p>	<p>بوطن بکا اول ربیبیکه بابا انا مدله کله لوله الویدیم بابا غم دکل غمور که کیده بی لکسا حسنه قیامه قلیدی الومانه</p>
<p>زار ایدوب اغلیدی عرفانی دغش بو زولدی بلبلک تهرکی باغش قیابون کوزیکه جالیدی بو صاغش زرضه اول بجانه ایتدی نشانه</p>	<p>اناملن حسنه بیزه وار ایدی بل جانده سوردی اوز کربان ایدی ایتم قنایون صاحبم طراری روزن اغله جگر بر بانه</p>
<p>حسنه بوجاشی جالیدی رطاش کسه بوجانه کدی کلیمه کلیمه فدره ۴۱ دیر بکله بواجش قدرته بوجاغ ویرلیدی نساله</p>	<p>اسمعیل اولطوری بزی اوسق نورالوم ازی سوزی اوسق اورام اولوبدی بوزی اوسق فانه روانه ایجنده ایدیم بوجله</p>

۷

<p>انده فصدکه اندا سور در بار بر دم کد سینه عالیله بر سار هنرم روضه فایحه او قوبانه ارم اضر ننده اگا اکی اولور ایاچله</p>	<p>نه اور و سینه صحت نده بر عصبانم کسرم دیو امر حفته فرما نم کسرم هر تنفی کار ز نام امر صله زنی ایده مم عبله</p>
<p>بر توی بود حکمتی مولو اول حراب لیس صونان صوفی اعلو عیدیه السیه دیو بو جهانه دنیا اندیه جاننی ابلدیم و سنانه</p>	<p>اولم جیدانه امری ایدی مولو جسته نور قوبانه ایدی اعلو ایدی قوبانه انده کسادی اعلو ابراهیم اکملین اولد بار خندانه</p>
<p>محمد عام </p>	<p>اکلر که شاد اولون کولسیدی حفته امری بریه بولسیدی جسته نور قوبانه کولسیدی قوبانه اولوری بلده صول کوله</p>

ردانه

قبیل تقسیم زاهد سیری الانبیر کوکل
 اوده سکرینک عالمک هم بارش هیدر کوکل

قاره فوسینه و حجابک کورون فایم کور
 بانموز نزل نمودن سیده کاهیدر کوکل

اردینک دجهنده کوروم مسی که خجانی
 اولیب اربان عقیق قبه کاهیدر کوکل

بو نجه دله کیم ظهور ایله اوجوه انوری کور
 جوده طلوع ایله جیهانک شمی ماهیدر کوکل

بوصفتت رفیرور کیم بظنی صفی قیل کتا
 جادیا کور زانی حقیق کنی کاهیدر کوکل

غزل

بوج اوجونده اظی طول شمس صفه کلدی صبا
 جرمی کوروز فیرنه نور به کلدی صبا

بو کیمی جانم کبی جانانده همدم ایمل
 جلوه ل ایندل صفای زوفیه اولدی صبا

مژمه الود حوله الیه لب جسم عتانی
سوز که جسم آهوی در سنا سنا

عقبی باده حقی ای کون ساقی لبودله
که شکریم قصه در صحرایه دیوانه

نوشته

نوشته

بیهوش حالتی عرض ایند کوش
در دین زخمه بولینه طب
وصالی باده که ایوه می در شینه
ارام دار ایله اوچی رقیب

جده بر بنده نه اول بری زلم
شوی اغیار الیه زوق صفاد
اغلیم روز شاداری دینار
کوشنل بر رض اولور می نصیب

د ایجا طلم ایلمه سوال
ایده می حقم بونجه قس قال
معلومده سنک انار اولخلول
کنج فلز کنده فالشم غریب

چو بیایندی اوچشم جادو
قلقلتی غم بر می الیدی طاصو
حدود غمده می تویمیم باهو
بیر بر مقصدم حد الغریب

بایم جم جود می ای بوزی ملهم
اوخود بکم عاشبه بر نجه درم
اوخنده رد صلیبه زلفی سبایم
فغانم ارده دیر بر شام سهرم

طوره که محمد نه ای دل بسندیم
بغله که کوشنل زلفی کسندیم
وصالیله کوریکه نازل افندیم
انگیزده اکلنول فاله جم بوجرم

حدوی به فعال کیدی ارابه
بسته که سوز بکم جودی جفا به
ایرندی ایشتم غم که سما به
شایم زده کی فالدی اصدوم

رسم ایله حاله کل بوزم جاننا
سنگیزده ایده بزم او دایلو
جیبیم قلقلتی کوریمیم اصلو
سناه اولون کدیم کیم بدم

رسو

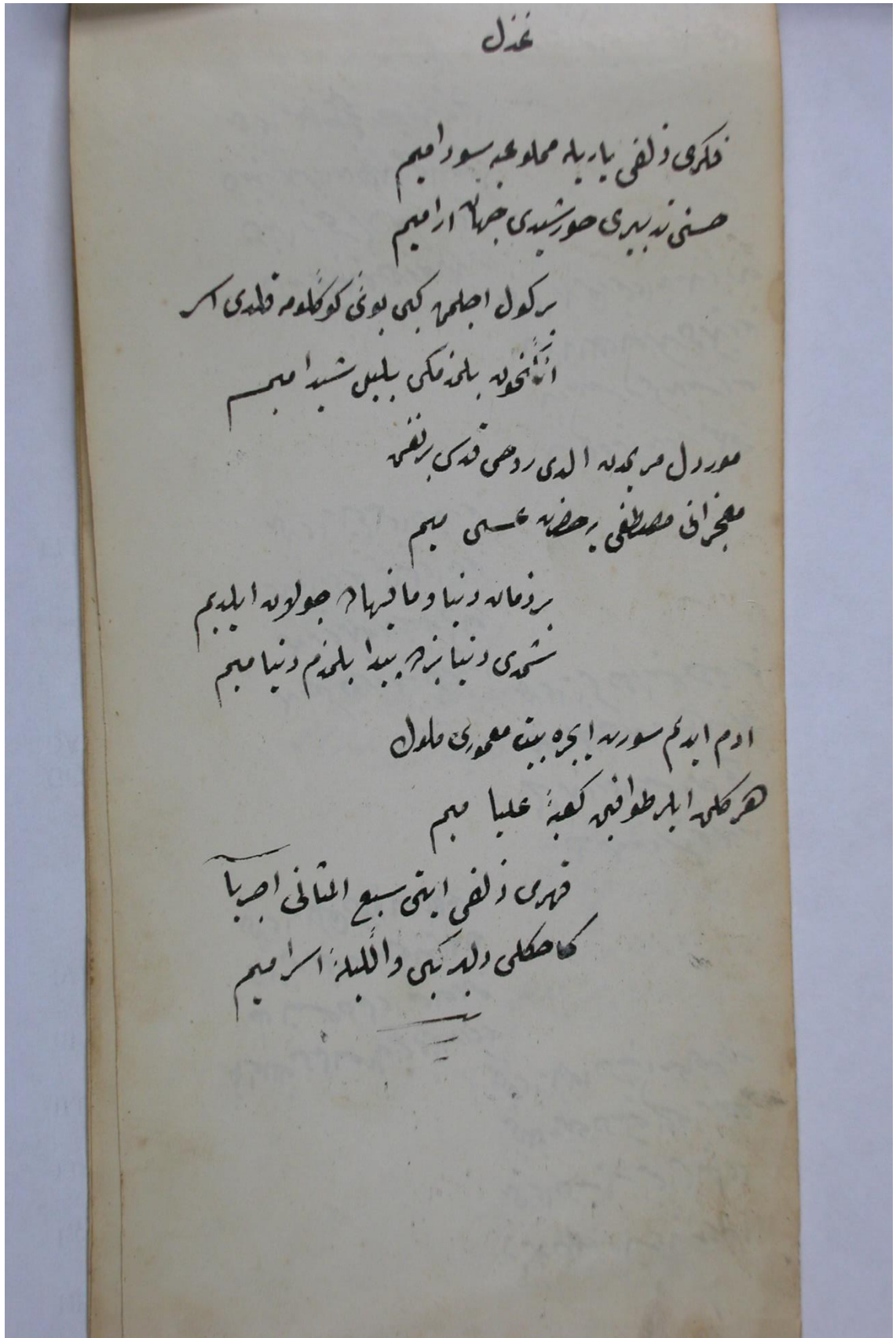
بنم سوکلی سلاک نم شری حوبانی هر انم
 بی لعی شکر با بزم بوی سدی صامانم
 سکا گویم اسبم هم فقیریم زری مجبورم
 سادلو کراقلو بنم هر نشو سلاک نم

شیم روزم دلیم جانم جفا نم طالع نم شوقیم
 ضیالیم فکریم اکلیم بنم حور شیدی تا بانم
 ایمانم فیهیم دینم صلاتم طالع نم فحیم
 طوافیم صومیم قلمیم بنم محبوسیم شیانم

ظهورمک بنا همدک عقومک شکومک
 قدیمم مظهریم با بزم رفیقیم همومم جانم

کولم لولم منقسم سنبلیم بوی صفا بختیم
 مقام خدییم مسکرم جمال و بردی صدانم

مادیم اسنکیم حبیبم او فیدم رصفم سکه کله
 فقیرم خدییم حاکم سدی کوبنده صدانم

اسلام پارساہ بندی غراب
اولیاء اقرار - ایندی اونچی
صدر اعظم حکمدی خدیہ قلنی
سید صفی محمد ایندی اظہار اونچی

دورہ طرم فرما حاصلی ظلالہ
جمہ حاضہ اولدی حسنا لله
عالمہ جامعہ کورہ نصر من انہ
رسولک صابغی لھکا - اونچی

ارند بوہر وید بدلی
قلنج قیدہ سندہ اور دندالے
نگہ بندن ار صلاحی حضرت علی
بورندی جداری کرا - اونچی

ارندی بیہ وری کورند
حال غنڈہ خدورند
بوکہ اولسار بوکہ ارند
بورندی اصی منی - اونچی

جملہ بر وہ ایدہ لم ثنا
صد سندہ کرم سندہ کثنا
بورندی کذحافظہ انانقنا
جانہ زبندہ اوقور لھبار اونچی

ارند بوذنی قبیلہ کوندی
جمہ مانوئل کرسیمہ اندی
زودہ اصی سالک نہ از صلاحی
الذہ بیوضہ فہی سید - اونچی

القیلک در غام اورم اللہ
القیلک خورسانک بیری
فہی کی بر مار اونچی

حاجی بکنار و لای سید نصر الله
 بوزندی بر جنبه طوار اولتی
 سیدی جراحی شمع یا حده
 زنده سبک در و لای ای که کوفته
 کلاه لای حده نام صدیقه
 شمس طبریز فلو لکهار اولتی
 جراحی یاد الی ای که حاصل
 مولوم قبول ای که فلو لکهار
 طویله جکمه طول ای که
 فوشانده سوجبه نکند اولتی
 شمس کتور وای بر بند کسره
 فوشانده کس فاش کسره
 جراحی جیجا فوشانده
 فوشانده ای صبی بله اولتی
 آه و در بوزندی ضلای
 بوزندی با ضلای فوشانده
 شمس صدیقه کس شرای
 فوشانده ساقبل ای که اولتی
 بکنار

اسمیک بر کنی لوظهر سجا
رسان بودی باقی نه ایچوله
کوله کوی براندی بدی آسما
هوسبند قندله طاقی نه ایچوله

هسبند قندله اوغی فرشی
زند قناره منداندر باسی
قندله براندی آبی کوشی
سده سبه حاله صالری نه ایچوله

سنگین حاله دیا اولفده یار
صفان امری ایله فله براندی یار
بدی اقلیم جا کوشه کور دیا ایلد
قوریه ایرمانه جسته اقدی نه ایچوله

قوریه ایرمانه جسته اقدی بدی آه
دینا بتمله بر لوکوله ایله ساه
حطه سبه دوز سبد بر دیر اوشاه
ایسی درگاهله سوردی نه ایچوله

ایسی درگاهله سوردی قاجوردی
سنگ جوایی دلده او سوردی
لغنه حله سبه قندی کوردی
بدی قناره سوب اندی نه ایچوله

بدی قناره سوب باصدی قده می
تصحجه سبه جضونه بودی
قوریه سبه براندی حطه آرمی
انک صول آکسبه چکی نه ایچوله

انک صول آکسبه چکی دینا
ماه تاب اولون کندی جهان

شعبه تبیین اولون کلدی بلوز
ادتم قنای بشاره کدی؛ ایکوله

ارم قنای بشاره کدی
کافدر لهری بر بولان بدی
فدح بنجید اولدم برکن بادی
صالدی اول عشاء جلدی؛ ایکوله

اول عشاءه ی کسی اولدی کن
عاشق اولور سوزنه انجاسی
موسی ایله فریغونه؛ ابدی اولکای
او جدوری ارباب؛ بدخولدی؛ ایکوله

او جدوری بدخولدی نعلن کوردی
حمه ایدون بولور سنال قلدی
الذره اسانی بر قنای جالدی
اوله ایکی بروله صواقدی؛ ایکوله

اوله ایکی بروله صواقدی جاغلدی
بعلقدن اوغانی بوش ایکوله اوغانی
ایوبن دولور دولور درم بعلدی
بار لندی تنی قوقدی؛ ایکوله

موزونی چاغدی بهر درم باطین
حقه سوکلای سی ابراهیم طین
قریانه انجان ایکوله اولدی بلین
داغ بئنه صاخ باقدی؛ ایکوله

عم

حکمتی الهی شام سهرم
 سهرم باد آس باغ ابر سهرم
 باغ ابرم بود رختی اسرم
 اسر غنچه بادی دل محمد صده

کاشی قدر نه حاضه مولو
 ایکنی نغمه الف محمد در المیا
 سخی رونیک کنی بولقد اصلا
 بیکه کالهم زان الوقدر المیا

محمد صبر زان صفای اکرم
 اگر چه صلوة اولدی مخصوصه فلام
 فلام هم آسباب واقفی الذم
 الذمه غنچه اهلای جاهلی محمد صده

حوریه محمد سید ای بری صوره
 فلورینک منقشه اوزره عفايه
 سخی صان اور مانه قائله البه
 کوزلکه صندان صدور المیا

محمد ابد عالم کب ابد رهند
 هفت ابد الهی بولور نصیر
 معنیز بر قبضی صده غمی قدر
 قدر ای صلاه اولور زانی اگر صده

هوشیار بی کبی دل نلوتنه
 اللهم اونی کبی لغزی صده
 دارمی رضی کبی ایکنی فاشنه
 اوله ایکنی صحن ابد کوز المیا
 فده

عکسه هوشیار بومرعی کوزوله
 عاتقه موزولی اوزانی کوزول
 بولر لشفه اسرا بر لشفه صده
 صادر فلجابه ایجه صغانی کوزول

نخن فسفاه بواجبه نصیب
 بنی هلالون ایندی بر کلک نصیب
 دلیر و جرم بولقد طب
 کوزلکم فلو طوبه نصان کوزول

حواله کند بندهای بودم
 نظاره باطنه بار اولم که
 بود که در سدر کسب رجب
 خدی بود که کفنه جانانی کور
 دو ششم

ای ساقی بنده ندر بو اسرار
 بر قطره کی قلبی صفا بنی
 جام شایسته نه کفینه دار
 سوبله بر افشانه افشانه بنی

حنه مغز اوله ای نوری ملام
 بخار بودی روی نه کجی
 کار ایندی کجا فریادی از هم
 طبعی اهل کوهی کشته کجی

سنی بی مرده سنی سوناه
 کیم کیم اینقدر استه کیم
 شوی بار اولم کله و بار کجا
 نه جاره سوز کیم کیم استه کجی

بنده سکا و سوز ای چشم افند
 کله با استه که ابله کجی
 شوی نظاره که صانع بنده کله
 سوزی بوالسیر در بر نه کجی

فصل مرقوم مولو اولو سوله
 تو کله قرار اید که قرار کجا
 کیده رک عارف زانا اولو سوله
 حقیقه هر که دیده دله خانه بکجا

حصار اید به لوری قلبی
 صفا بنی غور دله کیم
 صفا بنی زانی کر کیم
 کشف لول اولو سوله
 سوله لول اولو سوله
 نوصا اید به صلب اولو
 هر در راه انصاف اولو
 درای غیبه فین در راه
 کیمی کله در سنی قلب کجا

دوم	دوم
عقده اشده رسم اولشم بسم حکمه حضرت فاطمه بالهدی شکره کبریا عقده اشده رسم اولشم عقده اشده رسم اولشم	کوزله سوله طیب کوزدم شفا بان اولدم قالدی بوعلمه صبر بوجا خنده صبر بانوردم جود شکر مولای ابروی کما وده
حدايه اللهم صلنا روزانه عقده اشده رسم اولشم فاطمه زینب سانی بیماز بوسری رنده کهن کبریا بیله حدیبه	عقیده در سینه کوزدم اول انگیزه کوش سور کوزله عقده اشده رسم اولشم جماعی عرفانه ایدم انار ابروی کما وده
جلس عرفانه با اولدم چاک کمان اولدی باغده کوزدم بر بغری بانقم لطفه فایز جماعی عقده اول قان یار بیله حدیبه	فانی اجمعه نزل ایلد بقافی اجن کوزله بر کوله طوطی بقافی جهد ایلد صبر تله رطلا ایلد ایمان اجن کوزله جماعی ایلد عقده کهن حکمه رسمه
دوم	دوم
مناقصه سوزله که الام اکنبه تسلیم تلخیصی خالیم بونیم قین مال جبهانه کبریه انیم رله اسم زکرم علی لوقنا	شاه قاصد روزنامه سرداری شکره اشاهی کربلا تقبل الاله مغفور حضرت دو چشم علس ابنی مرادنا
دوره قیودیه اوج کبریم اولدی ایکی اولدی ایکی بر نوسده رهنما	درستی در کاهنه ابریم اولدی ایکی اوج اوج کبریم اولدی ایکی

مدل

ایلیا عرض جونی جا ابله میبرد بکا
او کرده اسرار صفتی لوم ابله میبرد بکا

صورتی خفیه سوزم خفیه بیدرم وجهی نو
صورتی اسباب حلقه وجه از مدبر بکا

دور اید - اینیم کلیم حبیب روبرو

انگیزه اشو صورتی فیضی از مدبر بکا

زره بم زانم صفایم بوده قیام باقیم

سویلیه کبر درونم ایوه میبرد بکا

کندی اصلک فهم ابله اکل دورتری حکمانه

بدنم خرابه بوکا ملکنه لوم مدبر بکا

تمام

سند آه رسولک مسوی افضایم

کافه اولم کلبا هر کسک افضایم

بنده بم شاه دغانم مایم نصرتیم

الهن اقربانک اوزنه جمدانک اعلا بکم

جنیم بکم بکم بکم ملکنی یا بکم

مکنیک انکای اولم بکم الو بکم

جمدانک بر درونم بکم کلبک نصرتیم

فهم بیدیک فهم بیدیک کندی ار بکم

کس باند غریبیم من خفیه باطلیم

هر کس بر اسله و بری زبانی حاجیم

تمام

عدل

برو کوه استنکم حوسه ی ماهمدر منم
استنکم نظمی یانی حفر الهمدر منم
ایکسی برلك بوزنده دل بناهمدر منم
ظاهری باطل حقیقه قبله کاهمدر منم

مصطفیان جاگانی سیه کاهمدر منم
شاه علی المرتضاه صوبه بارشاهمدر منم

اکلک برکج نکاهی حمله رحمتد برکجا
صحنی حال زنده کوه کاسم غایتد برکجا
بر نگاه ایسه تمایل حوکه سعادتد برکجا
فابوسه بوللک قوللغه کولند برکجا

حیدر ام الشادر الصلور و السلام
فاطمه حیدر الشادر هم او در زوج امام
جاء دله انه اصحابه بوزیان سلام
برینه سلمان باکم برینه قنبر غلام

شاه حسره حلفی رضاد بر تاج ارباب بقیه
شاه حیدر کربلور در لغتانی ساکنیه
دشکدی کوه حفر در شاه ابن العابدیه
هم فخر باقریدر مهدی حله برینه

حفر صادره معان سزی الکرکانید
هم علی موی رضا صوبه جانک جانانید
شاه تقی و بانق غنقلید سلطنتید
مهدی آل محمد غریبک صوبه جانید

محل

حادد بلده من قری حاددانی عالم
 لهم از ناز جا کرینان حاکما با ما لبیم
 تالیح سلطانی عالم مصطفی و بصالحیم
 جمله کجیم ولی انجوه علی بنا لبیم
 عاقبت سربار هفت شاه صبره عبد البیم

قیدی عضا و فتاده اولشم محمد به بری
 ساکه نسلی رضار تکتکاه حادری
 دکتلم طعن عدوی صبره لبیم صبره
 اولشم روح امامان بنده فریاد بری

ساکه ز مکتبه کلو ز فرم و کل کو علوم ملول
 ز الله خود بینی کو کیم حوکه اداسی بکفصول
 عدلی بیدنده حواله استدی الی اصول
 سه بکار که قول بکار من درم صدق رسول

کیم ایدرتل نعلوه ان عسی اوز اید
 جان اسمان نه ایندکه قیاده قوج بند
 زجر نرندنه حسین انرا انجوه کل بند
 زمره شرح البسم جسم لیکن جاهه کید

ناله حفته کردی نطقه بدی بکلام
 ساکه جانیر امانه جاهه بلا نزل ایند
 سوز و کل و صلیم علاوه شاهیم انرا ملک
 بناییم نای قیاتی با که سلطنتم سرکل

هادری زان حدیم مظهری انور جل
 با بیدیم شاه از ناز صبره بکاش ولی
 کتبه لبیم ماه دلیر طوبی نغمه زان ولی
 جا غریبیم عدلی لبیم انرا محمد با علی

رسو

بوقناد سلطاندر سو در یکیم ز الله بکفا
 رو برو له ای کورمان به بند کولیه بکفا
 آه افغانه ایلدکدر اغلامه قانه کارینه
 عاقلم لهری ایلدکدر دیم احمد بکفا
 اولتم فرماده سری بو ز بیان جفا نده نغم
 ایلدکدر کونه نغم سو در یکیم شابه بکفا
 جانه الله ایلدکدر جانا شابه جانه کیم
 اشو کونه صورتنده اولون دجه بکفا

جوبه لهری در رسم ارجه در حقیقتم
 عاقبه اولون بر عینا وصله بکفا
 پیام
 غزل

ایری اول ماه محرم تده جابه اغدر بوکونه
 او ابدول تختی کولکده عاقبه اغدر بوکونه
 سه نخونه عاقلم لهری ای قحنی حانه له
 فرقتنده هو حکر جمله ججه اغدر بوکونه
 کیم علی اولو دیر قلسونه ننده لغتی
 شاه حسینم کر بلوتم جودکده قانه اغدر بوکونه
 حقیق کار ایلا منکر منافعه اغلاما
 دبه سنده قانه لوکر اهلی ایلا اغدر بوکونه
 طوتدی اول شاهی نینه دیر ایند بار سو صبر شابه
 اول سینه زار اید حریف قرانه اغدر بوکونه
 زار نینی لهری ذمه شنه بته جان اولدی هب
 قطره قطره نغم لوکر اسمانه اغدر بوکونه

بوخچه پيد بوخچه و لي هيج قلدي اغلا مديله
 جدي بال با صفا بيخوره اغلا بوكونه
 حاقين اريند اي جوي لوقتان سینه
 من خچه اغلا صيم بيخوره اغلا بوكونه
 تمام

فصل ۲

كفي ذلك صالح في رخصه ايامه
 كاز اغلا بزم اصواله يباشمزه
 سني كورمان منقذ كور بندر بوبلكه اشك
 كفا بقدقه طولور زيره كبر با شمره
 جوي جونه ايلم كيم اوليه ناكاه نوكنه
 از ايدون جوي خصال قبله سن جاشمزه
 اكن اولاز خمر بوخچه بنده خم الوب
 هر كلمه عملو كيد رشار كلور يا شمره

غن يا مني فصل ۳ بزه بيدار ايندي
 كلنوز خجوله دار انچه سلفتمزه
 تمام

فصلی

بارحم ابتدی مکر ناله افغانمزه
 که قدم بصدی بوکوله کلنه اضاعمه
 اشک بارانی مکر قلدی اثر کیم ناکه
 بندی بر شاه کل نازه کلستانمزه

بزه اه اشک باندی انده بلندی
 که صیغ ابلی روشه شب هجر امزه

بود صاله بو صواصولا دیمل حکمه ابلی
 اگر ادلسی بو صودیده کبد باعمره

بر خیال اوله مکر کورد کفر بو ضیظا
 مطلقا صاطره کلر که کله باعمره

باره مهاجر اولدی کلنه ای جله کولن
 قبله لیم صدف نوز دار ایش مهماعمره

دلبره جانی ایشه فصلی کل کیم
 جانه و برون دلبره منه فیه لم جانمزه

تمام

دائمه

اذا ویردیم له نعم السیه بنفذه
 در دیکم افزای اجمانه الیم
 بنم سیداه کوردم جشمی زارنده
 به بو قینی بر جانده الیم

آیله تریاده خلوه اولون کلیم
کنجه بی بدانا حیده بولیم
مدر تمام اولدی بیبا کلیم
بوخاری خیرین جهانه الدم

بله کله اولونیم ایلیم فریار
ورد بلیم کوخه استیم ایلار
بنه تکرار تعلیم ایندی بر اوسار
درسمی مکنی هر فایده الدم

دیناره ال حکون ارکانه بر ایشیم
جسمی بوجو اخده اقبیم باشیم
کوسه بولنه فدا ایلیم باشیم
بویش بر ایشی سلامنه الدم

خین کورمه بلیم نوره در
کر جکده جیله نوره سیر در
بو اساری حقیقه کینه بر در
حقیقه شهنی مردانه الدم

عالم باشنده بانه بر سیرانه کاهیدر
کر کوکل شهرت کورنه در کاهیدر
بدر کینه سیر بر فرق ایل در
را فاصه رفتی دیوانه الدم

جاسه بوکر ایلان که حقه کوشکونه
در ماه کنز لیدر اول درده اولون
میلان صا در عاقده کوشونه
بوغان حکمت لفظانه الدم

کریمه صفا ابده عصیانم جوئد
 قلمه بیان اسراری بوند
 ذبور تو را نه انجین هر که کند حقیقه
 لذه این قرانده الیوم

سینه سخنی کلدی رکله دی
 معرفه بولون تر لر کلدی
 حد لکمه اولدی کولسان جلکدی
 اجازنه دیر دیر صدانده الیوم

حقیقه سوز بجه حیلده فایتمارم
 بو سوزی کسه بیله انجیم
 بلیمه اوستاد خرمه انجیم
 بولنجه بی بر جانده الیوم

موسی به نجلی کونیهی طور
 ماط اولون علفنی شندی انده
 انا احوه سینه ابردی حضور
 حقیقه کنه بیان کید بانده الیوم

کلده شمه غفلده حقیقه بوعلم
 در کاهی حدیبا اوغرای بولوم
 قدره خرمه سنک مفاضی بولیم
 بلیمه از غن ابده کوانده الیوم

مؤصلک الله بولور براتی
 مؤمن اولوبه الله بولور نجاتی
 معراجده انیرری بولور ارکاتی
 صولورده حقیقه سله نده الیوم

القور ادرانه ایم کنده سوز بجه
 سه اولوب ترابه بانده ایم اوز بجه

فانی با سوره کبیرم ایکی کوزیدی
به جاری چشم کبد باندنہ الہیم

عالم

داستانہ

تول و قتلہ آل عثمانہ اوستونہ
نہی بیان کافرہ شامہ یوریدی
بلندی مرام رشماہ اوستونہ
خطہ ی سخاہ آل عثمانہ یوریدی

ناکماہ کور کور قوریدی قیامہ
قورلہ ی بر عظیم جنان نہامہ
عالمہ شای اولدی اشبو غلامہ
قالدی عالمہ انساہ یوریدی

صان بھان کور دبار ایتہ اسندہ
نشاہ و بردی حبیبہ کربلا اسندہ
طوطولدی عالم لھو سدا اسندہ
ھب لنگری اھلی ایماہ یوریدی

قلہ مار اولدہ نہ ابر قانویہ
نہی شہادت انہ مار مد نولہ
عسکری اسلام اولدہ مار نولہ
ایچلدہ صیدی نغانہ یوریدی

دبیدار کبیرہ بویلہ بمانبیر
بویلہ ایسہ اولدی حبلی دغانبیر
بفہ مار کور دبار حال بپشانبیر
اطراف اکناف فرمانہ یوریدی

کولینک اصوی حکیمه بله کله
برهوسه سیدر کنده بر زمانه
حاضرانه غاشانه اوله بله کله
اردی اول فخری جبهانه بوردی

کور دلد عالله حکولو کله
هر طرفه صفه صفه کولو کله
نهایی بوفد رسو کله کله
کوباشنه در ماه بوردی

نه حکیمه اوله نهن فو بله
بنی باشنه حنکه حاضر اوله
صحابه بیفجر جمله کله
ابوبکر عمر عثمان بوردی

صالحه بله حاله اودم غولفله
قیاسه ابله صانکه قوبدی زلزله
ز الفقار الله سوار کوله
باحصو صکه شری بزوانه بوردی

کافریان شکره فوندرین سله
خزانه انه بله حکیمه ویر ز بله
بوز بکرمی کوره بیان بیفجر بله
دلنده و بردی سهوا بوردی

صاندر صکنه اینه دره قوصو خندله
حافظ اوله نجه بای کرله
هم او کونده کله بیان الی نبرله
حسب بکاشی و له سله بوردی

هر طرفه کله اول منوره کله
فکر یانده سخن نبردی خدار

فرج احمد اور اس کے سوا
 اللہ فاجسی بلوچ بوردی
 برطرفہ برطوز اولدی کھویا
 ازنا کلبه بله بله حالو
 بورنا اور کور کور کور کور
 برطرفه باله سلطه بوردی
 برطرفه ظهور ایندی چوہ اسلام
 اندر کیم ایمن الہ بله پیام
 در عقب بنده اوله ایکن امام
 شاه صبه مرد جماله بوردی
 برطرفه ظهور ایندی علامد
 اوله ایکن طیفه ارلی سیک
 سله ویره رن کلاور تندر
 برطرفه اصم بیجا بوردی
 برطرفه کلاور چوہه بیدانا
 صوح اور دوشالی وریا
 دلکری و روی انا قضا
 بوقه حافظ قرآن بوردی
 برطرفه ظهور ایندی بر حوشه
 قحوس اوله مرده اوله بد جاکوا
 کلاور ایندی زاولی بنوه صبه بونا
 ابراهیم اوله سلطه بوردی
 برطرفه اولدی بر شکر خاها
 فنه کرا صد زه نهب اولدی ماهر
 اولیا انبیا صله کی حافظ
 بوئی و لی بوئی بیراه بوردی

بر طرفه بونجه شيرازيه
كلو طوزو مازيه
هلم اوله سكر قرا ندر ايله
او حوضه صاحب قرايه بوزيدي

بر طرفه كلو بر جيلی سركشي
هلم موصود باشنه بوزيدك كنه كشي
سعي و قاص هم اولمك پراش
او خاله ابن سعاد بوزيدي

بر طرفه كلو نغره موصود
بوز ريزه سپر اللنده خامود
بنتجه بيلك باشنه قندي ماله بوزيد
اللنده اوله ايله كانه بوزيدي

بر طرفه آبا صليم شيرازيه
بوني صلي حروج اولمك بارغا
كلو سر غنله بنا انش وار
بانتجه صفا مرزاه بوزيدي

بر طرفه ظاهر اولدي بر جيري
انده بنتهي اول اسماري
بانتجه كوه قافان لوري
بونجه قوشه زبانه بوزيدي

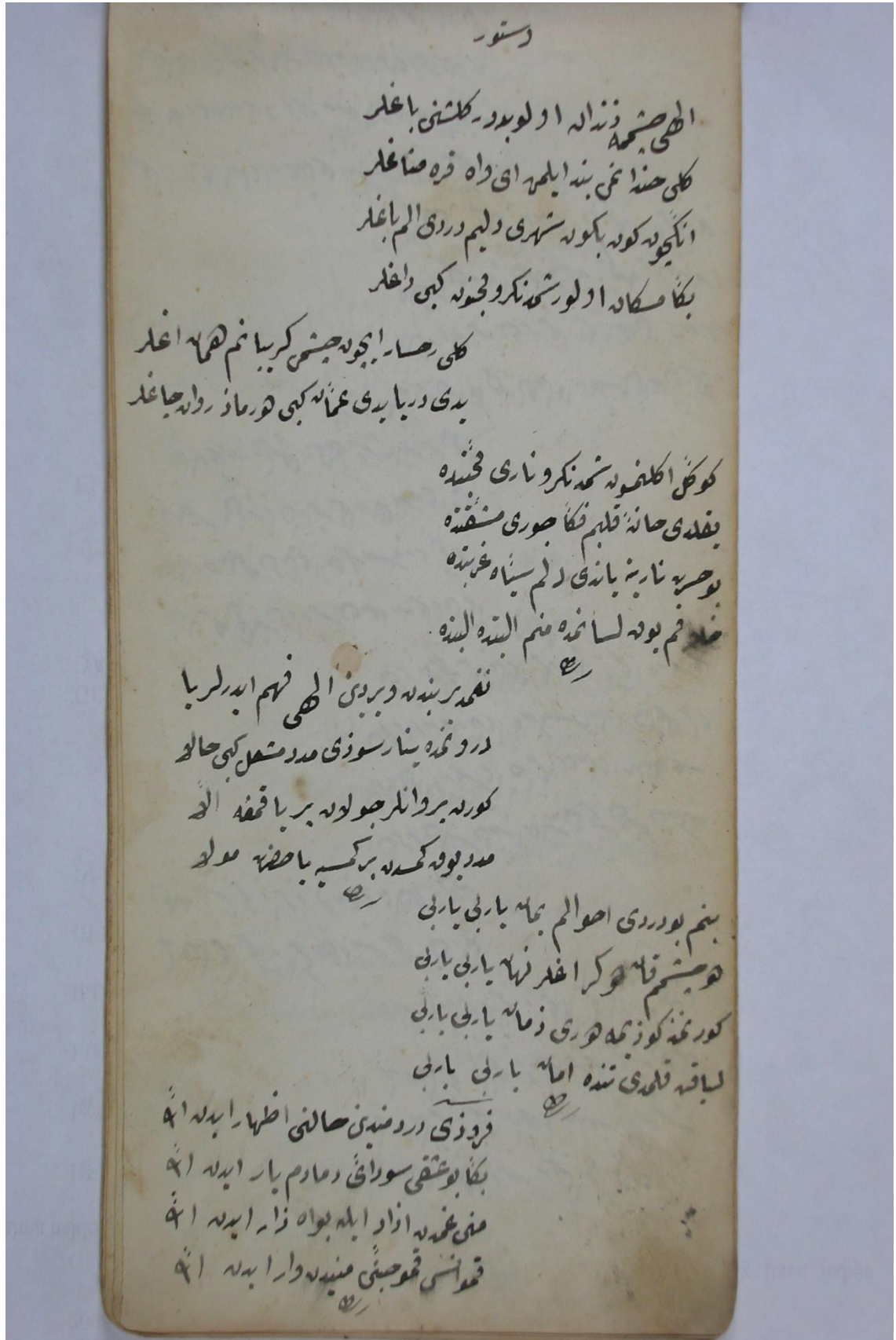
بو بله صفا اولمك حاله و صفا
كوكه ماولك قلدی نكش
طولدي اشده هف باشنه بنت
سل كبي جاغندي آل قله بوزيدي

مارك بر كبي بتوروم حاله
ماه نوبت قندي نهم كالي
اول كبي معاد كوروم بوجالي

حاصلی قلمی بر جبهه بوردی
 بجهت تمام اولدی دانسته
 فرهم ابدله عارف افریده هر آنه
 ابرشاری بیچاره بر جیبی زلفه
 بو حاله واله و حیدره بوردی
 تمام
 قلم

تا بریم السنه عتق اولد
 اینه بول ابدل ارکان کوزل
 ازله مومن سلیم اولد
 رضاره کوزل فریانی کوزل
 حوایجونه کوزل بکنله باسما ابدله
 ازله کینه فرزند شه ابدله
 طریقه اوزده هم بکنات ابدله
 به الله ابر برهانی کوزل
 مین ابدله جهانه بیهود یاره
 بیس کینه کوشه اهلله زاره
 وجهه ازله سلیم لفظه
 حقیقه اول شاهی مرزانی کوزل
 تمام

قوسه
 خدیبه نظر فلیمه کل انسا به
 اصنی صورته خلوه اندی بزانه
 کورند بر انمه فیاضی مظلوم
 سوره وظیفن حقیقه برهاله
 فوق اندی جبرائیل درودی مریکه
 جووه صیاح بدرتم کلدی عالمه
 دلغه کرنا بنی ارمه
 فرانده بیوردی حلووه جهانه
 وجهای حقی کووله خیری نیده
 صلوحنده اولو حوره الهه کیده
 بوسکه درنده کهیم مقول ابه
 طریقه باینده جلیبه عرفانه
 قوسه
 جمالان شعلدی بدرتم در
 روبنده صورته طه دکلمی
 عاشقین حسینه لهم نور فریدر
 مئم وجهه الهی مولو دکلمی
 فان قوسه بللی او ارنای
 جمالان غنم جنت المادی
 مکانه لوصفانه زان کبریا
 اوصاف حسینه انشا دکلمی
 عتوه بنی ولله قلمونه زاری
 صابن ایندی زلی یار انقاری
 اول حال روبنده فدره باری
 نقطه امله معنا دکلمی

نظمی درباری

بیز اورم ابد الیوز سردار بجه قزله
چشم فرخ شعله انوار نمز قزله
بیلای شبه ابریز گلزار نمز قزله
دینمزا بجا نمز اقرار نمز قزله

نوری احمد صوری گزار بخر قزله
قنده باقاصه ذبیم دربار بخر سینه عالی

حکمی طبعی شجری شاه ایندی سنگی مرمی
سولیده اوله در فرقه اولسونده اینی مرمی
دار طوق ابد سینه ابد بکوبه مرمی
بوسوزه اقرار ابد اوله یار شومه بری

اول رلوسیه مدنی سرداری شاهی خربان
چمنی در بنسبه غرقه اولدی جمله نوسان
نقره اوسه طایه کوشردی زمین آسمان
طغی ظربنده بره کدی لغبنی بد کومان

تنگری مدنی مسکانه اولدی بیس انکای مردی شاه
زبیه ال عیانک هر بری بر باد شاه
بر فیت ایلسن بلن بلن ابد بی اشتباه
بوقفیه اندین اولدی جمالی سوره کاه

زاه انک شبه بوقفیه اولسانک راهنه
چمنی اعلا ابد بوز سوره در کاهنه
بوقلوسی ویرد ابد ون شام سوج راهنه
کل بره ایرمن دلرسن اول ارند شاهنه

شاهي حسن شاه حسين هم امام عابدين
 بافر جعفر امام کاظم رضار بر شاهين
 شاه تقی باقی هم عکبر بر شاهين
 مهدی صاحب زمان اول اولين آصين

ای ویرانی رانان الین تو ما شاهين مدام
 تا اولين کوه بکوه شایولنده مستدام
 حین اولين حقیقوه ابله کل انی تمام
 کیم بود بری بار ابد شام سحر یا امام
 خد نه علم

حاجی کافی بنده مصطفی بر سویدکم
 حیدری شاه ولایه رضار بر سویدکم
 هم حیدریه فاطمه جبر الساب بنده سیم
 الی اولدی علی خلق رضار بر سویدکم

جاده بین مال ملکی عقیقه و بریم اول
 شاه مظلوم حسینی کر بار بر سویدکم
 شاه زین العابدین هم محمد باقری
 فریب بان جعفری صادره و زار بر سویدکم

جاده ولایه عکبرستان قولوم قربانیم
 شاه تقی باقی بدر جاز بر سویدکم
 فریبم راه حقیق ابحره که دریم تا الیه
 حین بکشتی ولی صوره ابله بر سویدکم
 ایم

غزل

ساقیا صولہ جام حنفی کور کہ محمود لردگر
نشہ فریبی السنہ اول کہ سرور لردگر

بڑھایاہ ار لربوز خالم بہمانہ
وز جہ غم جاکموز بن بوبلہ مشور لردگر

ایچموز بزوسہ اللہ جام وحدہ نا اول
لہرمی اول ساقی خوب بارہ مجبور لردگر

در سبز ابر او تو بزرگ لہ دل ایچہ بیام
فلہموز شہی قرانہ بیلکہ مشور لردگر

ایچموز دلہ بو غفلہ بر دین بڑاھا
بولمشوز حقی حقیقہ او ز کہ مذکور لردگر

اول محمد مہدی صاحب زمانہ قولونہ
کلموز صاحب جہان بولملکہ نامور لردگر

شالہموز جہد علیہ بر جہد بمن ال رسول
اول سبیلہ فخر با بڑھ طرفی مشور لردگر

خاتم
غزل

نشای باکم مرتضادر جہد بم جہدی
خلفی حسن شاہ شہیدانہ باور بم باوری

عابدی سرفرم محمد بم ہم قبلہ گاہ
بازری در سبیلہ کالہم حقیقہ بم حقیقی

رہ حقیقہ رھبیر موشی کاظم منم

اول رضایک اشبکینه خاکیم جباری

ناه تقی بانفی در صیبه ارکان دین
مستندی لوفتایم حکیم حکری

مهدی صاحب زمانک بر کداسی رحیمه بر
اول چهارم معصومانک کذبیم کندی
دستور

دلو اول کول نشکوفته اعدا به رام اولدی
عدو کام الدی اندله و حیه وصله تمام اولدی
بنی اوده کبی بیانه اطلوب عاقله نام اولدی
انجوده نازله علم ساری حطام اولدی
دقاره کونده قالیم بقا ربا حرام اولدی

تقی قائم بوباندی اعلمه جنسی کیدیاغم
بو حال کور سیدیم اه صفای سینه جام
اولون ایاتی بنده بنی رده ایستی کلام
که شرف ایلیم شکر و حال بریشانم

حد زانی عاقله رینی دل شاد ابد رضدی
کدخ بر بار ابر بر کوله اولور ابار ابد رضدی
هوشون قلنده هر دمه استمه ابار ابد رضدی
اوکل رخا ارجونه مرغ دلیم قبار ابد رضدی

رسوله

افتم کورمین عالم سنی فکری فصاحتہ
نما ایلیوں بولسود کلون بزنی فحندہ
اولوکی فصبولان عتقا لکبہ بولوسیدہ
بشرالمسود مولوسلیمانی عالسندہ

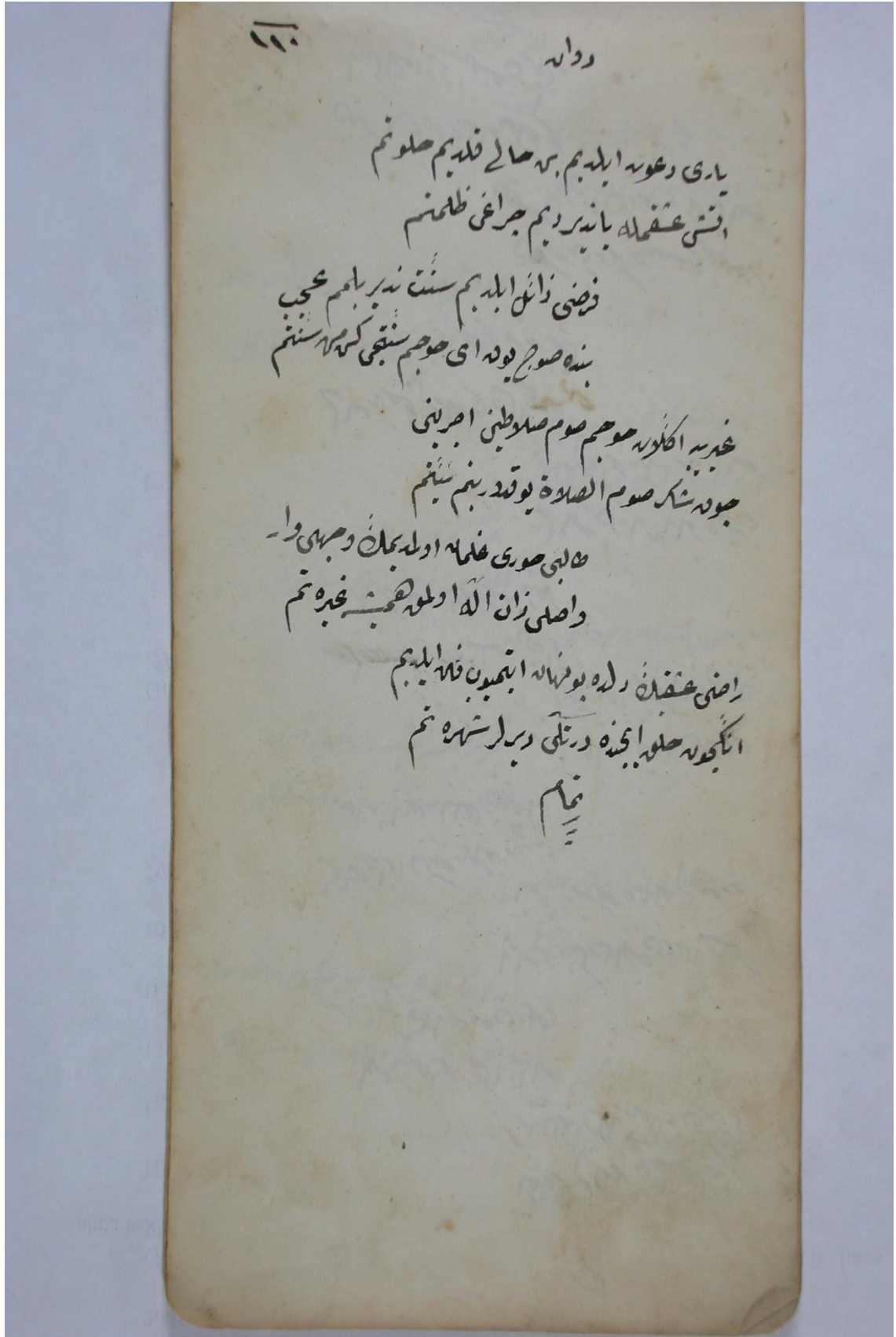
سولی کبریاک عتقہ رانی کولندہ
مفامک نورالہ طوسود کران دیناواضرتہ

ایکی ابروریاک ودربر جمالک لکم کلوم ای
ایدر عتقہ بنی حجاج صدی بان بیت ای
سک لکبر بولوسیدہ بولفقر اقرانک بالای
قیامہ ضرورل شاکم حیدرہ صفتہ ای

کافہ کولوسک نم ارندردہ نظر اولسودہ
مرارین رورب حقا بارن اللہ بر اولسودہ
علی الرضا کولندہ امریک سوار اولسودہ
جهانک کلنی حلقہ نقوساخ ردالققا اولسودہ

فقیری صیدیا بجمارہ غمیدہ ازرا الہ
ترجم ایلیوں بایک کولکل شریک کشار الہ
کانت القلانی کسود ایرون اغلقہ شاز الہ
تعمدہ جعفریہ جانم کرم قبل برار الہ

سولی کبریاک عتقہ رانی کولندہ
مفامک نورالہ کولسود کران دیناواضرتہ

دوم

دله احمقنه بولام رهها

زنجیری زلفه یان بقله بد

جمالی یاکنه بولتمز بیها

دجودی جوهر یان کماله بد

کسته ایدون صهای کدیم شریا

کوریدیم عاده حوسونه قهنا

فدیه نقلا جدی ازل قهها

بنایین لعلله بویاله بد

بدر یان عاتم شریا اکر

یالین ابله بی اجه کتر

دافنی وصلنه سجه ابدل

کعبه حوسونی نطاله بد

زشمه نمایا باین جمالی

صالی بار ابله بولدم کمال

صحرایه هوشم مجنونه شالی

دیوانه بر دیو بوفاله بد

صحنه حسنه کوردی سجان

صباله کوندوردی اوزیری خشین

غم جگره عاده فراغی اسین

دفتی عشوه اجه اظاله بد

هو الظل

کوری سوی زینت عالیاه استرکوکل
کسیر لوز مکانه خانقاه استرکوکل

گاه علوی گاه خلق محبوبه اولسه عالمه
حالی عرصه آیمکیجه بر بنیاد استرکوکل

استماع انچه کمالی میل ایدر ریدیدیم
شهره یوده بر باب ساها آه واه استرکوکل

مرد زله حب و طنه اختیار موت ایدر
کلرکے سمت و صدمه بارگاه استرکوکل

باری و صفی و نایه دلبر یون نغم
بیلیم لکه که ایا قنغی ماه استرکوکل

هزینه بفره اسیدر کتف آورانے
طوری سوب رعونه سیراه استرکوکل

هیم قضاقت ایلمر بود ادر اراک ذوقه

بقعه بر عالمه جاناجلوه گاه استرکوکل

بوزله او حیلک بیل مقصد قاقیا موندیدی
هب مرتبده کجوب آله اولوه استرکوکل

که لر حل انیری بومکل رازدا
غالب بالای در کتسا هراه استرکوکل

عزل

دلبری سومان حلاوت بر بوز اید - بنارانه بکا
 به بجه سوخم دلبری بحسب اید را ایله بکا

لبله نه سلسل هم رضیکه باغ کاشنه
 قاضی طوبی باله بر او ز بر بر ضنه رضوانه بکا

هر قیامه بکا نفسی دبد - اولمسم باده جده
 ای دله دنیا دکن ضنه اوله - سیدانه بکا

جرحه کتابان حقیقه معانی دلده در
 رفتی رضوانه اوله - صورتی انشاء دکا

ای کلومی دلد انا ایب صلفه قین نظر
 دلبریه مرانی و جهی کوسیز بر صله بکا

عزل

اسکانه اظرفه قوشنده کبدی زیار کبیا

یر یوزغم شاه عتقه کونانته کی کما رکب
 علی اولادی رسا چاه دلدیه سو میانه

~~سید رضا از کور میانه قهای نوری~~
 و نام
 کور ص کور نوری قهای ~~سید رضا~~
 رطبی مر قهای نوری واحد بجایه
 بک انک بود ایماه پوته تر سار کبی
 حیدر اولاد بی هب چاه دلدیه سودر
 قهای قلد کور کور لکی موجود در یار کبی
 ای نسبی بر کوندلدیه راه حیدر اولم
 انده چاند چاند چاند کویا کبی ر کبی

قوشه

قصده بزرگ بود که بود عالم
 حاشا لله مکه یوسف بزم در

اندر بود بی چنان قلم
 حاشا لله مکه یوسف بزم در

سور مع محبوب با ایدرم عشره
 که در مکیایه زاهد تپنه

توبخ صقیل سولینا، صحت
 حاشا لله مکه یوسف بزم در

نحمدک یا ربک صبیح بر میانه
 فد اولود معی هر ویرانه

ایمانند دینند صد دیوانه
 حاشا لله مکه یوسف بزم در

عالم

غزل نسبی بابا

اهد ایمانده اندر بنی شولده انکار ایتدیر
 چون نسبی حلب شردنک بر دار ایتدیر

مفتاح قنوا و یروب همه سونک باطله دیدیر
 کف ایدوب ایمانده کلیم کلیم که عار ایتدیر

یایوب بی قاری چودنه جانده قصدا ایتدیر
 صاغرا ایله سبه عاشقه کدر نیبه بیجا ایتدیر

صوبه یار حیفار دیرد چودنم کنی ادردی
 یاسم طوب کد که ملکاس همه زار ایتدیر

صه بنا سويله درى اميرتدى نبه سويلسم
 سوزل بجر دستاره اولوب عالمي نكدار ايتدبار
 سينه جودر ايتدبار ظلمه هقن باصديبار
 احسن تقويي كدر كرم نيه انكار ايتدبار

اي نسي واصل اولدك حالق سر صمانه سن
 جنت المواني بودون بيريك كدر زار ايتدبار
 عالمي

غزل كشي بابا

مردنك جانك جاناني كلدي دام بودام
 نكته عالمي كدر كلديك سلطاني كلدي دام بودام
 بكم كاهو قبله سينه الحمد ربك جمال
 شبيه بود قدر دنياك اعاني كلدي دام بودام
 مده كد بانبا كمي تر قولوج هر روزي شب
 بجر و صحر اول در ديك در ماني كلدي دام بودام
 چو فخره قالد بر صه تي غم صيله سه طلي ايكه
 ناز لاله قالد بيمك مرلاني كلدي دام بودام

شاد ايدوب كدر ستردي روسيه چونه كلمالي ناني پاك

علمي قوت بي نيك يونساني كلدي دام بودام
 بد فضيل كشي قديع طوف جركه ستر
 ناز اوله بد طغيانك بوز هاني كلدي دام بودام
 عالمي

غزله جدایی

دیده یون دونه روی سیه ایله که سنده قطره قریبه
صافق من عجب بر که سده سنده قطره قریبه

نصیحه دگله من اصلا ابد و طایفه عار لای
مدار و صلا تدی کنده جفا سنده قطره قریبه

حجت نبی ذوق قدر بود بر سخن پوشد بیک

یفا عشاقی جدیله ادا سنده قطره قریبه
کنار لوطی ایله هر دم آنک بر غنق وارد
کبر مشرب ایله کونی صفا سنده قطره قریبه

جدایی و صفت یون بیک ذوق قریبه پوشد بر
طبیعتی که می همی بنا سنده قطره قریبه

عالم

غزل

علی اولاد همی آندی اول مجلس کفوی
اهل بیته نام آندی یه او قومی سوی
آندی آندی دوزنلکه شکوی
ماتمی شاهی شهبانیه یا ندیم بتوی

منکری صنوا جله سوی اول یوی
جسمی لب زاریده هزاره ده کد نویوی

طرد شود که شنه ماتم کیده شده جا نه سوی
 رانغ رانغ اولدی کنه لعله کبی کو کلیم اوی
 بنده آل عبا یع ازلی و مطنی وی
 منغ اول شاهی شاه شمسو صفیق زووی

شمسو عشق صینغ علوی یع علوی
 روحی ازلنی بفا - آتشی عشق علوی
 علوی

خول عارف

<p>نوری صمیم شاه مردانه مرتضی سید یاصبه اهل بیت مجتبی آل عباسید یاصبه نازه بنله انبیائی اولیاسید یاصبه مرزه شاه بادشاهی انبیاسید یاصبه بیسوی انقبائی اولیاسید یاصبه سوسوزلقه شهیدی کربلا سید یاصبه کور مدبر سن مجتبی الوریاسید یاصبه بی قصه ایسکا خداسید یاصبه صابورتن سید حسین مجتبی سید یاصبه عرصم محرم مقبول رجاسید یاصبه</p>	<p>صبی قره العین برباسید یاصبه لهم صبر یاره زلفا فاطمه ضیر النسا ضفا و ضفاک تجسیر رسول اللیسید یاصبه دفع منی دندی ولده شتم صوره ربه لای صرم مه این دینی صدک صقم اهل محرم سید طویل روده ایکنم نور سکا طله طوقانه امید ایمن صفت صد هرا لغنه بی بیانم اولیزیدک لغنه اولوله لهم انرا اعوانم انصایم قبل نجات عارفه صدک محرم صقم</p>
---	--

خول

<p>اصفدی تحت کلام مرتضی در لرزه راه صفا و اصلوز بیم لقادر لرزه هم تبرک اهلینک احوالین شهر لرزه ز مقصد اهلوز راه قادر لرزه یا قنوز عطفه بل لر بیم کس صغیر اول شهیدی کربلا جانده قادر لرزه طیف احد ابه مشهور کربلا کفیر عارفه آل ملک رجاده بی رجادر لرزه</p>	<p>صدمه بنده آل مجادر لرزه خبر مجرب نیام و بردن اول علیک محقم سوسوزن رسول دایما مشوره برز اول توفی الهام جانده باسه قلده فد ایکنم ز بیم السید جام و صید بر عبیه سول و صدای قدری بیفقد دین تقیایک ز مجتبی خاندان اهل بیت کفیر صدک طعمه اند بلسله بز خانه ضوف ایتمیز</p>
---	---

نظمه حضرت زاریا

سرت موی ایگردی عاقبت کردی بها وقت سخت ایردی سلامت در صحرایه بها
 دار امیم قطع دست ایتم طوقه دامن رحمت شفقت قبول البسه شاه مردانه بها
 کلاه در لرزانه نام الهی عاقبت نیت نیتک خدمتک صوابیها صوابیها
 دستک اله ایکنه سوله در صحرایه بها عام دستمه اشارت اله بر جانده بها
 سرسام روی سیاه جرمه شام الامان برضایم مدد قبل اله بر در مانده بها

خزل

نه تا هو اصلینم از اهل سینه مطرفضا قبله تا هو ذاتم در نفس باه مرتضا
 اول صبر نوزینه اوله در در این صف فیوض فیض صف در بحیر قلبه شاه صبر لولا
 هم علیه هم دلیر دلی هم باقرک زینده ایوب اظهار قلبه صبر لولا
 صغیر باع صغیر قطره سزا عاقبت کفینه کاظم روح معنی انضا
 هم تقدر هم تقدر عاقبت اله اولاد شبهه زینب اولاد در داشت سر انبیا

خزل

نزدانی واقف سزا در لرزه بنده خالص و صبیح لبریا در لرزه
 سماع حال صابر ما نقد نبرد لاجرم ناله مرده ایبیا در لرزه
 سوره انما فتحای ازل و بر اولاد سوره انضمام خاتم هو ای در لرزه
 دیبای قوم زنه کله در لرزه بزخمتک بنده سیوز مطرفضا در لرزه
 دلتیم در طیبیم بر دایم طیبیم ای طیبیا جک اله سه بهک دو در لرزه

سبح

سزا براه عقوبت بیه نبوده افتاد فالتس
 کفر بکنند در سوابدال کفر صحرای قاطس
 بی چاشنی معنوی طعم بکس بوفانیده
 کفر مقصود رخ ابروی کفر سودا کفر قاطس
 بی صاحب کفر طعم ابروی او صوفی
 کفر قاره در دفتر اولی کفر دریا کفر قاطس
 به دهر کسالت با هو نظر قیل صبح بخرته
 کفر بر صوکه طلام سوبر کفر غوغا کفر قاطس
 به رشتن عقلین صبح این بو کاسه کفر نظر اولی
 کفر طیار کفر صندانه کفر فریا کفر قاطس
 غف

اهل عقول کلامی ارکاتم بودم سووم

کلمه عرفانه ادلانه میبستم بودم سووم

دل کبیری صادر اولی بنده بی چاره دوت

دانش قدره صفایه یساست بودم سووم

دهم در ایامه بفا کلمه کوزله عقلم

ای کلمه عارفی ادلانه عرفان بودم سووم

صد هزاره عاشقان است هیبت کوزه ایچره که

صفتی قلعه ایله بجات بودم سووم

نادیاسد جانہ در رسیمہ اهل دل را ہندہ چون
 بندہ مرثیہ اولادہ مرداتہ بد قدر سوزم

خزل

اہل دل کوئی دھندہ اصحابہ اولدیر
 دل در دہر بربد لہجہ کوئلہ و لہجہ اولدیر
 سال و ملای دینی کھلت کھلا اسبابہ خوب
 صرفہ بوسہ تاج و حجاب اللہ پنهانہ اولدیر
 نقیہ قولہ غلام طیبہ اصغر نوز طوقب

ہفت اعلیم شہر دل کھتہ سوزہ اولدیر
 ای توی قوز اطمانہ کج ختم اهل اشکم
 جادہ و سردہ خیر کرب صافیہ آسائہ اولدیر

بایر ہنم باسمہ اصغر بولہ نوز بہک سدی
 سوزہ اضم ای بریشادہ بریشادہ اولدیر

ساعی هزنی

کوکل امدی تمل قیل بنم فرقت تجللمدر
مقد رتا ازل سود آبخ هسرت تجللمدر

تشکی انمزم فرج بوا هو آلی یسانده
اماره صبرایت بو هجرانم حکم زحمت تجللمدر

صبا و نده برو غربت دیار بنم ایره اولم
بلم را کندی کنده بی بنم محنت تجللمدر

بنم خن ر قسنا هم داغتمش دانسی مولد
دیله دیکی همد بو یل کزنم غربت تجللمدر

مناجنوله ایلم فرهاد بو هسرتیم مثال اولم
فراق درد و غم هزنی منع ذللت تجللمدر

غزل جمالے

شول کتابی و جہمی پاکبہ سزی بولا کو ستر
 لہریہ لعلنی کور دم شرح طم کو ستر
 کوز لہریہ لہری انالحد سولیدی نصوہ کیم
 داری زوالفولہ اوزرہ معراجی معلو کو ستر

شاد اولور رنجیہ و چارک اسوی فرقتہ
 ہر فجاہ بنو نکالہیہ سزی ایسا کو ستر
 حضرت ابہ ہرم اولور و جہیبک کو نارتیکم
 حضرت فی موسیٰ ہو طوری تجد کو ستر

ای جمالی وجہہ یارہ نجم قریبہ اولیام
 ہر نکا ہدہ سورۃ انافتنی کو ستر
 م العزم

سما

جهان را خدای قادر در عقده از کوره
 کیمی ناز سر کرده اولوب غایت کرد کوره
 حقیقتا عالم اولوب قاطبه سفید مفتاح او حقیقت
 عجب واری کوز اللودنه کرم طرفه قدر کوره

دلدار اولوب عالم اولوب کوز اولوب
 حقیقت او زما اول کیم نازی حله معتبر کوره
 اگر و حقیقت نشیده اولوب دیار بوزن سوداره
 بوعیدانه محقق اولور سوله جهانده و کوره

کوز بکشت و کوز اتسک لایق سر کوز
 بولنن سر کیمی عالم بر صفا کوز کوره

غله

کجا ایامه سیر ایدیم بالا بکشت
 و با فردوی اعلا کجه اول طوطی بکشت
 ایرتوی امر دنیا عزیزه ایدی عدنا
 نه حکمته قوه بر ملک بیما بکشت

صافی لیل اول ک طبع مغه لری قیور کتیه
 آرام قلمون کجه مجنون کیم بالا بکشت
 جاری کیمه لوشی مجازی کولست تیر اجه
 قانور تا ضرره دن آهوفانه اجه

مخالف عاتق بر شمس کور نموده اولاد با کبره
عصمت خیر اولاد یارب کول فخر البشیر

سرس

اولاد معنی بویورنده دفتر صمان بیل

تیره تفکر علم اوج یاری بیل اختیار بیل

سرس کورده لایحه اول غنی ستاری بیل

عارف اول عبودت نظر لایحه بیل رفار بیل

کل محمد صطفی رحیمه کز ارب بیل

یاک نظر فیل لایحه بکنتمه و راهکار بیل

سودیکم بند و نصیحت سوسینه کفتره بیل

موتوقیل انه کتوقیل اولاده اسراره بیل

وار فی نزل اید جاننده صدقه باره بیل

دائم برز خنده بعید اول در دینم بر جاده بیل

ایضا

جهه ایسا امر کفر نه و اینبار اولاده

کفتره و فزاوره بنساک او ستور ابار اولاده

دایغ دلدی عشق او جمنده شیرین زهار اولاده

صقده و اصل اولوه استرسه بور در شاد اولاده

ایضا

کفتره کله کله بر بوسه بر لایحه صفا

کوشتمه شکونه ایون بیل بور اولاده صفا

بوقض تبدیل اولورم حال کولری باره صفا

قرنه دال ایویب اشک ایدر اولاده صفا

ایضا

نفره یا هوایه که در صده الابدور
کوه مسکه ایلیه مجنونه لیلانز بود

استیاده دیدار در جبهه عریضه عریض بود
زاهدان افکار ترکت ایست نقطه نامش بود

اول باب سیرتت احمدی بجه اشکار
اول طریقتت علید بهیل سه الی دلکله سلو

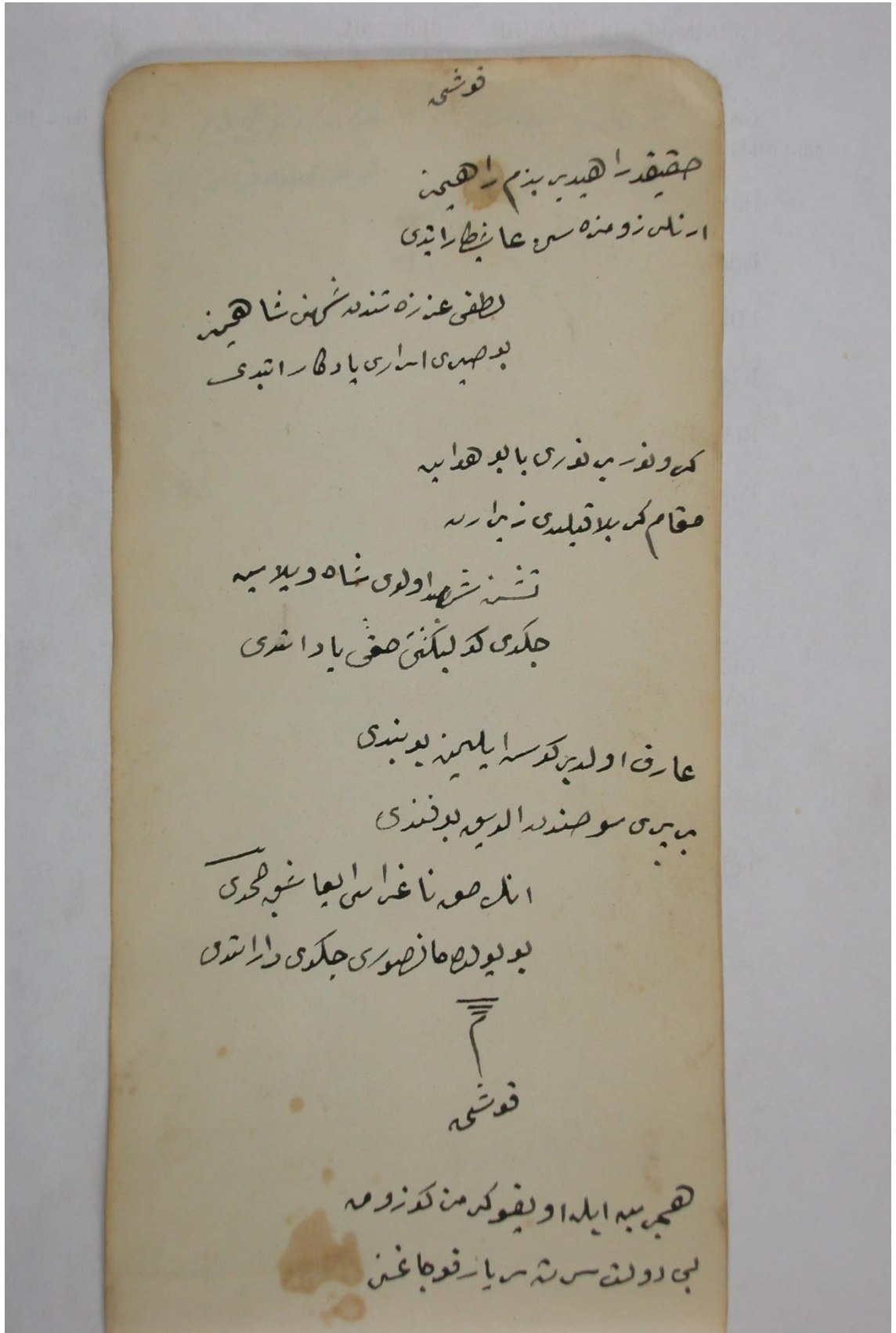
همه درین کتبی و نام اولدی بیرج نامدار
ای ترانجی بوناری بیایان ایتره قاطع کار
کل محمد مظفری بی حیدر کرار بیلیک
یلک نظر قیوم بی کتبی و خطاری بی

دستانا خلفیه بهر کتبی و خطی
قدس سنه الحالی

هفته بر لکله یکتانه ایدم همه	بهره وار اولدنه کتیم ادرم
یار ذم تصویرنا نقاشنه ایدم همه	وار ایتمی اولمکله جوقنه ادرم
نار یادی آیه حالکده کورنم	عنا صیدر نه به بر لیس بوردنم
ادرم اشم بر یایه ایدم همه	خیزد بشر ایله دنیا به کلدم
نوح ایله بر اولوب طوطام کوردم	ادمان صلیبده شینت اولوب کلدم
یایدم بیتمه لکله صه سه صه کتیه ایدم همه	بر رفاه بو ملکه ابراهیم اولدم
اسمه لصفایه یوسف اولدم بر رفاه	اسمعیل کورنم بر رفاه ای حیا
قورنه بیدی و جودم خانه یایه ایدم همه	ایوب کلدم جودنه جازم الامه

زکریا ایله بیله بنی کجی دیار	چینی ایله بیله قانع صابو دیار
داود کلیم جووه پشیره لایه دیار	مراسته ایله جووه صابو لایه دیار
مبارک عصیا موسیای دیار	روح القدس اولوی دیار
جمعه انبیاء به رهبر اولدم	معجزه فرغ شبه حقایق اولدم
صحبته به زنده الحمد مختار	رحم مادمه یوله ایوی دیار
ایرندی جلالت اولدم باغدار	قول ایلمه زاتنه سرداسه ایلمه
تفکر ایلمه به کندی کنم	معجزانه کورونه ایمانه کلدم
ناه مردانه ایلمه دله لیم بندم	ذوالفقار غلیمه طبع زاتنه ایلمه
شکر و طلوعی کوردم ال	کول اولدم زیادی دیار
جمع اولدم بریره اهل بیت ایلم	فرقان مبدانق زاتنه ایلمه
مفاهیم فهمینده اچیلد شربت	رفع اولدق صحابه زاتنه محبت
اصحاب مبدانق در صفت	الذی فی اسراری وجوده حق سیم به
هذیت ایزد صبره اللهم	بیتنه زاتنه صله سوال اللهم
ضرب دردی بره شرف اللهم	شاه مردانق پیر داسه ایلم به
بو صباه ملکن کور ایوب کلدم	قرقر صبه اللهم ارطانه لیردم
شاه ولایتیه کربنت اولدم	سلامت ایلک یوله داسه ایلم به
اقرار دردن صله کور لک یول	شرفاسه ایتمک اصویرفول
کربلاچ امام صبه ایله	بای اتمک اورای صفا سیم به
بودنیای بنده جووه کلیم کنم	باخودر اولدق باخودر اولدق
روح ربانین به ارشاد اتم	صراحت کلیم کلمت ایلم به
کاهنسی کاهن دخی کوریم	کاهن اولدق کاهن دخی کوریم
کاهن اصم کاهن عم کوریم	کلمت بزم شرم قودک ایلم به

دی سینه باد سیاه پیشانیه
 دست بسته هارده زلفک باغین

صوبلا کس اولدم بی فوجوانک
 سینم تشاند سر ابد کمانک
 کدل شین عالمی نور سیدانک
 کدل لاله ضیایه انیمه سول صاغین

عیاقانه اشک در تاج بی فولد
 انجبار کده در بر ساح بولد
 ساقی نوبه کوزله جاده صی تولد
 باج در بیانند بیله عنوه او جاغین

۳

خرد

صم ما در دینم اولی و صفتها با دو کار	ساقی نور هر چنده سیر در کار
شخصی احوال بخندد کردی به شمار	له که بگذرد اندک در محله آنگار
لاقا الا حق لا یسف الا ذال فقار	یا بجز روح اینهم دنیا و عقیقتی دار
تا از لاله اوله در سر زنی به آشن	زوجه بینه محله ابره می در رضی
ال اولادیم بهک جانم رضی او سوره فر	وارت بیخبر اولی واقف سرفضا

ایض

ایض

کافه بی صفت اولیا المالی	شامخ روز قیامت والی مملکت
سکه ای که کزین انگار ابر ترا سخی	مه سخن و صفتها هم لاف علی

ایض

ایض

هم نجیم شمس قرین روح فطرت ما هید	هم کلید هم دلبر هم محله شهید
فنا هر باطنه اندر و صفت با در شهید	کافران کف که هم بوندن شهید

ایض

ایض

که بفرستد به طاهر است نعمه ایدر	آتش طل اوله آتش طاعت نعمه ایدر
عده قبله القاصه صبر اسباب نعمه ایدر	طاعت اسلام اوله طاهر طاعت اسلام نعمه ایدر

ایض

ایض

بدین من سول بیزیران بخزین طاهر اوله و غلخ
 صورتنا اسلام اوله باطنه قدسه اوله و غلخ
 کعب قیامه در تیر ایله نذر لرم بینه اوله و غلخ
 که لر کعب ایستاده در کعبه بینه اوله و غلخ

ایض

3

قه
 زاهد براه صفا صفا من افتاد من
 از بطن دگر ابو صوفی روزی با من خلیا من
 ضالت مجتهد نور بیلا در سودا من
 حکم سزا الهی لادم من الا در من
 لادم وار الا در وار بوضه فروق با من
 اصل زانکه سنگ کم آدم صغای بول
 صرح زجاده اول او زله بین مریم حبیبی بول
 وصل صده معراج احمد لبله الا سرائ بول
 ايضا
 کنای مرآتیه از لاله نور زرد در شمشیر لاله
 ماجرای حقین اینه فنی اوله هر شکله
 هر صده ایدر بوجاله بویله بجهات کاشانه
 ايضا
 نه با جنبه کله کله بیدی دریا بولکونه
 ناله ذاه اینده هب بلبه شی ابو صوفی
 بوم حکمت بوم قدرت دبیرک اشیا بولکونه
 حکم سزا الهی لادم من الا در من
 لادم وار الا در وار بوضه فروق با من

عالمی

بینه کلدی عشر تازه کد کل ما هر محمد
 بدصناد صبر دار اولیا نه نادره که همدرد

صیغی که بدو ناهنک شامه اولدی بقی بودرد
 دروخ آهوی که یانه ایلک فزینه الذمرد

یکم اولدی ناهی انبیان فدر ما قدر
 هزار لعنت یزید فزینه رحمت بو ما قدر
 هزار لعنت اولونه شوله یزیده شکر صوابه
 آتا بو اولاده ایلک هفتونار ان

شبهه اتیدی صوصوز آل رسول قید ایل جان
 تر لحن انجیب اول بیست صاب صبیان
 انظر

عبادتین کی مندی وقتانی صوره صورمان
 بیضی اول پینه ره مان سونلردی او شیطانی
 همدان فخر ناک اتیدی سولک اولدی هوشمان
 آنجه لعنه لایعه اولدی اندر جان
 انظر

محبی خانہ از آل عبا اولی عار یغی ارنا
 کہ کل خدمت نیلہ کہ یا در ایہ کہ رحمت کند یا شنبہ دریا
 در پارسک مفسدہ آقا ایہ کندا کندہ بہ کپہ مولا
 بولا در بہ ہوا ایسی حکم حا کہ مجلسی تہا

کیم اول اولادی شاہی انبیا از نور حاتم
 ہذا رحمت نیکو فوضیہ رحمت بد ماتر

عزل و صفی بابا

محبی خانہ از عشق اولادہ اغل محرف
 تو چشمہ فتح من دریا اولور چغل محرف
 ہوسوز لقمہ شہد اولدی ایہ اول فزۃ الضیالہ
 انجودہ ذرا ایہ باقی فخر بہ صاعقل محرف
 ابشیدوب بو حال کہ بیا ایہ ہمد اہلانہ
 کیر ماتم بیا سن فارہ بقدر محرف
 ہذا رحمت اولادہ اول قوم نیکو جانہ جانہ
 او شاہی کہ داننہ اور در پیر طغندہ محرف

یا صاحبہ عشقہ بہ دانہ و کہ طغندہ ابد و صفی
 تو کہ بے یغین آتشہ رخسار محرف

عزل و صفی

عنده
 ای چای فکله اینهمه اسماء ابد رسک آل کونور
 بدو و این در دیجه در عالمه ابد رسک آل کونور
 عید الی در کلاشه شاهم عنفات دغنه
 نسیم اولور قیج کین قوباه ابد رسک آل کونور
 صوره شاهی شهبازی کربلا ننگ عنقده
 طلیغ اعدا یه نین قلغاه ابد رسک آل کونور
 کوشنه غوی نسیم اولور یساری عاشقده
 بار بوشه خانه واسی ابد رسک آل کونور
 بن سنک عنقده ای کونور دبل تشنیم
 نرنی لاله لینه اسماء ابد رسک آل کونور
 ح

قدومه

مبدد بر شمع بر فتنه هو بیه

کدر بنه بد جانم اهلدی قلدی

او ملک سما ننه بر بیه
آه ایندرا فغانم اهلدی قلدی

بفاداره برده اولدو

بلیسه بد صاره و صاره شامه

بد قدر فضلک کدر جنانک فخر

استانک فرغانم اهلدی قلدی

ملاحت ملکتک سلا فیه

ضمت الودانک غلامانی

بی فدیانتک تقاضیه

الهنده در مانم اهلدی قلدی

ح

غزل
 بندر صوری صفت سوز رصه او قور
 او قور دبقایه عاشقیه قلند قرمانه او قور
 دهی تنکیه آنچه پور آنچه صاجله
 نند آنگاه کولوم تجری کولستانی او قور

که صدانی تخت او قور بوغزلی
 هر دم نازیه آواز ایله فورقاز او قور
 کل کولوم کل و الیم سجده حاضر اولایم
 حظیم شوری کلور هر چه قرانه او قور

دایم خدیجه یاد ایسون امرغ ادینی
 بولور الطافله بو نظمی در احسانی او قور

دیوانه

لوح کونوم حباتی یاره تصویر ایلم
 دیدم غم دیدم نور ایله تصویر ایلم
 جبهه پاکت کوردوم قابه قوسینی اشیه
 اول بری صورت لیلی اسمیله تخییر ایلم

اسمی نام ایلم اسمی صنادن عنک
 قل قلله لفظ بسم الله تحریر ایلم
 مهر عرف سرنه بولدم عارف دانالغی
 رفیعی تبیل ایروب زاین تفسیر ایلم

ماه رولر هسنی توصیف ایچیه امرغ ده
 بویله بر رانکیه غزل صورتیلی تفسیر ایلم

قوشه

بیت بیاید ایچیم درد درونم
سه دنله ای شاه بولدم بنم
کندی زولضنه جبار بده نم
چلبه دستله کندی بنم

چشم دلک دلک نی لپی اولدی
اقدی جسم باشی چپی لپی اولدی
بولدی قاتم پای لپی اولدی
غشند ای سوی بولدم بنم

سه امداع زاده قوشه دیهنن
اشایه بولتم نادیک برده سه
هو بلوروزنبا کونوق سنیه
سودیکیم شاه اقدیم بنم

قوشه

تکله کس ترم جیتم ایدر و
و حدت بر قالا قالا قه بولدم
جمله هر یقتم نفق ایدم
جبار صفه بر دغری راف بولدم

معارف قلی قلدیم یار ار قان
زده شاه ایله کیو طرار کینه
طالع بر و چینه ا فیه آرار کین
عوجی ملک حیت صین ماه بولدم

امراة مبرو و ولا روشن در سوزن
همیشه مولا، هفت بر او زوم
جهانه جویدند چو بر دم یوزم
گشوری بودله بادش بودم

۹۰

قدربه هونیا به کلیدین تاری
 هجه ارشی کسب ساعده او ج براده درینا
 ۱۸

فزهونیا به کلیدین تاری هجه ارشی هبا و
 ساعده او ج براده درینا دره سالی لای
 کونلر قانم
 ۲۹

اسی
 شاهی

دستار کوبد

کوسه ایلدیه بیج عارف دانا
دانا لیلک قلم ایند سو بزدالی بزدلیه تکلم
بزدلیه تکلم ایله ایله ایله
خانیله ایچولده زان سجانلی

زانتی تجم ایله ایله
تجمیه له بر لوز اولدی بیله
ادریس ایله ندر قهرت مولتی
بر قهر دلینده ویرد منانانی

ویرد لوزده اول اول لوز افرم
ایله قلم ایله ایله ایله ایله
روخی مولتی ایله قلدی حکم
اول سینه ویر ایله ایله کولون فکانی

کوسه ویردی ویر ادلی بیو کولون فکان
مولتی اول قیه اسکاب
اول ایله ایله ایله ایله ایله
قوردی ایله ایله ایله ایله ایله

یرانته فی الحمد شیا ایله
ایله ایله ایله ایله ایله

ایله ایله ایله ایله ایله
اولونته دیکاهله سور ایله

اول ایله ایله ایله ایله
کله ایله ایله ایله ایله

ایله ایله ایله ایله ایله
ایله ایله ایله ایله ایله

لوط قلم غانم اولدو يار طغيان
 لوط لاسقب روزنب گهان
 بر سه دفتر حفته نرد
 زينه مونه ائدی بدني ان ل
 طو حو بجم قلمی موی با
 انه حیزانه قلمی سرئی مولد
 ربا بی دی دیدی لوردی حجاب
 اولوقت ایشندی اول نترانی
 بی به کلکله کلوه کلدی صیغ
 نیج معجز انرا ایدی اجل
 دره کلدی ان قلمی دضرا
 انصا ایدیلر روضی مغان
 ایتلر ایزول کلون سنا
 حیدر لاسندک بالیدی غرود اغنا
 اول خلیل ان کلمه اولدی سنا
 حو بیلم بیوردی اموز سنا
 صلوع ایدی دهره مخرکمانات
 دینه جبرغی اولدی کلون تکیات
 فضل انبا علی الر حجاب
 نور اید غنیه ائدی حومه جهات
 حو بیلم کلون ائدی اول کلک مفا
 ایتلر ایوبه کلنزه جنبر
 انک و صفی دل ایلد انتر بقیر
 دینه دعوت ائدی قلمی نادانی
 شریعت سنجلی کلدی اول سول
 جه ائدی ان و ناز نزل
 اندر دعوت ائدی یار سول
 بولدی جهتی بی جهات

مشرفی توری شهم انیا
 سوزد کوسند وادی سومیه اعدا
 کوهی کلهی اول علی المرتزقا
 طه لفته بوردیم دکهی خشان
 جیغولیدی دنگره خیمه کرا
 زر خنده دیتج دی جهانه کراس
 انا منسوب اولدی کولک زلفقا
 کجورای طیفنده جهوه منقرانی
 ایلمدی اولقودیم جهانه اولورای
 همه سوزی سوزا اهلیم کولورای
 خنده انا هم ارسلازم بیوردی
 کسری یانی کیمه زهر ورنه
 عینده اینته عقله ابرین
 عقله ایندره بیانه دیرنه
 عالم خیمه ادر کول اولمه کورن
 نفسانیه ایجب برالای معلوم بوللا
 اهل بیغیری قلده یار مضمون
 عبه الرخمانه ابنه مایر اولدی خود
 کورنه ادغرای خفایک ایلان
 غازه فیلمه سجده وادی
 مایجیم ادغرای اند وقت ادرای
 غازه فیلمه ایله اولدی ادرای
 باکی اول معلوم بیلمک نانی

جہونم مجروح اولدی اوز شہہ ولایت
 اولدک لوزہ ایندی جلم نہادت
 حمہ ایلم حسینه قلدی دجهت
 برده بی کلمه کوز لیه آنی
 دیوی کلمه کلمه لوزہ برده
 لوزہ برده یوزنہ نقاب
 ہند خبازہ می ایتموہ جواب
 دیوب اول خلمہ طہیردی جانے
 اہلیتہ ایتمہ کوزدی برفانہ
 حسنہ حسیمہ ایتمہ یار نالایہ
 غل ایتمہ خازن قلدی ہر گمان
 ایتمہ برده دو برمانے
 بو کلمدی تا بوری دوہ افسونہ
 ہکدی رسنی الدی دستہ
 او مشاف امانتہ درای افسونہ
 حسنہ حسیمہ کوزدی ہکدی
 حسنہ حسیمہ کوزدی انیس
 دیدیلر قیاش دکلن بوانس
 ہوسنور یسینہ لکھ قوزم قوزم
 ہوسنور دہ یا ہکلمہ جانے
 دوزہ ہی نقاب اوزتدی الی
 قلدیری نقاب لوزہ جلم
 کوزدیلر دوزہ ہی کفنیہ علی
 اولوقت بدیلر سنیزدانے

اولت هلاک زینہ اولاد غیب بیدار
 اول جوہر مسموم خیمہ صہالہ بیدار
 علم حسنہ زینہ ویر بیدار
 سولہ بیدار اول عقیقہ خندانے
 نیرت قلدی حسبہ شاہ زانم
 ایتیمہ لب بنید لوانندی فسادہ
 لشکر جلیب زینہ آل اولادہ
 کوفہ نور بیدار عظیم دیوانے
 کہ بلاء ورنہ واجب اتوری
 چند جہاں ایجوہ اور چند فروری
 خازن قیامی ازمانہ اور فروری
 اباد نسوم کچھ فروری زینہ نے
 شاہ حسبہ کورن بولہی ہکانت
 دیدی یارب بوندر فضل ہکانت
 اولاد رسولہ اولاد بیدار شخاف
 کبر کور مسہ دیکھ بولہ میرانے
 ایتیمہ بیدار آل اولادہ جوہر منت
 مولاری کرہ بیدار ویر بیدارینت
 حفصہ فرید بیدار حایہ منت
 مولانز برتہ بیدار صہاہ جہانے
 شاہ حسبہ دیدی ای قلدی عرد
 دیرک منو بیدار ایجوہ بیدار صہاہ
 خندانے بیدار اولاد ہکانت
 مکانہ ایتیمہ کور بیدار نیدانے

بسوزہ بھی کجیہ ادھی منوں
 قلدی نشہ دلا جیکہ یا منوں
 شاہ شہید اتدی اول نیوی معلون
 دندا کر بلا اتدی فانی
 اودہ ایم اعلیٰ اودہ کو یہ معلوم
 فانی اقدی بوجہ معلوم
 هو بلا اس دیر سوہ اول فنی معلوم
 اکل بیتہ قلدی بوجہ زیانی
 اکل بیتہ ایجنہ غول غولہ صادی
 دریا کو معلوم اور جہ کلدی
 اول مردت کلم ہرادی ہوادی
 دشوری اول معلوم یاد لکھو بیانی
 بیہ فانی ایجہی خلا کرین
 لاہریم ہستہ دل قلدی تیرا
 بودخوا عالمی سو پور خانہ
 ہوہو استول بزمہ تیری مردان
 بو پور بزرگہ میرا لا اوت
 بیغیر دوستوں اقویہ زحمت
 دستا بنی اول سوہ ہوہو لکھنا لکھت
 زبانی زک ایجنہ بولی اکلانی